64
Türkçe Edebiyat

EN GÜZEL GÜNLERİNİ DEMEK BENSİZ YAŞADIN • Can Gürses

1373

Can Gürses

EN GÜZEL GÜNLERİNİ DEMEK BENSİZ YAŞADIN

Türkçe Edebiyat

2. BASIM

AYRINTI

CAN GÜRSES

6 Temmuz 1989'da İstanbul'da doğdu. Yatılı okuduğu VKV Koç Özel Lisesi'nden Cervantes'in Don Kişot'u, Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar'ı ve Bulgakov'un Usta ile Margarita'sı üzerinden ironi-yazar-toplum ilişkisini tartıştığı tezinden tam not alarak, International Baccalaureate (Uluslararası Diploma) ile 2007'de mezun oldu.

İngiltere'de The University of Kent'te Karşılaştırmalı Edebiyat ve Film bölümlerini Krzysztof Kieslowski'nin *Aşk Üzerine Kısa Bir Film*, *Mavi* ve *Veronique'in İkili Yaşamı* filmleri üzerinden gerçekliğin kurmacalığını tartıştığı tezi ile en yüksek ikinci dereceyle 2010'da bitirdi.

İskoçya'da The University of Edinburgh'ta Karşılaştırmalı Edebiyat dalındaki yüksek lisans eğitimini, Orhan Pamuk'un *Beyaz Kale* ve Amin Maalouf'un *Afrikalı Leo* romanları üzerinden kimliğin Doğu-Batı ve ben-öteki parçalanmasını çözümlediği teziyle 2011'de tamamladı.

Üniversite yıllarında ilk romanı *En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın* ile küçük ve büyük çocuklar için kaleme aldığı *İnce ile Uzun* adlı serinin üç kitabını yazdı.

Bilgi Üniversitesi'nde "Eleştirel Düşünce" ile "İngiliz Dili ve Edebiyatı" derslerini verdiği, Bir+Bir dergisindeki "Edebiyat Gardırobu" adlı köşesinde yazdığı dönem ikinci romanı *Kırık Beyaz*'ı tamamladı.

2013-2017 yılları arasında *Ölüyordum, Geçerken Uğradım* adlı üçüncü romanını kaleme aldı. *Ölüyordum, Geçerken Uğradım*, Fikir Kulüpleri Federasyonu tarafından 2019'da roman ödülüne lâyık görüldü.

10 Ekim 2015 anısına yayınlanan *Barış Portreleri* kitabında Veysel Atılgan'ı "Kendime Kanat Yapsam Uçabilir miyim Anne?" hikâyesiyle anlattı.

2017'de Ursula K. Le Guin'in şiir kitabı *Late in The Day*'i *Günün Geç Vakitleri* ismiyle Türkçeleştiren Can Gürses, 2018-2019 yılları arasında James Joyce'un *A Portrait of the Artist as a Young Man* romanını *Sanatçının Yeniyetme Halleri* ismiyle dilimize çevirdi.

2019'da "Zamanın Ötesindeki Diyar" adını verdiği sinema senaryosunu yazdı.

Dördüncü romanı *Bir Ömrün Takvimi*'ni yazıyor.

Romanları: *En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın* (2014), *Kırık Beyaz* (2105), *Ölüyordum, Geçerken Uğradım* (2017)

Küçük ve Büyük Çocuk Romanları: *İnce ile Uzun I- Acıbadem Kurabiyesi, İnce ile Uzun II- Büyümüş de Küçülmüş Deniz Kızı, İnce ile Uzun III- Kazablanka* (2015)

Çevirileri: *Günün Geç Vakitleri -Ursula K. Le Guin (2019), Sanatçının Yeniyetme Halleri- James Joyce (2020).*

Ayrıntı: *1373*
Türkçe Edebiyat Dizisi: *64*

En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın
Can Gürses

© Can Gürses, 2019

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak Resmi
DANIEL LEAL-OLIVAS /AFP/Getty Images Turkey
Henri Matisse'e ait "Jeune fille aux anémones sur fond violet" isimli tablosu

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı ve Cilt
Ali Laçin - Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu - İstanbul - Tel. 0212 567 11 00
Sertifika No: 46277

Birinci Basım En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın, Doğan Kitap, 2014

Ayrıntı Yayınları'nda Birinci Basım: *2020* / İkinci Basım: *2021*

ISBN 978-605-314-430-4
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hocapaşa Mah. Dervişler Sok. Dirikoçlar İş Hanı
No: 1 Kat: 5 Sirkeci – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari

Can Gürses

En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın

TÜRKÇE EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

Birazcık Halil / Hasan Sever
Mükemmel Katilin Peşinde / Ahmet Erözenci
Liberhell / Mahmut Eşitmez
Mavi Karanlık / Vedat Türkali
Komünist / Vedat Türkali
Tek Kişilik Ölüm / Vedat Türkali
Bir Gün Tek Başına / Vedat Türkali
Segâh Makamı / Esra Kahraman
Güven-1 / Vedat Türkali
Güven-2 / Vedat Türkali
Yeşilçam Dedikleri Türkiye / Vedat Türkali
Huzursuz Periler / Özlem Narin Yılmaz
Fatmagül'ün Suçu Ne? / Vedat Türkali
Albayım / Hasip Akgül
Metrodaki Yabancı / Ali Parlar
Kar ve İnci / Nihan Kaya
Koca Karınlı Kent / Suzan Samancı
Tutku ve Aşkın Kutsal Kitabı / N. Ahmet Erözenci
Paralel Cinayetler / Hüseyin Bul
Su Duydum / Hasan Sever
Hepsi Bu / Ayşen Bayazıt Melik
Üç Film Birden / Vedat Türkali
Sapak / Celal Güngördü
Ölüyordum, Geçerken Uğradım / Can Gürses
Tiyatro Oyunları / Vedat Türkali
Kapıyı İçeriden Kilitledim / Özlem Narin Yılmaz
Eski Filmler / Vedat Türkali
Turuncu Zamanlar / Esra Kahraman
Gözyaşı Kuşları / Fatma Akerson
En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın / Can Gürses
Tüfekliler / Ümit Kaftancıoğlu
Kör Mağara Balıkları / Esra Kahraman
Plasebo / N. Ahmet Erözenci
Dönemeç / Ümit Kaftancıoğlu
Aşk Uğruna / Özlem Narin Yılmaz

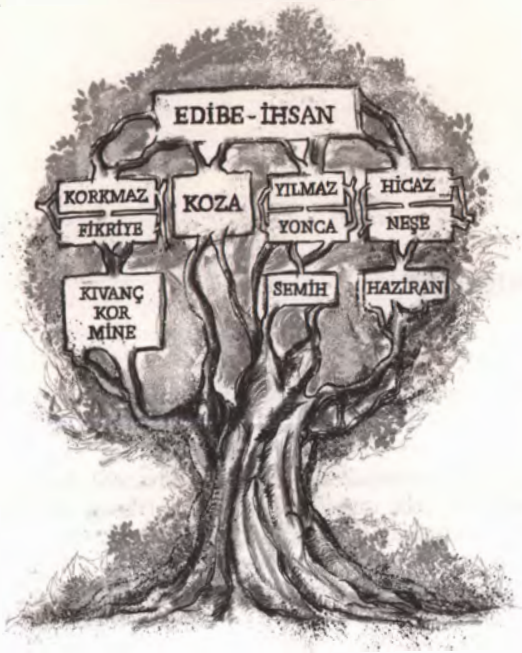
Can Gürses

En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın

En kalabalık ailem, anneme...

"Hepimiz Tanrı kaldık/ Kimse mutluyum demesin."
Edip Cansever, 'Tragedyalar I'

DERYADİL AİLESİ

1
Kalabalık

Bakakalırım giden geminin ardından. Atarım kendimi denize. Dünya güzel! Serde kadınlık var. Ağlarım.

(Bırak şu uzakları. Bütün ömrünce memleketin uzaklardı. Dön artık doğduğun yere. Kaşlarında kestaneler tüttüren, gözlerine Gülhane ağaçlarını diken, yüreğine dalgaların öfkesini, yüreğine kayıkların cesaretini veren, fikrinde Kapalıçarşı kalabalıkları biriktiren, damarlarına deniz olan, bakışında güneşi parlatan, sözünü çivit mavisine boyayan, saçlarına derme çatmalığı yakıştıran, ayaklarına martı kanatlarını takan, zihnine kubbeli düşler sokan, gerçekliğini ayçiçeği kabukları gibi çoğaltan, duruşunu Kız Kulesi'ne benzeten, inancını zarif siluetiyle pekiştiren, dünyayı sana öğreten, seni dünyaya mahkum eden şehrine, uğrunda canını dişine taktığın memleketine döndüğünü kabul et.

İstersen yine al başını git. Dur hele. Biraz dur. Derler ki, yeni geldin soluklan. Ben de sana diyorum; yeni geldin, soluklan. Bu deniz kokusunu buluştur hele ciğerlerinle. Davranma öyle sigarana. Cebinde kalmayı bilsin azıcık. Deniz havasının üzerine duman katılmaz, vapur bacasınınkinden başka. Hatırla. İçini hepten maviye boya. Sözcüklükten çıkar içinin maviliğini. Alınma şimdi böyle dedim diye. Kusuruma bakma. Biliyorum maviyi yaşama uğraşından geldiğini. Maviyi yaşama düşünden gittiğini. Yirmi üç yaşındaydın gittiğinde. Sene olmuş 2007. Dile kolay Koza, yirmi yedi. Bu kafiyeli sayı kadardır gözlerin hasretli.

İnkâr etme özlediğini. Gözün bir özlediğini yürek binbir özlermiş. Tamam, açık açık söyleme. Fakat, zihninin senden gerçeğini saklamasına izin verme. Döndüğüne bin pişman etme yüreğini. Daha dün bir bugün iki. Korkma yarından. Yarının olmadığını senden iyi kim bilebilir? Yarının senin elince var edileceğini senden iyi kim gösterebilir? Kalk ayağa güzel kardeşim. Vapurlar hep gelip gidecek böyle. İstediğince buraya gelip görebileceksin. Sana daha alımlı bir önerim var: Diyorum ki burada oturup, vapurları seyretmek yerine bin o vapurların birine. Yılların ayaklarına unutturamadığı o evin kapısını çal. O eve gir. Şu vapurdan inip de koyu ceketli çocuğa sarılan uzun saçlı kız gibi anneciğinin, kardeşlerinin, yeğenlerinin boynuna canla başla sarıl. Bunu annen için yap. Annen için yaptığın her şeyi biraz da kendin için yaptığını unutma. Anneler çocukları için vardır çünkü.

Korkmaz'ın Yılmaz'ın düşüncesiyle yalımlama gözlerindeki yaprakları. Kimsenin seni üzmeye vakti yok. Hepsi işli güçlü, planlı programlı. Senin hayatının rüzgârına karışmayacak ısıya ayarlı hayatları. Hem Haziran da orada bak, ondan dinlediğin yeğenlerin... Merak ettiğin Kor... Hadi Koza kardeş, gücüne yaraşır

bir insan kalkışı yap. Vapur kalktı kalkacak. Hadi kalk, daha jeton kuyruğuna girecek, ezilme tehlikesi geçirecek, paranın bozulması için arkandakilere sıranı verecek, vapur ha kalktı ha kalkacakken jeton alacak, para üstünü yere düşürecek, turnikelerin arızalanmamışını bulacak, bir de orada kuyruğa girecek, hele şükür jeton atacak, insanlara daha da sokulacak, kanter içinde kapıların açılmasını bekleyecek, kapılar açılır açılmaz yer kapmak için koşuşturanlara gayriihtiyari katılacak, bir müddet yer arayacak, nihayet oturacak, vapurda seyirlerin en büyülüsüne duracak, iner inmez otobüs kuyruğuna girecek, çocukluğun boyunca indiğin durakta 'inecek var' deyip ineceksin ve her şey güzel olacak.

Laf ola değil, bildiğim var. Sen de biliyorsun aslında. Bak karşına. Buna İstanbul deniyor buralarda. Güzelliği, tüm gerçekliğiyle hayatına bulaşmak zorunda. İstanbul'un senden tek istediği buna izin vermen. Başka kuralı yok burada yaşamanın. Daha kuralsız bir yer olmadığına geçmişinden tembihlisin. Biraz daha otururşan yemeğini soğutacaksın. Görsen, annen neler pişirdi senin şerefine... Peki peki, şeref gibi bürokratik sözcükler yok senin yanında. Senin serüvenine diyeyim o halde. Annen ne yemekler pişirdi senin serüvenine!)

Ben bahaneyim o sofrada.

(Zamanın yaşsız olduğunu mu sanırsın? Evine git ve bir daha düşün, eskinin renkleriyle şimdinin resmini yapıp yapamayacağını, zamanın yaşının olup olmadığını... Aldığın karanfili bankta unutma sakın. Rengi fevkalade. Saat iş çıkışı. Bu gidişle yer bulamayacaksın bu vapurda.)

Kim bu mevsimde dışarda oturur?

(Sen tabii.)

Vapura yetişeceğim. Ama İstanbul'daysam, ben de Moda isimli bu vapura meşrebince yetişeceğim: Tek bir şart koşarak.

(Neymiş?)

Bana ailemi anlatacaksın.

(Buradan mı oradan mı?)

Nasıl daha rahatsa.

(Anlaştık. Dinleyiciyi şiirli dilime mecbur bırakmamak adına ailenin ve aileni ailen yapan şeylerin dilinden anlatmak daha keyifli olacak. Buradan tek şey diyebilirim: Her mutsuz aile birbirine benzer ama her mutlu ailenin kendine özgü bir mutsuzluğu vardır.)

2
Süt Çorbası

Ama Koza süt çorbası sevmez ki. Ben bile bilirim bunu. Çeşit çeşit öyküsü yoktur ailenin. Bu öykününse bilmeyeni yoktur. Ne zaman yoğurt, sütlaç filan yense, ayran içilse, ne bileyim, içinde sütün bariz olduğu yemeklere rastgelinse hiç anlatılmamış gibi en baştan anlatılır bu öykü. Hoş, böyle aile ortamlarında pek bulunmam ben. Sık sık biraraya da gelinmez doğrusu. Bu gece bir olay mesela aile tarihinde. Eksiksiz burada herkes. Koza hariç. Onun için veriliyor oysa bu yemek. Herkes onun için mi burada? Değil. Herkes Edibe'nin hatrına burada.

Benim gibilere alışık olmayanları baştan uyarayım: Ben ailedeki herkese adıyla hitap ederim. Hiç sevmem aile takılarını. Bir babama baba, bir de anneme anne derim. Ne Edibe'ye babaanne derim, ne Korkmaz'a Korkmaz Amca,

ne Koza'ya Koza Hala. Kim kimin nesi, burnunu aileye sokmaya meraklılara masanın ucundan tanıştırayım.

İhsan'ın, yani rahmetli dedemin, bu eve aldığı ilk eşya olarak anılan dikdörtgen yemek masasının iki ucu da boş. Biri vaktiyle İhsan'ın yeriydi. Bu akşam masanın kapıya yakın, pencereye bakan kısmında, en köşede, evin kızı Haziran oturuyor. Kuzenim olur kendisi. Amcam Hicaz'ın kızı. Benden iki yaş küçük. Ben ne kadar keyfime düşkünsem o da o kadar hüznüne düşkündür. Yanında tutuk prens Kor. O da kuzenim. Korkmaz'ın ortanca oğlu. Dört yaş küçük benden. Yeni başladı üniversiteye.

Kor'un yanında babası, suratsız Korkmaz. Büyük amcam. Edibe'nin en büyük oğlu. Babam Yılmaz, Hicaz'la ve Koza'nın abisi. Korkmaz'ın diğer yanında Kıvanç. Büyük oğlu. Korkmaz'ın medar-ı iftiharı. Kıvanç da benim gibi 85'li. Aynı spor salonuna gidiyoruz diye arkadaş tripleri atmıyor muyuz birbirimize, bitiyorum! Kıvanç'ın yanında Mine. Küçük, güzel ve çekingen kuzenim. 94'lü filan olmalı. Mine'nin yanında annesi Fikriye. Her an tedirgin. Her an olası bir gerilime hazır. Olay kokusu alma konusunda burnu ve kaşları en gelişkin aile üyesi kendisi.

Fikriye'nin tam karşısında bendeniz, Semih. Edibe'nin Korkmaz ve Koza'dan sonraki çocuğu Yılmaz'ın tek çocuğuyum. Annemle babam ben daha ilkokula başlamadan ayrıldı. Ben Bebek'te annemle yaşıyorum. Bu akşam eve, babamların doğup büyüdüğü, şimdi Edibe ve Haziran'ın beraber yaşadığı bu eve en erken ben geldim ki masanın en ucunu kapayım. Seyirci olmaktan güzeli var mı?

Sağımda Eda. Girlfriendim. Eda'nın yanında babam, Yılmaz. Babamın yanında Hicaz'ın henüz adını bilmediğim sevgilisi. Yanında küçük amcam Hicaz. Yanında elbette Edibe. Hicaz, annesinin dizinin dibine kurulmuş yine. Kırk yaşında da olsa Edibe'nin minik yavrusu Hicaz.

Edibe, Haziran'ın karşısında. Güzellik âbidesi Edibe'nin gözü kapıda. Haziran çorbayı getirmek için mutfağa. Koza hâlâ yok ortalarda.

Paris'e, Eda'nın yanına gittiğimde Koza'ya uğramıştım. Hiç niyeti yokken çok yakınını bulmuş gibi yakınmıştı bana. Kısacık konuşmamızda onu arayan soranının yalnız Hicaz'la Edibe olduğunu söylemişti. Sık sık mektuplaşırlarmış. Haziran'ın Fransa'da, Koza'nın yanında olduğu dönemdi. İstanbul'da olsaydı, mutlaka Haziran, Koza'yı arayan azınlığın başını çekerdi. Babamın Koza'yla daha yakın olmasını isterdim. Şahane bir hatun çünkü o.

Babam ki kadınlara tapan adam, bilmem niye öyle mesafeli Koza'ya? Koza çok kapalı, çok güçlü, çok, nasıl diyeyim, çok kadın bir kadındır. Şu masadaki kimsenin cesaret edemeyeceği bir yaşamı seçmiş, bunu her şeyi bile bile yaşamış, heyyavrumheygillerden... Böyle bir sevgilim olacaktı, vallahi aldatmaya kıyamazdım. Belki babam da onu ihmal etmeye kıyamayacağından uzak duruyor Koza'ya. Kabul edelim, en zor şeyi beceriyor bu kadın: Düpedüz dürüst! Hangimiz dürüstüz şu masada? Hepimiz birbirimize katlanıyoruz. Oyuncuyuz işte. Ama ben farklıyım tabii. Ben okullu oyuncuyum, hahayt!

Masanın en ucundayım ya, ilk kaşık süt çorbası benim payıma düştü. Buradan böyle, kimseyle içli dışlı olmadan masaya dahil olmak fıstık gibi. Haziran –yine ne bu dalgınlık– koydu çorbayı, gülümseyerek karşısındaki Edibe'ye uzattı tabağı; Edibe, yanında oturan Hicaz'a uzattı, Hicaz'ın yeni sevgilisi –epey de lokum– Hicaz'dan aldığı tabağı, babamı es geçerek Eda'ya uzattı ve nihayet çorbam önümde. Koza'sız mı başlıyoruz? Meşhur öyküyü anlatmayacak mı kimse? Anlatılırsa ayıp olur Edibe'ye. Herkes suskun.

Kız çocuk doğdu.

Hicaz'ın sevgili ukala çıktı. Haziran, bir hışım, bakışlarını dalgınlığından çekip babasının sevgilisine çevirdi. Babam zoraki güldü. Eda ne oldu anlamadı. Kor kahkaha attı. Kor'un ailesinin geri kalan üyeleri sinir bozucu bir kilitlenmişlikte. Edibe duygulandı.

Kızım nerde kaldı?

Belki dayanamayıp yine kaçmıştır.

Aman. Kavga için çok erken değil mi Korkmaz? Ortalık en azından Koza gelmeden gerilmese... Kimse yanıt vermedi. Korkmaz'ın yakışıklı yüzü tiksinti kaplı.

Moda'ya gitmek istemişti. Karşıdan geliyor yani... Pazarları sık sık gidermişsiniz küçükken. Çok özlemiş... Ama eli kulağındadır.

Melankolik prenses, Korkmaz'ı mahcup etme fırsatını kaçırmadı.

Hanımefendinin keyfini bekleyeceğiz...

Korkmaz da hüküm giydirme fırsatını...

Sen başlayabilirsin Korkmaz. İsteyen başlasın lütfen. Koza için gelenler de benimle birlikte bekler.

Bayılıyorum Edibe'ye. Babaanne değil sanki mübarek, başka bir şey. Korkmaz'ın yüzü kireç gibi. Babamın senaryolarındaki tüm karizmatik adamların yüzü en az bir kez 'kireç gibi' olur. Acaba babam Korkmaz'ı mı düşünerek kuruyor o başta güçlü sonda kaybeden karakterlerini? Kıvanç yan gözle babasına bakıyor. Yeme komutu almak istedi. Sevemiyorum bu çocuğu. Her hafta sonu birlikteyiz anasını satayım, hâlâ da sevmiyorum işte. Canlandırmak istemeyeceğim bir karakter. Her şeyde başarılı, her şeyi doğru bir çocuk. Ne sıkıcı.

İnsan evine bir kez dönmez nasılsa. Daha çok yemekler yeriz diye düşünerek öyle dedim anneciğim.

Korkmaz, zeytinyağı hâline geçti.

Orası öyle Korkmaz, tabii, ömrüm elverdikçe nice sofralar kurarım birarada olalım diye. Ama sen kardeşini hiç tanımamışsın. Koza evine bir kez döner.

İyi insan sözü üstüne...

Annesinin lafını telaşla kesip kendi sözünü de tamamlamadan çocuk gibi fırladı yerinden Hicaz. Haziran, peşinden. Bazen Hicaz'la Haziran, baba-kız değil de kardeşlermiş gibi hissediyorum. Edibe de yalnız ikisinin annesiymiş... Çok heyecanlandı Edibe. Heyecanı bile zarif. Sol eliyle kaşlarını düzeltti. Kapıya yürüyor. Eski tablolardaki kadınlar gibi. Babam paldır küldür ayağa kalktı. Eda soran gözlerle bana bakıyor. Şimdi sırası değil onu yanıtlamanın. Ailesinin aksine Kor ayaklandı. Korkmaz hızla süzdü oğlunu. Lafını koyarcasına. Sandalyesine dayanmış, kapıya doğru bakıyor Kor, meraklı. Sahi, hiç tanışmadı onlar. Ve Koza! Gözleri hiç kimsede. Bir buket çiçek elinde. Yüzü o meydan okuyan tavrı aldı incelikle. Hicaz, Koza'nın boynuna atıldı. Gülümsedi Koza. Sıkı sıkı sarıldı küçük kardeşine.

Canım canım. Ne güzelsin!

Hicaz haklı. İlk defa onu bu renk bir pantolonla görüyorum. Haziran'la uzunca sarıştıktan sonra Edibe'yle yüz yüze. İlk karşılaşmaları değil. Üç gündür bu evde Koza. Çiçeği uzatıyor annesine.

Merhaba.

Hoş geldin Kozacığım.

Sol eliyle çiçeği alıyor Edibe.

Hem de karanfil...

Edibe'nin en sevdiği çiçek olmalı. Koza'nın pantolonunun renginde. Haziran alıyor çiçeği.

Suya koyayım anneanne.

Edibe ellerini kavrıyor Koza'nın. Yanaklarından öpüyor kızının. Sol eliyle yanağındaki yaşı siliyor. Yüzüne mahcubiyet kondu. Kor, çekingen okul çocukları gibi. Yanıtı biliyor ama parmağını kaldırmış söz hakkı bekliyor. Sandalyesine dayanmayı bıraktı: Büyük hamle.

Kor?

Hoş geldin Koza... Hala.

Ah, Koza'nın gülüşe bak!

Aşk olsun. Sadece Koza.

Utandı koca çocuk Kor. Koza'ya nasıl olur da Koza der? Koza'nın haberi yok mu Kor'un babasına siz dediğinden? Haziran bin kere anlatmıştır. Koza'ya ne? O, lafını nizama sokacak son insan.

Seni görmek ne güzel.

Babam, o sesiyle konuştu. Film çekimine Fransa'ya gittiğinde görüşmüşlerdi en son. Dört beş yıl olmuş olmalı.

N'aber Semih?

İyiyim Koza. Senden n'aber? Başını 'Ne olabilir ki?' dercesine çabucak omzuna eğdi. Kalbim atlı gibi çarptı. Gözleriyle Eda'ya selam veriyor şimdi.

Hoş geldiniz.

Hicaz'ın sevgilisinden ani bir çıkış daha. Koza bilemedi bu kadın kim. Haziran'a döndü. Bildi. Kadına uzaktan gülümsedi. Korkmaz bir zahmet yerinden kalkıyor. O kalkar kalkmaz karısı da dikiliyor ayağa. Anlamını gizleyen bir bakışla bakıyor Korkmaz Koza'ya. Elini uzatıyor. Tokalaşıyorlar. Edibe'ye bakıyorum. Sol eliyle alnını tutuyor.

Ne kadar büyümüşsün.

Sahi, Koza benim yaşlarımdaymış kaçtığında, değil mi? O zaman bu zamandır iki kardeş... Vay be!

Sen hiç değişmemişsin Korkmaz.

Korkmaz, Koza'yla daha fazla muhatap olmak istemezcesine ailesini dizdi sıraya.

Karım Fikriye... Oğlum Kıvanç... Kızım Mine...

Kıvanç elini uzatınca Koza öpüyor onu. Peşisıra Mine ürkekçe yanağını uzatıyor. İkisine de uzun uzun sarılıyor Koza.

Kor'la tanıştınız.

Ayrılmalarını ima edermiş gibi söyledi bunu Korkmaz. Kocaman açtığı gözleri Koza'nın bakışlarıyla dolunca hazırlıksız yakalanan Kor'sa, alışageldiği şeyi yapıp ayarsız bir kahkaha atıyor salonun ortasına.

Çorbaları soğuttuk, hadi buyuralım sofraya.

Ortalığı Hicaz ısıtıyor. Koza, 'Nereye' dercesine bakıyor Edibe'ye. Kendine yakın olan baş köşenin sandalyesini narince çekiyor Edibe.

Yok anne, oturamam burada.

Bu kadar gecikmeseydin sen de...

Kızının anası. Koza'yla birlikte herkes masadaki yerlerini aldı. Koza, çorbanın süt kokusunu aldı. Edibe, Koza'dan af diler gibi baktı. Hiç vakit kaybetmeden yerinden kalktı. Hemen arkasında, cam içinde duran pikaba bir plak yerleştirdi. Bakalım ne dinliyoruz... Bence ses buzukiden gelecek. Piyanodan geldi. Ve kemandan. Ama doğru bilmişim. Yunan şarkısı tabii... Buzukisiz bu seferki. Buzukiyi bile kaldıramayacak kadar hüzünlü. Yunan şarkıları Edibe'nin en sevdiği. Zaten "zorlamakta evin penceresini/ eksik olmasın buzuki". Hicaz'ın şiirinde dediği gibi. Filmi de çekilmeli Edibe'nin, bu evin... Bu evin hissi bir nevi 'Sonsuzluk ve Bir Gün'. Edibe kumsalda dans ediyor. Kocası, oğulları, kızı uzaktan onu izliyorlar. O, her şeyi bırakıp, hayır, hiçbir şeyi bırakamayıp, denize bırakıyor kendini. Ölümü değil bu Edibe'nin, hayatı. Sevmediği yemek, sevmediği renk, sevmediği insan olmayan Edibe'nin şerefine içmeli. *Şerefe!*

Hay aklınla bin yaşa Semih!

Babam sevindi. Eda babama gülümsedi. Hayatım benim.

Çorbaları mı içiyoruz şarapları mı?

Hicaz yine evin çocuğu. Sayesinde rahatlanıyor biraz biraz. Tek tük gülünebiliyor. Bardaklar kalkıyor ağırdan. *Hadi Koza!* Koza'ya Koza demeyi bile seviyorum. Haziran mutlu oldu. Babaannem güzelleşti. *Hadi Korkmaz!* O ne be! Korkmaz'dan bana felaket bir bakış. Tamam tamam. Al! *Korkmaz Amca... Amcacığım... Hadi, lütfen...* Uyuz herif!

Neyin şerefine içiyoruz, söylesene Semih.

Hicaz'ın istediği şeyi söyleyeceğim. Onun gönlünü hoş tutmak için değil, içimden böyle geçtiği için: *Edibe'nin şerefine!* Edibe gönülsüzce en güzel oldu.

Olur mu öyle şey? Koza'nın dönüşüne... Ve birlikteliğimize...

Dedi Edibe.

Sevgiye.

Dedi Hicaz.

Nice kavuşmaya.

Dedi Haziran.

Sizlere.

Dedi Koza.

Keyfe.

Dedi babam. İlahi! Bardak bardağa bardak bardağa... Tiz çınçınlar. Çççççççınnn çççççççççççınnnnnn... Hadi Korkmaz'la Koza, hadi! Çççççç... Hadi... Korkmaz ısrarla es geçiyor Koza'nın bardağını. Hadi... Aptal Eda. Çeksene bardağını! Tokuşturdular mı? Vallahi billahi tokuşturdular! Bakışmadan. Kazara. Ama tokuşturdular. Tok bir ses çıktı. Tok. Ama çıktı.

"Είκοσι χρόνια με ρωτάς
ποιός πήρε την Ελένη
μα εκείνη μόνη στο σχολειό
τον Πάρι περιμένει

Είκοσι χρόνια με ρωτάς
ποιόν αγαπά η Ελένη
είναι στη Σπάρτη,στα νησιά
στην Τροία παντρεμένη
Με ρωτούν για την Ελένη
αχ,Ελένη,
που΄ναι εικόνα δακρυσμένη
αχ,Ελένη,
μα εγώ δεν απαντώ
την καρδιά μου τη σφραγίζω
και την πίκρα μου κεντώ

Είκοσι χρόνια με ρωτάς
πού θα βρεθεί η Ελένη
σα ζωγραφιά στην εκκλησιά
ή σαν κερί αναμμένη

Είκοσι χρόνια με ρωτάς
πού θάψαν την Ελένη
μπορεί στο 'ργος,στους αγρούς
μπορεί στην οικουμένη

Με ρωτούν για την Ελένη
αχ,Ελένη,
που΄ναι εικόνα δακρυσμένη
αχ,Ελένη,
μα εγώ δεν απαντώ
την καρδιά μου τη σφραγίζω
*και την πίκρα μου κεντώ"**

* Söz: Michael Bourboulis. Müzik: Manos Hadjidakis.

3
Sarışın Duvar

Benden dört tane olunca oda, odadan dört beş tane olunca ev olurmuş. Ben böyle isimlerin yabancısıyım. Böyle isimleri koyanlara insan denir. İnsanların yalancısıyım. Bak işte insanların yabancısı değilim. İsimleri bildiğim gibi insanların hepsini bilmem. Ama şimdi bu odada, sofra başında buluşan insanların hemen hemen hepsini isimleriyle, sicimleriyle, sicilleriyle bilirim. Biri genç biri orta yaşlı iki kadın dışında hepsi buralı. Buralı dediysem bu evli.

Bu evin her ev gibi bir ismi var. Her ev gibi bir sokağı var. Her sokak gibi bir şehri var. Bu şehrin her insan gibi bir ismi var. Burası İstanbul. Bu ev, benim kadar eski bir İstanbul evi. Benden önce hiçbir şeyi dikmemişler buraya. Safi toprakmış. İsimlerin en eskisiymiş yani. Üzerinden insanlar geçermiş muhtemelen. Denizi seyrederlermiş.

Ne edeceklerdi ya? Canım dışarıya çıkmak istediğinde gözlerimi denize dikerim ben. Başka türlü çıkamam dışarı. Benim hayatım içerde geçer. Bu evin bu odasından gelip geçen her kim ne yaşarsa ben de onu yaşarım.

Şu sırada İhsan Beyciğim hariç –nur içinde yatsın– Deryadil ailesinin tüm fertleri sofra başında. Aile, ismini İhsan Beyciğimin soyisminden alıyor. Deryadillerden önce bir aileye daha tanıklık etti ömrüm. Tek kişilik bir aileye... Zevkli bir terzi ustanın terzihanesiydi burası evvelce. Sayesinde bu eve varlıklı insanlar girip çıkardı. Tam karşımda, çerçevesi pembe güllerle bezenmiş gösterişli bir ayna dururdu. Onun karşısına dikerdi Ari Usta gelen müşterilerini. Kâh ölçülerini alır, kâh giysi provalarını yaptırır, kâh pantolonlarını kısaltır, kah eteklerini daraltırdı. Ziyadesiyle hamarattı.

Ari Usta sürülerce esvabı bir başına dikerdi. Aynadan seyrederdim gelenleri ve gelenlerle alâkadar olan Ari Usta'yı. Şanı şöhreti artınca, uykuyu bir kenara bıraktıysa da tek başına üstesinden gelemedi kumaşların. Bir insanın yardımına ihtiyaç duydu. Müşterilerinden biri ona kimsesiz bir temizlikçi kızdan bahsetti. Kızı çağırdı Ari Usta. Gençliğine tezat vakurluğunu beğendi kızın ve sordu: "El işi uğraşlar hoşuna gider mi kızım?"

Kızcağız, "Gitmez mi amca?" deyiverince onu buraya yanına aldı. Evini açtı. Yemeğini paylaştı. Adına da İpekkız dedi. İpekkız'a o şaşalı Singer dikiş makinesinin inceliklerini öğretti. İpekkız ağır ama düzgün iş yapardı. Çalışkandı. İpekkız işleri kolaylarken, Ari Usta sırtımı yasladığım odada –ki adına mutfak derler– yemek pişirirdi müşterilerine. Yemek dediysem, Edibe'nin yemekleri gibi değil. Pasta, kurabiye daha çok... Ama ne pasta, ne kurabiye!

Tatlarını bilmesem de afiyetle üçer beşer yiyenlerin memnuniyetlerini görünce tatmış kadar olurdum kekleri

kurabiyeleri. Hey gidi günler hey... Her şey böylesine tatlıyken işleri azalır oldu canım Ari Usta'nın. Terslikler çorap söküğü gibi birbirini izledi. Dedikodular aldı yürüdü. İpekkız için Ari Usta'nın kapatması dediler. Nasıl üzüldü ikisi de... Şahitlik ederim ki tertemiz, takdire şayan bir baba-kız, usta-çırak ilişkileri vardı. İnsanlar böyleymiş, ne yapacaksın?

İpekkız'ın canı sıkılmasın, gururu incinmesin diye ondan gitmesini istedi Ari Usta. O sıralarda tekstil fabrikaları revaçtaydı. Orada iş buldu İpekkız. Ari Usta sevinse mi üzülse mi bilemedi. Yapayalnız kaldı. Her gün sadece benimle konuşur oldu. Sabırla dinlerdim onu. İçim acırdı. Bir gün, bir ümit, yine Singerciğinin başına oturdu. Ancak bir iki gün dayanabildi. İçinden gelmemiş olsa gerek. Takip eden haftalarda benimle bile konuşmaz oldu. Ne pasta, ne kurabiye... Evi, İhsan Beyciğime işte o günlerde sattı. Bilmem şimdi nerededir? İnsanların adına ölüm dedikleri şeyde midir yoksa benim gibi hayatın bir köşesinde midir?

İhsan Bey, evlenmek üzere olduğu için ev arıyormuş. Burayı gördüğü, gezdiği aynı gün içinde yeniden eşiyle birlikte geldi. Edibe evi görür görmez mest oldu. Edibe'yi ilk o gün gördüm. Gencecik kızdı. En az şimdiki kadar güzeldi. Özellikle bu odaya hayran kalmıştı. İnce, uzun parmaklarıyla bana dokunmuştu ve "Duvar sarı olsun" demişti. O gün bugündür sarışınım. Her sabah rengimi tazeler güneş. Her sabah perdeleri açar çünkü Edibe. İhsan Beyciği olsa da olmasa da açmıştır perdeleri her sabah.

Üç sabah önce bir başka açtı perdeleri Edibe. Daha bir güneşleneyim istedi. Daha bir parıldayayım. Kızı döndü çünkü annesine. Gittiğinde yirmi üç yaşında, kısa saçlı, yeşil gözlü, balık etli, sessiz bir genç kızdı. Adı Koza'ydı. Neyse, yerinde duramayan Edibe'nin ve ailesinin hikâyesini, ömrünü kımıldamadan ayakta geçiren bir

duvardan dinlemeyin. Üzerimden sarkan ve varlığımla sarıp sarmaladığım eşyaların hepsinin dili ve dilbilgisi vardır, endişelenmeyin.

Bu oda geniştir, yaz kış güneş alır. Dilediğiniz kadar kalın. Dilediğiniz kadar dinlenin, dinleyin. Güvenle yaslayın bana sırtınızı. Ne de olsa ben bu evin ağacı sayılırım. Dilediğinde gidin. Dilediğinizde, Koza gibi, burada olmadan edemeyin. Dönüp gelin. En azından ben hep buradayım.

4
Yaprak Ciğer

Küçükken ne güzel yerdi Haziranım. Aklımız şaşardı Neşe'yle, nasıl yiyor pirzolaların yağlarını diye. O bidicik kız, yüzünde güneşler açan canım kızan büyüdü de böyle iki lokmayı zor mu koyar oldu ağzına? Ah benim tarçın gözlüm, keşke büyümeseydin sen... Keşke hüzün nedir gözükmeseydi gözlerinden... Görmüyorlar değil mi can yoldaşım? Bir şey yapmak durumunda kalırlar diye görmemek için ellerinden geleni yapıyorlar. İhsan'la tanıştığım günden bugüne, tüm tarihimizi düşüne duygulana pişirdim yemekleri. Güneş batarken zamanı tabaklara doldurdum. Elbirliğiyle masayı kurduk seninle. Binbir emekle donattığım tabaklarından hızla silinip süpürülecek zaman. Kahveler içilir içilmez zaman duracak, evlerine dönecekler. Bir zamanlar evleri olan bu yaşlanmış evden gitmek, biliyor musun, rahatlatacak

içlerini. Yine senle ben kalacağız koca evde. Ne olur Koza da burada, bizimle yaşasa... Bu senin deniz gibi yüreğin olmasa öyle tahammülü zor olurdu ki bu ev; bu durup durup hayata döndürdüğüm zamana kafa tutmaktan yorgun düşmüş ev... Artık bırak birilerine, bir şeylere kafa tutmayı, olduğum yeri dolduramıyorum şeftali kokulum.

"Edibanım sizin olduğunuz yerde başkasının olmasıyla olmaması bir. Kim gözünü sizden alıp başkasına bakabilir?" derlerdi. Kalabalık içinde hanım tanımını sahipleniverirdi Edibeliğim. Hanım hanımcık kadın olmadım ki ben. Sen de değilsin. Koza da değil. Ama bana en çok Edibanım dedi insanlar. Öyle uygun buldular. Toplum nezdinde ismimin Edip olduğunu sanan Hicaz, bana Edip Hanım dediklerini sanırdı. Ondan Edip Cansever'i uzun süre kadın bilmiş. Bana soracak olursan Edip Cansever, hem erkek hem kadındır. Canı seven ne varsa odur Edip Cansever. Ama benim şairim, bilirsin, senin Tomris'in en-arkadaşı Turgut Uyar'dır. Turgut Uyar'ın şiirleri İhsan'a benzer. Hem fena halde buralıdır hem fena halde göçebe; Koza işte! Koza geldi ben gidiyorum Haziran. Neden bu kadar gecikti? Neden ayrı yaşadık hayatı? Koza gideceğimi mi düşündü de döndü evine? Sen de mi öyle düşünüyorsun gizliden gizliye? Ölümün adını ağzıma aldırmazsın. Kızarsın çok. Korkarsın bir gün benim de gideceğimden. İki kez annesini kaybedebilir mi bir çocuk?

Elimde olsa sırf senin için yaşayabildiğim kadar yaşarım. Ama ne yalan söyleyeyim, artık mekânlar mânâsız geliyor gözüme. Dünya bu kadarmış bana. İnan ki bu evden, evimizden bile gözümü kırpmadan çekip gidebilirim. Ama sencağızdan nasıl gideceğim? Seni nasıl bırakacağım öngöremediğim zamana? Ya o içli babanı? Bana ihtiyaç duymadan da yaşayabilen oğullarımı? Demeye dilimin varmadığı, kıymetini benden, annesinden dahi sakınan ebedi gurbetim Koza'mı? Tanımadığım biri

gelip bana dese, 'Koza artık gitmeyecek', 'Oh' derim ve bu sesim içimdeki taşı kırıverir. Canımın goncası Haziran, kornişlerinden söküp atabilsem şu gözlerinden ellerine, ellerinden ayaklarına inen hüzün perdesini... Sana her böyle deyişimde, 'korniş'in hatrına gülümseyen o güzel yüzünü günlük güneşlik bulsam... Bir bilsem kızımın seni, senin kendini terk etmeyeceğini... Saçmalıyorum ben. Senden daha güçlüsü var mı şu dünyada? Bana mı muhtaç sanki yaşamın? Öyle güzel yaşayacaksın ki sen... Çocukken nasıl severdin yaprak ciğeri. Ne zaman pişirsem ellerimi tutar, öper de öperdin. Neşe nasıl gururlanırdı hayat doluluğunla... O zamanlar Hicaz'ın bakışındaki huzur, dünyayı olmuş bitmiş kılardı. Senin için yaptım, niye yemiyorsun Haziran? Annen seni yerken görse çok sevinirdi, bilmez misin? Annenin hatrına yesen biriciğim?

Sahi, kim ne hatırlıyor bu sofrada? Hangi çocuğumu hangi hatıramıza alıp götürüyor yemeklerim? Hangi duyguyu yaşıyorlar evimizde? Hatıralarını kaybeden oğullarım, tarihimizden habersiz torunlarım nasıl da hapur hupur yiyorlar... Bir Hicazım... O da yer gibi yapıyor, alçakgönüllü gözleri ağabeylerine dikilmiş... Kimse Koza'yla konuşmuyor! Olacak şey mi? Bunca zaman neden yaşadık bunca ayrılığı? Bir kavuşma, hiçbir şey olmamış gibi yapalım diye mi yaşanır? Bu bir kutlama olmalı. Gücüm kalmadı. Benim yerime sen bir şeyler desen ya Haziran... Demezsin, yemezsin... Yüzün daima rüzgârlı. Sanki o güne değin hiçbirimiz beşiğini sallamadık senin. Neşe'nin yok olduğu akşam, ardında bıraktığı esintiyle sallana sallana büyüdün. İyi ki gittin Koza'nın yanına. Nasıl güzelleştin, güçlendin... Bana, babana, şehrine duyduğun özlem nasıl da hayatın senden beklediği şenliği hatırlattı sana... Kendine geldin. En güzelliğinde o çocuk girdi zamanına.

Elini bir tuttun, bir daha da bırakamadın. O senin elini itti, elini sımsıkı tuttu, eline vurdu, elini ısıttı, elini

kendi eli bildi, seni sevdi, evet, sana âşık oldu ama bu ne demekti, bu 'ben gidiyorum' demekti. Aşk yerinde durmak bilmez. Bunu sen bildin. Aşkla birlikte gidilmesi gerektiğini sen bildin. O bilemedi. Sen bir oraya bir buraya gitmek istedin onunla. Yaşamı aşk etmek istedin. O, yaşamı yaşamlığında tuttu. Aşkı yaşamdan ayrı tuttu. Süregiden bir yaşamı vardı. Bir de yeni yaşamı oldu. Yoruldu. Seni yordu. Dinlendi. Sen koştun. Sen gittin. Aman yorulmasın diye sen yaptın sen ettin. O durdu. Yayıldı. Yerini sevdi. Elini çekti. Rahatını bozmadı. Sen rahatsız ettin. Rahatsız olmadı. Rahatın kaçtı. Sana âşıktı. Kızdın. Ona âşıktın. Bağırdın. Çağırdın. Gittin. Gelmedi. Bir kez gelmedi mi, aşk işte oracıkta çekti gitti. Nerden buldun o yüreksiz oğlanı?

"Büyükannelerin en lolitası, ben onu değil o beni buldu" dersin, değil mi? Seni daha kimler bulacak güzel bebeğim... Neden buna bir türlü inanmazsın? Benim inançsızlığımı örnek almamalısın. O başka. Ben hayata inanmasaydım, umuda, özgürlüğe inanmasaydım bunca çocuk getirir miydim dünyaya? Bunca sever miydim her birini? Bunca emek harcar mıydım? Yenik düştüm ama size olan inancımı yitirmedim. Benim inançsızlığım, herkesin kolayca inandıklarına. Sen de onlara inanma. İzin versen ve inansan bana... Yaşıyorum desen. Bunu gönlünün, gözünün her bir soluğuyla söylesen, zaman imkan verir güneşe.

Senin yüreğinin insanlığına yaraşır daha kimlerin kimlerin şu koca dünyada var olduğuna bir ikna olsan... Dünyayı yeniden çizsen... O en sevdiğin, sana en yaraşan renklerle sil baştan tanımlasan dünyayı... Bağrına bassan babanı... Aldırmasan soframıza getirip oturttuğu kadınlara... Kendi yerini karıştırmasan... O da öyle ayakta durabiliyor Haziran, ne yapalım? Sen nasıl böyle Haziran oluyorsan, ben nasıl böyle Edibe oluyorsam, o da öyle

Hicaz oluyor. Anasının kuzusu Hicaz... Kuzusunun babası Hicaz... Yaşamak delisi oğlum benim. Keşke biraz babana benzesen Haziran... Kime benzedin sen böyle bilmem ki...

Eee Koza, nerde kalıyorsun şimdi?

Burada... Yani şimdilik.

Seninki de soru, Yılmaz! Elbet tabii burada kalıyor. Burada, evinde kalacak.

Konuşuruz anne.

Yapma bunu. Yüreğim dayanır mı yeni bir ayrılığa?

Birkaç gün geçsin, yanımızdan ayrılmak istemezsin.

İşte benim Haziranım! Biliyordum. Bırakmayacak Koza'nın elini. Koza'mın o kabuklu yüreğinin inceliği Haziran'a nasıl karşı gelebilir? Pantolonundan anlamıştım. Haziran ne iyi etti de gitti Koza'nın yanına... Nasıl ahbap oldular güzellerim benim... Ah şu münasebetsiz çocuk çıkmayaydı... Yok yok. Koza'nın varlığı yine güç güzellik verecektir Haziran'a. Hicaz çok sert çıktı bu son Kamer olayında. O da haklıydı. İçi dayanmıyor Haziran'ı gözü ıslak, teni marazi görmeye. Fakat Ne öylesi ne benimkisi söküyor Haziran'ın yüreğine.

Kızsan, sussan, dinlesen, baştan baştan yorumlasan da Haziran'da soru tükenmez. "Ya şöyle yapsaydım? Ya böyle yapmasaydım?" diye öykü üstüne öykü kurar geçmişten. Halbuki geçmişin öyküsü tektir. Mühim olan öyküyü kimin ağzından dinlediğimiz. Her öykücü gerçeğe feleğini şaşırtır. Ne hikmetse, yine de gerçektir, her öykücünün anlattığı. Geriye dönüp baktığımda çok büyük ve çok uzak gözüken hayatım boyunca birçok öykü dinlemişim. Ancak Kimseden Haziran'ın öyküleri kadar gerçekle derdi olan öyküler dinlemedim. Haziran bana gerçeği

düşündürdü. Hiçbir çocuğum böyle bir şeyi düşünmeme vesile olmamıştı. Gerçekliğini düşünen insan buz gibi ürperirmiş, bilmezdim.

Haziran'la yaşamaya başlayıncaya kadar kazak giymedim. Oldum olası evhamlı bir kadındım. Kışın bile tiril tiril giysilerle gezerdim. Haziran'dan sonra yaşlı nineler gibi oldum. Kazağın tenime deyişini ilk kez Haziran çocukken duydum. Yaşlı bir nine olduğumu kabul mu etmeliyim yani, diye hayret ettim kendime. Yıllar içinde daha da üşüdüm. Menopozda öyle terlemiş öyle terlemiştim ki artık hayatımın sonuna kadar terleyeceğim herhalde demiştim. O koku alelade bir ter kokusu değildir. Kadınlar bilir. Kadın teridir o. Alın terinin kokusu nasıl kendine özgüyse kadın terinin kokusu da biriciktir. Kadın teri, kurumuş, bozulmuş, ölmek üzere olan çiçek kokusu gibidir. Dans ederken öyle terlediğimi, öyle koktuğumu bilmem. Sonra işte ne olduysa, üşüdüm. Üşürüm. Omzumdaki şal süs olsun diye değil. Süs olsun diye de tabii ama önce üşümeyeyim diye. Gerçeği düşündükçe ürperirmiş insan dememi kendi âni üşümelerimden belledim. Doğrudur yanlıştır. Benim gerçeğimdir.

Kendi gerçeğini bulup ve yaratıp, o gerçekle yaşayan insan olmanın, bir insanın erişebileceği en yüksek kat olduğunu savunur Haziran. Ben de çok düşünürüm ama hiç böyle şeyler düşünüp böyle sonuçlara varmış değildim Haziran'ı büyütene ve Haziran'la büyüyene değin. Haziran kadar bana dokunan, beni gençleştiren, bir o kadar da beni yoran bir çocuğum olmadı. Mine'den bile ufak duran Haziranımın dertleri kadar heybetli dertlerimiz olduysa da dile getirmedik. Belki de bu yüzden, Haziran'ınkiler kadar heybetli düşünceleri olmadı hiçbirimizin. Haziran başarılı, çarpıcı, dünya çapında bir müzisyen olacak. Bunu biliyorum. Haziran buna gülse de ben biliyorum. Evet büyük bir şey olacak Haziran oysa dünya üzerinde

küçücük bir şey o. Kırılacak, yaralanacak, zarar görecek diye ödümün kopması bu yüzden.

Hicaz'a hep tembihlemişimdir, Haziran'a da yinelerim, "Sanatı hayatla bir görmemeli". Sonra kendime dönerim. Ben ayrı mı gördüm hayatımı sanattan? Bedenimin konuştuğu dil, kurduğu cümleler hayatımı anlatmadı mı? Sanat hayattan ayrı düşemez, ya sanatçı? Sanat üreten sanatçı, yaşamın içinde sıradan kalabilir mi? Hicaz işte bunu becerdi. Benim de belki de hayattaki en büyük başarım bunu denemek. Ama Haziran ne babası gibi ne benim gibi. Sanatçı tavrıyla yaşar o hayatı. Yüreğim nasıl çarpıyor, Yarabbi. Haziran camdan el sallarken nasıl korkuyorsam öyle korkuyorum. Yaşamın o denli uçlarında gezinirken bir uçtan düşüverecek sanıyorum. Hayatta kalsın istiyorum.

Rüyalarımda Haziran'ı tutarım. Haziran düşer ben tutarım. Haziran öyle yavaş düşer ki, ölüp ölüp dirilirim kucağıma inene değin. Rüyalarımızın senaristi korkularımız değil de kim? Ben yalnız dans ederken korkmam. Ölümsüz hissederim kendimi dans ederken. Haziran durmadan ölümsüz hisseder kendini. Dilimde tüy bitti, camdan sarkma, uçlara ev kurma, sıradan insan ol, hayatın bağrında ol demekten. Güler. Kurban olduğum gülücüğü olur olmaz tüm zamanlarda başrolü oynar. Ne gülüyorsun denmez ona. Ama o açıklar: "Bu zamana kadar farklılığımla övünmediniz mi?" Ne diyeceğiz? Ben Hicaz'a bakarım, Hicaz bana bakar. Kime bakacak, rahmetli İhsan'a mı? İhsan'ın kabahati değil, her şey benim başımın altından çıktı. Bacasından şarkı tüten evimden çıktı. Hayatı önce şarkılardan öğrendim ben.

Kendimi bilmeden evvel müzik duydum muydu dans edermişim, anneciğim taklidimi ede ede anlatırdı. Eh, müzik duymamak diye bir şey bilmediğimden, kendimi bildim, yine dans ettim, annem babam kardeşim beni

övünçle alkışladı. Birden İhsan'ı, birden çocuklarımı bulduğumda döne döne dans ediyordum. İhsan bir gidip bir geldikçe ona uygun adımda dans eder oldum. Ayaklarım birbirine dolandı. Bir gün annemi kaybettim, sonra annemi her gün kaybettim, bilmeden dans etmeyi çare edindim. İhsan'ı canlı canlı kaybetmeye başlamamla çocuklarımı kaybeder oldum. Ritmi kaçırdım. Çocuklarım bir bir gidince şarkılarımı yitirdim, içimden ne yapıp edip başka türlü dans etmek geldi. Sonra ne yapsam ne etsem de içimden ağlamak geldi; meğer babamı kaybetmişim. Dansı yeniden ararken, yanımda bulduğum cana, Hicaz'a var gücümle sarıldım. Dirildikçe yoruldum, yoruldukça dirildim. Bir ikindi vakti İhsan'ı hepten kaybettim. Bacaklarıma karasular indi. Ellerim ürperdi. Bir yıl sonra Neşe gitti. Haziran'ı evladım ettim. Ona şarkılar söyledim. Haziran'ın şarkılar içinde dans edercesine yaşamasını istedim, o mutlu oldu muydu dansların en güzelini etmiş oldum.

Kimseye mutluluğu tam olarak veremediğimi görüyorum. Yoksa bu kadar düşünce geçmezdi içimden. Bu kadar sessiz olmazdık. Paylaştığımız mutluluk katışıksız olsaydı, düşünceye ihtiyaç bırakmazdı. Ama hepimiz bir şeyler düşünüyoruz. Hepimiz başka şeyler düşünüyoruz. Aynı şeyi aynı anda düşünmemiz için birinin ölmesi gerekiyor. Bu biri bensem, çocuklarımı birbirine bağlayacak şey olacaksa yokluğum, varsın gideyim ben. Ama daha ellerim var benim. Ellerimle pişirdiğim yemekler var daha. Yemekler her birimizin tabağında. Her tabaktaki yemeğin tadı aynı. Kokusu aynı. Ne yemek pişirsem bizim ev kokmaz mı? Ellerimiz uzak. Ellerimiz ele veriyor bizi. Her aile gibi, birbirimize yakınlığımız ellerimizin hâlinden belli. Dansta en önemli şey ayaklar değil ellerdir Haziran. Başından beri ellerimle dans ettim ben. Ellerim sürükledi beni oradan oraya. Şimdi artık

sadece tir tir kımıldıyor ellerim. Evimde durmuş, hayatla son danslarımı ediyorum ağır ağır. Işıklar söndü sönecek. Hâlâ "Genç kız gibisiniz maşallah Edibanım!" deseler de bana, ömrümün bu saatinde dansım yaşlı.

Minyonluğum ömrüm boyu bu sözü peşime taktı: "Genç kız gibisiniz Edibanım!" İnsanın genç kız gibi olması görüntüsüyle değil ruhuyla alâkalı. Ah Haziranım, insanlar hep gördüklerinden bilirler bildiklerini. Ben gençliğimde genç kız olmadım. Kadın oldum. Anne oldum. Genç kız çok yeni oldum. İnsan yaşlandıkça çocuk olurmuş. Benim anne olmaktan çocuk olmaya vaktim olmadı. Haziran'la değişti her şey. Haziran bana her şeyden çok arkadaş muamelesi ettiğinden ve ben her şeyden çok Haziranımın arkadaşı olarak yaşlandığımdan, yıllar geçtikçe genç kızlaştım. Her çocuk gibi ben de yaşlandım elbet. Tek farkla: ben yaşlandıkça çocuk değil genç oldum. Gençliğimde genç annelere çok imrenirdim. Çocuklarım olunca, kuvvetimi, yaşama hızımı hiç düşürmedim. İmrendiğim şey oldum. Çocuklarımla kuvvetlendim, çocuklarımla hızlandım. Ama hep bir şey vardı. Bir hata: Belki aralarındaki yaş farkları, belki kişilik farkları, belki babaları İhsan. Tabii. Hep bir İhsan yoktu. Yoksa bu kadar çabuk yorulmazdım.

Mümkün mertebe yorgunluğumu çocuklarıma belli etmedim. İç meclisimi aile gündemine taşımadım. Ne yaşadıysam içimde yaşadım. Hicaz dışında kimse bana, "Anlat anne" demedi. Anlatmayı unuttum. İçinde çok duranın konuşma biçimini yadırgarmış diğerleri. Yadırganırsam üzülürüm. Nasıl hissediyorsam öyle konuşuyorum. Hem kim hayatını muazzam bir düzen içerisinde anlatabilir? Benim hayatım bu evin hayatıdır. Beni benim anlatmamdan çok bu evden gelip gidenlerin anlatması doğrudur. En çok da bu evden gidip bu eve dönenin anlatması. Koza'mın anlatması... Anlatmıyor

Koza. Bir tanecik soru. Ufacık bir soru yeter anlatmasına. Konuşun kızımla. Konuş ablanla Yılmaz. Hicaz, konuşsan ya Koza'yla. Konuş Fikriye. Olur olmaz bir şey de Semih. Neden konuşmazsın Kor? Kıvanç, olmadı sen konuş. Korkmaz, ne olur konuş kardeşinle. Biriniz bile mi konuşamaz kızımla? Mineciğim bir şey deyiver tatlım. Ocak ayındaki nisan sıcağını konuşuyorlar. Bize ne havadan? Evimizin havasını ısıtalım bir. Buradaysak, burada olalım birlikte. Haziran, bari sen bir tatlılık et. Peki canlarım, siz bilirsiniz... Hadi Edibe... *Pantolonun çok yakışmış kızım.* Ağlama Edibe.

Sağ ol anne.

Sen sağ ol güzeller güzeli kızım. Artık buradasın. Bak, seni en büyüleyen şey de burada. Aynı yerinde. Rengarenk çerçevesinde. Gidip bakalım mı birlikte? Kim bilir yine neler görürsün içinde? Biz olmadan bakmayı sevmezsin. Yalnız başına baktığında boş görürsün aynayı. Ayna konuşsa en olmadı... Koza prova akşamları camda beklerdi beni. Provadan çok geç döndüğüm bir akşam camdan geldiğimi görüp, koşup kapıyı açıp, hiç unutmam, daha merhaba demeden "Anne beni kucağına al" demişti, "Ben dur diyene kadar yürü". Üstümü başımı çıkarmadan Koza'yı kucakladığım gibi onunla dans ede ede başladım yürümeye... "Dur". Durdum. Aynada yan yana durdu yüzlerimiz. "Niye benim gözüm renksiz?" diye sordu Koza. "Renksiz olur mu? Nefis bir fıstıkyeşili!" "Baklava fıstığı mı?" "Baklava fıstığı tabii. Baklavayı niye o kadar tatlı sandın? İçinde senin gözlerin var!" "Ama seninki daha renkli." "Olur mu, asıl benimki renksiz. Bak. Siyah. Benimki koyu."

Koyuluğun Koza'ya yoğunluğu, derinliği çağrıştırdığını o akşam ve sonraki akşamlar anlamamıştım. Koza hepimizden akıllıydı. Sırf o güzelim gözlerini benim

gözlerime benzetmek için, gözü kara bir kişilik seçti kendine. Vaktinde anlamadığım için kendimi suçlamayayım da ne yapayım? Halbuki Yılmaz'ın kendisiyle hiç sorunu olmadı. Tabii, şanslı bebek o... İhsan'ın gaipten, kendinden bile habersizce çıkageldiği gecenin sözüydü Yılmaz bize: Barışın. O gecenin hikmetiyle Yılmaz'a hamile kalınca ben, barıştık. Yılmaz'ın doğduğu güne kadar Koza'nın bir iki dakika başını okşayan yabancı adam, Yılmaz'ın doğduğu gün Koza'nın aynı evde birlikte yaşadığı babası oldu.

Koza'ya hamile kaldığımda İhsan'la ayrılmıştık. İhsan'ı yeniden kazanmak için değil, İhsan'la benim çocuğumuz olduğu için doğurdum Koza'yı. İhsan dönmedi eve. Kimi günler geldi Koza'yı görmeye ama hepten dönmedi. Korkmaz'dan başka bir çocuğumuz olmasını istememişti. Koza doğmasaydı da İhsan dönmezdi. Nasıl olduysa Yılmaz doğunca döndü. Erkek diye mi? Daha fazla ayrı kalamadık işte. İhsan'ın ayrı kalamayacağımızı görmesi için ayrı kaldık belki onca sene. Yılmaz'ın doğumuyla İhsan evimize döndü. Korkmaz babasına karşı hiçbir tavır göstermedi; ne sevgi, ne öfke. Koza ise sevgi kadar öfke duydu babasına. Belki ikisinden çok, özlem. En mutlu yıllarımızdı yine de. Hep bir tehlike vardı ama. İçimizden bir şey.

Korkmaz, evin başkaldıran havasından payını yırtıcı ölçüde almış, beğenmediğim düzene değil, bana, annesine başkaldırıyordu. Giydiğime çıkardığıma, dansçılığıma, bacak bacak üstüne atışıma, keyifle söylediğim şarkılara, politik yanıma, çay bardağını tutuşuma, uzun sarı saçlarıma, sevgi doluluğuma, her şeyime her şeyime, en çok da babasını affetmiş olmama... Her zaman karşımda tuttu kendini. Koza'nın kendine özgü başkaldırısına da tahammül edemez, kız kardeşinin kızlığıyla alay ederdi. Dişliliğin dişilikte yeri yoktu Korkmaz'a göre. Koza'ya

karşı takındığı tutumun aksine, ne yardan ne serden geçen kardeşi Yılmaz'la arasını hep iyi tuttu. Kaşla göz arasında bitti o yıllar. Tıpkı Yılmaz'a hamile kaldığım o gece, İhsan'ın buraya aniden gelişi gibi, ne zaman ki Hicaz dünyaya geldi, İhsan'ın aklı aniden gitmelere koyuldu. Hicaz'ın, o insana umudu duyumsatan varlığı öylesine bereketli geldi ki bana, İhsan'ın dış dünyada neler yaptığını oradaymış gibi berrakça görsem de hiç sesimi çıkarmadan kabul ettim. Koza'ya ödettiğimiz tutkulu ayrılığı Hicaz'a yaşatmayacaktım.

Babasını evde tek tük bulan Hicaz, bu durumu garipsemedi. Bu durumun içine doğmuştu çünkü. Sesiyle soluğuyla, o başucumuzda duran tehlikeyi yok etti Hicaz. Belki de zaten hepimiz çoktan o tehlikeden nasibimizi almıştık. Tehlikeden geriye, ufuk çizgisi gibi, ince ve sonsuz bir tabaka hâlinde hüzün kalmıştı. Yılmaz'ın, Koza'nın, Korkmaz'ın hatta İhsan'ın kim oldukları belliydi artık. Koza'nın bir küçüğü, Korkmaz'dan sonraki ikinci oğlum Yılmaz mutluluğa doğmuştu ve mutluluk anları dışında ustaca gözden kaybolup kendini çok değerli bir şeyin gelişine hazırlar gibi korurdu. Tek kaygısı sevdiklerini mutlu görmekti. Bunun için bir çaba harcamazdı ama. Mutlu olalım isterdi. O kadar. Mutluluğumuz için bir şey yapmaya gerek duymadığından, bizim de hiç emek harcamadan mutluluğu edinebileceğimize inandı durdu. Değişmedi. Yonca'yla ayrıldıklarında mutsuz olacak, kendine gelecek, mutluluğun değerini anlayacak sanmıştım. Ne zaman yanılmadım ki ben... Ayrıldıklarında neredeyse mutlandı Yılmaz! Ondan böyle severken sevdiği belli olmayan, üzülmeyi, mahzunluğu bile bilmeyen biri oldu oğlu. Yılmaz kadar Yonca'nın da eseri Semih'in bu hâli. Nerde Neşe nerde diğer gelinlerim...

Nur içinde yatsın, Hicazımın Neşesi dışındaki gelinlerime ısınamadım. Ne yapsam da ısınamadım. Yonca

hiç anne gibi gelmedi bana. Pikap durmuş. *Haziran, yeni bir plak koyar mısın?* Korkmaz da şu Fikriye'yle değil de daha başka bir kadınla evlenseydi dizginlenebilirdi. Sadece çocuklarına kızmayı, kocasının gönlünü hoş tutmayı, kusursuzca kölelik etmeyi bilen kadın Fikriye. Tahammülü imkânsız Fikriye. Mine'ye bakıp Kor'a bakıp Kıvanç'a bakıp duruluyorum. Üçü de öyle güzeller ki... Kıvanç çalışkan, hırslı bir çocuk. Her şeyin farkında. Babasına hayran. İnsanları değil kavramları tanıyor amâ. İnsanlarla değil kavramlarla yaşıyor. Bu beni çok üzüyor. Korkmaz'ın oğlu işte, ne edeceksin? Korkmaz da benim oğlum. Kor da Korkmaz'ın oğlu. Kor'un içi nasıl acıyor... O kadar benziyor ki İhsan'a. Küçümen torunum Mine sarssa Korkmaz'ın evinin düzenini... Yaparsa Mine yapacak. Fikriye kızının buraya, bu eve gelmesini istemiyor. Küçükken gelirdi halbuki. Haziran'a hayrandır Mine. Haziran, dersi defteri bir tarafa atıp bıkmadan usanmadan oyunlar oynardı Mine'yle. Haziran çocukları çok sever. İhsan da çok severdi çocukları. Ben de o kadar çocuk gibiymişim ki, en çok bu yüzden sevmiş beni.

"Gönlümle oturdum da hüzünlendim o yerde
Sen nerdesin ey sevgili yaz günleri nerde
Dağlar ağarırken konuşurduk tepelerde
Sen nerde o fecrin ağaran dağları nerde
Sen nerdesin ey sevgili yaz günleri nerde

Akşam güneş artık deniz ufkunda silindi
Hülya gibi yalnız gezinenler koya indi
Ben kaldım uzaklarda günün sesleri dindi
Gönlümle hayalat gibi ben kaldım o yerde
*Sen nerdesin ey sevgili yaz günleri nerde"**

* Söz: Yahya Kemal Beyatlı. Müzik: Şekip Memduh Bey.

Dans gösterimde görmüş beni. Âşık olmuş. Öyle anlatır. "Seni izlerken yaşadığım en yoğun duygu kıskançlıktı" dediydi. Çok şaşırmıştım. İnsan tanımadığı birini kıskanır mı? Ben hiç öğrenemedim kıskançlığı. İhsan'a duyduğum delişmen aşk bile öğretemedi bana kıskançlığı. Aşkı kıskançlıkla bir tutanlardan olamadım. İhsan öyleydi. Onun duyduğu kıskançlık, çözümü sahiplenmede arayan bir kıskançlık değildi. İhsan, kendinin olamayacağı bir şey olarak görürdü beni. Kıskançlığı bunaydı. Benim olduğum şey, neyse o, olmak istediği de olmamıştı. Yani sorunu her zaman kendisiyleydi. O dönemlerde herkes muhakkak bir partiye üyeydi. Herkes bir siyasi görüşle tanımlardı kendini. İhsan öyle değildi. Hayatımda bu kadar aidiyetsiz bir insan görmemiştim. Ben hep bir şeylere ait hissetmeye alıştırılmışım. Aileme, sanata, dürüstlüğe, eşitliğe, arkadaşlığa, umuda, insanlığa, hayata. İhsan'ın kimsesizliği bana çok dokunmuştu. Kendimi sorumlu hissetmiştim. Yüreğim sonuna kadar açılıvermişti onun karşısında. İhsan'ın aksine, ben onu sahiplenmiştim.

Bir adamı kendine yalnızca sevgili edinen kadınlardan olamadım ben. Ben mutlaka o adamı, İhsan'ı, oğlum yaptım, dostum yaptım ama sevgilim de yaptım. İhsan ait olmayı istesin diye arzu ettim. Evlendik. Evlenme teklifini ona ben ettim. Benim gibi bir anarşist nasıl olur da evlenmeye boyun eğerdi? Böyle demişti. "Evliliği bize boyun eğdireceğiz" demiştim. Bana ne kadar âşık olduysa da İhsan bana ait olmayı hiç istemedi. İlk çocuğumuz Korkmaz onu sınırladı. Koza'dan zaten haberi yoktu. Olduğunda geldi, okşadı, ama kısacık, baş döndürücü bir varla yok arasılıkta, belki Koza tam alışacakken ona, gitti. İçinde kaybolduğum büyük yatağımda gelmese daha mı iyi diye düşünüp dururdum gecelerce. Onca uzaktan İhsan, kızına aidiyetsizliği öğretti. Koza'yı benden çok o Koza etti. Nasıl yaptım da kabul ettim onu... Aşka

inancımdan. İhsan'dan başkası olmamıştı, olamazdı. Aşk bir kez olurdu. Hayatta olduğum sürece İhsan da olsun istedim benimle. İster orada ister burada, ama istediğimde sesini işitebileyim, hangi kadının yanından konuşuyorsa konuşsun...

Kimselere gitmediğinde, üçüncü canımız Yılmaz doğduğunda yeniden başlayan o şen günlerde gerçekten bana, bize, bu eve ait hissettiğine inanmıştım İhsan'ın. Canımın son zerresi gülecim Hicaz doğduğunda her şeyi anladım. Yanlış anladığım her şeyi aslında anlamamış olduğumu anladım. Sonra bir bir şeyleri anladım. Hicaz'ın ilk bakışıyla, ilk adımıyla, ilk gülücüğüyle, ilk sözcüğüyle anlamları ilk kez edindim. Çocuklarımın tüm kusurlarının günahı boynumaydı. Hepsini Hicaz etmek isterdim. Ama onlar çoktan Korkmaz, Koza ve Yılmaz olmuşlardı. Annelerine ihtiyaç duymayan çocuklarım... *Çıkartamadım Haziranım. Baban bilir. Bak Haziran ne soruyor Hicaz... Kimin şiiriydi diyor şarkının güftesi için?*

Bilemedim ben de. Sen biliyor musun Koza?

Yok...

Zeki Müren'in mi?

İlahi Semih. O, yorumcu canım.

Kim yazdıysa Yahya Kemal gibi yazmış ama.

Âlemsin Haziran. Yahya Kemal yazmıştır o zaman.

Aman baba... Ben yazdım desene! Sen öyle de diye soruyorum deminden beri. Biz de ağız tadıyla helal olsun sana Hicaz diyecektik.

Güldürdün adamı Haziran.

Ne mutlu bana Yılmaz Amca. Peki sen bu şarkının makamını bilir misin?

Ben gülmeyi bilirim! Ben gülmeye devam edeyim. Bahse girerim ki sen biliyorsundur o makamı.

Korkmaz Amca?

Efendim?

Şarkının makamını diyorum... Bilirsin?

Benim uzmanlık alanım değil. Siz bilirsiniz.

Ben buldum!

Neymiş Semih?

Hicaz Makamı mı?

Yanlış cevap. Ama güzel cevap! Kor, sen biliyor musun?

Kor underground olmayan şeyleri bilmez Haziran.

Öyle mi Kıvanç? Sen bilir misin?

Ben ne bileyim? Şarkı işte.

Büyükanne?

Nihavend Sofyan olabilir mi?

İşte Edibe Anne farkı! Öpücükle ödüllendirebilir miyim seni?

Sevgi delisi Haziran! Sen işte bu yüzden biriciksin! Sevgi her zaman çoğalan bir şey senin için. Sen de ben de sevgiyi aşırı bulamayız hiçbir zaman. Sevgi hep daha çok olabilir. Sevgi çok gelebilir mi insana? Benim çocuklarıma gelmiş işte, baksanıza soframıza. En çok da Korkmaz'a çok gelmiş sevgim. Nasıl âşıktım Korkmaz'a... Onun yeri bende nasıl ayrıdır... Saflığımın en güzel anısı o bana. İlk göz ağrım... Nasıl böyle oldu? Ben yaptım. Özgürlüğü çok bulmasına ben neden oldum. James Dean'e benzetirdi herkesler Korkmazımı. Yüreğim ağzıma gelirdi. Allah çirkin şansı versin derdim. Allah'la tanışmamıştım daha.

Allah benim için korku demekti. Korkuyu bilmezdim. Korkmaz, öyle biri oldu ki, bana nasıl korkulur o gösterdi. Beni Allah'la o tanıştırdı. Suçladı beni korkmadığım için. Kendime olan inancım için azarladı beni. "Nasıl bir annesin sen". Unutmam ne mümkün...

Kuliste, eline zorla tutuşturulmuş kırmızı karanfillerle, "Nasıl bir annesin sen." Kulağıma eğilip, fısıldayarak... Etraftakiler duymasın diye mi korkutmak için mi? Ne fark eder, öyle dedi ya bir kere, nasıl bir anneyim ben... Düşüp bayılmıştım. İlk kez kendimi kontrol edememiştim şu hayatta. İlk kez dönüp dönüp dönüp dönüp dönüp dimdik duramamıştım. Nasıl bir anneydim ben? Hicaz dışında hiçbir çocuğum bu soruma yanıt bulmamıştı. Koza, babasına olan hıncını büyük düşler kurmakla çıkardı. Boyundan büyük düşlerle bu ülkeyi, her daim korkak bir babanın egemenliğinde hırıltıyla soluk alan bu astımlı ülkeyi o kurtaracaktı. Ben hep onu destekleyen annesiydim. Bu sanki doğaldı. Koza'nın bana müteşekkir olmasını beklemedim. Ama benden bu kadar gizlenmesini de kabullenemedim. Yılmaz belki bana en çok sokulan çocuğumdu. Ama dedim ya, ne vakit hüzünler çöreklenirdi içime, hemen kaçar giderdi benden. Bir çizgi film kaseti daha izlemeye... Ne Korkmaz ne Koza ne Yılmaz ihtiyacım olduğu zaman yanı başımda oldular. Ben başından beri kusurluydum. Kusurumu yüzüme vurmamak için yeri gelince benden uzak durdular. Hicaz hiç böyle hesaplar yapmadı. Sanki Allah bizi ikimize bağışlamıştı.

Hicaz doğduğunda artık inançlı bir insandım. Dini bir inanç değildi hissettiğim; artık korkunun varlığına inanıyordum. Hicaz'a bir şey olacak diye akıl almaz bir şiddette korkuyordum. Dansım değişiyordu. Bale bana dar geliyordu. Modern dansı keşfetmiştim. Müthiş bir hızla kilo veriyordum. Durmadan dans ediyordum. Kahraman asaletim ilkel bir insaniyete dönüşmüştü. Bir yandan

bale dersleri veriyor, bir yandan kendim için tek kişilik modern dans gösterileri hazırlıyordum. Stüdyodan çıkar çıkmaz eve gelip ertesi günkü dans saatine kadar Hicaz'la mutluluktan mutluluk beğeniyordum. Sapasağlam bir sarhoşluk içindeydim. Herkesi her şeyi kabullenmiştim. Korkmaz neye isterse ona inanacaktı. Özgürlüğü bir de bu yönden kucaklayabileceğime kırk yıl düşünsem inanmazdım. Hiçbir şeye inanma ihtiyacı duymuyor diye Yılmaz'ı itham etmeyecektim. Koza'nın inandıkları benim inandıklarım olduğundan onu kaçınılmaz olarak başka yere koyacaktım. Buna kimse sesini çıkaramazdı. Çünkü Koza benim tek kız evladımdı. Ama hiçbiri, İhsan dahil hiçbir sevdiğim, Hicaz gibi her şeyi bırakıp bana inanmayı seçmedi.

Eşsiz güzellikteki ilk göz ağrım Korkmaz'ın dönüştüğü bu don yağı gibi katı adamı kabul etmiş gibi gözüksem de sindiremedim. Dine dair bunalımlara girdiği ilk gençlik döneminden millet kavramını edinerek kurtulmuştu Korkmaz. Kurtulmak mıydı bu yenik düşmek miydi? Bence ne olduğu gün gibi aşikârdı. Koza bana, "Ne seviniyorsun, ikisi de birbirinin aynı!" demişti. Sevinmemem gerektiğini kızımdan işitmek nasıl ağrıma gitmişti... Sevinmem gerektiğini varlığıyla hatırlatıp duran Yılmaz'ı ne zaman bağrıma bassam, sevinsem, bir kez mutlu gördü ya beni, tamam artık, gidebilirdi. Biraz daha kalsın diye sarılırdım sıkı sıkı, yüzüme dokunur, saçlarımı okşar, gülümser, yine yine giderdi. Arkadaş delisiydi. Sürülerce kız arkadaşı vardı. Hepsine tek tek âşık olurdu ayran gönüllüm. Yaşadığının aşk olmadığını oğluma anlatabilir miydim? Her öyküsünü aşkmış gibi ciddi ciddi dinlerdim. Ertesi gün bir gün önceyi çoktan unutmuş olarak âşık olduğu yeni kızı duyurmak için soluk soluğa girerdi kapıdan. "Anne ya" diye başlardı o günkü kızın gözünü, kaşını ve kimsede olmayan en harika yanını anlatmaya. Kepçe

kulaklarıyla dalga geçtiği Yılmaz'ı hem abice sever hem erkekçe kıskanırdı Korkmaz. Onun hiç kız arkadaşı olmuyordu. Korkmaz hep kendi mühim dünyasındaydı. Aslında Koza'yla nasıl da benziyorlardı...

Koza, Korkmaz'a 'abi' demiyor diye olay çıkarmıştı Korkmaz. Kaldı ki o güne kadar bunu konu bile edinmemişti. Ben hiç sevmem 'abi', 'abla' demeleri. Korkmaz benim sevmediğim bir ayrıntıyı fark etmeyegörsün hemen üstelemişti: "Bana abi diyeceksin." Koza da, Korkmaz kadar hırçın ve huysuz tabii, inadı inat, dememişti. Korkmaz ne Yılmaz'la ne Hicaz'la uğraştı Koza'yla uğraştığı kadar. Öyle durmasa da, hatta tam tersi gibi de dursa, Korkmaz Koza'yı çok sever. Bunu duyan herkes benimle alay edebilir. Çocuklarını tanımıyor diyebilir. Anneler çocuklarıyla tanışmazlar zaten. Anneler çocuklarını severler. Ben bilmem başka şey. Dans etmeyi iyi bilirim belki. Bir de yemek pişirmeyi. Yaprak ciğer meşakkatli yemektir. Haziran görünce yemek ister belki diye pişirdim. Yemiyor. Varsın yemesin, yüzü güldü ya. Gülmüyor. Yine ne oldu, daha az önce gülüyordu ya? Ne tartışıyorlar yine?

Çocukluğunda "Ciğer seven çocuk olur mu" diye garipsedikleri Haziran'ı şimdi de "Et yemeyen yetişkin olur mu" diye paylıyorlar. Kim? Korkmaz. Yılmaz da arka çıkıyor. Yeter ama yeter! Didişip durmayın birbirinizle. *Et yemeyen yetişkin de olur, ciğer seven çocuk da olur. Hayat bu, her şey olur!* Aile sofrası bu, kavga olmaz. Olmasın. Bu yaşıma geldim çocuklar, biraz yardımcı olun bana. Yok yok... Kel kör, kendi işini kendin gör Edibe. Gündemi değiştir dur Edibe. *Pilavı getirir misin Haziran kızanım?* Durma Edibe, kalk, yeni plak koy pikaba. Vasiyetimi okumaya başlasam bırakır mısınız kavgayı? Odamda, yatağımın yanındaki çekmecede. Şarkıyı falan bırakıp, getireyim, okuyayım mı size? Keyfinizi kaçırayım, yemekleri çöpe atayım mı? Ne kadar yazık ediyoruz

zamana. Bir daha niye gelesiniz bu eve? Buradayız, evimizde. Hep birlikteyiz. Koza bile burada. Eskisi gibi. Daha da kalabalığız. Ne güzel. Ne gerçek. Aile dediğin kalabalık bir sofradır. Daha ne?

"Şarkılar seni söyler, dillerde nâme adın
Aşk gibi, sevda gibi huysuz ve tatlı kadın

En güzel günlerini demek bensiz yaşadın
*Aşk gibi, sevda gibi huysuz ve tatlı kadın"**

* Güfte: Fakih Özlen. Müzik: Muzaffer İlkar.

5
Gülümseyin Kodak'la

Kulağın hafızası, gözün hafızasından katbekat kuvvetli olmasaydı bir insanın kim olduğunu sesinden değil fotoğrafından çıkarmak daha kolay olurdu. Fotoğraflar kimin kim olduğunu söylemek için başvurulacak en son kaynak olmalı. Ses öyle mi? Duyar duymaz tanıdığımız o kişiyi bütün bütün gösterir sesi. Öyle ki, daha "Şarkılaaar seeni söööyler.." derken bile baştan aşağı Müzeyyen Senar'dır bu nadide ses. Sesin tılsımı insanın kendisinden başka hiçbir şeye benzemez. Bunu çok iyi bildiği için, Edibe herkesi bir ses kayıt cihazının etrafında toplar, içlerinden geçen bir iki kelamı ettirir, sözler tükenmişse şarkılar söylenir, kaset dolunca Edibe cihazı durdurur, içindeki kaseti çıkarır, itinayla zarfa yerleştirir, Koza'ya gönderirdi. Ailece çekilmiş bir fotoğraf göndermek yerine seslerinden mürekkep bir kaset göndermek, Koza'nın daha yakınına gitmek demekti.

Korkmaz, Koza'nın kaçtığı yıl evlendi. Edibe'nin kaset doldurma çağrılarına sık sık ve rahat rahat yeni karısını ve tabii üniversiteyi bahane edip gelmezdi. Yılmaz, o dönem arkadaşlarıyla eve çıkmıştı. Ses kayıt günlerine unutmamışsa gelirdi. Hicaz zaten evdeydi ve kaset doldurma işine en çok da o hevesliydi. Edibe başta İhsan'a da haber verirdi. Gelirdi de İhsan. Sonra sonra gelmez olunca, Edibe İhsan'a haber vermeyi kesti. Nereden nereye getirdim lafı... Getirdim çünkü ben onların kaset doldurma anlarından çok etkilenirdim. Uzaklarda bir yere bakarak konuşurlardı. Birden gözleri birbirleriyle çarpışır, şaşkınlıktan düşecek gibi yalpalarlardı. Hepsi içlerine dalardı sanki Koza'yla konuşurken. Koza'yla konuşmak hep sessizce ve gizlice yapılan bir şeymiş gibi. Yüzlerini sesleri ederlerdi. Koza kaseti açıp onları duyunca ailesini görmüş olacaktı.

Deryadiller uzağa seslerini paketlerken, ben, 1967 senesinin Ekim ayının ilk Pazar sabahında dururdum. Benimle birlikte Edibe de İhsan da Korkmaz da Yılmaz da Hicaz da Koza da 1967 senesinin Ekim'inin ilk pazarında, Moda sahilinde sabah güneşine karşı dururdu. Hâlâ da dururlar. Çünkü ben hâlâ burada, sarışın duvarda dururum. Yılmaz, rol kesen hınzır bakışlarıyla, elleri cebinde, size göre sol bana göre sağ köşede durur. Desenli pantolon askısı ve şapkasıyla pozuna poz katar. İhsan, Yılmaz'ın yanında, poz için değil, içinden geldiği için gülümseyerek durur. Eli, diğer yanındaki Edibe'nin belindedir. Fitilli kadife ceketini giymiştir. Bakınca siyah gözükür ama laciverttir. Edibe, bakınca gözükmese de, İhsan'a laciverti niyeyse çok yakıştırır.

Edibe, yandan örülü uzun saçları gibi parıl parıl gülerek İhsan'la Koza'nın arasında durur. Bir eliyle Koza'nın elini tutar, diğer eliyle karnını. Karnında, bakınca gözükebilir, Hicaz durur. Doğması için gün sayılmaktadır. Edibe'nin

üstünde şenlikli bir tulum vardır. Rengi oradan beyaz gibi de dursa eflatundur. Onca karna yine de incedir Edibe. Kendini en beğendiği yaştadır. Annesinin sağ elinden tuttuğu Koza, diğer elinde bir kitap tutmuş, bacaklarını birbirine dolamış da durmuştur. Durmamıştır aslında ama o an için öyle durur. Bir o yana bir bu yana sallanıyordur. Utangaç ve nazlı. O an, utangaçlığı da nazı da durmuştur. Bacaklarının duruşundan ötürü eteği şort gibi durmuştur.

Koza'nın elindeki kitabın adı sizin oradan seçilmez. Seçilse bile göz yanılsaması deyip üstünde durmayabilirsiniz. Oysa kitap gözü yanıltmaz; içinde ne yazıyorsa odur. Kitabın üstünde ve yan kapağında ise Kafka yazar. Koza, okumayı sökmeden annesinin kitaplarını yanında gezdirir, bir yere oturur oturmaz da açıp içini seyrederdi. Ben söylemeden pek anlaşılır değildir bu detay. Ama fotoğraf olmanın da yararı elbet var. Bana bakan dikkatli bir göz mesela Koza'nın tebessümündeki bir şeyin yanında dikilen Korkmaz'ın tebessümsüzlüğündeki bir şeyin tıpatıp aynısı olduğunu öğrenebilir benden. Dik başından isyankâr gözlerine lüleler dökülür Korkmaz'ın. Ellerini arkasında kavuşturmuş, hazırolda durmuştur. Sanki yan gözle kız kardeşine, annesine, babasına ve erkek kardeşine bakıyordur. Aklı onlarda, gözü Foto Turan'da durmuştur. Foto Turan'ın "Gülümseyin Kodak'laaa!" diyen sesinde durmuştur.

Foto Turan, Moda'nın Polaroid fotoğrafçısıdır. Sahilde, boynuna astığı Kodak marka makinesiyle dolaşır. Gezmeye çıkmış körkütük âşıkların ve birbirlerinin kıymetini kırk yılda bir bilen ailelerin fotoğraflarını çekip ekmek parası kazanır. Moda, en sevdiği semttir. Kimi geceler, denize nazır bir bankta kıvrılır uyur. Az dolaşmadım Foto Turan'la... Kodak marka semtimden dışarıya çıkacağım günü bekleye bekleye... Çok semtli hayatın durduracağım zamanını kollaya kollaya... O sonbahar sabahında,

güneş gözü yanıltmaktayken, Edibeler'le birlikte zamanı durdurdum. Niçin var oldum, neye yarıyorum, ne siz sorun ne ben söyleyeyim. Niçin o an değil başka bir an durmadı zaman? Niçin bende öyle durdular? Niçin beni beğenip, Foto Turan'a para verip beni aldılar? Niçin çerçeveletip evlerinin en gözde yerine astılar? Sizce bende durdukları gibi mi dururlar hayatta? O an için değil her zaman için mi benim gösterdiğim gibidirler? Bende duranlar onlarsa, sofrada oturan kimler?

Hem bir fotoğraf nasıl güzel veya çirkin çıkabilir? Ben sadece güzel çıktığım için mi buradayım? Her şey güzelden yana mı durur? Güzellikten öte ne anlatıyorum? Hayat hiç durmuyorken, ben, özde hayatın bağrına aitken, neden yıllardır böyle, 1967 Ekim'inin o birazdan yağmur yağacak sabahında durup duruyorum? Neden ayaklanıp teker teker Yılmaz, İhsan, Edibe, Hicaz, Koza, Korkmaz olamıyorum? Neden sesim yok? Sesi çıkmayan yüzleri dinlemeyi neden sever insanlar? Karşıma geçip neden durup dururlar? Dayanamaz da birazdan gözlerini kaçırırlar? Yıllar var bu evdeyim, lâkin hâlâ kendimi, var oluşumu anlayabilmiş değilim. Seçme şansım olsaydı, dünyaya kaset olarak gelmek isterdim. Çünkü tek bir ses, bir sürü fotoğraftan meydana gelir. Bir tek fotoğraf azdır. Bir tek ses çoktur. Çok olmak daha iyidir. Bu geceki sofraya bakınca daha da emin oluyorum.

6
Kekikli Bulgur Pilavı

Bir şeyli pilav yiyemeyeceğini söyledi. Yemekleri birbirine karıştıramayacağını da. Sanki 'Sevdai Menekşe' filmimdeki Menekşe! O da bir tadı başka bir tatla birleştirmekten imtina eder. Kimse, o çok bilmiş eleştirmenler dahi göremedi bu ayrıntıyı. Zevzekler. Halbuki içine kişiliğini gizlediğim bu ayrıntıyı fark etselerdi, Menekşe'nin olacaklara vereceği –daha doğrusu vermeyeceği– tepkileri yanlışsız anlarlardı. Hiçbir şeye bulaşmayan Menekşe'ye benzemesi Mine'nin... Mine'nin bilinçli tercihi değil – kendimden bilirim– ama öyle ya da böyle onu Mine yapan şey. Tabağını annesi aldı.

Annem yemeğe incelik katsın, bayılır. İnceliği sevmeyen oğlu Korkmaz Beyefendi, kızı Mine'ye böyle bir pilavı geri çevirmese ne iyi olacağını öğretmeyi mesele edinmemiş. Mine kekiği niye bir incelik olarak görsün? O

kabahatli değil. Kekikli pilav yiyemem demedi. Bir şeyli pilav yiyemem dedi. Enfes bir patlıcanlı pilav olsaydı da yemezdi. Annem yine Edibeliğini yaptı. Bütün tatlılığıyla durumu olağan karşıladı. Şu an, elinde sade pilav dolu bir tabakla mutfaktan salona giriyor. Kadınlık hangi kadında annemde durduğu gibi durur? Şalı düştü. Haziran koştu aldı. Annemin sandalyesinin sırtlığına asıyor. Mine mahcup. Korkmaz rahatsızlığını belli etmiyor ama yüzü kireç gibi. Kendi ailesinden gayrı bir pürüz çıkmamalı!

Kendi ailesi mi? Bu masada tek bir aile yok mu? Birden çok aile miyiz bu sofrada? Korkmaz'ın sorun ettiği şeye bak. Asıl sorun, kendi güzelliğine bile bulaşmayan bir kızı olması. Mine'nin sahip olduğu güzelliği yok sayarak ve yok ederek büyümesi, Korkmaz'ın değil de kimin marifeti? Fikriye'nin de payı yok değil. Hatta ne çok var. Sustukça sustukça daha da mı şişmanlamış Fikriye ne? Hangi çocuk hayatına, kişiliğine bu kadar karışılarak, düşüncelerine bulaşılarak büyütülse, sonunda işte böyle hayata karışıp bulaşmaktan korkar. Yerine saplanır. Mimiksiz kalır. Tatsız yaşar. Yeğenim olduğu için değil, bu kadar güzel bir kız olduğu için acıyorum Mine'ye. Oyuncum olmasını, ona bir bir yoksun bırakıldığı mimiklerini, yaşama zevklerini kazandırmayı çok isterdim...

İlk başta gözlerinin mavisini açardım Mine'nin. İnsanın gözünün ucuna değil, içine bakardı. Çenesinden tutup özenle başını kaldırırdım. Güveni çıkar gelirdi saklandığı yerden. Üstündeki kıvrımsız elbiseye bir yandan fırfır diktirir, diğer yandan da grisini kapatana kadar renkler yamatırdım. Göze batardı. Göze batmayan kadın, kadın değildir. Bunu ben deyince filmlerimde rüküşlükle yerilirim. Almodovar deyince özgünlükte övülür. Kabul, benim göze batan kadınlarım hiç başrol değildir. Hayatımdan alışageldiğim gibi önceliği silik soluk kadınlara veririm. Böyle olunca tutarsız görünürüm

göze. Silik kadınlarımın solukluğu arasında göze batan kadınlarımın parlaklığı eriyip yiter. Güvenilmez olduğum haykırılır yüzüme. 'Aslında' sözünü öyle çok işitmişimdir ki hem eleştirmenlerimden hem kadınlarımdan... Her kadınım eleştirmenimdir zaten.

"Aslında büyük bir potansiyel taşıyan Yılmaz Deryadil bu potansiyeli doyuracak görsel anlatımlar geliştiremeyip yazık ki Fellini taklidi olmanın ötesine geçememektedir." "Ah Yılmaz, aslında için hep o Fellinikarılarıvari figüranlarında! Onların dik başlılığının korkusunu bizim gibi itaatkâr kadınları harcayarak çıkarıyorsun." Ne deseler haklılar aslında. Kaldıramam ben özgüvenli kadınları. Anlayamam. Mine'yi tahlil ettiğim gibi, bir bakışta tahlil edemem onları. Kıskanmam da. Bozmak, tahrip etmek istemem başkalıklarını. Hep öyle kalsınlar isterim. Kalsınlar ki bir ömür hayran kalayım onlara. Annem benim annem olmasaydı ben de böyle düşünen bir adam olmazdım. Hem niye kıskanacakmışım kadınları? Benim kıskandığım erkeklerdir; erkeklerin gözbebekleri! Benim görebildiklerimi görme ihtimalleri kudurtur beni. Öyle kadınlara başrol vermeyişim, göz önüne kaşla göz arasında getirişim bundan değil de neden!

Sinema seyircisini kadın olarak tahayyül edemem ben. Gözetleyen biri varsa muhakkak erkektir. Ben kadınlara film yapmam. Erkeklere yaparım. Erkekler bana hayranlık duymalı ki ben aşağılık kompleksi duymayayım. Çoğunluğun bir üyesi olarak çoğunluktan, erkeklikten üstün olayım. Açık olayım; ben, Mine gibilere âşık olurum. Acıdığım güzel kadınlara. Yonca gibilere işte. Annem gibilere değil. Onlar korku verir bana. Yanlarında çok kısa kalabilirim. Yoksa yanarım. Ezik büzük olurum. Uzaklığın mümkün kıldığı bağlılığa bağımlıyım. İdeal bir şey, birlikte yaşamak için değil özlemini çekmek için vardır. Özlemi anlatamadığım için filmlerimi

eksikken tamamladım sayarım. Tüm anladıklarımı ve tüm gördüklerimi kendime saklayarak film çektiğimden, adımı kimselere ezberletemedim. Artık gençlikle alâkası kalmayan bu yaşımda gecikerek biliyorum ki yönetmen olmak, gözbebeğini insanlığa açmak demektir. Gördüğünü nasıl ve niçin gördüğünü anlaşılır kılmaktır. Benim bunu yapmaya aslında hiç yüreğim olmamış. Kendi gözümü kendime açmış da çekmişim onca filmi. Hicaz doğru dermiş, ben hiçbir şeye emek harcamamışım.

Neye emek harcadım sahi ben? Kendimi haklı çıkarmaya. Evet. Herkesin kendisiyle olan ilişkisi kendine. İnsanın kendisiyle olan ilişkisini bile anlatamamış birisin yahu Yılmaz. Vay be! Genç olduğum su götürmez bir gerçekken kendimden hesap sorma hakkını görmezdim kendimde. Benim gibi bir adam ne yapsa iyiydi. Doğruyla yanlışla işim olmazdı. Kendimi bildim bileli, iyi ve kötüydü beni hayata taşıyan geçitlerim. Gençken, benim yolum iyiydi. Diğer yollar umrumda değildi. Bana gelen insanlar benim yolumdan gelmiyorlarsa kötüydü. Bu basitlikte buldum mutluluğu. Umarsızlığı. Rahatlığı. Bazen kazanmayı bazen yenilmeyi. Bazen saygınlığı bazen ahlaksızlığı. Annem bize "Özgürsünüz" dedi. Ben bu hakkı yalnız kendim için kullandım. Bu saatten sonra neden tartışıyorum kendimle? Kendime kendimi itiraf ediyorum, niye? Ne için günah çıkarıyorum, bundan çıkarım ne? Çıkarım daima kendimim. Çıkarını düşünen, toplamını düşünmez. Eksiklik, o eli öpülesi bütünlük hissini verir. 'Tutkunun Argosu' filmimin on altıncı sahnesinin repliği. Ne güzel sahnedir o yahu!

En yakın arkadaşı iffetli Nil'le ilk ve son defa yatan baş kahramanımız, seksen bir saattir yataktan çıkamamıştır. Meyhane arkadaşı Rasim gelir çatkapı. Onu böyle görünce, "Toparlan artık" der. Baş kahraman, başını yastığın altından çıkarmadan, boğuk bir sesle, "Ne toparlanması?

Çıkarını düşünen toplamını düşünmez. Eksiklik, o eli öpülesi bütünlük hissini verir" deyince, Rasim de, "Zıkkım öp" der ve arkadaşını öylece bırakır gider. Kapı sesini duyunca yavaşça çıkarır başını yastığın altından bizim baş kahraman. El yordamıyla yatağın yanındaki masanın üstünden bir şey almaya uğraşır. Almaya uğraştığı şey, yakın plan görürüz, cep aynasıdır. Yataktan kıpırdamadan almayı beceremez ve ayna yere düşüp kırılır. Çat, flashback; eski karısının histerik bir şekilde şöyle dediğini anımsar: "Kırık aynalar... Kırık aynalar... Evdeki kırık aynalar yüzünden böylesin!" En olgun filmimdir 'Tutkunun Argosu'. Evet, ben bu sözü içselleştirip, çıkarımı gözettiğimden eksikliklerimle sevdim kendimi. Belki herkes gibi. Herkes değil de her adam gibi. Herkes sözcüğü demokratlık konusunda boyundan büyük işlere kalkışır her seferinde. Hangi kadınla adam aynı olabilir? Ayrımcılık zaruri. Olumsuz mânâda değil canım, olumlu mânâda. Hangi kadın bir adamla eşit görür kendini? Bir kere, adamlar her an birbirlerine benzeyebilirlerken kadınlar yalnızca bir an birbirlerine benzerler.

Tabii, kadınlar da birbirlerine benzerler, hem de nasıl! Ama işte her zaman değil, bir an. Tüm kadınların aynı olduğu ortak bir an: Belki uyurken, belki göz süzerken, belki sevişirken, belki bebek emzirirken, belki ayakkabı giyerken, belki sütyeninin kopçasını açarken, belki gözleri dolmuşken, belki aynaya bakmadan küpe takarken, belki gözü vitrine takılırken, belki çığlık atarken, belki ütü yaparken, belki boyun bükerken, belki ekmek dilimlerken, belki uzaklara dalarken, belki bakkala yürürken, belki bir aşk filmi izlerken, belki saçını şöyle bir düzeltirken, belki âdet sancısı çekerken, belki kurbağalama yüzerken, belki çiçek sularken, belki Marilyn Monroe'nun fotoğrafına bakarken, belki kuyumcudan geçerken, belki tırnaklarını boyarken, belki güneş gözlüklüyken, belki başka bir

kadınla ilk kez konuşurken, belki dişlerini fırçalarken, belki gelinliğini düşlerken, belki sivilcesini sıkarken, belki cüzdanından para çıkarırken, belki "ben demiştim" derken, belki eldivenliyken, belki iç geçirirken, belki annesine benzemişken, belki kız çocukken, belki fotoğraf makinesine poz verirken, belki kıskanırken, belki gizli gizli dua ederken, belki başka birinin çocuğunu severken, belki eteğiyle dizlerini örterken, belki kendisine laf atılırken, belki menopoza yeni girmişken, belki kendini beğenirken, belki ayakkabısı ayağına küçük gele gele yürürken, belki selülitine dokunurken, belki sırtını dikleştirirken, belki bornozluyken, belki eski giysilerine sığmaya çalışırken, belki iç çamaşırı satın alırken, belki benlerini sayarken, belki toz alırken, belki soğuktan ürperirken, belki yatağa nevresim yayarken, belki taksi şoförüyle konuşurken, belki sineye çekerken, belki tenceredeki yemeği karıştırırken, belki saçını tararken, belki hesap isterken, belki yaptığı yemek yenilirken, belki bir devlet memuruyla atışırken, belki karşısındaki adamın yalan söylediğini anlarken, belki bacak bacak üstüne atarken, belki reddedilmişken, belki sakız çiğnerken, belki kapı dinlerken, belki tek başına dans ederken, belki yoldan geçen yakışıklıya kendini tutamayıp gülümserken, belki cenazesini düşünürken, belki para hesabı yaparken, belki sevildiğini hissederken, belki çocuğunu doğururken, belki nezleyken, belki çok sevdiği bir yemeği yerken, belki çöpü çıkarırken, belki koltukların kumaşını ve hatta masanın yerini değiştirmek isterken, belki kendisine muhtaç olan bir adama sarılırken, belki evinin kapısını açarken, belki öfkeden bir şeyleri fırlatırken, belki güneşlenirken, belki göbeğini içine çekerken, belki rüyasında sevdiği adamı görürken, belki bacakları kıllıyken, belki başından geçenleri birebir anlatan bir şarkı dinlerken, belki dedikodu yaparken, belki sevdiği adamı başka bir kadınla görmüşken, belki çorabı

kaçmışken, belki sarhoş olmuşken, belki kuaför saçlarının içine etmişken, belki güzel bir kadına benzetilirken, belki topuğunun çıkardığı sesle gururlanırken, belki makas tutarken, belki tevazu gösterirken, belki ölçüsü alınırken, belki hastanede tahlil sonucunu beklerken, belki yanında oturan kadın kendisini incelerken, belki camdan dışarı bakarken, belki kendisine yaşından küçük gösterdiği söylenirken, belki saçına düşen ilk beyazı ellerken, belki kaşlarını alırken, belki bağdaş kurup otururken, belki dinlemiyormuş gibi yapıp dinlerken, belki kendini ağlamamak için zor tutarken, belki burnunu silerken, belki sevdiği adamla bile yatmak istemezken, belki tırnaklarını törpülerken, belki gerdanı öpülürken, belki terkedilmişken, belki bacakları yorulmuşken, belki yanlış yaptığının farkına varırken, belki makyajı akarken, belki bir yere yetişmek için Hülya Koçyiğit gibi koşarken, belki kıymeti bilinmemişken, belki bir adam tarafından düşünülürken, belki "iyi ki kadınım" derken, belki yaşlanmış çocuklarının yüzlerini seyrederken, belki kendisine "anne" denirken, belki.

Bu masada üç kadın var kendisine anne denilen. Annem, Fikriye ve Hicaz'ın sevgilisi. Ne saçma. Hiçbirinin anneliği birbirini haklı çıkarmıyor. Üçüne birden bakıp bir yargıya çıkmak imkansız. Ne Fikriye ne de Hicaz'ınki benziyor anneye. Anne dediğin anneme benzer. Annemdir anne. Hiçbir filmde annemden daha anne bir kadın seyretmedim. Filmlerde ve tiyatrolarda anneyi de, kraliçeyi de, hizmetçiyi de oynasalar kadınlar kadına benzer. Oysa herhangi bir filmde veya tiyatro oyununda bir babayla bir genç adam arasında fersah fersah fark vardır. Çünkü adamlar kadınlardan kadın olmalarını isterken, kadınlar adamlardan kendileri olmalarını ister. İnsanın kendisinin bir silüeti olamaz ama kadının tek bir silüeti vardır. O da ya profilden Marilyn Monroe'dur

ya da boydan Rita Hayworth'tır. İşte tam da bunun için annem olağandışıdır.

Annem kimseye benzemez. Dinlemekte olduğumuz şarkı tam da annemi anlatır. Doğru söylüyor Müzeyyen. Kimse de anneme benzemez. *Tavrına hayran olayım be anne!* Annem, anne de olsa kadındır. Daha doğrusu, kadın olduğu için annedir. Her kadın, kadın olduğu için anne değildir. Fikriye mesela, anne olması gerektiği için annedir. Hicaz'ınkini pek tanımıyorum, sadece çocuklarıyla sorunları olduğunu biliyorum. Nihayetinde Hicaz'la birlikte olduğuna göre kadın olduğu için anne olmamış, kadın olduğu için kadın olarak devam etmeyi kolay bulmuş olmalı. Böyle bir kadın, kadındır evet ama anne değildir. Sıradan bir kadındır. Kadınlığı kazara anne kılmıştır onu. Kadınlığı onun görüşünü önemsememiştir anne olması için. Tıpkı onun, babalarından başka bir adamın sevgilisi olmak için çocuklarının görüşünü önemsememesi gibi. Falan filan.

Koza hiç anne olmadı, hiç anne olmayacak. Oysa şahane bir kadın. Anneliği, dünyaya bakışında. Benim filmlerdeki hani şu Fellini'nin hatunlarına benzetilen figüranlarım gibi Koza. Erişilmez arıza. Kıymetli basit. Tuhaf sessiz. Her şey, hem de hiçbir şey. Babamın hayat tarifi tıpkı. Babamın tek kızı. Benim oğlum değil de kızım olsaydı acaba nasıl bir kadın olurdu? Yonca'ya benzemesin isterdim. Yonca mı kim? Eski eşim. Oğlum Semih'in annesi. Oğlum değil de kızım olsaydı, biraz anneme biraz Koza'ya benzesindi. Greta Garbo gibi bir kadın olurdu benim kızım. Haziran'a da benzeyebilirdi. Sıra dışı bir genç kadın Haziran. Hem çok acayip hem çok klasik. 'Roma Tatili'ndeki Audrey Hepburn neyse Haziran da o. Ama ağzını açana kadar. Ağzını açınca sanki eski İstanbul hanımefendisi. Biraz daha konuşunca Yeşilçam filmlerinin

namuslu ses sanatçısı. Ne mânâsız ki Haziran'la Eda aynı kuşağın kızları.

Eda'yı Eda yapan, geldiği sınıf. Her hareketi borç. Hemen omzunun üstünde duran saçı bile borç. Eli kolu sürekli 'şekerim' der gibi. Seni bırakıp gitmeyecek bir kız. Cemiyetten kadınlığını kullanmayı öğrenmiş bir kız. Semih'in böyleler hoşuna gidiyor. İdare etmesi kolay kızlar. Ben de onun yaşında olsam Eda'yı beğenirdim. Tabii, havalı kız. Ama sevgilisi olmazdım. Çok macerasız. Semih de başka kızlara takılıyordur muhakkak. Ben asla takılmazdım. Tüm kadınlarımla bir gece için bile olsa sevgili oldum. Benim yüzümden mi bu çocuk böyle oldu? Yonca analık yapsaydı oğluna Haziran gibi kızları beğenirdi Semih. Haziran gibi olmasa da Mine gibi kızları... Ne alçak gönüllü bir kız bu Mine! Bayıldım yahu. Olacaksa böyle olmalı işte! Belki biraz daha renkli. Hani, pilavı kekikli de yiyebilen. İyi bir anne olacak Mine. Haziran da öyle. Mine, anneye benzemeyen anneyle büyüdüğünden; Haziran'sa, yavrum, annesiz büyüdüğünden. Ne büyük kadın annem... Biz yetmezmişiz gibi bir de Haziran'a annelik etti. Etti ne demek? Ediyor. Sanki burada değil annem. Burada mısın anne? Niye birazdan ağlayacak gibisin? Ağlamasın annem. Hiç bitmese bu yemek. Ne çok düşündün Yılmaz. *Efendim?*

Ne diyorsun diyorum Oscar'ın yabancı film adaylarına?

'Başkalarının Hayatı' diyorum. Semih, 'Pan'ın Labirenti' alır diyor ama.

Bence de 'Başkalarının Hayatı' alacak Yılmaz Amca.

Öyle mi diyorsun Kor?

Bence öyle.

Sence Haziran?

Bence de. Ama benim gönlüm 'Pan'ın Labirenti'nden yana.

Sen ne dersin Kıvanç?

İşlerden henüz hiçbirini görmeye vaktim olmadı.

Korkmaz?

Ben film izlemiyorum.

Aşk olsun. Benim filmlerimi de mi?

Yaparsan izlerim Yılmaz.

Ben de Haziran'la birlikte izledim 'Pan'ın Labirenti'ni. O alsın isterim. Ama niye 'Volver'i aday göstermediler, şaştım! Neyse canım, ben zaten Almodovar'a Özel Edibe Ödülü'mü çoktan verdim! Ama 'Başkalarının Hayatı' alır gibime geliyor. Harika bir senaryo. Harika bir oyunculuk. Öyle, baştan sona gözleriyle oynuyor resmen adam.

Ulrich Mühe.

Sağ ol Semih. İsimleri tutamıyorum artık aklımda...

Filmin sadece insanın değişebilen bir şey olduğuna inanması ve inandırması bile benim yüreğimi mest etti.

Hicaz, fark etmeden hazmı zor bir laf etti. Sessizlikteyiz.

Ben de seyredeyim.

Evet Koza, mutlaka!

Korkmaz, sen de seyretsen iyi olur.

Çok işim var anne. Hepiniz izlemişsiniz işte. Bana gerek kalmamış.

Olur mu öyle şey yahu?

Ben yine izlerim seninle Koza. Hatta Mine de gelir bizimle isterse.

Ben mi?

Tabii ya.

Derslerime göre... Yani zaman kalırsa...

Mine'nin Dersleri. Yeni filmimin ismi bu olsun! Ah be Yılmaz, kahkaha attırdın bana durduk yere. Nerde sende yeni bir film çekecek sabır? Neden uğraşıyorsun benimle? Git işine. Rahat bırak beni Yılmaz. Hiç bitmesin istediğim bu yemekte, anneme, kardeşlerime, yeğenlerime yakınlık göstermeye uğraşan beni neden beğenemiyorum? Ailemi sevmeyi, önemsemeyi niye kötü buluyorum? Neden Semih yirmi iki yaşına geldiğinde onun oğlum olduğunu fark ediyorum? Semih yirmi iki yaşına geldi diye değil Yılmazcığım, sen kırk üç yaşına geldin diye bu huzursuzlukların. Yılmazcığım deme bana! Hem kırk üç yaşında olmakla Yılmaz olmak arasında nasıl bir bağ olabilir ki? Ben hep kendimim. Yaşımdan bana ne?

Setlerde her zamankinden biraz daha yoruluyor olabilirim, belki bir hayli yoruluyor olabilirim, fakat önemli değil yorgunluk, yeter ki sete gidecek arzuyu bulayım. Yok. Bunu kabul etmem imkansız ama artık arzum kalmadı. Haklısın, kendi filmimi çekmeye üşeniyorum. Belki de yaşlanıyorum. Saçma sapan konuşma. Herkes değilim ben! Ben Yılmaz Deryadil'im. Yaş almak benden arzularımı alamaz. Film yapmalıyım! Alkışlanmasam da, yıllar sonra bir gün alkışlanacağımı adım gibi bildiğim için film yapmalıyım. Mineler'in öykülerini anlatmalıyım. Yapamayan kadınların yaptıklarını anlatmalıyım. Hayata hep birden bulaşmamızın imkansızlığını kanıtlamayalım. Birlikteliğe olan acizliğimizi ve kendimize mecburiyetimizi...

Ben kadınları sevmek için yönetmenliği seçtim, öyle değil mi? Yaşadığını hissedebilmen için kendini yaşatmalısın Yılmaz dedim. Yalnız kalmayacağım tek ilişki yolunu aradım. Ardı ardına kadınım olması yolumun

üstündeki ilk seçenekti. Eyvallah dedim. Oldum. Kadınım oldukça ben de oldum. Kadınları mutsuz ettiğimi gördükçe kendimle gururlandım. Benim suçum mu huyumu bilen tüm kadınların bana âşık olması? Ben anca birazdan yalnız bırakabileceğim kadınlarla birlikte olurum. Rezilce bir şey, biliyorum. Aslında, sen yalnız kendini sevdin Yılmazcığım. İşte şimdi hakkımda yalnız sulu değil kötü de konuştun. Adam gibi desene yahu: Ben aslında kimseyi sevmedim. Kimseye kendimden vermedim. Kendimi o kadar iyi muhafaza ettim ki, yaşlanmış olduğumu aklım almıyor. Madem yaşlanıyorum, bir çırpıda kendimi ben yok etmeliyim. Hadi be, o nasıl olacak? Kendi filmini mi çekeceksin yoksa? Hayır! Sevgiye layık olan herkese kendimden vereceğim. Mine için iyi şeyler dileyeceğim. Semih'le iki erkek gibi değil, baba-oğul gibi konuşmayı deneyeceğim. Koza'yla sık sık görüşecek, ona kendimi sevdireceğim. Annemi...

Annemin daha az yalnız hissetmesini sağlayacağım. Ben? Yılmaz? Yılmazlığın batsın! Senin adın yüzünden meşhur olamadım zaten. Adı Yılmaz, lakabı çirkin kral olan o dünyaya ermiş yönetmenle seni kıyaslayamayacağım ölçüde dış dünyaya ilgisizdin, o değil sebep. Ama iç dünyanın yönetmenliğini eden, sette Yılmaz diye çağrılan ve çoktan kadınların yönetmeni olarak nam salmış Atıf Yılmaz varken, sen nasıl olup da kendini zerre değiştirmeden Türk Sineması'nın en meşhur yönetmeni olacaktın? Hem de o adamla aynı dönemde? Aynı sezonda? Aynı festivallerde? Dalga geçme. En azından vazgeçmedim.

Bunalım yoruculuğunda, varoluş sıkıcılığında, ideoloji lagalugacılığında filmler yapmakken düstur, rengarenk filmler yaptım. Saçma, hatta sapık damgası yemek pahasına yaptım. İnandığım, kendimden bildiğim, zevk aldığım, bana göre büyük olan meseleleri anlattığım, siyasetten

daha değerli bulduğum kadın-erkek ilişkisini irdelediğim, Türk Sineması'nın sınırlarını aştığım, dünyaca konuşmaya çalıştığım filmler yaptım. Kör gözün parmağına filmler yapmaktansa, kendi kendine bir şeyler geveleyen filmler yaptım işte. İyi ki de yaptım! Böylece insan içinde yaşadım. Her gece bir başka masada yiyip içtim. Herkesi arkadaşım bildim. Ağlamadım, güldüm. Kahkaha hayatımdan eksik olmadı. Sesim hep oldu. Yılmaz oldum. Annemin gözleri niye dolmuş? Sakın anne, sakın. Ağlayacak bir şey yok. İnan ki yok. Ben hiç ağlıyor muyum anne? Ah, bir bilse...

Her gece birlikte rakı içtiğim arkadaşlarımın kaçı evliydi, kaçı boşanmıştı, çocukları var mıydı, varsa kız mıydı oğlan mıydı, arkadaşlarım torunları olacak kadar yaşlanmışlar mıydı yoksa hâlâ çıtır artistlerle mi yatıp kalkarlardı, beni hatırlarlar mı, anılarımızı, filmlerimi, kahramanlarımı, Menekşe'yi, Nil'i, en sevdiğim filmim 'Vücudiyet Mahallesinde Bin İki Gece'nin Arzu'sunu? Yastığa başını koyunca uyumak nasıl bir şeydi? Akşamüstüne kadar uyuyan ben miydim? Güneş doğdu mu uyanıveriyorum. Sanki seti kurduğumuz mekanın kirası artıyor. Zamanla hayattaki tek meselem buydu. Şimdi değil. Set yok artık. Yetişmek zorunda olduğum hiçbir şey yok. Çok geç kalmışım. Uyanıyorum erkenden ve ne yapıyorum? Devasa plazma televizyonumda sesi sonuna kadar açıp indirimli reyonda satılan filmlerimin DVD'lerini seyrediyorum. Utanmıyorum ama bazen sıkılıyorum izlerken. Hatta geçenlerde 'Benimki'nin karşısında uyuyakaldığım bile oldu. Hiçbir şey yetmiyor. Her gün hayat gözüme daha eksik görünüyor. Kalkıp buraya gelmek istiyorum. En doğrusunun bu olduğunu keşfetmiş gibi heyecanlanıp 'burada olayım, bu evde yaşlanayım ya' diyorum. İyi mi olur kötü mü olur anlayamıyorum. Burayı eski zamanda bulmak istiyorum. Gelmiyorum.

Kırk yılın başı Korkmaz'la içmeye gidiyorum. Korkmaz'ın dökecek bir içi olmadığı için yalnızca o ânı paylaşıyoruz. Mutlu oluyorum. Abimin hepimizin içinde en başka oluşunu yeniden görmek benim gözümde onun gizemini artırıyor. Ara sıra Semih geliyor. Sinema, Eda, arkadaşları hakkında sohbetlerle baba-oğul olduğumuzu biraz daha unutuyoruz. Semih bile artık tahammül edemiyor bana. Eskisi gibi hayranlıkla bakmıyor yüzüme. Kadınlarıma bile pes ettirdim. Kadınlardan da bana gına geldi. Sadık dostum aynayı dahi görmek istemiyorum. Plazmamın karşısında boxerım ve ben gül gibi yaşıyoruz. Yonca'yla mı görüşsem bir ara? Hatırlasana, Yonca genç bir rockçının kadını oldu. Bir de bana bak. Güneş batınca mutlu oluyorum. Dünya haberleri açtığında ben televizyonu kapatıyorum. Kendimi içinde en beğendiğim giysilerime zar zor sığdırıp vuruyorum sokaklara. Gerisi meyhane, lagaluga. Geceler olmasa hayatım safi saçmalık.

Ben, Yılmaz Deryadil; 'Tutkunun Argosu', 'Güzelsem Kabahat Mi', 'Saçlarımız', 'Gecenin Ayak Bileği', 'Davacıyım Sakin Bey', 'Benimki' 'Ayyaşlar Ayyukada', 'Sevdai Menekşe', 'Vücudiyet Mahallesinde Bin İki Gece', 'Korseli Ev Hanımları' filmlerinin yönetmeni. Kepçe kulaklarını örtebilecek kadar bile saçı kalmayan kel bir adamım. Hayatım boyunca kimseyle kendimi konuşma ihtiyacı duymadım. Bas bas konuşmak istiyorum bugün. Herkesle aramın iyi olmasından artık nefret ediyorum. Birbiriyle geçinen geçinemeyen insanların hepsini tavlayan mizah duygumu söküp atmak istiyorum. Beni anladığı için bana gülen insanlarla konuştuğumu hayal edince kendime hiç duymadığım kadar büyük bir hayranlık duyuyorum. Bütün masaya zırvalamamalı, sırf beni dinleyecek insanlara içimi açmalıyım. Evet, bunu yapmalıyım.

Nereden başlayacağım, ne diyeceğim? Tam da yeri değil mi bu sofra? Koşup içeri, odama gitmek en iyisi. En

iyi bildiğim şey koşmakken, kendi evimde koşamıyorum. En iyi becerdiğim şey konuşmakken, kendi evimde konuşamıyorum. Zorda kalır kalmaz buraya evim dediğim için yuh olsun kendime. Yılmaz'a küfür de af da bende. Küs kalamam kendimle. Utanmıyorum yaşamımdan. Daha mı iyi olurdu... İyi ki öyleydi! Tabii, başka ne olurdu ki benden? İyi ki iyi ki... Yaşadım ben, daha ne yapardım kendimden? Belki... Pişman değilim tabii, ama ne yalan söyleyeyim, yalnızım aslında.

Zorladığımı düşünme diye pilavını bitirmeni bekledim. Zorla hiçbir şeyi sevecek hâlin zaten yok tabii. Diyeceğim, kekiği çiçek hâlinde görsen sanırım çok seversin Minecim. Harika bir pembedir kekik çiçeğinin rengi.

Pembe midir?

Ya babaannecim, öyledir. Kurutulunca rengi böyle yeşil olur ama kokusu hep kekiktir. Faydalarını sorarsan, baban uzun uzun anlatır sana.

Doğru söylüyor babaannen. Doğadan gelen her şey iyi değildir ama kekik iyidir.

Ben hatırlıyorum. Annem kekik suyu içirirdi bize midemiz fenalaştığında.

Babama da içirmek isterdi de babam hiç sevmezdi.

Evet. İhsan içmeyi değil yemeyi severdi.

Fotoğraflarda hiç de çok yiyen biri gibi değil.

Çok yemezdi zaten. Yemeyi severdi. Ama az yerdi.

Peki tatlı mı severdi tuzlu mu acı mı acısız mı?

Kıvanç ne o abi, sorguya mı çekiyorsun Edibe'yi?

Öğrenmek istedim.

Ne zararı var Semih'çim? Sorsun tabii.

Babam tatlı da severdi tuzlu da. Acı da acısız da. Ama eve bir şey alıp gelecek olsa tatlı alırdı.

Neden acaba?

Babamın bahsini kapasak ya... Korkmaz yine başlayacak. *Bizim ailede yemek önemli şeydir.*

Yemek değil de sofra... Sofraya birlikte oturmak.

Hicaz iyi diyor güzel diyor da Koza niye bir şey demiyor? Onun gözleri de annem gibi. Gülsün ablam. Ne yapmalı da gülmesini sağlamalı? Tek başıma ne yapabilirim? Hep birlikte güldürmeliyiz onu. Korkmaz'ın olduğu sofrada ne mümkün! Neyse ki gelmezlik etmemiş. Buradayız. Birlikteyiz. Gerçekten de bu çok önemliymiş. Babam da olsaydı keşke. Kimse böyle bir dileği dile getirmiyor. Babamı benim kadar seven yok aramızda. Annemden başka. Ben anlıyorum seni anne. Babam çok inceydi. Yemeyi severdi ama birlikte yemekten pek anlamazdı. Öyle değil mi? Birlikteysek yemek yemeye gerek duymazdı. Huzur duygusu doyururdu insanı. Yani babam böyle düşünürdü sanki. Sen ona fazla fazla yettiğin için giderdi, değil mi? Acıkmak için. Nasıl anlatayım bunları? Bunları unutturup nasıl güldüreyim ablamı? Affet beni anne. Ben bu kadarım.

7
Botticelli Lülesi

Her kafadan bir ses bir de kıl çıkar. Sesler uzadıkça çirkinleşir. Kıllar uzadıkça güzelleşir. Ben, bu kılların uzamış, buklelenmiş, demetlenmiş hâliyim. Çok güzelim. Bu endama erişene değin bir kafada yaşıyordum. Bir gün, sesin aniden kesilmesi gibi kesildim. Oysa biz saçlar, kendi hâlimize bırakıldığımızda önce uzar sonra dökülürüz. Ben daha dökülemeden kesildim. Yine de şansım yaver gitti. Berberin parkesinde süpürülüp yok olmadım.

Doğup büyüdüğüm kafanın sahibi benden ne kadar nefret ediyorduysa, annesi beni o kadar beğeniyordu. Öyle ki ben henüz evimde yaşarken annesi bana "Botticelli lülesi" adını takmıştı. Botticelli dediği İtalya kafasında yaşayan bir ressammış. Çizdiği insanların saçları benim gibi lüleli olurmuş. Bu yüzdendir ki sahibimin başından kestirip attığı beni, annesi Edibe korudu kolladı. Zamanın koynunda sakladı.

Saklamakla da kalmadı, çerçeveletti, duvara astı. Madem duvar da benim gibi sarışın, güzelliğim duvarın üstünde kaybolmasın diye çepeçevre koyu ahşapla kaplı vişne çürüğü bir paspartuya oturttu beni Edibe. Yıllar var ki buradayım. Aylar var ki köklerimin ait olduğu ülke, yani Korkmaz'ın kafası sokulmamıştı bu eve. Bugün bu evde. Az ötemdeki sandalyede. Çocukken de gençken de o sandalyede otururdu Korkmaz. Yazık; kestirecek saçı kalmamış. Artık istese de benim gibi güzel saçları çıkmayacak. Zaten Korkmaz'ın, güzeli çirkin bulma âdeti vardır.

Biraz uzamayagörelim kökümüzden kazıtırdı bizi. Bizim ülkenin hükümdârı Korkmaz Sultan, beni ve o gün hayatta olan tüm soydaşlarımı on üç yaşında başından def etti. Bir daha da hiç benim kadar uzun saçı olmadı. Lüleli bir kafa düzeni olduğunu gözlerden korkakça sakladı durdu. Kısacık kestirdiği saçlarını gören, Korkmaz'ı düz saçlı sanırdı. Halbuki Korkmaz, saçlarının biçimini babasından, rengini annesinden almıştı. Anlayacağınız beni ben yapan biraz Edibe biraz İhsan'dır. Ama benim nasıl ve nerede yaşayacağıma karar veren Korkmaz Sultan'dır. Korkmaz'ın kararına diretense Edibe'dir. Edibe, anne gibi annedir.

Korkmaz'ın hiçbir kardeşinin saçı benim kadar güzel büyümemiştir. Ben, Korkmaz'ın kafasında değil de Yılmaz'ın veya Hicaz'ın kafasında doğsaydım, eminim kestirmezlerdi beni. Beni yerimde, özgürlüğümde bırakıp, güzelliğimin tadını çıkarırlardı. Koza'yı bilemeyeceğim bak. Ne güzel ne çirkin olan kumral saçlarının uzamasına izin vermeden hemen kestirirdi Koza da saçlarını. Onun kesilen saçlarını beni sakladığı gibi saklardı Edibe. Ama ortalığa asmazdı. Koza'nın isteğiyle bir kitabın arasına gül kurutur gibi yatırırdı.

Korkmaz bu gece eve gelince bir ara durup bana baktı. İçinde yaşadığım çerçeve camına yüzü yansıdı. Yüzünün

tam ortasına lüleli perçem gibi, kendim gibi düştüm. Korkmaz'ın gözbebekleri titredi. Sarılı beyazlı kaşını kaşıdı ve canhıraş çevirdi başını. Köklerimin evi, memleketim artık kıraç bir bozkır. Kupkuru bir dağ. Korkmaz, kafasının düzenini bozacak hiçbir şey istemedi yöresinde. Önce beni sürgün etti, sonra geride kalan saçhalkım ona isyan etti ve en sonunda Korkmaz'ı erkenden kelliğe terk etti. Korkmaz, aslında öyle olmayan kafasını öyle istedi. Öyle de oldu. Renkdaşım bu duvar ve bu parlak cam ise benim önce gurbetim sonra yerim yurdum oldu.

8
Acılı Ezme

Börek henüz nar kıvamında kızarmamış büyükanne.

O halde biraz acılıdan buyuralım. Uzat tabağını Semih.

Yok Edibe, sağ ol.

O neden?

Bu mutlu günde acı yemeyi yakıştıramadım kendime.

Artist herif. Daha laubali geri çeviremezdi babaannemin acılı ezmesini. Acılı ezme kesin gözünü korkuttu. Ne me lâzım yanar manar... Semih'ten değerli ne var! Semih kadar doğal yalan söyleyenini tanıyamazsın. Dünyaya bunun gibiler çok sık gelmiyor. Hayatta gerçek olmayan ne varsa onu yaşamak neden bu kadar cazip? Carpe diem'e tapınmak mı bu? Semih hiçbir şeye tapınamayacak kadar sarsak bir ilişki yaşar hayatla. Her şeye, yemekten çıkan

saça bakar gibi bakar. Her duygusunu, her düşüncesini o saçı tutar gibi eğreti tutar içinde. Her an bırakacak gibi. Sadece etrafındakileri veya içindekileri değil, kendini de bırakarak yaşar. Arkasına bakmadan. Hayvan gibi. Tembel bir hayvan gibi.

İnsan oluşuyla doğrudan hiçbir bağı yok Semih'in. Semih'e bir akıl verilmiş. Semih onu da kasa çevirmiş. Önemli değil kafa, önemli olan kafayı örten yüz onun için. Yüzün güzel olması da yetersiz. Vücut, aynada çırılçıplak seyredilebilecek ölçüde güzel olmalı. Aynen böyle söylemişti bir atletizm sonrası soyunma odasında. Benim vücudum öyle ahım şahım değil ama güçlü kuvvetli. Bir erkeğin sahip olması gereken vücuda sahibim. Semih'in vücudu abartı. İnsani değerini yitirmiş bir vücut. Christina beğenir mi Semih'in vücudunu? Christina'ya ne Semih'in vücudundan, Allah Allah! Bir insan kendi vücuduyla nasıl aşk yaşayabilir?

Ayy... Anne çok özür dilerim. Masa örtüsüne döküldü.

Olsun canım. Her leke bir anı. Hem de ne güzel bir anı! 'Koza burada' diyor kırmızı kırmızı.

Etkiledi tabii söylediği. Gittim baktım kendime çıplak. Öyle komiktim ki. Edibe babaanne saçmalıyor yine. Lekenin dili var sanki... Ne oluyoruz yani? Niye kendimi aynada anadandoğma beğenmek zorunda olayım? Sapık mıyım ben? Kendimle en mühim ilişkim aklımı beğenişim. Sporu da kıymetli aklımı başka şekilde kullanabilmek için yapıyorum. Spor yapmazsam olmaz. Babam haklı. Her aklın spora ihtiyacı vardır. Babaanneme bir sporcu olarak saygı duyuyorum. Kor'a kalsa spor zaman kaybı. Kıçını kaldırıp gitmedi bir spor salonuna. Yapısı ince, boyu uzun diye ihtiyacı yok sanıyor. Ondan, zeki de olsa yerinde sayıyor. Bu yaşa geldi bir sevgilisi

olmadı. Gey mi diye çok inceledim hareketlerini. Değil. Koza Hala lezbiyenmişse genlerimizde olabilir. Koza Hala aynı babamın anlattığı gibi soğuk, karanlık bir kadın. Öfkeli bir ifadesi var yüzünün. Babama hiç benzemiyor. Dedeme benzermiş. Hayal meyal hatırlıyorum dedemi. Babamın babası hakkında ne düşündüğünü, babasını sevip sevmediğini bir türlü kavrayamadım. Dedem hakkında hemen hemen hiç konuşmaz babam. Oysa sevdiği şey hakkında çok konuşur. Mesela benim hakkımda çok konuşur sağ olsun.

Amerika yine Bağdat'ı bombalamış.

Takdir edilmenin verdiği duygu paha biçilmez. Gün gelecek tüm dünya saygıyla eğilecek önümde. Nasıl ki üniversiteler beni kapmak için yarış ediyordu, nasıl ki şirketler beni kapmak için teklif üzerine teklif sunuyor, bir gün, kimsenin değil kendimin adamı olduğumda bana sahip olunamayacağını anlayacaklar. Uzak değil o günler... O kadar net ki yol; nasıl yürümem gerektiği, nasıl sözcüklerim olması, nasıl cümleler kurmam gerektiği, nasıl gülümsemem, nasıl susmam, nasıl bakmam, nasıl bakmamam lâzım geldiği... Konuşurken yeni bir söz söylemek, özgün olmak ne gereksiz şeyler. Kim olursa olsun herkes birbirinden belli sözleri duymak ister. Ben o sözleri de, o sözleri söylemesini de iyi bilirim. Bu konuda Semih'le benzeşiyoruz. O, kadınlara "Senin gibisi yok" der. Ben, patrona "Bizim gibisi yok" derim. Beni Semih'ten ayıran asıl şey Semih'in zamanı yokken benim zamanımın olması.

Zamanı yok sayarak yaşar Semih. Zaman, Semih'in neyine? Benim için zaman, doğru yapmamı hatırlatan, doğru yapmamı sağlayan bir öğretmendir. Zaman kendini yenilemez. Demek ki yeniye gerek yok. Tekrar iyidir.

Tekrar tarihtir. Tarihinden ayrı düşemez insan. Babama bu yüzden hayranım. Tarihini benimseyen vatan aşığı bir insan babam. Annemi hatta babaannemi sevdiğinden çok sever vatanını. Bunda yanlış bir şey yok. İnsan küçük bir şey nihayetinde, fani bir şey. Vatan ebedi. Edibe Babaanneyle kavgaları bundan. Babaannem anarşist bir kadın en nihayetinde. Babam, annesini göre göre öğrenmiş böyle olunmaması gerektiğini. Böyle derken, asi.

On ölü yirmi beş yaralı diyordu gazete.

Kim bilir gerçekte ne kadar?

"Yerini bilmeli insan" der babam. Çok doğru. Hepimize bir yer verilmiş bu hayatta. O yeri inkâr etmek beyhude. Benim yerim bu ülke. O kadar bursu sırf bu yüzden geri çevirdim. Bir kuruş harcamadan Amerika'nın en iyi üniversitelerinden birinde okuyabilirdim. Gitmedim. Madem buralıyım, burada, burası için çalışmalıyım. Bir de daha geciktirmeden Christina'ya evlenme teklif etmeliyim. Annem her gün sıkıştırıyor beni, teklif etmedim mi hâlâ diye. Teklif edeceğim elbet. Evlilik bir gereklilik. Ama dünya başka bir yer olsaydı evlenmezdim. Christina'yla ara ara görüşür, konuşur, sevişirdim. Yeterdi. Hayatta kimseye ihtiyacım yok benim. Hele böyle kolay bir dünyada, hiç kimseye. Doğmaya ihtiyacım vardı sadece. O da iyi ki olmuş. Çağım da iyi bir çağ. Zamanım sağlam. Teknolojiyle sorunum yok. Yenilik değil, kolaylıktır teknoloji. Kolaylık da doğruyu çabuklaştırır. Yoksa değişim, dönüşüm boş laflar. Her gün dünyanın ilk gününün tekrarını yaşarız. Zaman aynı düzende akarken biz mi başka yöne akabilecekmişiz? Aynı nehre iki kez de girilir, iki milyar iki milyon iki bin iki yüz iki kez de. Sular terse aktığı gün haksızlığımı kabul edebilecek kadar merdim. Ama dünya bu dünya ve işler gayet yolunda.

Ver Semih, acılı ezme yenmez mi?

Yenebilir. Ben yemiyorum. Sana afiyet olsun Kıvanç. Tabii sen yemelisin, büyümelisin.

Aptal! Kendince laf koydu bana. Zavallı... Haziran da pek sevmiyor Semih'i. Rahatsız rahatsız baktı. Haziran da başka bir tür... Bir ailede bu kadar mı benzemez kimse kimseye? Hicaz Amca da ayrı zavallı... İş mi kalmamış da şair olmuş? Nasıl meslek o? Kayda değer bir iş gören yalnız babam bu masada. Aslan babam... Arada Yılmaz Amca'yla görüşüyorlar. İçiyorlar. Konuştuklarını sanmıyorum. Ne konuşacaklar? Babam sorarsa Yılmaz Amca anlatıyordur. Ne yüzle neyi anlatacak? Sinema gibi rezil bir sektörde çalışıyor. Başına gelenleri anlatmaya utanıyordur. O sus pus otururken, babam üniversiteyi, gündemi konuşuyordur bilgece. Yılmaz Amca da "Ben anlamam politikadan" deyip kafa sallaya sallaya dinliyordur. Politikadan anlamayan adam, futboldan anlamayan adama benzer. Birini bir şeye benzetmenin zor olması iyi bir şey değil. Semih gibi. Geçen hafta sonu atletizmden çıkınca gittiğimiz kafede konuştuklarınız neydi! Kızla fingirdeşemedi diye ne dertliydi sapık yaratık. Eda'ya bak, hiçbir şeyden haberi yok. O da zavallı. Ne saf oluyor kızlar...

Haziran da muhakkak aldatılmıştır. Babaannem bile aldatılmış yani. Yoksa niye dedemle ayrı yaşamış olsunlar? Ben Christina'yı aldatma ihtiyacı duymam. Beni çok seven o alt dönemdeki kızla yıllar yılı konuşurken aklımdan kızla yatmak geçmedi. Rüyama falan giriyordu ama insanlık hâli. Şimdi nerden çıktı bu kız? Dans etmiştik bir seferinde, o gün kalbim çokça düzensiz atmıştı. Şaraptandı şaraptan... Doğruya doğru, kızı sevdim ben. Çok. Belki onun beni sevdiğinden bile çok. Baya sıkı arkadaş olmuştuk. Hiç duymadığım şarkılar dinletirdi

bana. Zaten ben istemiştim tanışmayı. Hiç güzel bir kız olarak görmedim onu. O kadar zekiydi ki, güzelliğini örtüyordu zekâsı. Bir bütün olarak dikkatimi çekmişti. Konuşmam gerektiğini hissetmiştim, gidip konuşmuştum. Düpedüz güzeldi. Özlüyorum onunla konuşmayı. Kaşını gözünü değil, beni o ipe sapa gelmez açıklıkta eleştirmesini özlüyorum. Ne yapayım, Christina konuşmamızı yasakladı. İğrenç bir mail yazdırdı. Yazdım, gönderdim, unuttum. Bitti arkadaşlığımız. O unutmamıştır. Sorun çıkarmaya gerek yok bir kız için. Oysa Semih'in görüşünce hayat, bir kız için sorun çıkarmaktan ibarettir. Semih'le geçen Pazar konuştuklarımız, onun nasıl biri olduğunu açıkça gösterecektir.

"Anladım, senin hayatında tık yok. Peki, Eda nasıl?" "Başkası var." "Onun hayatında?" "Benim." "Ayrıldınız mı Eda'yla?" "Ne alâka?" "Ne ne alâka?" "Eda'nın ne alâkası var bu durumla?" "Eda senin kız arkadaşın değil mi?" "Ah pardon ya. Çenemi tutamadım. Hatalıyım." "Neden?" "Ahlak bekçisi olduğunu unutmuşum." "İşim kalmamış bir de senin ahlak bekçiliğini yapacağım... Ne yaparsan yaparsın oğlum, bana ne." "Tabii ki! Canım ne isterse onu yaparım. Ama işte... Sorun da bu ya..." "Hayrola?" "Bu sefer yapamadım." "Neyi yapamadın?" "Yapamadım işte." "Eda sebebiyle mi?" "Başlatma abi Eda'na. Ne Eda'sı? Ne kadar dil döktüysem de hatunu benimle birlikte olmaya ikna edemedim." "Âşık mı oldun yoksa?" "Senle de konuşulmuyor Kıvanç! Ne aşkı?" "Ne desem ne Eda'sı ne aşkı... Ne o zaman?" "Ben de akıllı bilmiştim seni. Teorik bilgi almadan için rahat edemeyecek değil mi?"

"Aklım, kız arkadaşını aldatmaya yatmıyor diye akılsız oldum, öyle mi Kıvanç?" "Aklın yatmıyor diye değil, bedenin sevgilini aldatmaya yatmıyor diye akılsızsın." "Tüh. Sen onu da becerememişsin bak. Ben denemedim ki becerip becermeyeyim." "Iyyy... Cici Kıvanç... Cicci...

Git de şirketinin kârını hesapla! Karıları tanımayan adam dünyadaki her şeyi bilse de ondan bi bok olmaz." "Senden ne oldu Semih?" "Puştsun oğlum sen." "Sen de kadın bilimi ordinaryüsü." "Benim için bir kompliman bu." "Önce Türkçe konuşmayı öğren." "Ne Türkçesi?" "Yok bir şey. Eee, and then?* Pardonne-moi, et après?**" "Ne sonra?" "Hatunu ikna edemedin..." "Ama edeceğim." "Nasıl?" "Üstüne gideceğim." "Sözel olarak mı fiziksel olarak mı?" "Çok komiksin. Ahlakına haber sal da sevinsin: Hatunun üstüne sözel olarak gideceğim." "Dürüst iltifatlarının şerefine o halde!" "Çok kaçmasın kahve. Aman ha sarhoş filan olursun."

"Eda'yı biliyor mu kız?" "Biliyor." "Yine de seninle olacağına inanıyorsun?" "Sinirime dokunuyorsun Kıvanç. Ama kuzenimsin diye deneyimsizliğine veriyorum..." "Kuzenin olmasam neliğime verecektin?" "Bak abi... Belki bir gün işine yarar, karının birinin seninle makara geçmesini önler diye söyleyeyim: Bir hatunun seninle birlikte olmayı kabul etmesiyle senin başka biriyle birlikte olup olmamanın hiçbir alâkası yoktur. Sevildiğine ikna olan hatunun gözü yalnız seni görür: yalnız olarak gördüğü seni... Evet, benim hatun Eda'yı biliyor. Peki bu bir şeyi değiştirir mi? Değiştirir. Bu, tercih edilenin kendisi olduğunu zannettiği takdirde kendini diğer hatundan üstün görmesini sağlar. Kim istemez kendini hemcinsinden üstün görmeyi?" "Vakayyı Modern Harem desene." "Efendim?" "Rien."*** "Sana Türkçe'yi mi unutturdum?" "Daha iyi anlaşırız diye denemiştim." "Sağ ol böyle iyi."

"Senden korkulur Semih." "Asıl senin gibi sadık heriflerden korkulur." "Hiç âşık oldun mu?" "Hiç âşık

* (İng.) Eee, sonra?
** (Fr.) Pardon. Sonra?
*** (Fr.) Hiç.

olur muyum?" "Olmazsın tabii." "Ya sen? Âşık olur musun?" "Bilmem. Christina'yı seviyorum. O da beni seviyor. Birbirimize benziyoruz. Birlikteliğimiz çok olağan." "Olağan bir şeyden nasıl zevk alabiliyorsun?" "Zevk olağandışı şeylerden mi alınır?" "Sûrement."* "Koşudan zevk almıyor musun?" "Koşmak olağan bir şey mi?" "Değil mi?" "Koşmak olağan bir şey yani? Ne diyeyim sana abi..." "Sen koşmayı olağandışı bir şey olarak algıladığın için sana zevk veriyor. Tam tersine, ben tam da koşuyu olağan bir eylem olarak algıladığımdan koşarken zevk duyuyorum." "Bu kadar basit mi?" "Hiç de basit değil." "Basit olan bir şey söyle." "Kazanmak." "Vay vay vay... Hilesi ne?" "Hileye başvurmamak." "Oyunu kuralına göre oyna diyorsun?" "Oyun, kurallı bir şeydir. Oynamak istiyorsan kurala uyacaksın." "Her kural bilenin kazandığı nerde görülmüş?" "Bilmek var, bir de bilmek var. Bilip de yapamamak var. Bilip de yapabilmek var. Hangisinde bilmek var? Yapabilmeyi bilenlerdensen, kazanırsın. Yapamamayı bilenlerdensen, kaybedersin." "Uğraşamam felsefelerinle. Açık konuş bana Kıvanç."

"Kor." "Ne Kor?" "Kor'u düşün. Kor benden akılsız mı? Değil. Ama o neyi biliyor? Yapamamayı. Anlıyor musun? Korluğu seçen baştan kaybeder." "Kıvançlığı seçen de kazanır mı?" "Sen nasıl dersen." "Semihliği seçene ne olur?" "O ne demek?" "Bilmemeyi mi seçmek oluyor?" "Aferin sana Semih. Çabana aferin. Öğrenmeye heveslisin. Seni bunun için beğeniyorum. Ama yanlış cevap verdin. Bilmemeyi seçmek büyüklük ister. Söylesene, saatin büyük koluna ne denir? Akrep mi yelkovan mı?" "Saati nerden çıkardın şimdi?" "Şurda gördüm de aklıma geldi. Felsefe yapmamak için saati gördüm." "İçimi sıktın abi. Hadi haftaya görüşürüz."

---

* (Fr.) Elbette.

"Hafta dolmadan görüşmeyecek miyiz? Babaanneme gidiyoruz ya Perşembe akşamı." "Öyle mi?" "Söylemedi mi amcam?" "Söylemedi. Hayırdır?" "Halam dönüyor ya memlekete..." "Aaaaa bu hafta mıydı o ya?" "Ne o heyecanlandın?" "Deli misin abi, Koza'ya hastayım." "Biz tanışmadık daha." "Biliyorum. Tanışacaksın. Geleceksiniz değil mi?" "Gelecekmişiz." "Güzel güzel. Eğlenceli gece olacak." "İnşallah..." "Neyse ben gidiyorum." "Dargınlık yok değil mi aramızda?" "Ne dargınlığı? Hadi bye." "Hayırlı günler. Eda'ya selam."

Bu gidişle iki güne kalmaz burada da savaş çıkar.

Burada her zaman savaş yok mu?

İç savaştan bahsetmiyorum Hicaz. Dış savaştan bahsediyorum.

Biz Amerika Amca'nın sözünü dinledikçe bir şeycik olmaz.

Ne kadar safsın... Dünya, senin şiirlerindeki kadar toz pembe değil.

Peki. Diyelim ben safım. Ben anlamıyorum politikadan. Koza'ya soralım. Dünyayı gerçek anlamıyla gören o. O ne düşünüyor bu konuda?

Hâlihazırda yaşanan savaşı önemsemek yerine neden yaşanacak olası veya olasılık dışı bir başka savaş için kaygılanalım ki?

Hâlihazırda yaşanan savaş için elimizden geleni yapıyor olduğumuz için. Binlerce asker niçin var bu ülkede?

Yürü be baba!

Savaşmak için mi var?

Milletimizi müdafaa etmek için var. Koza Hala, anlaşılan sen oralarda yaşaya yaşaya resmen Fransız kalmışsın buraya.

Kıvanç, lütfen. Hepimizin yaşam deneyimi başka. Lütfen birbirimizin yaşadıklarına saygı duyalım.

Babaannemden laf işiten tek torun benim. Allah Allah... Neden acaba?

Annem haklı. Senin kadar Koza'nın düşüncesinin de haklı sebepleri olduğunu unutmamalıyız Kıvançcığım.

Nesi haklı olacakmış Yılmaz Amca ya? Nesine saygı duyayım ben bu kadının? Niye bu kadar rahatça konuşabiliyor ki zaten? İnsan biraz çekinir, susar, edebiyle –varsa tabii– oturur. Kendini kabul ettirmek için uğraşır. Asıl o saygılı olsun.

Ben haklı olduğumu savunmuyorum. Olanı olduğu gibi anlatıyorum. Savunduğum bir şey yok. Anlamaya çalışıyorum. Ben de ve sanırım oğlum da anlamaya çalışacak bir şey yok diyoruz Koza. Ortada bir doğru var. Onlar dağdan inmedikçe bu savaş bitmez.

Bu savaşın bitmesini istiyor muyuz gerçekten?

İstiyor muyuz derken kimi kastediyorsun Hicaz?

Çoğunluğu.

Ben istiyorum. Neden savaş olsun ki? Herkes sulh içinde yaşamalı. Bu da anca söz dinleyerek olur.

Korkmaz, müsaadenle, o zaman anneniz olarak söze karışıyorum. Siz de şimdi benim sözümü dinleyin ve bu konuyu kapatın. Biliyorum ki hepimiz barıştan yanayız. Biraz da Mineciğim anlatsın. Ben çok merak ediyorum nasıl gidiyor lisede ilk sene?

Şey... İyi gidiyor babaanne. LGS'de ne olur ne olmaz diye lise konularına da çalışmıştık. Ondan birçok konu bildik.

Dersleri seviyor musun?

Yani... Seviyorum... Ama sınavları sevmiyorum. Yazılı ifadem sıkıntılı. Yani teste alıştık. Ondan çok zor geliyor uzun uzun yanıt yazmak sınavlarda.

Bol bol kitap okursan giderirsin o sıkıntını.

Çok ödev verdikleri için okumaya pek vakit kalmıyor ama...

Olur mu canım? Muhakkak kitap okumalısın.

Anneciğim üstüne gitmeseniz? Çok dersi var. Önemli olan onlara çalışması...

Senin için önemli olan o olabilir Fikriye. Benim için okuduğu kitaplar en az dersleri kadar önemli. Yıllar geçince okuduğu ders notlarını değil okuduğu öyküleri hatırlayacak.

Kitap okuyorlar anne, merak etme. Edebiyat dersi var o kadar. Değil mi kızım?

Evet, babaanne. Babam doğru söylüyor. Edebiyat dersinde kitap okutuyorlar.

Ne okuyorsunuz şimdi?

Dede Korkut.

Hangi masalı okudunuz?

Deli Dumrul.

Ay, çok sinir olurum o masala.

Neden sinir olursun babaanne?

Kendisinin ve karısının canına karşılık anasıyla babasının canını alıyor ya Tanrı... Adalete bak adalete...

Beni de çok üzer o masal. Çok kızarım Dumrul'a. Anası ölüyor da üzülmüyor. Bir de utanmadan yüz kırk yıl yaşıyor. Hiç olur mu öyle şey? Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz demişler.

Duygu böceği Hicaz Amca!

Aaa Hicaz, anacığının sözünü dinlesene. Bağdat'la açılan savaş konusunu kapattık.

Yılmaz Amca'dan çok başarılı bir espri! Babam dışında herkes gülüyor. En çok da Kor. Babam konuşmak istiyor.

Deli işte, ne olacak? Azrail'e karşı geliyor herif. Hangi cüretle?

Babam haklı, kimsenin umru değil Dumrul'un asiliği... Kendileri de öyleler ya.

Ay ne şahane öyküymüş! Baba, filmini yapsana.

Sen de Deli Dumrul'u mu oynayacaksın Semih?

Oynarım, oynayamaz mıyım dersin Haziran? Müzikleri de sen yaparsın.

Bana rol yok mu?

İşte hayatım, sen de karısısın Dumrul'un.

Oley!

Ne aptal kız bu Eda ya. Aman Allahım! Semih'in sevgilisi işte, ne beklersin? Bir şeyin bir şeyini oynamayı bilir anca. Kafasını karıştırdılar Mine'nin. *Derste hocanız masalı nasıl yorumladı kardeşim?*

Daha çok dili üzerine konuştuk. Bir de Dede Korkut, Türk Edebiyatı'nın en önemli yapıtıymış.

Her denilene inanma sen.

Haziran'a da bak sen! Hocasına değil sana mı inansın? Ukala dümbeleği...

Bağdat ne demek biliyor musun?

Hicaz Amca hâlâ orada. Annesinin sözünü dinlemiyor.

O konuyu kapatmıştık hani?

Yılmaz Amca esprisinde diretiyor. Gülen olmadı.

Arapça mı kökeni, Farsça mı?

Babam da babaannemin sözünü dinlemiyor, hadi bakalım!

Ben Farsçasını biliyorum. Aramicede de karşılığı var sanırım.

Farsçasını ben de biliyorum.

Anne, bak oğullarından bir ben söz dinliyorum. Diğer oğulların hâlâ Bağdat'talar.

Konuşsunlar, ben de merak ettim. Neymiş anlamı?

Tanrı'nın hediyesi. *Allah'ın armağanı.*

Sesleri kesişti Hicaz Amca'yla babamın. Benim lafı değiştirmemin de anlamı kalmadı. Zaten Haziran, Mine'yi yanına çağırıyor.

Gel, böreği getirelim Mineçiçeğim.

O ne be? Aaaa... Abuk subuk isimler... Babasına Hicazpeşrevi der, babaanneme sürülerce takma isimle seslenir... Kız kardeşimi de kendine benzetecek. Mine'nin ismi Mine! Mineçiçeğimmiş... Salak saçma işler... Semih'le bir ortak yanımız daha. Salak adam olsa da isimlerle uğraşmaz o. Semih'se Semih, başka şey değil. 'Amca', 'hala' dememesi onun ayıbı. Ben Kıvançlığıma kimseyi dokundurmam. İşte o kadar.

Dünyada Bağdat varken ve Bağdat böyleyken, her acı, her kavga ne mânâsız...

Mırıldanıyor babaannem. İyi insan tabii. İyi olması doğru olmasını getirmez. Yine de doğru dedi. Asiler olmasa savaş olmazdı ama. Asi dediklerim, direnenler. Teslim olmak da iyi bir şey değil tabii. En iyisi düzenlilik.

Her ülke kendinden sorumludur babaanne. Biz ne desek boş.

Baban gibi konuşmuş olacağım ama o kadar toz pembe değil be Kıvanç evladım. Her ülkeden bir ülke sorumlu bugün. Dünya, buna göz yumanlar ve göz yummayanlar diye ikiye ayrılıyor kabaca.

Kavga çıkacak susmazsam. Bırak Allah aşkına Kıvanç. Sen kendi işine bak.

Yine en iyisi şiir söylemek. İzninle müziği değiştirebilir miyim büyük anne?

Sorulacak şey mi Haziranım? Tabii.

"Suffer not
Your neighbor's affliction
Suffer not
Your neighbor's paralysis
But extend your hand
Extend your hand
Lest you vanish in the city
And be but a trace
Just a vanished ghost
And your legacy
All the things you knew
Science, mathematics, thought
Severely weakened
Like irrigation systems
In the tired veins forming
From the Tigris and Euphrates

In the realm of peace
All the world revolved
All the world revolved
Around a perfect circle
City of Baghdad
City of scholars
Empirical humble
Center of the world
City in ashes
City of Baghdad
City of Baghdad
Abrasive aloof

Oh, in Mesopotamia
Aloofness ran deep
Deep in the veins of
the great rlvers
That form the base
Of Eden
And the tree
The tree of knowledge
Held up its arms
To the sky
All the branches of knowledge
All the branches of knowledge
Cradling
Cradling
Civilization
In the realm of peace
All the world revolved
Around a perfect circle
Oh Baghdad
Center of the world
City of ashes
With its great mosques
Erupting from the mouth of god

Rising from the ashes like
a speckled bird
Splayed against the mosaic sky
Oh, clouds around
We created the zero
But we mean nothing to you
You would believe
That we are just some mystical tale
We are just a swollen belly
That gave birth to Sinbad, Scheherazade
We gave birth
Oh, oh, to the zero
The perfect number
We invented the zero
And we mean nothing to you
Our children run through
the streets
And you sent your flames
Your shooting stars
Shock and awe
Shock and awe
Like some, some
Imagined warrior production
Twenty-first century
No chivalry involved
No Bushido

Oh, the code of the West
Long gone
Never been
Where does it lie?
You came, you came
Through the west
Annihilated a people
And you come to us
But we are older than you

You come you wanna
You wanna come and
rob the cradle
Of civilization
And you read yet you read
You read Genesis
You read of the tree
You read of the tree
Beget by god
That raised its branches into the sky
Every branch of knowledge
Of the cradle of civilization

Of the banks of the Tigris
and the Euphrates
Oh, in Mesopotamia
Aloofness ran deep
The face of Eve turning
What sky did she see
What garden beneath her feet
The one you drill
You drill
Pulling the blood of the earth
Little droplets of oil for bracelets
Little jewels
Sapphires
You make bracelets
Round your own world
We are weeping tears
Rubies
We offer them to you
We are just
Your Arabian nightmare
We invented the zero
But we mean nothing to you
Your Arabian nightmare

City of stars
City of scholarship
Science
City of ideas
City of light
City
City of ashes
That the great Caliph
Walked through
His naked feet formed a circle
And they built a city
A perfect city of Baghdad

In the realm of peace
And all the world revolved
And they invented
And they mean nothing to you
Nothing to you
Nothing

Go to sleep
Go to sleep my child
Go to sleep
And I'll sing you a lullaby
A lullaby for our city
A lullaby of Baghdad
Go to sleep
Sleep my child
Sleep
Sleep
Sleep
Run
Run
Run
Run

You sent your lights
Your bombs
You sent them down on our city
Shock and awe
Like some crazy t.v. show

They're robbing the cradle
of civilization
They're robbing the cradle
of civilization
They're robbing the cradle
of civilization

Suffer not
The paralysis of your neighbor
Suffer not
*But extend your hand"**

* Söz: Patti Smith & Oliver Ray. Müzik: Patti Smith.

9
Alis'in Ayakkabısı

Tanımadığım biri ben can bulmadan önce neye benzeyeceğimi kâğıt üzerinde tasarlamış. Yirmi yedi numara olmalıymışım. Bilekten atkılı olmalıymışım. Minicik topuklu olmalıymışım. En çok da yeşil olmalıymışım. Şansıma defosuz doğmuşum. Doğduğum yeri soracak olursanız maalesef hatırlamıyorum. Siz insanlar doğduğunuz yeri kendi başınıza hatırlayabiliyor musunuz sahiden? Hayatımın ilk yıllarına dair, büyük yerlerden geçerek uzun yolculuklar ettiğimden başka şey inanın hatırlamıyorum.

Son durağımı o çok ışıklı dükkan sanmıştım. Benim bire bir aynım olanların arasından neden bilmem ben seçilip de vitrine konduğumda elimi ayağımı nereye koyacağımı bilememiştim. Tek bildiğim, kaderimin bambaşka olacağıydı. Dükkanın önünden gelip geçen kimi

kimseler her sabah yıkanıp pırıl pırıl ve parıl parıl edilen vitrine gözlerini diktiklerinde, ne yalan söyleyeyim, beni beğensinler isterdim. Parmaklarıyla beni işaret edip içeri girseler de çıkarken ellerinde tuttukları poşetlerin içinde hiç ben olmazdım. Gel zaman git zaman sinirlenmeye, akabinde hüzünlenmeye başladım. Yeni yolculuklardan ümidi kesmeli miydim?

Yaz sezonu gelince vitrindeki yerimi değiştirdiler. Kuytu köşeye sıkıştırıldım. Yanımdaki üç beş arkadaşımla kalakaldık. Ne olacak bizim bu hâlimiz diye birbirimize dert yanıp durduk. İçimizden biri yerinden alınıp da dışarıya çıkan bir insanın poşetine girince onun için mutlu olur, arkasından güzel dileklerde bulunurduk. Artık havalar iyice ısındığı için vitrine bakan kimse bizim durduğumuz kuytu köşeye göz ucuyla bile bakmaz olmuştu. Bir gün dayanamadım, arkadaşlara, "Bu böyle olmayacak. Vitrine ilk yaklaşana hep bir ağızdan avazımız çıktığı kadar bağıralım" dedim. Sahiden de bağırdık. Duyan olmadı.

Kaderime boyun eğmiş, her gün arkadaşlarımın biraz daha azalmasını kabullenmeye ve vitrini sevmeye çalışırken, dükkanın kapanmasına az kala yerimden oynatıldım. Herhalde yaz bitiyor diye beni satılamayan kışlık ayakkabıların kapatıldığı, adının DEPO olduğu söylenen o korkunç, karanlık, dipsiz mahzene götüreceklerdi. Kaçış yolum yoktu. Korkudan tir tir titremeye başladım. Baktım ki o dışarıya göçen poşetlerden birine yerleştiriliyorum, nasıl olsa insanlar beni duymuyor, koca bir sevinç çığlığı attım. Birazdan özgürdüm.

Nerelerden geçtim de buraya geldim, bilmiyorum. Daracık bir kabın içinde yolculuk ettiğimi söyleyebiliyorum sadece. Yol boyu hem sabırsızlandım hem tedirginlik duydum. Bir şarkı eşliğinde önce poşetimden sonra kabımdan çıkarıldım. İki ufacık yeşil göz karşıladı beni.

Gözleri iştahla sulana sulana, "Alis'in ayakkabısı!" diye bağırdı. Demek Alis'inmişim.

Beni ayağına giydi ve koşmaya başladı. Şarkı sürüyordu. Sözleri hâlâ kulağımda: "İyi ki doğdun Kozaaa... İyi ki doğdun Kozaaaa... Doğmasaydın ne yapaaaardık? İyi ki doğdun Kozaaaa..." O iki ufacık yeşil gözün adı Alis miymiş Koza mıymış? Kurcalamadım. O koştukça ben uçtum, taklalar attım, göklere uzandım. Yürüyen bir çocuğun ayağında olmak kadar eşsiz bir duygu yoktur. Canım özgürlük!

Bir de o gün Sindirella diye birinden ve onun ayakkabısından bahsetti Koza-Alis'in annesi bir başka anneye: "'Sindirella'nın kristal ayakkabısı çok kendini beğenmiş. Ben, Alis'in ayakkabısından isterdim' diye söylenince Koza, her yerde Alis Harikalar Diyarında'ki Alis'in atkılı düz ayakkabısını aradım. Sonunda Tanca'da buldum. Rengi Alis'inki gibi siyah değil ama yeşil olması daha güzel, değil mi Safiye?" Koza-Alis'in annesinin dediklerinden tek çıkardığım benim vitrinin adının Tanca olduğuydu.

Koza-Alis'le parka, sinemaya, çarşıya, okula, pastaneye, sahile, her yere her yere gittim. Birbirinden farklı yüzlerce ayakkabı tanıdım. Şehir dolusu arkadaşım oldu. Hayatımda sokak kadar güzel bir şey görmedim. O mutlu macera günleri hiç bitmeyecek sandım. Aniden bir sabah Koza-Alis'in ayağına olmadım. Koza-Alis çok ağladı. Koza-Alis'in üzüntüsünü görünce annesi dayanamadı ve duvardaki raftan süslü püslü bir kumaş parçası sarkıtıp beni ucuna astı. Asırlar önceydi bu anlattığım. Bunun gibi bir kış günüydü. O zaman bu zamandır buradayım.

Koza-Alis'i en son o genç kızken gördüm. Ben bile hâlâ genç sayılırdım. Benimle vedalaşmadan gitmiş, bir daha da gelmemişti. Bir iki gün önce yabancı bir kadın geldi eve. Önce ihtimal vermedim tabii. Sonra bir an göz göze

geldik. Yüreğim yerinden zıpladı. Koza-Alis'in ufacık yeşil gözleriydi karşımdaki! Gözlerimi eğip ayaklarına baktım. Ben o ayaklara vaktiyle nasıl sığmıştım, nasıl da birlikte maceradan maceraya atılmıştık, nasıl da kalabalık ayaklı sokaklarda delidolu yaşamıştık...

Duygulandığımı gördü Koza-Alis. Beni okşadı. İki ufacık göz yaşı aktı. Yeşildi gözyaşı. Bana benziyordu. Şimdi, kendi gençliğimi izler gibi hayran hayran sofra başında oturan Koza-Alis'i seyrediyorum. O o kadar büyümüş de ben niye hiç büyümemişim? Bunca asırlık yaşam bilgimle tahmin yürütüyorum: Benim bir türlü büyümeyişim, Koza-Alis'e bir zamanlar çocuk olduğunu ısrarla hatırlatmak için.

10
Ispanaklı Gül Böreği

Dedi ki, "Nerde görülmüş benim ıspanaklı gül böreği yediğim?" Üstüne tonlarca kahkaha. Babama sordu, abisi yer miymiş. Hoşuna gitti babamın bu teklif. Dokunulmaz tabağında yer açtı amcamın böreğine. Bir mutsuzluktan öbür mutsuzluğa göç etti zavallı börek. Ben de mi Yılmaz Amcam gibi olacağım? Sürekli kahkaha atan mutsuz adam. Şimdiden öyle değil miyim? Şimdi de öyleyim. Düşüncelerimin yönetmenliğini ede ede, söyleyemediğim her söz yerine kahkaha ata ata... Duygularım değil miydi düşüncelerimi yöneten? Duygularıma ne yaptım ben? Tüm duygularımı Bal'a verdim, kendime yalnız acıyı sakladım. Ona acıyı yakıştıramadım. Acıyı kendi üstümde başımda bulmaya alışmışım. Benim ona verdiğim tüm duyguların karışımını acıda mı buluyordur şimdi? Acıyı anca kendinden

bulursun. Acı kimseye verilmez, kimseden alınmaz. Acıyı paylaşmak için âşık olmak gerekir. İnsan âşık olduğu insanı acıtabilir yalnızca. Acıtmak acı vermek değildir. Acıtmak, fiziksel olarak ruhunu deşmektir. Bal'ın canını acıtmaktan başka çarem yoktu çünkü ona âşığım. "İnsan âşık olduğu kişiyle birlikte mi kendisi olur, âşık olduğu kişi mi olur yoksa başka biri mi" diye sormuştum. "İnsan, âşık olduğu kişiyle birlikte olur" demişti. Bal demek, eğer bir cümleyle ifade edeceksem onu, bu cümle demektir benim için. Kavgamızı doğuran bu cümle. Kavgamızı doğuran o, kavgamızı doğuran ben, kavgamızı doğuran biz... Patti'nin sesi mahvetti beni.

Ben âşık olduğumda önce Kor oldum, sonra Bal oldum, sonunda Hiç oldum. Bu hiç hâlimle gidip yanında olsam Bal'ı haksız çıkarırım. Onu haksız çıkarmaya dayanamam. Öyle ya, ben Bal'a hep "ama" derdim. Bu benim "evet" deme biçimimdi. O ise bana hep "hayır" derdi çünkü benden hep "evet"i duymak isterdi. Ben de ona dünyadaki her insanın, köşe başındaki manavdan tut J. D. Salinger'a "evet" dediğini söylerdim. Nasıl onun benden herkes olmamı beklemesini isteyebilirdim? Ben onu Bal olduğu için seviyordum. O ise beni hep başka bir şey olarak görmek istiyordu. "Kor ol" diyordu bana ama bunun anlamı "Alev al" idi. Bense onun kahverengi gözlerindeki keskin yeşil kokularla karşı karşıya geldiğim, onu bir sokakta hayatın tüm renklerinde giyinmiş beni beklerken bulduğum, birden öfkelenip yüzümü parçalayan küçücük ellerini boynuma sardığım, sağ ayağının altındaki beni öptüğüm, ona sarıldığım, ona hiç kimseye etmeyeceğim saçma sözler söylediğim, onu kucağıma alıp danslar ettiğimiz, beni dinlediği, beni anladığı, beni önemsediği, beni abarttığı, beni şımarttığı, beni kahrettiği, beni benden ettiği, bir öpücükle beni bana olduğumdan bin kat güzel verdiği her an alev alırdım. Bal isterdi ki cümle âlemin

gözü önünde yangınlar çıkaralım. Bense aramıza insanları konduramazdım. Bal'ın özgürlüğünü yaşadığı o ufacık evinden kaç cennet çıkardım, kâğıtlara dizdim, boyalarla çizdim, duvarlarına astım... Astım ki evinin içinde olduğu sürece içinde olduğumuz şeyi unutmasın. Kendi odamın duvarına on dokuz yıldır hiçbir şey asmayan ben böyle istedim. İstemedim değil duvarıma bir şey asayım. Bizim evde kimse duvara bir şey asmaz ki. Ben de bir şey asmış olmamak için bir gün duvarıma resim yaptım. Çocuktum. Babam odama geldi, "Sil onu" dedi. Ben ne yaptım? Tek bir iz bile bırakmadım. Bu kadar aşağılıktım. Kendimi savunamayacak, seni anlatamayacak kadar aşağılığım, öyle değil mi Bal?

Yılmaz Amca'mın hiç herkeslerden saklı bir Bal'ı olmuş mudur? Yonca Yenge'me çok âşık olmuş vaktiyle. Yoksa Semih doğmazdı herhalde. Ne bileyim. Çok âşık olmak zaten yanlış. Söyleyiş olarak yanlış. Aşkın azı çoğu olur muymuş? Çok sevmek az sevmek: Duyguları tanımayanların koydukları kalıplar. Çok düşünmek de onların icadı. Çok düşünmek denen şeyin aslı her şeyi hissetmeye çalışmaktır. Yılmaz Amca'm, bence hiçbir zaman her şeyi hissetmeye çalışmadı. O, her yeni filminde tek bir şeyi, kendi kudretini hissetmeyi arzuladı. Filmlerini kurarken düşündüğü tek şey 'acaba beğenilecek miyim' oldu. 'Filmim beğenilecek mi' değil, 'filmi filmim yapan ben beğenilecek miyim'. Oyuncular da ses de görüntü de senaryo da kurgu da yani filmin bütünü kendisi demekti. Tüm oyuncularını kendinin etti. Ne kadar çok kadın oyuncusuyla yatarsa, filmin o kadar kendine ait olduğunu hissedecekti. Ne kadar çok para vererek yaptırırsa müziği, o kadar kendine layık kılacaktı filmi. Hangi erkek, bir kadınları bir de parayı yapamadıklarını yapabiliyormuş gibi hissetmek için kullanmaz ki? Bal duysa bu dediğimi, zaten böyle olduğunu bildiğinden üzerinde durmaz,

'kullanmak' sözcüğüne takılır ve çocuksu bir öfkeyle uzun uzun bu sözcükten ne kadar tiksindiğini anlatırdı. Ne zaman rahatsızlık duyduğu bir şeyden bahsetse üstüme alınırdım. Ben Bal'ı hiç kullanmış mıydım?

Bal bana zekâsını, güzelliğini, heyecanını, hayallerini veremezdi ya; ona ait olan özellikleri hırsız gibi ondan çalıp kendim için nasıl kullanırdım? İnsanı sersemleten fikirlerini mi, benimki gibi korkakça değil su içer gibi attığı kahkahasını mı, eriştikçe çilesini çektiğim vücudunu mu, her anlatışında gizlerini ele veren hayallerini mi kullanacaktım? Bunlara sahip olma ihtiyacını hiçbir zaman duymadım. Çünkü Bal var olduğu sürece bunlar hayatımda ama öyle ama böyle var olacaktı. Ama Bal yoksa... Ben yoksul kalacaktım. Bal yok. Ben yine benim. İyi de ben dediğim kim? Kendime her geçen gün biraz daha yabancılaşıyorum. Kendimi babamın emrinde kullanmaktan başka yol bilmiyorum. Kendimi kendim için bile kullanamıyorum. Bal niye böyle bir adamla birlikte olsun? "İnsan, âşık olduğu kişiyle birlikte olur." Anlamıyorum. Sanki çocukluğumdan bugüne bu sözü anlayamamak için büyütülmüşüm.

Yerim Bal'ın yanı değilse de, benim aşkım yerli yerinde. Daha kutsal, daha tam ne olabilir? Babam gibi olmayan şeyleri kutsallaştırıyor değilim. Bal olmayan bir şey mi? Bal hayatta. O yaşadığı sürece onu sevebileceğim. Bal yaşamasa da onu seveceğim. Bal'ı sevmek için Bal'a ihtiyacım yok mu yani? O zaman neden sevdiğim Bal? Bal'ı Bal'la birlikte mi sevmeliyim? Aptalın tekiyim. Bu kadar basit bir şeyi anlayamıyorum. Hayatını; ülkeyi, hayrı, yetinmeyi, tutumluluğu, şükretmeyi anlatmaya adamış babam bir kez olsun aşkı anlatsaydı bana veya bir kezliğine sussaydı, aşkı, Bal'ı anlatsaydım ona. Belki o zaman aklım kendisiyle yetinmek zorunda kalmazdı. Belki 'Ne duruyorsun, kalk git yanına' derdi babam. Deli

miyim neyim? İşi gücü kalmamış 'Git' diyecek. Çocuğunu düşünen hiçbir baba 'Gitme kal' demez. Benim babam der.

Nasıl babam gibi bir adam doğurdun babaanne? Şu güzelliğine bak. Yaşama bu kadar yakışan bir kadın daha bilmem. Babaannemin susuşu kadar güzel bir bakış kimsede yok. Koza Hala'm, en yakınımda hissettiğim ruh. Daha onu tanımıyorum. Haziran'dan duyduklarımca var. Babam adını bile geçirmez evde. "Mutlu olmayı beceremez" demişti bir seferinde onun için. Babam mutlu olmayı becermiş mi? Gözünü hırs bürümüş, yalnız kendini gözeten biri. Ne farkları var Yılmaz Amca'mla? Sanki Yılmaz Amca'mla babamı başka bir kadın doğurmuş da Koza Hala'mla Hicaz Amca'mı başka... Sanki biz Kıvanç'la bir anadan doğmadık... Kıvanç da tıpkı babam. Benim tek amacım babam olmamak. Mine, farkında olmasa da annem olma yolunda. Bir yolunu bulup Mine'yi benim yaşadıklarımı yaşamaktan kurtarmalıyım. Kendini kurtarmaktan acizsin oğlum Kor. Mine kendini kurtarır. Her zaman Bal'a söylediğim gibi. Kimse kimseyi kurtaramaz, kimse kimseye tutunarak yürüyemez. Herkes yalnız başına yürüyebilmeli. Biz hiç öyle sarmaş dolaş gezmedik Bal'la. Yan yana yürürken her an can canaydık. İnsanlara bize dair bir şey mi demeliyiz el ele tutuşarak? Onlara ne? Onlar olarak kalmaktan başka bir şeye dönüşemez insanlar. Bizden olamazlar. Biz onlardan olamayız. Biz diye bir şey yalnız aşkta var.

Niye, nasıl önemseyebilirim insanları? Bal neden, nasıl öylesine yürekten önemsiyordu insanları? Ben yetmediğim için mi? Bilmem, belki de ben çok yorgundum. 'Onlar' diye bahsettiğim annem, babam ve abimle büyümekten geliyordum. Başka onlara karşı ne hissedeceğimi kestiremeyecek kadar güçsüzdüm. Bal koşar merdiven çıkan yaşlıların ellerini tutardı, sokak çocuklarıyla ahbaplık ederdi, yolunu kesen erkeklere sakince sözünü

söylerdi, ortalık yerde dans eden çingeneleri alkışlarıyla yüceltirdi, denizin karşısında bıkmadan usanmadan şaşkınlık ve bayram ederdi, siyasi görüşlerine aykırı bir gazeteyi ona satmaya çalışan babası yaşında adamı oturaklı bir yorumla geri çevirirdi, tanımadığı birinin kendisi hakkında söylediği bir sözü bir ömür ezberlerdi, en çok da insanlar onun değişimini fark etmiyor diye öfkelenirdi, "Öfkelenme" derdim, "onlar değişemedikleri için senin değişebileceğini hayal bile edemiyorlar." Balım, bana öfkelisin değil mi? Değişmediğimi mi sanıyorsun? Ben değiştim Bal. Büyüdüm. Gittikçe daha da güçleniyorum. Ama. Yani evet. Evet, onları değiştiremedim. Onlar ki her gece benim yan odamda uyuyorlar. Onlara elimi süremedim Bal. Onlar benim anam babamlar. Bir kez olsun elleriyle sevgi sürmemişler. Bana binbir kez sevgi süren bir sensin. Seni yüzüstü bırakmam, yalnız bırakmam bunun için. Ben bir tek seni itebildim. Çünkü sendin, hayatımda ilk kez kendime çekebildiğim. İlk yandaşım sen. Zaman arkadaşım. Başka kim olabilir senden?

"awi şüule goulu dağı dağı
dido miğun guis derdi meraği
oüomdğulas si şekeri ma yağı
domçvi do domxali gyuli çkimi

ağre odas perde kogevoüidi
izmocesti alis dologaüidi
gomüuwxişi mgarinis yevuüidi
si domövi do domxali gyuli çkimi

bazi bazi gelaiûi noğaşa
vixosarûi baba süaniş ûüobaşa
gyuli çkimi si var ida başkaşa
*çkimire do giçkitas gyuli çkimi"**

* Söz, Müzik: Anonim.

Güzel babaannem mi? Ona bunları anlatmaya cesaret edebilir miyim? Anlamadığım dildeki şu şarkıyı seven babaannem, beni seven babaannem anlamaz mı beni? Şarkıyı söyleyen Kazım Koyuncu'ymuş. Tanımıyorum. Bal tanıyordur. Ben anlamıyorum şarkı ne diyor. Babaannem anlıyor mu? Şarkı, anlaşılır bir şey mi? Şarkı, dinlenilen bir şey. Beni de dinlese babaannem, şarkıyı dinlediği gibi... Anlamasın, dinlesin beni. Haziran dinlesin ya da. Bir duysa, nasıl tersler beni, nasıl utandırır beni kendimden... Koza Hala'mla konuşmaya kalksam, garip kaçmaz mı daha tanışmadan? Kimse gül böreğini Koza Hala'mınki gibi kasvetli bir mutlulukla yememiştir. Beni kendine yakın hissedip anlatmama gerek kalmadan o anlasa beni? Öfkeyle, neredeyse dövüşürcesine yiyen beni mi yakın hissedecek kendine? İğrençsin oğlum Kor. Elini sil. İnsan içindesin. Nefes al yerken. Nefes alarak yaşıyorum sanki. Gül böreği, Haziran'ı biraz olsun keyiflendirmiş mi ne... Haziran ne kadar şanslı... Şans da yanlış bir sözcük. İnsanın annesinin o genç kızken ölmesi mi şans? Haziran'ın acısı içimde duyduğum, canımdan bir acı ama adsız, ama dilsiz. Eksik. Haziran'ın anca babaannemle, anca Koza Hala'mla adlandırdığı, dillendirdiği şeyi benim adlandıracak, dillendirecek kimsem yok.

Haziran, saçı okşanan, el üstünde tutulan, özgürlüğü yadsınmayan bir genç kadın. Haziran da gitgide Koza Hala'ma hatta babaanneme benziyor. Üçünün de yüzüne hüznün capcanlı bir tonu bulaşmış. Sanki üçü de dünyadan kaçtıkça dünyaya çarpıyorlar. Dünyayla çarpışmaya çılgınca can atıyorlar. Ne oluyorsa dünyadan kaçmaya zorlanıyorlar. Kaçmalarına yol açan şey ne? Bizler miyiz? Bal'ı da aralarına alsalar, şu masada geri kalan herkesin fırtınası oluverirler. Mine hiçbir zaman Koza Hala gibi, Haziran gibi, Bal gibi olmayacak. Hayata başkaldırmayacak. Hayat böyleymiş diyecek. Onlara

hayatı kendi sözcükleriyle öğretmeyecek. Ne abime benzeyecek ne Semih'e. Semih... Saygısız bir tip. Saygının sadece öğretilmiş anlamını bilen abimle arkadaşlıkları çok tabii. Semih, abimin aynısının tersi. Özde ikisinin de varı yoğu istediğini yaşamak. Yalnız Semih, kafalı abimin tersine, istediğini yaşamanın başkalarına saygısızlık ederek mümkün olduğunu sanacak kadar kafasız. İşin acıklı yanı, kafaya ihtiyaç duymaması. Şekilli saçı, üç beş kası, iki yabancı dili ve onu babasının oğlu yapan soyadı var ya, daha ne? Ben soyadımdan oldum olası utandım. Birinin bir şeyi olmak kadar zavallı bir durum olamaz. Adımı sevdim ama. Adları severim. Göze kolay görünmeyen her şeyi severim. Bunun için seviyorum ya sözcükleri.

Sözcükleri görmece oynardık biz Bal'la. Bir sözcük söylerdi ikimizden biri, öteki onu nasıl gördüğünü anlatırdı. Bir gece Bal'ın balkonunda, Patti'yle Jeff'i yalnız bırakıp eski dostumuz Beatles'ı çağırmıştık yanımıza. –Evet, en has arkadaşlarımız Patti Smith ve Jeff Buckley, bizim için, tıpkı bizim gibi, ideal çiftti. Tıpkı dediysem, biliyorum, biz onların ünsüz halleriyiz. Ne fark eder ki, gerçek değil miyiz? Bir Patti söylerdi, bir Jeff; böylece konuşturur, buluşturur, seviştirirdik ikisini.– Ne diyordum? Balkonda Beatles... 'Love me Do' ile başlayıp 'Yesterday'le bitiveren muhabbette konu yine 'And I Love Her'e gelince "bright are the stars that shine/ dark is the sky/ I know this love of mine/ will never die/ and I love her"* beyanını her zamanki gibi "bright is the dark that I/ love is the sky/ stars know this love of mine/ will never die/ and I shine her"** diye değiştirip söylüyorduk. 'Eight Days a Week' mevzuu henüz açılmıştı ki, Bal bana bakıp neredeyse tüm dünya

* (İng.) şavkıyan yıldızlar parlak/ gök kara/ biliyorum bu benim aşkım/ hiçbir zaman ölmeyecek/ ve onu seviyorum

** (İng.) olduğum karanlık parlak/ gök aşk/ yıldızlar bilin bu benim aşkım/ hiçbir zaman ölmeyecek/ ve onu şavkıyorum

yanımızdaymış gibi, dünyanın yanından ayrılmamak ama muhakkak dünyadan saklanmak gerekirmiş gibi, sakin sakin ve gizli gizli "I shine you"* dedi.

Bal'ı benim için eşsiz kılan, hayata ne bir akımın ne bir babanın gözünden bakması; Bal hayata sadece kendi gözleriyle bakar, bana da sadece onun hayranı olmak düşer. O gece istemeye istemeye eve dönerken otobüste, lineer cebir kitabından kopardığım eğri büğrü bir kağıda Bal için bir dörtlük yazdım. Katlayıp cüzdanıma koydum. Birkaç gün sonraki doğum gününe sakladım. Bal'sızlığın dayanılmazlığı bundan; sözcükleri ondan ayrı düşünemiyorum. Sözcükler olmadan da aklıma, bana ait olan tek şeye hakim olamıyorum. Sanki sözcükler Bal'la kafa kafaya verip oyun kurmuşlar bana. Her sözcüğün içine bir anımızı yerleştirmişler. Herkes konuştukça Bal damlıyor ağızlarından, yarama basıyor sözcükleri, canım acıyor.

Konuşmak... Bal'dan sonra kimseyle konuşamayacak olmak... Bu sofrada herkes konuşmaktan başka şey anlıyor: Babam, mutlak doğrunun beyanını; annem, onaylamayı; abim, yaranmayı; kız kardeşim, uyum göstermeyi; Yılmaz Amca'm, sosyal yaratık oluşun zorunluluğunu; Semih; gösteriş yapmayı; Semih'in sevgilisi, taklit etmeyi; Hicaz Amca'mın arkadaşı, kadın olmayı; Hicaz Amca'm, insan olmayı; Koza Hala'm, herhalde paylaşmayı; canım kuzenim Haziran, mahrem ihtiyacı; babaannem, sevmeyi; ben, sevilmeyi. Babaannemin yumuşacık gözleri bana baktı. Hemen gözlerimi kaçırdım. Yanıma sığamayan babam sıkıntılı. Aklından muhakkak gitmek geçiyor. Tabii, buranın hükümdarlığını edemiyor. Bu evin eşitleyiciliği ona dar geliyor. Alışageldiği hiyerarşisini aranıyor. Bulamadıkça az önceki gibi kaba sözcüklere

* (İng.) Seni şavkıyorum.

sarılıyor. Kulağıma çalınıp gitti. Neydi konuştukları? Niye konuşuyorlar ki? Her şey ortada. Birbirimize birazcık saygı duyuyorsak hep bir ağızdan susalım. Ah sessizlik, yoksa sen Bal'ın asıl adı mısın? Sessizlikle susmak bambaşka şeyler. Sessizlik, yokluk gerektirir. Susmak için var olmak gerekir. Bal benimle olduğunda sessizlik yoktu. Bal yok oldu, sessizlik koptu.

Birlikteyken bazen Bal öyle bir susardı ki ödüm kopardı. Bal'ın her hâli sonsuzluktu. Sesini benden saklaması da sonsuz mu sürecekti? Atlı gibi konuşurdum; takılırdım, düşerdim, yara bere içinde sürünürdüm sözcüklerin arasında, tozlanırdım, yılmazdım, gözü üzerimden ayrılmazdı, yakışıklı olmalıydım, beceriksiz bir el hamlesiyle saçımı düzeltirdim, cümlem düşerdi, ifadem bozulurdu, hemen kapşonumu geçirirdim başıma, cenine girerdim, gözleri ısrarla beni doğururdu, bakışları derin hüznüyle adımı deli koyardı, öyle korkardım öyle korkardım ki yüreğimde şeytan tırnağı çıkardı, oysa alışkındım, okulda hemen hemen herkes deli derdi bana, gülerdim yüzlerine, Bal söyleyince başka, susunca, delilik korku vermez olurdu, yalnız kalırdım, onunla birlikte susabilmekti en büyük hayalim, ben bilmezdim, bir kez özsuyumu akıtmışım karşısında, nasıl kabuk bağlayayım, Bal'ın karşısında ben hep açık yaraydım, elimi de uzatamazdım, incelik ne gezer bende, içimdeki tüm istekler doğaldı ama doğama aykırıydı, ona 'Seni seviyorum' deyip konuyu kapatamazdım, o basitti ben çetrefil, o cesurdu ben ödlek, acıklı gözleri doğmama yalvarırdı, gözlerinde sonbahar denizleri dalgalanırdı, dışı sarp yamaçlarla koyu dağlarla çevrili gözleri içinde hep bir denizi saklardı, bu deniz yalnız onu öptüğümde güneşli bir yaz denizi olurdu, ama görmezdim, öpüşürken gözlerimiz sonsuzluğa açık dünyaya kapalı olurdu, Bal susardı, can çekişirdim, bakışlarının denizine atlayamazdım, sudan korkardım,

ufacıkken bir sabah denize sokmuştu beni babam, "Yüz" diye emretmişti, bocalamıştım, bırakmıştı beni, "Baba elimi tut" demiştim, tutmamıştı, yüzü gülüyordu, güneş gözümü alıyordu, babamdan nefret ediyordum, Bal'ın hüneridir ellerimi tutmak, Bal susuyordu, doğmaktan başka çarem yoktu, benim yaşımdaki şu gencecik kız, iyi diye güzel diye tanımlanan ne varsa işte o, beni bir bakışıyla doğuruyordu, sevgilimin suskunluğunda yeni baştan doğuyordum, dünyaya baş aşağı bakıyordum, çığlık çığlığa ağlıyordum.

Bal ne zaman sussa ona yetişmek için böyle hep ağlardım. Bitmezdi kavga. Bir keresinde dayanamamış, "Elimi tutman yeterdi" demişti. Oh, konuşmuştu işte. Ne dediğinin önemi yoktu. Olmaz olur muydu? Elimi çağırmıştı. İnsanlar vardı. "Utanıyorum" dedim. Gülümsedi, korktum, içimde kaşla göz arasında deprem oldu: "Korkuyorum Bal". Nedenini sordu. Biliyordu ama söyleyecektim. Tekrarlamayı konuşmamaya yeğlerdim: "Bir gün susacaksın, bir daha da hiç konuşmayacaksın." Sorusunu tekrar etti. "Neden mi? Çünkü seni kıracağım" dedim. "Öyle mi? Sonraya erteleme. Hadi, şimdi kır beni." dedi. İşittim. Dilim tutuldu. Sustum. Susmak istemiyordum. Ben susarsam Bal'ın yüzü imkansızlaşırdı. Bal ayaklandı. Çantasını, mantosunu... "Gitme." Suskunluk başladı.

"Gitme Bal, gitme. N'olur bırakma beni." Artık yüzüme bakmıyordu. Gözleri saat aradı. Bir an önce kaçmak istedi benden. Şimdiki vapur hangisiyse onunla. "Bal..." "Ne var Kor? Kırılmadık yanlarım mı kaldı? Durma, hepten kır beni!" Durdu. Sözcükler hortuma kapıldı. Yok oldular. Ne yapacaktım? Ne yapacaktım? Ayaklanıp dudağına yapıştım Bal'ın. Nasıl utandım, nasıl insanlar, adsız yüzleri, insanlar, biz, sağ elimle cebimden büyük resimli küçük paralar çıkardım, hâlâ dudağındaydım, parayı masaya bıraktım, gözlerinin denizinde güneşin açtığını biliyordum, babam

elimi tutmuyordu, sol elim Bal'ın ellerini kavramıştı, diğer elimle bizi oradan çıkardım, çok şükür sokaktaydık, sokakta huzura kavuşurum, anarşizmin A'sına dayadığım ağzından kırk gün kırk gece öpebilirdim onu.

Derken telaşlı ayak sesleri gerçeğimize yanaştı: "Abi, pardon, atkınızı unutmuşsun." "Sağ ol." Çocuğun bozuk Türkçe'si ikimizi de güldürdü. Güldük çünkü aynı şeyi düşünüyorduk. "Madem atkımızı unuttun, artık bu atkı ikimizin." Yüreğim çözüldü. Bal nihayet Balca konuşmuştu. Eğildim, dizlerimi kırarak yürümeye başladım. Böylece eşitlenen boyunlarımıza bir hamlede doladım atkıyı. Dedim ki: "Sıkılmayasın benden." "Ben değil de sen sıkılabilirsin..." "Bak sen, o neden?" "Sen ancak sıkboğaz edildiğinde rahatlarsın. Rahat dediğim lüks bir rahatlık. İnsani olanı değil." "İnsani rahatlık nedir?" "Özgürlük." "Özgürlükten sıkılırım. Öyle mi?" "Öyle." "Ben sadece senin yanında özgürüm Bal." "Neden?" "Çünkü sen güzelsin. Ama evet, sıkılabilirim çünkü her an daha da güzelleşiyorsun. O kadar çok özgürlükle başa çıkamayabilirim." "O zaman evleniriz."

'Erteleme!' sözü Balca bir deyiştir. Az önce her şeyi sonraya ertelediğimi ima eden Balca... Sözcüğün manasının olumsuz akışını tersine çevirmek için evlilik işlemlerimizi ertelemeksizin başlattım; atkımızı boynumuzdan çıkarıp bileklerimize sardım ve sordum: "Beğendin mi yüzüğümüzü? Tek taş." "Tek kumaş. Hem de %100 pamuk. Bu ne zenginlik!" Zengin etmek isterdim yüzünü. Hep böyle gülsün, hep... Cephaneliğimdeki sözcüklerin suyu bitmişti. Neyle demleyecektim yüreğini? Kollarımla, kollarımla. Aniden kucakladım Bal'ı. Sahile kadar insanlardan utanmadım. Koşarak yanlarından geçiyorduk, insanlarla oturmuyorduk, yüzlerimiz seçilmiyordu. Bir tek Bal'ın kahkahası, bir daha kahkahası... Deniz kıyısında, vapurun tam karşısında, gelinim gibi

taşıdığım Bal'ı kucağımdan indirdim. Ağzından bir şey kaçırmış gibi, çocuk ağzıyla, "Evimize mi geldik" diye sordu. "Evet! Deniz karavanı." dedim coşkuyla. Yüzü değişti. Susmaya hazırlandı. Durdurmak için atıldım. Hiçbir zaman yitirmediğim, anlamını unutmadığım o sözcüğü fısıldadım: "Bal."

Susuyordu. İşte yine beceremiştim. Ne yapsam olmuyordu. "Susma. Susarım. Ben susuz nasıl yaşarım?" Sesimden çıkanları işiten gözleri, dünya üzerindeki en gerçek renge dönüşmüş, yüzüme yürüyordu. Zamanı kaybetmiştim. Zaman arkadaşımı da mı kaybedecektim? Yüz yüze duruyorduk. Ne el eleydik ne dudak dudağa. Çılgın öpüşmelerimizden de büyük bir tutku aramızdan çıkıp içimize doluyor, içimizde duramıyor ama dışarda da ne yapacağını bilemeden kanımıza batmış can çekişiyordu. "Olur da bir gün beni anlatırsan lütfen beni tüm gerçekliğimle anlat. Yalan söyleme hakkımda." Hiç beklemediğim bu sözleri uzun zamandır bekliyormuşcasına hızla yanıtladım onu: "Nasıl anlatırım ki? 'Bal' derim sadece. Daha nasıl anlatılır?"

Pastanedeki sessizliğin başlangıcını anımsamıştım: Telefonda babama söylediğim yalan. Yüzlerce yalanımdan herhangi biri. Neden Bal'a bu kadar dokunuyordu annemlere sıktığım yalanlar? Ona hiçbir zaman yalan söylemedim. Neden söyleyeyim ki? Gerçeğimden başka bir şey vermedim ki ben Bal'a. Gerçeğimi beğenmeyen babama gerçeğimi verip niye daha da yaralayayım ki kendimi? Babamın umrundaydı sanki benim mutluluğum. Bal'ı yaralamasından çekiniyordum. Bal'la babamın karşılaştığını görür dururdum rüyalarımda. Ter içinde uyanırdım. Konu dönüp dolaşıp yine bizim ev olmuştu. Terliyordum. Yüzüme uzanıp yanağımdan öptü. Dudağımdan değil. Gözlerinin denizi çekilmişti. Marmara Denizi ayağımızın dibine ilerlemişti. Bu

gümüşi denizin kıyısından altın renkli bir cambaz gibi önce bir ayağını sonra diğerini öne ata ata ilerledi. Ucu ucuna yakalayacaktı vapuru. "Deli" diye düşündüm. Delikanlı kız manasında düşünmedim bunu. Bal, tam bir delicanlıydı. Sahilde durmuş arkasından bakarken onu sanki hiç tanımıyordum. Aniden denize düşeceğini sandım. Hemen sonra denize atlayacağını. Yardım etmek istedim. Arkasından seslenmeliydim. Sesimi yerinden oynatamıyordum. Yanına gidip, onunla vapura binmemi isterdi. Yüreğim çarptı. Karanlık pürüzsüzdü. Sağ bileğimde bir ağırlık asılıydı.

Kor...

Vapurun halatları çözülüyordu. Bileğimdeki ağırlık çözülmüyordu. Atkımız bende kalmıştı.

Kor!

Babam beni bileğimden kavramış, hiddetle kulağıma fısıldıyor.

Çıkar şu başlığı.

Çıkardım. Ne diye? Ne diye söz dinliyorum böyle? Niye konuşmadım? Niye karşı çıkmadım? Geri de takamam kapşonu. Of Kor! Beceriksiz Kor! Kişiliksiz Kor! Babaannemin evinde olmanın ayrıcalığını yaşamalıydım. Babamın emirlerine itaatsizlik edebilmeliydim. Bu evde kimse kimseye emir veremez. Babam da bu yüzden fısıldadı zaten. Neden duymazlıktan gelmedin Kor? Bileğimi acıttı, ne yapayım? Bir gün annem, atkımızı çamaşır makinesine attı. Utanmadım, annemi silip attım. Yetmedi, kavga çıkardım. Bal'ın adı dilimin ucuna asılı kaldı. Annem hemen anladı: "Kim o kız?" dedi, küfreder gibi. "Sana ne" dedim. Şaşırdı, hırslandı, yayılıverdi mi

yüzünü babamın yüzüne benzeten alaycılık yayıldı gözlerine, ağzına, burnuna, kaşlarına, eline, koluna... Üstüme üstüme yürüdü. Elinde sıktığı atkımızı burnuma soktu. Bal kokusu yerine suni dağ çiçeklerinin tiksindirici temizlikteki kokusu uçuştu. Atkıyı boynuma doladı ve kötü bir korku filmi oyuncusu gibi şöyle buyurdu: "Seni bu hâle, bu asiliğe, bu yerini bilmezliğe alıştıran kızı boğarım." Gözünün içine içine bakarak: "Öyle mi anne, peki, boğarsın." dediğimde benden nefret ettiğini hissettim. Umrumda bile değildi. Ağlamayacaktım. Yumruğumu sıktım. Bal'ın benden nefret edeceğini hissettim. Annemin iki ucundan elinde tuttuğu atkımızı çekip aldım. Okkalı bir kahkaha patlatıp odama kaçtım. Allahtan dünyada kapı kilidi diye bir şey vardı.

Odamda olmak, hayatta en sevdiğim şeylerden biri. Tavanım biraz daha alçak olsa işler değişirdi. Öyle boş, öyle renksiz bir odam var ki içinde kendimi en az Bal kadar renkli ve hayat dolu duyuyorum. Odamdayken, kendimi Bal'lı zamanlarımdaki gibi hissediyorum. Ama odamda bile Bal'ın yanındaki özgürlüğümü edinemiyorum. Kilit altındaki özgürlüğümle yetinmesine yetiniyordum da Bal'ın yanındalığımla eriştiğim, o tüylerimi diken diken eden ve bana hayattaki her şeyden daha büyük bir zevk veren özgürlüğü delicesine özlüyorum. Biliyorum, kendi ellerimle hapsediyorum kendimi. Kaçıp da geldiğim odamdan da kaçmaya kalkışmayayım diye değil. Gidecek yerim, yani Bal'ın evi, artık gidilemez olduğundan da değil. Bana ve bendeki Bal'a dokunmasınlar diye. Kendimden bile sakındığım hayallerimi görmesinler diye.

Evet, benim de hayallerim var. Bal dünyadaysa, benim de hayallerim var. Nasıl olsa kimse hayallerini gerçekleştirmek adına kurmaz. Hayaller ya gerçek olur ya olmaz. Hayallerin gerçek olup olmayacağına hayattan başka kimse karışamaz. Bal olsa, "Hayalini gerçek yapmak

senin elinde" derdi şimdi. Benim elim... Bir zamanlar Bal'ın su gibi varlığına şahitlik etmiş ellerim... Sağda bıçak, solda çatal tutan ellerim. Ne yediğimin bile farkında değilim. Doğru ya, Temel Reis'in böreği. Babaannem böyle yedirirdi bize bu böreği. Yılmaz Amca'nın sevmediği... Yalnız amcamın sevmediği... Yoksa her şey yalnızlığı yücelttiğimizden mi? Yılmaz Amca ve ben. Kendimizi çok mu sevdiğimizden? Eğer birbirimize benziyorsak, demek Yılmaz Amca kendini hiç sevmiyor. İnsan kendini sevse bir şey üretmeye kalkışır mı? Ancak başkasını severse elini ve çıbanlı kolunu sıvayıp bir şey üretmeye kalkışır insan. Yeni bir düşünce. Yeni bir göz. Yeni bir renk. Yeni bir dünya. Galiba Bal'ı anlamaya başlıyorum...

Daha önce nasıl anlamamışım? Bütün o çizdiğim resimler nasıl olmuş da bunu bana anlatmamış? Yapamayacağımı bilmişim. Yeni öyle çok düşünce ürettim ki Bal'ı tanıdıktan sonra... Gözlerim Bal'ı gördükçe yepyeni renkler icat ettim. Ellerim zenginleşti. Daha güzel çizdim. Karakalemi bırakıp renkli boyaya geçtim. Korkmadan, capcanlı boyadım düşüncelerimi. Ne yapsam biraz ikirciklendikten sonra gecikmişçesine Bal'a gösterdim. Bal çizdiklerime bakarken ona "İki gözüm" dedim. Bal'ı hiç mi mutlu etmedim? Ben Bal'a ne yaptım? Ben Bal'a ne yapamadım? Yeni bir dünya. Sıra yeni bir dünyaya geldiğinde bocaladım. Dünya bana büyük geldi. Bal'ın evine gitmez oldum. Eve erken dönmeye başladım. Odama girdiğim gibi kapımı kilitleyip yattım. Yüksek tavanımdan sarkan lambayı seyrettim. İntihar etmiş bir adam sallandı gözlerimde. Her gece. Her gece biraz daha ikna oldum ne yapacağıma. Babamın nazarında bu büyük günah olurdu. Hiçbir Türk kendini öldürmezdi. Savaş alanında ölmesi gerekirse Allah için ölürdü.

Ben savaşlardan nefret ederim. Tarih okumaya bayılmama karşın tarihten hep sınıfta kaldım. Şanlı

ordumuz düşmanı denize dökünce denize atlayıp denize dökülen düşmanları tek tek çıkarıp kurtarmak isterdim. Nefes aldıklarını görüp, 'Bir şeyin yok ya' dediğimi hayal ederdim. Bu arada ezberlemem lâzım gelen tarihler tek tek denize düşerdi. Bir de padişahları hiç sevemedim. Hepsi kardeşlerinin kellesine susamış savaşırken, abimin beni öldürmek isteyip istemediğini düşünüp korkudan deliye dönerdim. Ne zaman abimle yüz yüze gelsek, kılıma bile zarar veremeyeceğini bilirim. Öyle ya, abim benden de korkaktır. Hayattaki tek gücü, yapması gerekeni harfi harfine yapabilmesidir. Abimin içinden gelerek bir şey yaptığı olmaz. Sevgilisi bile annemin dayatmaları sonucu edinilmiş, klasik deyince akla ne gelirse öyle bir kadındır. Abimden büyüktür. Sarışındır, mavi gözlüdür, sağlıklıdır, ölçülüdür, işli güçlüdür. Bir de gâvurdur tabii. Annemin en çok da bu hoşuna gider. Kendi aşağılık kompleksini, abimi bu Amerikalı hırs küpü buzdağıyla evlendirerek giderecek. Annemin duaları ve taktikleriyle hemen hamile de kalacaktır gelini. Tez elden nur topu gibi bir Junior Kıvanç doğurur. Kesin adı Korkmaz olur. Adımın babamın adında saklandığını belki ilk kez yeğenim fark eder. Çocuk boyuyla karşıma geçip benimle alay eder: Kooor-kak! Koor-kak! Kor-kak!

Bal'dan başka kimse adımın güzelliğini görmez. Ben adımı babamdan bağımsız olarak severim. Bal'ın beni sevdiği gibi... Sırf adımı Kor koydu diye babamı bağışlamak isterim. Bu kadar büyüklüğü kendime yakıştıramayıp en azından intihar fikrinden vazgeçerim. Vazgeçmiştim. Bir gün yine Bal'la birlikte olabileceğimiz ihtimaliyle anlaşarak... Ama artık... Bal artık benimle konuşmuyor. Bal benimle bir daha hiç konuşmayacak. Bana da bir şey yapamamak düşüyor. Ben, tabağıma konan yemeği yiyeceğim, babam ne derse yüzüme gözüme bulaştırarak yerine getireceğim, annemle her saniye köpek gibi kavga

edeceğim, abimle merhametle karışık dalga geçeceğim, kız kardeşime sarılacak, onunla oyun oynayacağım, oyunun orta yerinde uykusu gelince onu kıramayacağım, uykuya yatırmadan önce onu içtenlikle öpeceğim, ona 'Dikkat et' demek isteyip diyemeyeceğim, zaten kimseye sözümü geçiremeyeceğim, kendimin köleliğini edeceğim, Bal'a saygı duyacağım, bıyıksız padişahı olacağım kendimin, odama girer girmez kapımı kilitleyip ışıkları söndürüp yatağıma uzanıp gözlerimi açacağım, balıklarını altınlarla besleyen ve korktuğu başına gelip ipek sicimle boğularak öldürülen Deli İbrahim Paşa'yı andıracağım ve bir gün, bir akşamüstü, sokakta, daha doğrusu vapurda, bir akşam vapurunda Bal'la karşılaşacağım.

Karşısında çıplaklığımdan utanmadığım bu biricik insanın karşında o gün ben kim olacağım? Adım hâlâ Kor olacak mı? Yoksa artık Yılmaz mı olacağım? Ya da daha berbat bir şey? Mesela... Hayır... Önünde sonunda adım ve tüm benliğimle Korkmaz mı olacağım? Babamın bizi sevgiyle kucaklamadığı gibi ben de Bal'a dokunamayacak mıyım? Yapma Kor. Hiç öyle olur muyum? Bal'a doğum gününde hediye ettiğim o dörtlüğü yazan biri nasıl olur da Korkmaz olur? Olmamalıyım. Ya olursam? Bu gidişle olacağım ama olmayacağım. ellerime bak, hiç kapatma/ gözlerimi tut, sakın bırakma/ bacaklarını dola, aman uslanma/ saçlarını aç, aksın vişneler.

11
Çiçek Dürbünü

Kimileri yükseğe diker gözlerini. Kimileri uzağa. Gözlerini alçağa diken yoktur. Gözlerini dikmeyen vardır. Gözler görülmek için vardır. İnsanlar, dokunmak için. İnsanlar, dokunulanlar ve dokunulmayanlar diye ikiye ayrılır. Ayrılmasalar daha iyi olur. Ayrılsalar da olur. Galiba öylesi fena olur. Gözleri ayırır insanları. Yalnız birbirince görülen gözler ayrılmamacasına birleşir.

Öyle gibi görünsem de, benim yüksekle de uzakla da ilgim yoktur. Ben bir gözüm. Her göz gibi görüldüğüm takdirde içimde çiçekler kıpırdanır. Kimi göz bende papatya görür, kimisi karanfil. Çiçeklerim uzağı göstermez insana, kökü gösterir. Her gözün kökü başka yere ekilmiştir. Benim derdim dışardan görülmemektir.

En yakından tanıdığım göz kendine ekilmiştir. Kendine ekilmiş olması en iyi kendisini görmesini getirmez.

Kendine ekilmiş olması, diğer gözlerde göreceği çiçekleri nasıl istiyorsa öyle görmesine neden olur. Çiçekler, çiçek dışında her şeydir öyleleri için. Olan, görülecek neyse ona olur. Bir dürbün sizce bu kadar ukala olmamalıdır.

Eğer ukala bir çocuğun dürbünüysem, aldığım hal doğaldır. Ukalayım lâkin Yılmaz'ın diğer insanlara yaptığını ben Yılmaz'a yapmadım. Yılmaz'ı canımın istediği gibi görmedim hiç. Yılmaz, gözbebeğimdeki çiçeklere bakarken bile kendini arardı. Gözümün derinindeki çiçeklerde gözünün yansımasını görmeyi arzulardı.

Gözü kendine nasıl alışagelmişse öyle görünsün isterdi dışarıya. Yılmaz'a nasıl gözüküyorsa gözü, herkes onun gözünü öyle görsün isterdi. Yetinmez, herkes dünyayı onun gözünden görsün isterdi. Bu sebepten ben çiçek dürbünüyle geçen çocukluğu gençliğe evrilince beni bırakıp yerime kamera koyup filmler çekti.

Öyle sanıyorum ki elindeki kamerayı hâlâ bırakmamıştır. Bırakınca neyi tutacak, eline ne geçecek bilmiyordur. Annesi, Yılmaz'a beni Balık Pazarı'nın girişindeki oyuncakçıdan hediye alırken Yılmaz'ı güzelliğe ve güzelliğin aldığı büyülü hallere aşina kılmak istemiştir. Niyetle kısmetin bir olduğu istisnadır. Ben istisna değilim.

Bu evde genel geçer bir gerçekliğe sahibim. Sürekli rağbet gören kitapların arasında yaşaya yaşaya kitapların anlattığı insanlara benzedim. Dokunulmayanlardan oldum. Dokunulanlardan olmanın özlemiyle, gözlerimi hiç kapatmadan bu evin insanlarını izledim. Bir gün beni eline alacak biri. Solmayan çiçekleri görülecek gözlerimin.

Bu biri eski günlerdeki gibi Yılmaz olmayacak. Olsaydı bu gece buraya gelince uzun uzun bakındığı kitapların arasındaki beni görürdü. Büyülenir, bana dokunurdu. Dokunmakla yetinmez, beni yaşlanmış ellerine alırdı. Gözümün içine yerleştirirdi gözlerini. En derinimdeki çiçeklerin tanıdık kokusunu duyar, bir fena olurdu.

Evlerde temizlik olması iyidir. Yalnızca ev çiçek gibi kokmaz. Tek bir dokunuşa özlemli eşyalar da mutlu olur. Ama eşyanın en mutlusu, sahibinin vazgeçemediğidir. Mesela Hicaz'ın dolma kalemi. Ondaki şans hiçbirimizin kısmetine çıkmadı. Halbuki hepimiz Edibe'nin iyi niyetiyle buradayız. Ne anlatıyorsak hikâye. Aslolan tek şeyi bilmeniz kâfi. Edibe, iyi bir annedir.

12
Biber Dolması

Al işte, çocuk ya hâlâ, dolmanın kabuğunu ayırıyor. Biz yapsak bunun yaptığını Edibanım'dan ağzımızın payını almıştık! Amma ve lâkin, annem kim küçük oğlu Hicazcığına laf söylemek kim... Şeytan diyor, al şu biberi, zorla sok ağzına. Nesini sever annem bu tembelin? Büyüyemedi diye kıymetlendikçe kıymetleniyor piç. Biri şuna ağzının payını veremedi gitti. Şapşal. Günler aylar boyu anca tamamladığı iki satırı bir bok sanıyor, annem de bununla dünyanın en iyi şairi diye övünüyor ya, pes. Kızından belli. Ne o saçlar, erkek gibi? Koza'nın gençliği mübarek. Allah bilir bu da lezbiyendir. İyi ettik Mine'yi Haziran'dan uzaklaştırarak, iyi. Kor'la haberleşiyorlar ama Kor kolay kolay itaatsizlik edemez babasına. İyi ki karım Fikriye. Şu masada kimse evliliği becerememiş. Yazıklar olsun. Ne aile be!

Babam görseydi bugünleri ne değişirdi? Hiç. Babam kimseye laf söylemezdi. Herkes neyse o. Akıllı adamdı babam ama onun da kafası düzensiz işliyordu. Düzen hayatın özüdür, anlamadılar gitti. Niye yerde yuvarlanarak, elimizi ağzımızı oyarak yemek yemiyoruz da masada adabıyla yiyoruz? Çünkü düzensiz olmaz. Sözde hepsi her şeye bir şekilde karşı. Oysa hiçbiri baş edemez düzensiz yaşamayla. Düzensizliği yücelten büyük şair Hicaz da işte böyle yaşadığını zanneder. Kendi kendine bıraksan neyi becerir Hicaz? Annem olmadan, elini tutan bir kadın olmadan, ondan babalıktan çok arkadaşlık bekleyen kızı olmadan yaşayabilir mi Hicaz? Yaşayamaz. Çünkü anasının en küçük oğlu o. Anası gibi sanatçı ya, her şey ona mübah. Yılmaz da sanatçı ama o bir şekilde tutunmuş. Bunlar gibi duygu müritleri için en has kişilik tutunamamışlık. Sanatçının en tutunamamışı şair olandır ya, eh bizim Hicazımız da madem şair, biber dolmasının biberini yememesi pek âlâ! El bebek gül bebek Hicaz. Biz de keriziz ha! Bir kez övünmedi annem aldığım sayısız unvanla. İki gün sonra koca üniversitenin nerdeyse başına geçeceğim, umrunda değil. Çünkü Edibanım'ı heyecanlandırmaz teori. "Hayat pratiktir" der durur, der durur.

Ne münasebet; hayat anti-pratiktir! İnsan kadar hımbıl bir yaratık en çok şurdan şuraya koşabilir. İki nefeste de yığılır kalır. Sonra? Acıkır, yer, içer, işer, sevişir, belki gerek bile duymaz, konuşur, belki ona bile gerek duymaz, yatar, uyur, uyanması lâzım geldiğinde uyanır, hadi bugünlük koşmayayım der, otobüse biner, otobüs iyice kalabalıklaşır, her yer ter kokar, sırf bu ter kokusunu duymamak için aklına koyar, zengin olur, araba alır, ev alır, eve koltuk aldı mıydı, tamam, o koltuğa mıhlanır kalır, iki yıla el Fatiha. Daha ne beklenir insandan? Ben insandan çalışabileceği kadar çalışmasını beklerim. Akıllı olacak insan. Başka türlü yaşanmaz. O koltuğa mıhlanmanın gereği yok.

Demiyorum ki masadakiler akılsız. Anlamsızlar sadece. Beyhude idealleri var. İdeal yoktur. Bu kadar net. Var olan şeyler üzerine kırk yıl birlikte düşünelim. Ama öyle düşler yok. Hayat var bir tane. Hayatını yaşadığın bir toprak parçası var. O bir ülke. O ülkenin heybetli bir tarihi var. O ülkenin sana emanet ettiği bir kimlik var. O ülkenin şanlı bir bayrağı var. O ülkenin bir Allah'ı var. Zor geldiyse, onuruma dokunduysa da çok düşündüm bunu: İnançsızlar bu ülkenin vatandaşı sayılmalı mı sayılmamalı mı? Başta kararım katiydi. Sonradan gördüm ki vatandaşı sayılmalı. Çünkü o zaman adamın imana gelme olasılığı çıkıyor gün yüzüne. Vatandaşlıktan çıkarırsan diş biler senin Allah'ına. Ne kadar çok çoğunluk, ne kadar az azınlık, o kadar iyi.

İş iş işin kıçına bir şiş!.. Başka şey olmuyor mu hayatta? İçim sıkıldı çocuklar. Başka şeyler konuşalım gözünüzü seveyim... Hangi oyuna gittiniz bakayım yakınlarda? Hangi kitap var elinizde?

Çalışmayı da anca başkaldırmak tavrında oldu mu beğeniyorlar ya, elimi kolumu zor zapt ediyorum... Çalışmanın da bu masada oturmak gibi bir adabı vardır. Aklına estiği gibi çalışmaz insan. Akıl, rüzgâr gücüyle çalışan bir şey değil, mantık gücüyle çalışan bir şeydir. Mantık sana 'hayatın ne olacağı belli değil kardeş' der. Sen bunu hatırlayıp şükredersin. Böylece o ter kokusundan korkan adama dönüşmezsin. Çok şükür yaşarsın. Çok gıcır yaşamazsın. O annemin heyecanla bahsettiği, pek bir önemsediği hatta mesele ettiği, biz çocukken her ay en az üç kez bizi sürüklediği tiyatrolar, konserler, okunmaması ayıp sayılan kitaplar hayatı zorla gıcırdatmaktan başka şeyler değildir. Çok gıcır yaşamaya hiçbir insanın ihtiyacı yoktur. Ziyadesiyle ilkel bir şeydir insan. Kolları yere uzanarak durur, ötesi var mı? Güçsüzdür işte. Hep toprağa gömülmek ister gibi vücudunun her yanı toprağı işaret

eder. Allah insana üreme gücü vermiştir ki gözü arkada kalmasın. Yoksa hayat kimseye yetmez. Ölümü belleyip yetinmeyi öğrenmeli hayatla. Bir kez bunu öğrendin mi yırtarsın. Aslanım Kıvanç gibi... Gurur kaynağım.

Kıvanç o kadar kolay bir şey yapıyor ki: adam çalışmayı biliyor. Gerisi çocuk oyuncağı. Aklını kullanıyor. Aklını heba etmiyor Kor gibi. Eşek kafa, abisinden bile zeki. Ama kafasının düzeni bozuk. Babama benzetiyorum Kor'u. Zor da olsa böyle böyle olacak... Sanırım Fikriye'nin bahsettiği o kızdan da çok şükür ayrılmış. Olmadı Kıvanç var. Benim oğlum... Mine, kızım, zehir gibi geliyor o da. Yok, ben çok memnunum. Şu Kor'u da bir hallettik mi... Bu masada benden başarılı baba yok. Hicaz'ın utanmazlığa bak hele, tövbe estağfurullah, almış getirmiş hatunu aile soframıza. Dalga geçer gibi de karşımda oturuyor hatun. Annemde kabahat, kimde olacak? Ne izin veriyor Hicaz'ın her yattığı karıyı masaya çıkarmasına? Semih'in sahte suratlı kız arkadaşına da illet oldum. Ne oluyor bu uzun boylu sevgililikler bu yaşta? Hasta mı bu çocuklar? Vakti gelince bir kadın beğenirsin, etüt edersin, kafana uygun mu? Evlenirsin. Çocuk yaparsın. Baba olursun. İşine gücüne bakar, vatana hayrın dokunsun diye eşek gibi çalışırsın. Yok, bunların hepsi miskin. Vıcık vıcık sözcüklerle iyilik taslarlar. İyilik başkalarına yarıyorsa iyiliktir. Koza bile daha anlaşılır bunlardan. Koza, aman Allahım...

Gencecik kızdı dün, yaşlı bir kadın bugün. Hayret, saçlarını omzuna kadar uzatmış. Anneminki gibi beyaz değil gri olmuş saçları. Boyamamış. Fikriye boyar saçlarını. Asıl rengi neydi hatırlamıyorum bak. Hiç boyamasaydı acaba Fikriye'nin saçları beyaz mı olurdu gri mi? Böyle bir an geliyor, içim cız ediyor. Cız. Sinir oluyorum kendime. Yirmi yedi yıl oldu. Edepsiz şey. Nasıl utandım senden... Nasıl merak ettim içten içe... Nasıl öfkelendim... Değişmiş midir komünistliği? Gâvuristanda yumuşamış mıdır

idealleri? Gerçekten de o Rose mudur ne haltsa ondan başka hatunla birlikte olmamış mıdır? Hatasını anlamış mıdır? Keşke düzgün bir adam bulup evlenseydi. Çok da yaşlı değil hani. Hâlâ âdet bile görüyor olabilir. Bana ne be. Benim derdim annem. Barışamadık gitti... Ne yani dizinin dibinden ayrılmayıp süt çocukluğu mu etmeliydim Hicaz gibi? Nedir bu Hicaz'ı bu kadar aman aman tütütütü yapan? Eyvallah, yakışıklı adam ama hepimiz eli yüzü düzgün adamlarız. Bizim Yılmaz'ın kulakları kepçedir, o kadar. Of bana ne bunlardan, bana artık sıkıntı geldi. Bitse de şu yemek gitsek artık eve. Abuk subuk sanat konuşuyorlar yine, kusacağım masa örtüsüne. Kulak vereyim, neymiş neymiş?

Edebiyat konuşuyorlar, tabii ne konuşacaklar? Hicaz var masada, o zaman konumuz su götürmez ki edebiyat! Evet, annemi bu kadar heyecanlandıran ne olmuş ne olmuş? Heee ince mevzu... Sonbaharın gündeminde kalakalmışız. Hâlâ şu Nobel alan herifi konuşuyorlar. Bok var sanki Nobel'de. Kalıbımı basarım jüri herifin kitaplarının tümünü okumamıştır. Kurnaz adam işte aklını heba etmek yerine kullanmış. Gâvurdan nasıl ödül alırsın? Kafanı gâvurcaymış gibi yaparak. Yani tam da edebiyat yaparak. Uydurukçusun yani, yazarlık başka nedir ki? Tartışılacak bir yanı yok. Aldı mı? Aldı. Bitti. Tartışmaya hiçbir zaman inanmamışımdır. Bir adam vardır, ya ona saygı duyarsın, ya duymazsın. Ben herife saygı duyuyor muyum? Ben hocayım, kati görüşlerde bulunmam doğru değildir. Tartışmam ama sessizce araştırırım ve mutlaka net bir sonuca varırım. Doğam bunu buyurur, ben her şeyden önce bir bilim adamıyım.

Açtım okudum herifi, evet. Bir kitabını. Baştan sona. Çok zor olmadı çünkü kafamı çok da rahatsız etmesin diye gittim en incesini istedim bizim üniversite kütüphanesinden. Para verip alacak değildim herhalde.

Şimdi kitapta bir Hoca var bir Köle. Hoca bizim buralı, Köle Gâvuristanlı. Bunlar kitabın sonunda birbirleri oluyorlar. O değil de birlikte aynaya bakıyorlar romanın ortalarında. Orda fena oldum işte. Durdum. Koza geldi aklıma. Çocukken öyle çok bakardı ki aynaya... Sık sık birimizi çağırırdı yanına. Öyle zamanlarda hep kendinde bir kusur fak eder, yanındakini daha güzel bulurdu. Beni çağırmıştı bir keresinde, hiç unutmam. En kavgalı zamanlarımız... Ona Kozalak demeyi bıraktığım yıllar... Sırf kendinden biraz daha hoşnutsuz olsun diye, çok hoşlandığım yüzümden gurur duyarak yanına gittim. Aynadan o bana bakıyordu ben ona. Koza hep "Neden"le başlayan bir soru sorardı aynada buluştuğuna. Bana sormadı. Bana baktı. Oysa bir kendine bir yanındakine bakardı. Sonra sinirim mi bozuldu nedir, gözlerim doldu. Hemen gittim yanından. Çektim kapıyı çıktım. Nefret etmeme rağmen marketten bir çakmak bir sigara aldım. Yaktım bir tane, içtim. Berbat olmuştu içim. Sigaraya o gün başladım.

Romanın o sahnesinde yazara karşı duruldum. Saçmalık tabii ama neden bilmem, aynanın birine karşı herifle yani yazarla yan yana geçme isteği duydum. Kim Köle olurdu kim Hoca diye düşündüm. Hoca benim ama sonunda Köle olmak yerine başta gâvur Köle olmayı tercih ettim. Halbuki bizim Hoca sonunda köle olmuyor, özgür oluyor. Özgürlük laubali şey. Beni şu masadan koparan kavram. Özgürlüğe inanmam. Her insan bulunduğu mekanın kuludur kölesidir. Mekanın ötesinde hayatın kölesidir. Kölenin özgürleşmesi koca bir göz bağı. Hoca'nın hocalığı asıl gerçek. Çünkü Hoca içinden biliyor bildiğini. Hoca'yı Hoca yapan bir nefret bir aşk var. İşte o sahne sebebiyle herife yani yazara saygı duydum. İnkâr etmem. Bunun üstüne çok kafa patlattım: 'Ödül yazara mı verilir kitaba mı?'

Hicaz'ı aldım doğal olarak. Hicaz'ı ve yazdığı şiir kitaplarını... Hicaz, yazdıklarından daha basit bir adam.

Hicaz, Hicaz'dır. Şiir öyle değil. Şiir olduğu gibi olan bir şey gibi durmaz insanın karşısında. Hicaz öyle durur. Diyelim annem bir ödül verecek; Hicaz'a mı verir, kitaplarına mı? Hicaz'a. Ödülü babam verecek olsa... Babam ödül vermezdi. Ödül birini seçmeyi gerektirir. Babam seçmezdi. Babam için hayat her şeyden ve hiçbir şeyden oluşurdu. Velhasıl 'Sorunlu olan sanatı ödüllendirmektir'e vardı kafam. Bilimi ödüllendirmek haklı bir davranışken, sanatı ödüllendirmek saçmadır. Saçmalık sanatçının işi olduğuna göre, sanatçının aldığı ödülü tartışmak da saçmadır. Alır ya da almaz. Beni bağlamaz. Tarihçi değil sanatçı olmuşsa tarihe dair ne dese saçma olacak. Ondan hâlâ ne kadar cesur olduğunu, cesur olduğu kadar zeki, zeki olduğu kadar şanslı, şanslı olduğu kadar hakikatli herif olduğunu, Tolstoy'a çıraklık etmişçesine kendi kendini yetiştirmiş çalışkan bir romancı olduğunu konuşmaları abesle iştigal etmek. Daha önemli meseleler var hayatta.

Sözcüklerin atomları yok. Sözcükle üretilen bir şeyi sözcükle tartışmanın dünyayla bir alâkası yok. Dünya bu evden görünenden çok çok başka şey. Çiçeklerin oksijenini soluyan kitap yığınını dünya sanıyor annem. Hâliyle, küçük oğlu Hicaz'ı da kahraman biliyor. Yanlış biliyorsunuz, yanlış! Biber dolması yapmışsa annen, eşek kadar adamsın, oturup adam gibi yiyeceksin. Lamı cimi yok! Nasıl olsa en sevilen o ya, hiçbir kusuru göze batmaz. Sinirliyim diye sevilmeyen ben ne vasıfla oturuyorum bu sofrada? Sinirlenmek de o çok sevdiğiniz 'insan'a dair. Sinirliyim, memleketime düşkünüm, kafam düzenli işliyor diye insanı sevmeyecek değilim. Ben de seviyorum annemi. Ama ne Hicaz'ın annemi sevdiği gibi ne de annemin Hicaz'ı sevdiği gibi. Anlamadılar gitti. Anlamadılar gitti.

Haziran'ın neyinin sesine tutkunum.

Bir adam daha ne kadar küçük düşürebilir kendini? Tutturmuşlar tutkuyla sevmeyi. Başka türlü sevilmezmiş gibi. Tutku neye yarar, desinler hele. Tutulmakmış. Ay mısın güneş misin? İnsansın. Ne tutulacaksın ne tutturacaksın. Gönüllü tutsak Hicaz, kızının neyinin sesine tutkunmuş. Sanki Haziran çıkarıyor o sesi. Her nefes neyden aynı sesi çıkarır, insan da bunu kendi güzelliği sanır. Kaz kafalılar. Müziği yüceltip duruyorlar şimdi de. Bir ağız tadıyla dolma yiyemedim. Edebiyatın suçu işte, söz yine müziğe geldi. Müziğin yalakası olarak edebiyat. Böyle bir tez yazdırmalı talebelerden birine. Araştırma sorusu: İnsan müzikle edebiyat olmadan pekâlâ yaşayamaz mı? Şımarık insanoğlu demek daha doğru. Kaynakça başlı başına bizim aile. Biz çocukken de annem derdi güneşi nasıl da tutkuyla sevdiğini. Bir gün dayanamayıp dalga geçmiştim annemle. "Aklını mı oynattın" demiştim. Yüzüme bakmadan odasına gitmişti. Kimse yerini yurdunu bilmiyor, kimse. Hepsinin gözü gökte bokta. Güneşi tutkuyla sevmek ne ya? Güneş de seni seviyor mu bari? Oh olsun, bütün morötesi ışınlarla sevişin durun. Deriniz oyulana kadar doyurun tutkularınızı. Pörsükleşene kadar edepsizce oynaşın güneşle.

Hem insan o kadar sarı bir şeyi niye sever? Hiçbir şeyin o kadar göz almaya hakkı yok. Toprak rengi ne esaslı renktir. Ama Edibanım için renk bile değildir. Duvarımızı karalamak isterdim gençliğimde. Midemi bulandırırdı duvarın sarılığı. Hâlâ aynı! Duvarın güneş sarısı rengini babamın da güzel bulmasını aklım almazdı. "Annenizin saçları gibi" derdi. Sarışın kadınlardan hiç haz etmem. Kadın dediğinin saçı kestane rengi olur. Tabii ya, Fikriye'nin saçı kestaneydi gençken! Çok şükür yaşlandım da saçımda hiçbir sarışınlık kalmadı. Hayatım boyunca hep kısacık kestirdim saçımı. Annem yalvarırdı, "Ne olur uzat biraz. Lülelerin çıksın meydana." derdi. Meydandan

lülelerime ne? Hem lüleli adamdan adam olur muymuş? Güneşi tutkuyla severmiş. Nefret ettirdiniz beni güneşten be. Ne gerek vardı nefret etmeye? Sevmezdim, olur biterdi. Ama nefret ettim. Nefret ederim güneşten.

Güneşin altında az bir şey kalıvereyim, kusacak gibi olurum. Sırf bu yüzden yaz ayları içim kararır. Kış güneşini de seviyor değilim. Hele yazın kaçacak yer bulmak öyle zor olur ki... Güneşten nefret ederim ama denizden bir türlü nefret edemedim. Ta çocukluğumda, sadece güneş yeni doğmuşken ve güneş yeni batmışken denize girmeyi prensip edindim. Hâlâ böyle yaparım. Kalan zamanda şemsiye altında veya otelde dururum. Güneşsiz denizde yüzdüğüm her günün o iki anına dair en sevdiğim şey denize dalmasıdır. Suyun altında gözlerimi açarım. Dalıp kuma dokunurum. Suyun altında sözcük yoktur. İnsan sesi kulağımı tırmalar. Deniz sesi hoşuma gider, dinlendirir beni. Kuma dokunup denizi dinlerim. Çocukluğumda yaptığım gibi.

Ben çocukken Koza da çocuktu. Çocukken Koza tam bir denizkızıydı. Yüzerdi de başka şey istemezdi. O benim gibi dalmayı sevmezdi. Onun sevdiği, yüze yüze suyun üstünde kalmaktı. Yüzerken bir gözü hep karadaydı. Oğlan çocukları gibi yorulmak nedir bilmezdi. Sabahın köründe girerdi denize, ta öğle yemeğine kadar denizde olur, anca yemek vakti çıkar, iştahla yer, babam "Biraz sindir hemen girme" der, Koza deniz yatağını alır, koşarak denize iner, yüzmez ama deniz yatağının üstünde yatar, iki yanından sarkıttığı elleriyle denizle oynardı. Annemle babam denize doğru hareketlenince Yılmaz koşar, onları geçer, kendini bir hamlede denize atar, deniz yatağındaki Koza'ya yüzer ve onu denize düşürürdü. Lanet olası güneş lütfedip batana kadar yüzerdi Koza. Koza da annem de çok iyi yüzücüydü. Yılmaz'ın oyun oynamaktan yüzmeye pek vakti kalmazdı. Babam çok açılmazdı. Bir iki kulaç

atıp, kıyıya döner, denizin içine oturur ailesini izlerdi. Bense şemsiyenin altında kuma bağdaş kurar, yan gözle ailemin mutluluğunu gözlerdim.

Bazen annem yüzerken çok açılırdı. Öyle çok ki görülmez olurdu. Dönüşü gecikince telaşlanırdım, sinirlenirdim, kaşımı yolmaya başlardım. Yılmaz hiç tınmazdı, suyla oynamaya devam ederdi. Babamın sırtı bana dönük olduğu için ne hissettiğini göremezdim. Ama yerinden kımıldamazdı. Annemin döneceğini çok iyi bilirdi. Ben de bilirdim de ben yerimde zor dururdum. Annem bir türlü dönmek bilmediğinde Koza açılırdı. Yüreğim ağzımda beklerdim ikisini. Kısa bir zaman sonra annemle Koza yan yana yüzerek dönerlerdi. Öyle zamanlarda Koza'yı takdir ederdim. Bir o kadar da garipserdim. Kız kardeşimin erkek gibi kız olmasına bir türlü sevinemezdim. Gizliden gizliye de böyle olabildiği için Koza'yla böbürlenirdim. Plajda herkes anneme bakarken de böyle hissederdim. Adımını attığı plajların ilgi odağı her zaman annem olurdu. Annem hiç oralı olmazdı. Ben olurdum. Saatlerce uzun sarı saçlarını tarardı. Yerine otursun isterdim. Uzattıkça uzatırdı. Volta ata ata tel tel saçını tarardı. Koza'nın da saçını taramak isterdi. Koza hiç müsaade etmezdi. Zaten taranacak pek saçı yoktu. Annem ne kadar dil dökse de saçını uzatmaya razı gelmezdi. "Gel benim berberime, oldu olacak birlikte, aynı boyda kestirelim saçlarımızı, ha Kozalak?" diye dalga geçerdim onunla.

Koza denizden çıkar çıkmaz sımsıkı toplardı var olan tüm saçını. Babam, "Hemen toplama saçını, başın ağrıyacak" derdi. Koza, babam ne dese yapmazdı. Daha da sıkı toplardı saçını. Hep başı ağrırdı. Hiç surat asmazdı. Çünkü güneşli deniz vardı. Babam Koza'yı çok sever miydi? Koza'nın böyle olacağını öngörmüş müydü? Acaba saçlarını kız gibi gözüksün diye mi toplamasın isterdi? Babam annemi çok severdi. Babamla anneminki tutkuydu işte.

Çok acayip bir şeydi. Dört çocuklu ana-babaya yakışmayan bir şeydi. Hayvani, zararlı, arsız bir şeydi. Yabani ot gibi. Çocuklarını hiçe sayan bir şeydi. Annem denizden çıkar çıkmaz benim yanıma gelirdi. "Biz sudayken karada neler oldu yakışıklı?" diye sorardı. "Kumlar azaldı" derdim. Neden bilmem, annemi hep böyle yanıtlardım. Annem de, "Oh, ne güzel! Her yer sular altında kalacak desene. Böylece yakında hep beraber yüzeceğiz." derdi. Sevinirdim ama gülümsemezdim. Gerzekler gülümser. Babam gelirdi yanımıza. Annemi öperdi. El âleme, "Edibe benim kadınım" der gibi. Derhal gözümü çevirirdim. Herkesin içinde bir anne öpülmemeliydi.

O tatiller çok tekrarlanmadı. Azdı. O kadarla kaldı. Her defasında güneşliydi. Her defasında şapkalıydım. Her defasında annem mutlu, babam huzurlu, Koza deli, Yılmaz zıpırdı. Hicaz çok bebekken çıkmıştık son yaz tatiline. Denize girerlerken Hicaz'ı benimle bırakıyorlardı. Kafasını okşuyor gibi yapar yapar, sonra bir şaplak indirirdim dazlak kafasına. Gülerdi Hicaz. Annemler yaptığımı görmeden bize gülerdi. Babam denize girmem için ısrar etmezdi. Annem her gün, "Gelsen ne de sevineceğim" derdi. Koza, her seferinde, "Gelmiyor musun Korkmaz?" diye sorardı. Yılmaz'ın pek umru olmazdım. Canı bir şeye sıkılmışsa gelir benimle otururdu Yılmaz. Neyse ki doğum günüm yaza denk gelmemiş. Hep anlatırlar, sel varmış doğduğum gün. Ben doğmuşum, güneş açmış. Kim kanar bu öyküye? Ben doğdum diye mi açmış güneş? Ben doğmasam sel hiç durmayacak mıymış, Boğaz taşacak, İstanbul sular altında mı kalacakmış? Ben güneş gibi doğmuşum hayatlarına. Sevsinler! Bayılırlar insanları doğayla özdeşleştirmeye. Ne gerek var böyle edebiliklere?

Güneşten nefret ederim ben. Bir de asilerden. Tutup asileri ota boka benzetmem onlar gibi. Bir şeyi adam gibi açıklamak yerine bir şeylere benzeterek açıklayıp kafa

karıştırmam. Kafa karıştırılmak için değil, çalıştırılmak içindir. Teşbih tespite yaramaz. Ben de sarışınım annem gibi. Sonuç? Aynı olmak en doğrusudur. Eşitlik eşitlik diye kıçlarını yırttıkları mevzu aynı olmakla mümkündür. Tüm vatandaşların tanımı, görüşü, inancı aynı olmalı. Hedef, herkesi çoğunluk yapmaktır. Bir de yüreksiz derler benim gibi adama. Yürekliysen farklılığından vazgeç. Hiç vazgeçerler mi? Haziran'ın neyinin sesi bile Haziran'ın şahsına münhasır mübarek. Tövbe estağfurullah... Kusursuzca tasarlanmış beynine müdahale edip beynini kendince çalıştırmaya kalkışırsa olup olacağın budur: Dolmanın içini kemiren Hicaz! Rahmetli dedem, annemi öyle yetiştirmeseymiş, Hicaz da yerdi dolmanın kabuğunu.

Kader bana Deryadil ailesini münasip görmüş. Her şeye rağmen, şükür ki bu sofradaki yerim hep yerindeydi. Ne zaman çağrıldımsa kalktım, geldim, oturdum. Karım, çocuklarım bu sofrada kabul gördü. Annemin yemeklerinden mahrum edilmedik. Babam bizi görüyordur. Benden, kardeşlerimden ziyade annemi izliyordur. Eminim bu yaşında bile annemi çok güzel buluyordur. Beyaz saçlarının yerlere kadar uzanması babamı gençliğindeki gibi mest ediyordur. Tüm çocuklarının bambaşka insanlar olmasına şaşırmıyordur. Biz hep bambaşkaydık. Ben babam olamayacak kadar ülkeme sadıktım. Annem olmam zaten doğama aykırıydı. Hiçbirimizin birbirimize benzemeyişini ben başlattım belki. "Biz bir aileyiz" derdi annem. Cız. İçine sokmak ister gibi sarılırdı her birimize. Kızarırdım, ama kızgınlıktan. Hem o kadar sevip hem o kadar özgür bırakır mı insan? Annem babama da bize de aynı davrandı. Çok sevdi ve çok özgür bıraktı. İşte bunu hazmedemedim ben. İkisinden birinde dürüst değildi annem.

Seven kendine ister. Seven ama kendine elzem görmeyen enginlere salar. Yüreksiz adam bellemişler beni.

Kafası doğru diye öcü ilan etmişler. Ben miyim ailedeki herkesin ayrılığının müsebbibi? İlk ben doğdum diye mi bizim aile böyle kelalâka kafalar cemiyeti? Benim sorumluluğumda mı Koza'nın lezbiyenliği, Yılmaz'ın hovardalığı, Hicaz'ın aylaklığı? Zinhar! Annemle babamın tutkusu bizi böyle yaptı. Birbirlerini sevmek için bizi özgür bıraktılar. Bir türlü anlatılmayan öykü bu. Gerisi boş. Bin şükür aylardan Ocak. Yarın mübarek gün. Hafta sonu çocukları da alıp Profesör Sedat Beyler'in çiftliğine gitmeli. Arayı sıcak tutmak gerek. Yarın öbür gün Kıvanç'a mevki yardımı yapacak Sedat Bey. Giderken şöyle kaliteli bir antika parça götürmeli. Fikriye biraz zayıflayabilse daha iyiydi. Kızım çok güzel, maşallah. Masanın en güzel kızı benimki. En çalışkanı benim oğlum. En... En olamayan Kor da bir şey olacak tabii. Kor'dan konuşuyorlar. Hay Allah, ne kaçırdım? Kocakarı ilaçlarından bahsediyorlar. Çıbanı için olsa gerek. *Bilim ne güne duruyor? Lütfen saçmalamayalım.*

Bilim duruyor durmasına da Kor'un çıbanı da yıllardır duruyor.

Oğlum rahatsız mısın çıbanından? Hele bir konuşma Kor... Hele bir adam gibi yanıt verme... Gözümün içine bak. Bak da anla ne demen gerektiğini!..

Bunu yemekte konuşup iştahınızı kaçırmasaydım...

Olur mu babaannesinin güzeli? Ertelemenin ne mânâsı var?

Tabii Kor. Çok basit iyileştirmek. Bizim bir arkadaşın boynunda vardı çıban. Cezaevinde ranzamı paylaşmıştım bir süre...

Bir de utanmadan anlatıyor. Ulan Yılmaz, ulan Kor, ulan anne, ulan Koza!

... Biz bile o koşullarda tedavi edebilmiştik. Mucize balda. İhtiyacın olan tek şey o. Balı unla karıştıracaksın, yarana

sürüp gazlı bezle saracaksın. Gör bak, yaran nasıl da çabucak geçecek.

Kor, sen bu cezaevi merhemlerine aldanma. Allah korusun oğlum, hastalık kaparsın. Çok rahatsızsan bizim üniversitenin hastanesine gider konuşuruz işin uzmanıyla. Hah! Susarsınız böyle. Doğrunun karşısında anılarınız kıldan ince! Balmış... Cezaevi mezunundan inciler...

Sana hangisi iyi, doğru geliyorsa öyle yap Kor evlatçım. Babanın buna itiraz edeceğini sanmıyorum zira gençliğinde baban da ona ne iyi, ne doğru geliyorsa öyle yapardı.

Ah anne, ah! Fikriye bir şey diyor fısır fısır. *Ne var gene?*

Kaşını koparacaksın Korkmaz.

Tamam, sus! Bir şey demeliyim anneme.

Aaa, büyükanne! Bizim akordeoncu aile geçiyor.

Koş koş, kapa müziği! Camı aç! Gelin çocuklar, çabuk! Öyle güzel çalıyorlar ki...

Çok büyük olasılıkla Yugoslav göçmenidirler. Ne dersin Yılmaz?

Neşe Yugoslav göçmeniydi diye neyi güzel bulsan Yugoslav'dır tabii. Senin için öyleyse, bizim için de öyle be Hicaz!

İçerden bir iki parça giyilmedik şey toparlayalım da verelim Haziran...

Gelmiyor musun Korkmaz?

Ben burada iyiyim. Bir de utanmadan gelmiyor musun diye soruyor. Koza işte! İnsan yedisinde neyse kırk yedisinde de oymuş. Annem sözlerini söylüyor şarkının. Koza sonsuza kadar Koza olacak. Hicaz, Haziran, Yılmaz, Koza eşlik ediyorlar anneme. Kaldım sofrada, karşımda

Hicaz'ınkiyle. Sıçayım böyle işin içine. Yanımda Kıvanç, Mine, Fikriye. Kor onların yanında. Bilmez şarkıyı, söyleyemiyor. Ama yanlarında. Görürsün Kor. Görürsün nasıl çabuk geçmeyeceğini.

"Hatırla sevgili
O mesut geceyi
Çamların altında
Verdiğin buseyi

Beni Mecnun ettin
Sen de olasın
Aşkımı inkâr edersen
Allah'tan bulasın

Bana sen öğrettin
Aşkı sevdayı
Ne çabuk unuttun
*Beni sen hercai"**

Annemle babamın şarkısı. Al işte.

* Söz, Müzik: Muhlis Sabahattin Ezgi.

13
Kalem Dolması

Kalemin pirinci mürekkebidir. Nasıl ki pirinç yaprağa dolunca dolma olur, mürekkep kaleme dolunca da dolma olur. Diye düşünülerek atalarımın adına dolma kalem denmişse de bana kalem dolması dendi. Bunu diyen, sol eli zamanım olan Hicaz'dı. Yaprak sarma sevip biber dolma sevmeyen Hicaz. Hemhal olmayan her şeyden rahatsız olan Hicaz. Rahatsızlığını bastırmak için başımı kağıdın bağrına basan Hicaz.

Bu dilde konuşmayı nereden, kimden öğrendiğimi soracak olursanız yanıtım yine Hicaz. Çünkü her dolma kalem, yazıldığı dili konuşur. Benimle nece yazı yazılsa, o dili o katrede kavrarım. Anlayacağınız, dolma kalemlerin mürekkepleri, yazarın hafızasını akıtır. Bak işte yine irkildim. 'Yazar' sözcüğü, sözcükler içinde aklımı en çok karıştıranı.

Yazar, dolma kaleme el edince yazı olur. Yazar, tüm yetkisini dolma kaleme devrede ede dolma kalem yazar olur. Hicaz'la geçirdiğim yirmi dokuz yıldan öğrendiğim temel şeyler bunlar. Yazıdaki 'şey' sözcüğü okurdan haylaz çocuk muamelesi görür. Ben üzülürüm 'şey'in bu hâline. Şey olmak hoşuma gider kâğıt üzerinde. Yazarın dolma kalemle yazdığı her şey, okurun gözünün içine bakmasıdır. Okunmayı beklemek, umutluluğu ve acıklılığı aynı anda yaşamaya alışmaktır.

Yazı, dolma kalemin kâğıt üzerinde avarece dans etmesi değildir. Yazı, dolma kalemin kâğıt üzerinde hayat mücadelesi vermesidir. Her dolma kalem benim gibi mi düşünür, bilmem. Sanmam. Yapraklarımız ince de olsa kalın da olsa benzeşir. Pirinçlerimizse bambaşkadır. Hicaz'ın aklında, ruhunda öğütülür benim pirinçlerim. Öyle ki konuşma üslubum, Hicaz'ın el yazısına benzer.

Hicaz'ın yazdıkları, beni eline alma biçimiyle doğru orantılıdır. Bana usul usul uzanıp, beni ağır başlılıkla gezdirince kâğıtta, yazdıklarının anlamı demlenir. Öyle günlerde aynı kağıdın sokağından bir türlü ayrılamam. Kağıdın kaldırımlarında turlayıp dururum. Varlığımla kağıdın içini öyle bir karartırım öyle bir karartırım ki yazı okunmaz olur. Ki o kâğıtların çoğunu yırtıp attığını görürüm Hicaz'ın.

Hicaz daha ziyade, beni kavgaya tutuşturarak, sargı bezine sararak, ben iyileşir iyileşmez beni sözcük alışverişine yollayıp eksikleri aldırarak, getirdiğim sözcükleri eminim ki beğenmeyerek, sözcükleri başkalarıyla değiştirmem için beni yine pazar yerine kışkışlayarak, geldiğimde bu kez de para üstünü az bulup bana taklalar attırarak, yetinmeyip beni kendi elleriyle hırpalayıp bedbaht ederek, durulacak gibi olduğumda yüz mekik çektirerek, yavaşlayacak gibi olduğumda şaklabanlık

ettirerek, hiç yorulmadığıma emin olunca, dostluğumuzu pekiştirdiğini hissederek yazdıklarını sever.

İkinci halde yazdığı yazıların kâğıtları, harflerin mürekkepleri kurumadan dolar. O hızda, canlılıkta ve soluk soluğalıkta doldurduğumuz kâğıtlara kâğıt dolması der Hicaz. Kâğıt dolmaların azı, üstü başı muntazam kitaplara dönüşürken çoğu, sarsak ve savruk diğer kâğıt dolmalarının arasında çekmece dolmasına tıkıştırılır.

Çok mürekkep yaktığım doğrudur. Bu da hâliyle Hicaz'ın sık sık cüzdanını boşaltmasını ve hafızasını tazelemesini gerektirir. Sanmayın ki Hicaz bekletir beni. Benimle buluşmalarına hiçbir zaman gecikmez. Hicaz bensiz edemez ki! Beni iç cebinden hayatın kağıt hâline çıkarmadan içi rahat etmez. Daktilo veya bilgisayar sevmeyişi biber dolması sevmeyişiyle aynı sebeptendir. Hiçbir şey, en içtekiyle Hicaz'ın arasına girmemelidir. Bu yüzden annesiyle ve kızıyla ilişkisi de gördüğünüz gibidir.

Haddimden çok konuşmasam iyi ederim. Size oturup Hicaz'ı anlatmaya kalkışma hatasına düşmemeliyim. Ben Hicaz'ın kalem dolması olmaktan hiç yorulmadım, sıkılmadım. Aksine. Yaşamın hakkını vererek yaşamış oldum. Yaşamım boyunca hep Hicaz daha çok okunsun istedim. Eğer Hicaz'ı anlamak istiyorsanız, aslını bana yazdırdığı şiirlerini okuyun. Eğer Hicaz'ı tanımak istiyorsanız onun gözlerinin en içine, bir diğer deyişle gözlerinin pirincine bakın. Göreceksiniz benim rengimdedir. Islaktır. Kırpışıktır. Harelidir.

14
Zeytinyağlı Kereviz

Abimin yemek seçme huyu yoktur. Yemek yemeyi sever ama en sevdiği yemek yoktur. Yedi mi çok yer, yemedi mi hiç yemez. Yemeden bırakmaz annem. Yine kavga çıkar. Bağırış çağırıştan sonra abim, yemek ne büyüklükte olursa olsun üç lokmada yer bitirir. Ağzı dolu dolu, "Mutlu musun?" diye sorar anneme. Babam hemen, "Ağzında yemek varken konuşma" der. Abim odasına gider. Büyük abim ve babam yemeye devam ederler. Annem, sinirle, fısır fısır bir şeyler geveler. İştahım kaçar. Ama yemezlik etmem. Yoksa kavga çıkar. Ben abime benzemem. Büyük abime hele hiç benzemem. Bir şey olmamış gibi yapamam. Kendimi tutamam. Annemlerin yanında ağlayıveririm. Duyarım, abim hep odasında ağlar. Benden başka da duyan olmaz. Bir seferinde anneme söyledim abimin çok ağladığını. "Ağlasın tabii, adam olsun!" dedi. Ne demek

istediğini anlamadım. Adam deyince büyük abim canlanır gözümün önünde. Onun ağladığını hiç görmedim. Hem neden ağlasın ki? Babam öve öve bitiremez büyük abimi. Babam büyük abime bakınca gözlerinin içi parlar. Abime bakınca suratını suç işlemiş gibi pişmanlık kaplar.

Ağız alışkanlığı, Kıvanç abime büyük abi derim, Kor abime yalnızca abi derim. Neden, ben de bilmem. Şimdi zeytinyağlı kereviz yiyoruz. Abim yemiyor. Annemin kerevizi bu kadar güzel olmaz. Büyük büyük keser kerevizi, sapını da ayırır, yemeğe katmaz. Sulu sulu, ekşi ekşi olur. Babaannemse ufacık doğramış kerevizleri, havuçları, sanırım biraz da patatesi. Bol zeytinyağlı. Hele şu sapı yok mu, harika bir lezzete dönüştürmüş kerevizi. Nasıl tarif etsem... Çikolata diyelim, hayattaki en güzel şey. Bir de antepfıstıklı oldu mu, enden de güzel bir şey. İşte, babaannemin kerevizi çikolatayse, minik minik doğrayıp içine kattığı sapı da antepfıstığıdır. Uzun lafın kısası, anneminki kerevizli zeytinyağıysa, babaanneminki tam anlamıyla zeytinyağlı kerevizdir. Bir yiyen bir daha başka bir kereviz yemeğine zeytinyağlı kereviz diyemez. Gönlü el vermez.

Hay Allah, yetmeyecek mi? Kusura bakmayın çocuklar kuş kadar koymuş oldum hepinize.

İyi ya annem, tadı damağımızda kalacak.

Hicaz Amca'yı seviyorum. Ne güzel "annem" dedi. Çocuk gibi. Babam hiç sevmez onu. Koza Hala'yı da. Kırk yılın başı lafı geçecek olsa, annemin kerevizini yer gibi yüzünü ekşitir. Babam yalnız büyük abimi sever. Annemi bile sevmiyor bence. Annem saçını boyatır, eve yeni bir süs alır, hiç pişirmediği bir yemek yapar, babam yine de farkına varmaz. Hicaz Amca'yla yanındaki kadının her hallerinden belli birbirlerini beğendikleri.

Annemle babam birbirlerinin gözlerinin içine en çok bağırırken bakarlar. Babam bana pek bağırmaz. Ama bana deli de olmaz. Büyük abim sanki hepimiz yerine vardır bizim evde. Ama ne bileyim, babam beni sevsin isterim. Onun için işte gece gündüz ders çalışıyorum. Adım sınıfta ineğe çıktı ama başka çarem yok. Ben de büyük abim gibi beğenilmek istiyorum. Bir de babam hep "Öğretmen babanın çocukları iyi öğrenci olmak zorunda" der. Babamdan çekinirim. O tam bir öğretmendir.

Kerevizi Haziran, Hicaz ve bana göre yapmaya alışmış elim. Fazla yapmak istemiştim ama elimin ayarı müsaade etmemiş. Yine azıcık olmuş. Kusuruma bakmayın çocuklarım.

Olur mu, çok lezzetli. Yirmi yedi yıl önce tadı nasıldıysa aynı. Çok özlemişim.

Babaannemin gözlerinden bir anda denizler dolusu su boşaldı. Sanki saatlerdir gözbebeğinde tutuyordu yaşları. Koza Hala'yı ne çok seviyor! "Çok özlemişim" dedi diye nasıl sevindi. Ne zor şey insanın evinden uzak olması onca sene. Yirmi yedi mi dedi? Üf, ne çok: Benim yaşımın neredeyse iki katı! Aklıma ne geldi... Geçen sene bugünlerde, ertesi gün kar tatili olup olmayacağı bir türlü açıklanmadığından oflaya puflaya yapmaya çalıştığım matematik ödevime yardımcı olması için büyük abimin odasına gitmiştim. Soruları bir çırpıda çözmüş, hemen kendi derslerine dönmüştü. "Ee, anlatmayacak mısın?" diye sorunca ben, anlatmaya çalışmış ama hiçbir sözcük bulamamıştı. İlk defa büyük abimin bir şey yapamadığını görmüştüm. "Nasıl yaptığımı biliyorum ama yaparken kendime de anlatmıyorum. Çoktan yapmış oluyorum." deyip kitabına gömüldü. Meşgul etmek istemedim. Annem babam beni orada görseler, her zaman bir işi olan büyük

abimi oyalamakla suçlarlar diye ben de, büyük abimin soruyu çözdüğü hızda odasından çıktım.

Odama dönerken canım abimle konuşmak istedi. Kapısını tıklattım. Ses çıkmayınca kapıyı açıp içeri girdim. Abimin elinde bir fotoğraf, kulağında büyük kulaklıkları vardı. Ağır ağır yaklaştım. Tek derdim fotoğrafı görmekti. Abim beni görmeden mutlaka görmek istedim neye baktığını. Parmakucumda yavaş yavaş yaklaştım, yaklaştım... Çok güzel gülüşlü bir kız çıktı karşıma. Tanımıyordum. Abim beni fark edince hemen çok güzel gülüşlü kızın fotoğrafını kitabının arasına koyup şiddetle kapattı kapağı. "Ödümü kopardın!" dedi. Çalan şarkıyı durdurdu. Uzun uzun gözlerine baktım. Gerçekten de korku doluydu. Bir o kadar da saftı. Fotoğraftaki kıza âşık olduğunu bir bakışta anladım.

Tedirgin tedirgin beni bekliyordu. Bir şey soracağımı biliyordu ama ne? "Ne dinliyorsun?" dedim. Kahkaha attı. Ne zaman başı sıkışsa kahkaha atar abim. Israrla sustum. Birbirimizi bekliyorduk. Biraz durup, "Arid diye bir grup" dedi. "Duymadım. Şarkı ne?" diye sordum. Konunun dağılmasına yardımcı olmama karşın konuyu uzatıyormuşum gibi bakıyordu abim. Günâhını itiraf eder gibi, "You are" dedi. Hiç vakit kaybetmeden, "Güzel mi bari?" dedim. Gülümsedi. Beni yerdeki minderlerden birine oturtup yanıma çömeldi. "Bizim evde yaşamamak için ne gerekirse yaparım" deyiverdi. "Nasıl yani?" diye sordum, hiçbir şey düşünemeden. Saçlarımı kokladı. Başımı göğsüne bastırıp, "Hayatta canın ne istiyorsa onu yap" dedi. Yüzümü abimin yüzünün karşısına getirdim: "Neden böyle bir şey diyorsun?" "Çünkü ben de Kıvanç da yapamadık. Sen yap" oldu cevabı. Gözleri dolmuştu. "Ben zaten istediğim şeyleri yapıyorum" dedim ona. Kapı gürültüyle açıldı. Sonrasında ara ara düşündüm bu konuşmamızı. En çok da sınavlara çalışırken ağlayacak gibi olduğumda.

Annem gelip de beni abimin odasında bulduğunda çok kızmıştı abime. Bu saate kadar uyumama engel olmuşmuş. Çocuğum sanki. Anneme bazen uyuz olurum. O zaman olduğum gibi. Anneme laf söylemek evde abimin işi. Dalaşmalardan çok sıkılsam da kendimce annemi cezalandırmak için abimin kulağına eğilip, annemden gizli, "Sen yine de gitme" demiştim. Bunu diyerek doğru mu ettim yanlış mı ettim hâlâ bilmiyorum. Herhalde yakınımda kalsın istedim. Daha büyük kavgalar çıkmasın istedim. Babam abime vurmasın istedim. Koza Hala, babaannem onu çok sevse de evinden gitmiş. Acaba bir çocuğun evinden gidebilmesi için evini çok sevmesi ve o evde çok mu sevilmesi gerekir? Böyle diyorum çünkü abim ne yapması gerektiğini bilse de bizim evden hiç gitmedi. Yalnızca çok kez çok geç döndü. İki gün üç gün geç döndü. Ama döndü. İstemediği yemeği üç lokmada tıka basa yer gibi döndü.

Abim eve geç bile dönse benim için dönmüş olması yeter. Annemlere yetmez. Sorarlar da sorarlar. Kazık kadar çocuk. Bir de erkek. Yine de bir türlü güvenmezler. Çok merak ederim büyük abim eve geç gelse ne olur diye. Şimdiye kadar bir kere bile geç geldiğini görmedim. Bana da izin vermiyorlar tabii ama anlıyorum. Sonuçta ben kızım. Bizim sınıftaki kızlar pijama partileri verip birbirlerinde yatıya kalıyorlar. Benim için böyle bir şey söz konusu bile olamaz. Yani... Gitmesem de olur da merak ediyorum onların evleri, anneleri, babaları, konuştukları, birbirlerine ve çocuklarına davranışları, odaları, duvarları, yatak başları, salonları, koltukları, halıları, süs eşyaları, kardeşleri, abileri, ablaları, yemekleri nasıl? Annelerinin zeytinyağlı kerevizi babaanneminkine mi benziyor, anneminkine mi? Abim niye yemiyor? Az önceki tartışmaya mı canı sıkıldı? Yoksa o çok güzel gülüşlü kızı mı düşünüyor? Aslında kimseye söylemediğim bir sırrım

var. Nasıl söylesem... Ben onları gördüm! Yani abimle çok güzel gülüşlü kızı. Sokaktaydılar ve çok tatlıydılar. Abimi hiç öyle görmemiştim... Kimseye anlatmayacaksınız, anlatayım.

Kerevizi yapmak benim haddim değildir ya. Annem, kerevizin terbiyelisini yapardı. Öyle bir tadı yediğim hiçbir yemek vermedi bana. Zeytinyağlısını yaparım ben de bilirsiniz. Annemin eksikliğidir bu yemeğin tadı. Her seferinde pişirsem mi pişirmesem mi bilemem. Haziran bu kadar sevmese belki de pişirmem, ne bileyim. Doğrusu, börülce yapmak vardı aklımda. Balık Pazarı'na gittim alayım diye. Kılçıklı ve kaba gözüktü gözüme. Almadım. Yoksa sen seversin Yılmaz.

Tabii sever, meyhane mezesi!

Aşkolsun Korkmaz. Annemin elinden severim ben börülceyi.

Zaten her yemek annemin elinden güzel.

Babam haklı. Bir dahaki buluşmamıza en uysalından börülce buluruz. Senin hünerine bizim ağzımıza layık bir börülce döktürürsün büyükanne.

İnşallah.

Geçen bahardı. Öğle yemeğinde erik çıkmıştı. Tamam demiştik, okulun en çekilmez dönemi başladı. Sahiden de akşamüstü derslerinin hiçbirine dikkatimi verememiştim. Sıramın altından gizli gizli Hey Girl okuyor, yabancı genç artistlerin bir günlerini nasıl geçirdiğini önemsediğim bir kıskançlıkla öğreniyor ve derginin en sevdiğim yerine gelince merakla "Ne Kadar Özgür Ruhlusun?" isimli testi çözüyordum. Öyle kaptırmışım ki hoca tahta silgisinin sırtlığıyla tahtaya vurunca yerimden zıpladım. Cırtlak sesiyle adımı haykırıyordu: "Mineeeee!" "Efendim hocam?" "Ne yapıyorsun?" "Test çözüyorum." "Testini

git dershanede çöz. Burası okul." "Pardon hocam." "Peki, soruyu yanıtla bakalım." "Soru neydi hocam?" "Bir daha tekrarlamayacağım! Ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün 'Ne mutlu Türk'üm diye!' ifadesi, hangi Atatürk ilkesini özetler niteliktedir?" "..." "Sana soruyorum Mine." "Hatırlayamadım hocam." "Pekâlâ. Şöyle sorayım o zaman: Atatürkçü düşünce sistemi içerisindeki hangi ilke, anayasamızda 'Türk Devleti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür' şeklinde belirtilen maddeyi açıklar?" "..." "Hâlâ hatırlamıyor musun? Yoksa acaba bilmiyor musun?" "Henüz dershanede o konuya gelmedik hocam." "Öyle mi? O zaman niye geliyorsun okula?" "Öğrenciyim hocam." Sınıf kahkahalarla gülüyor. "Daha milliyetçiliği bile bilmeyen bir öğrenciye yazıklar olsun! Hele senin gibi bir öğrenciye..."

Anlayamıyorum; bana mı gülüyorlar, soruya mı, yanıtıma mı yoksa yanıtı bulamayışıma mı? Ben her şeye her yere en iyi şekilde yetişmeye çalışıyorum. Hoca çatmış kaşlarını beni kınıyor. Ben anlayamıyorum. Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp diye öğrettiler bir de. Bilmiyorum diye ayıp oluyor. Ben ne derlerse öğreniyorum. Yine olmuyor. Gibi şeyler geçiyordu aklımdan. Teneffüste tamamladığım ve sonucunda "Acilen Kurtar Tutsak Ruhunu!" çıktığım teste de bozulmuştum. Tüm bunların üst üste gelişiyle okulu ne çok sevmediğimi düşünmemeye çalışarak, okulun kapısından çıkar çıkmaz gömleğimi dışarı çıkarmış ve saçlarımın bağını çözmüştüm. Şeker pembe saç tokamı bilezik gibi bileğime takmıştım. Annem görse sıkıyor diye tutup bileğimden çıkarırdı tokayı. Annem görene kadar toka bileğimde kalacaktı. Servisler kalkmadan önce dağıtılan okul gazetesinin, derslerde geçen komik diyalogların yer aldığı en popüler köşesini açmış okuyordum. İnkılap Tarihi hocasıyla bir başka sınıftaki öğrenci arasında geçen, hocayı dumur

eden konuşmaya rastlayınca gülmekten yerlere yattım. İçimin yağları eridi. Hemen koşup Azra'ya gösterdim. Kızlarla sarılıp öpüştükten ve ayaküstü Sibel'le Salih'in çıktığını önemsemediğim bir kıskançlıkla öğrendikten sonra servise bindim.

Hem hocanın başına gelenleri hayal etmek hem de servisin açık camından esen ılık bahar rüzgârı beni öyle keyiflendirmişti ki canım dondurma çekti. Okul gazetesinin kalan yerlerini atlaya zıplaya okuduktan sonra başımı cama yaslayıp eve gitmeden nerden dondurma alabileceğimi ve kimselere görünmeden nasıl yiyebileceğimi hesaplamaya koyulmuştum. Heyecanlı hesaplarımı pek geliştirememiştim ki trafik tıkandı. Çok doğaldı, günlerden cumaydı. Nerede olduğumuzu kestirmeye çalıştım. İnönü Stadı'ndan geçiyorduk. Demek Kabataş civarındaydık. Trafik böyle giderse yani böyle durursa eve varmam en aşağı altıyı bulurdu. Dondurmayı bizim bakkaldan almak herhalde riskli olurdu. Evden bir iki durak önce inip alıp yürüsem hem hava da güzeldi, süper olmaz mıydı? Böyle şeyler yapmak alışkanlığım yoktur. Kalbim ondan öyle delice atıyordu. Şu bankta oturanın abim olup olmadığını anlamaya çalıştığımdan değil. Vallahi oydu! Yanında da bir kız vardı. Kızın yüzünü görmeden onun mutlaka çok güzel gülüşlü kız olduğuna inandım. Kalp atışlarım duruldu. Sanki çok doğal, çok beklendik bir şeyle karşı karşıyaydım. Şaşırmaya fırsat bulamadan mutlu oldum. Abimi o kadar huzurlu, o kadar canlı görmüştüm ki...

Alışkanlıkla saatime baktım. Bu saatte derste olmalıydı. Derste olmadığı için abim adına sevindim. Ben dersteydim de ne olmuştu? Dergi okumuştum! Dergimi abimin oturduğu bankta oturup okumayı yeğlerdim. İyi ki buluşmuştu abimle kız arkadaşı! Kız arkadaşıydı değil mi? Kendimi servis amcaya "Burada inebilir miyim

Mustafa Amca?" derken buldum. "Hayrola?" diye sordu. "Annemle buluşacağım." diye uydurdum. Kapıyı açtı. "İyi tatiller." Ne yapmıştım ben? Ne yapacaktım? Servisten iner inmez, kalın gövdeli ağacın arkasına saklandım. Karşı kaldırımlarındaydım. Abim bağdaş kuruverdi. Denize değil çok güzel gülüşlü kıza döndürmüştü yüzünü. Uzun uzun birbirlerine bakıyorlardı. Gözlerimi kocaman açıp bekledim. Çok güzel gülüşlü kız, abimin yüzüne dokundu. Abim, yüzüne dokunan bu eli öptü. Ben dememiş miydim, sevgililerdi işte! Ayaklanıverdiler. Kalbim koşmaya başladı. Karşıdan karşıya geçiyorlardı, bana doğru. Aman abim beni görmemeliydi. Görürse ne olurdu? Bizim evi hatırlamasını istemedim o an. Hatırlamak istemeyeceğini hissettim. Orada durup bütün gün onları izlesem ne güzel olurdu...

Yakınımdaki şapkacıyla konuşmaya başladılar. Aramızda bir seyyar sucuk-ekmeklik mesafe kalmıştı. Kaldırıma ince bir örtü yayıp şapkaları üzerine dizmişti şapkacı. Çok güzel gülüşlü kızın yüzünü görmeye çalışıyordum. Ama gözüm hep abimin yüzüne gidiyordu. Yıllardır her gün baktığım yüzü ilk kez böyle görüyordum. Abimin gözleri sürekli çok güzel gülüşlü kız arkadaşındaydı. Demek çok güzel gülüşlü kız arkadaşının yüzüne bakınca abimin yüzü böyle ışıldıyor, tertemiz, dertsiz çocuk yüzü oluveriyordu. Keşke bu çok güzel gülüşlü kız her gün bizim eve gelseydi de abimin gözleri hep böyle mutlu baksaydı. Ben bu dileklerle oyalanırken, çok güzel gülüşlü kız başına geniş kenarlı hasır bir şapka takmıştı. Yüzü iyice seçilmez olmuştu. Koşmaya başladılar. Güldüm. Çıkan sesimi duyunca hemen elimle ağzımı örttüm. Kalabalığa karıştılar. Onca insana rağmen hemen fark ediliyorlardı. Ayrı ayrı yürüseler, belki de kalabalık içinde yok olacaklardı.

Ağacın arkasından çıkıp yavaş yavaş arkalarından yürüdüm. Nereye gideceklerini görmeliydim. İskeleden

jeton alıyorlardı. Alır almaz vapura doğru koştular. Çok güzel gülüşlü kız durakladı. Abim vapura ilerledi. Çok güzel gülüşlü kız geri koşmaya başladı. Korktum. Kavga mı etmişlerdi? Koştukça alacalı bulacalı elbisesi dalgalanıyordu. İskelenin karşı çaprazındaki büfeden aceleyle bir şeyler aldı. Gözlerimi kısıp tüm dikkatimle ne aldığına baktım. Koşarak iskeleye dönüyordu. Elinde iki dondurma vardı. İçime hiç beklemediğim bir duygu yayıldı. Onları kıskanmış mıydım? Kendimden utanarak orta yerde bir başıma durmuşken kuş gibi bir şeyin ayağımın ucuna dek döne döne uçtuğunu fark ettim. Çok güzel gülüşlü kızın çok merak ettiğim yüzü karşımda duruyordu. Eğilip ayağımın dibindeki geniş kenarlı hasır şapkayı aldı. Doğrulunca yüzüme baktı ve çok güzel güldü. Gülüşü ne afallamama ne korkmama vakit bırakmıştı. İçimi rahatlık kapladı. "Yüzü mü güzeldi, gülüşü mü?" diye düşündüm. Artık benim için bir yabancı olmaktan çıkan çok güzel gülüşlü kız da vapura binince, abimle jeton aldıkları gişede sıraya girdim.

Sıra bana gelince gişedeki adama kalkan vapurun nereye gittiğini sordum. Adalar'a gidiyormuş. Ben hiç Adalar'a gitmemiştim. Abim de. Vapur, düdüğünü iki kez çaldı. Teşekkür edip iskeleye yaklaştım. Vapurun arkasından bakarken, "Kendisi güzel" diye geçirdim içimden. Vapur iyice gözden kaybolunca büfeden en sevdiğim dondurmayı aldım. Rüyadaymış gibi telaşsızca iskelenin çay bahçesine oturup afiyetle dondurmamı yedim. Dondurmam bitince saatime baktım ve tramvay durağına ilerledim. Tramvayın yaklaştığını görünce hızlanıp yetiştim. Akbilimi basarken ağzımın kenarında kalan son çikolatayı çekinerek yalayıp yuttum. Eve vardığımda annemi ocağın başında buldum. Yüzüme bile bakmadan "Hoş geldin" deyince yaptığımdan ötürü kendimi haklı buldum.

Elbette gördüklerimi annemlere anlatmayacaktım. Bu, abimle aramızda sır kalacaktı. Bir şartla: Abimle aramızdaki bu sırrı abime bile açmayacaktım. Annemlerin hep bilmeye çalışıp bilemedikleri şeyi ben bilecektim. Bana kızdıklarında hemen kendime bunu hatırlatıp duyduğum üstünlük duygusuyla sakinleşiyorum. Annemi ne kadar sevsem de abimi üzmesine dayanamıyorum. Babam, "Aile bireyleri arasında ayrım olmaz" der ama ben abimi büyük abimden de babamdan da hatta annemden de çok seviyorum. Kolaysa babam ayrım yapmasın! Annem en çok hangimizi seviyor ki? Tahmin bile edemiyorum. Ailecek birbirimizi sevdiğimizi hissettiğim bir anı gözümün önüne getirmeye çalışıyorum ama başaramıyorum...

Bana öğretilen, insanın nasıl mutlu oluyorsa öyle yaşaması değil, nasıl alıştırılmışsa öyle yaşaması. Mutlu olmaya alıştırılan çocuk var mı? Babam çocukluğunda nasıldı? Babaannem insanı mutlu eder. Babam çocukken mutluydu da büyüyünce mi kimseyi sevmez oldu? Hicaz Amcalar mutlu mu? Hicaz Amcalar dediğim Hicaz Amca, Haziran ve o kadın... Yani Hicaz Amca'nın arkadaşı... Bir de babaannem... Yok, olur mu öyle aile? Yani Haziran ve babaannem ve tabii Hicaz Amca. Ama o kadın? Nasıl tanımlayacağımı bilmiyorum. Hicaz Amcalar bizim gibi değiller. Bizde anne, baba, abi, erkek kardeş, kız kardeş; tüm tanımlar yerli yerinde. Bilmiyorum onlar niye öyle, niye zor tanımlanmaları...

Peki mutlular mı? Haziran mutlu mu mesela? Haziran'a Haziran Abla dediğimde o tatlı sesiyle "Aaaa o nasıl söz öyle, biz arkadaş değil miyiz? Haziran de bana, n'olur!" demişti. Şıp diye Haziran'a dönmüştü dilim. Haziran'ı çok severim. Melek gibidir. Haziran kuzenim olduğu için kendimi özel hissederim. Annem öyle biri yokmuş gibi davranır. Niyeyse... Babamsa kınar Haziran'ı. Kız başına yurtdışında okunur muymuş... Koza Hala'yı da bunun

için sevmiyor herhalde. Yurtdışı niye o kadar kötü bir şey olsun ki? Niye İngilizce ve hatta üçüncü bir yabancı dil öğreniyoruz o zaman? Hem ne kadar değişik olabilirler ki bizden? Hicaz Amcalar da bizden çok farklı ama işte burada, hep birlikteyiz. Mutlu muyuz?

Ben bu evi seviyorum. Bu evde olmak rahat. Biri biter bitmez diğeri başlayan şarkılar eşliğinde yaşamak, filmlerde yaşamak gibi. Bu gece duyduğum şarkıları daha önce hiç duymamıştım. Yabancı dilde şarkılar çalıyor bir süredir. Yumuşacık bir kadın sesi. Ara ara köpürüyor. İtalyanca sanırım. Yunanca veya. Babaannem bazen konuşmalardan çekilip şarkılara bırakır kendini. Sol elinin incecik uzun parmaklarıyla masanın üstünde ritim tutar. Şimdi yenisi başladı. Babaannem elini masadan çekti. Yine aynı kadın söylüyor. Bu seferki daha şenlikli bir şarkı. Deli mi diyor yoksa telli mi diyor? Öyle güzel ki babaannem... Güzel olduğu kadar yetenekli de. Gözümü ondan alamıyorum. Onun yakınında olmak ayrıcalıklı bir şey. Yani herkesin babaannesi dansçı olamaz. Sıradan bir dansçı da değil ayrıca.

Memnuniyetle mi memnuniyetsizce mi olduğunu belli etmeden babam bir zamanlar anlatmıştı ki babaannem baleyi Türk Sanat Müziği'yle edermiş. Çok yadırganmış başta. Sonra herkese bir bir kabul ettirmiş kendini. Öyle de dediğim dedik yani. Haziran çok mutlu olmalı. Babaannemle yaşıyor, kim bilir ne enfes şeydir. Ama Neşe Yenge hayattayken yaşadıkları ev başka bir şeydi! Ben öyle bir evi filmlerde bile görmedim. Olur olmaz her şeyi eşyaya çevirir, salonun ortasına getirip koyarlardı. Tuhaf da durmazdı hani. Aksine, özel olurdu. Babaannemin kerevizi gibi yani. Babam dalga geçerdi. "Saçmalığa tapınan şapşallar!" derdi onlara. Asıl saçma olan babam. Hem her şeyin mantıklı mı olması gerekir? Belki de başkalarına saçma görünen şeyi yapmaktan utanmamak en mantıklı

davranıştır. Mantık ne demek pek bildiğim söylenemez. Bizim ev mantıklı mı oluyor yani?

Bizim ev düz. Düz deniz gibi değil. Düz çarşaf gibi de değil. Çünkü düz deniz de düz çarşaf da desenli olabilir. Bizim ev desensiz. Bizim evdeki desenler yalnızca abimin çantasında sakladığı defterlerinde. Öyle değişik çiziyor ki... Abimin çizdikleri tam da Haziran'ın vaktiyle anne babasıyla yaşadığı evde her gün çoğalan, kendi elleriyle yaptıkları ilginç eşyalara benziyor. Ben en çok, Hicaz Amca'nın Neşe Yenge için yaptığı bileziği beğenmiştim. Almış bir tatlı çatalını, eğmiş bükmüş, uçlarını da nasıl yapmışsa kıvırmış, üzerine boncuklar yapıştırmış ve olmuş mu harika bir bilezik! Canım Haziran... Babasının annesine yaptığı kolyelerden birini takmış boynuna. Tanıdım. Mor kadife bir kumaşı burgu burgu sarıp, ucundan gül deseninde kesilmiş parşömen kâğıt sarkıtmış Hicaz Amca. Kâğıtta, Neşe Yenge'ye adanmış bir şiir yazılı. Hicaz Amca'nın el yazısıyla... O eve yazık oldu. Neşe Yenge ölünce Haziran'la Hicaz Amca dayanamamışlar o evde yaşamaya. Satmışlar. Zaten öylece taşındılar babaannemin yanına. Sonradan Hicaz Amca ayrı bir daire kiralamış kendine. Rahmetli İhsan Dede'nin emekli maaşıyla ödermiş kirasını. Babam anneme anlatırken duymuştum, tek odaymış. Orada yazar, kimi geceler orada yatarmış. Bilmiyorum. Mutsuz değiller bence.

Bizimki de mutsuzluk değil ki. Ne bileyim, insan sürekli mutsuz veya sürekli mutlu olabilir mi? Bizim evin duygusu hep aynı. Tekil bir duygu. Sürekli bir duygu. Nasıl tanımlarım bilmem. Abime sorsanız, o bilir. Çok güzel anlatır canı isteyince. Semih Abiler'e hiç gitmedim mesela. Semih Abi, Yonca Yenge'yle yaşıyor. Annem hiç tasvip etmiyor annesi Yonca Yenge'yi de ondan göndermiyor beni onlara. Kaşlarını gökyüzüne kaldırıp aynen böyle diyor: "O kadını hiç mi hiç tasvip etmiyorum!" Nedenini

bilmiyorum. Tasvip etmek tam olarak ne anlama geliyor, onu da bilmiyorum. Niye tasvip etmek zorunda olsun ki insan insanı? Yonca Yenge işte o. Anneme ne ki? Eh, Yılmaz Amca da tek başına yaşıyor tabii. Semih Abi'yle bir arkadaşlığımız olamıyor böylece. Buraya, Haziran'la oynamaya bırakırdı annem beni çocukken. Ne sevinirdim... Sonradan getirmez oldu. Sordum anneme, ne oldu da artık gitmediğimi. "Seni de kendi gibi şımarık yapacak, yeter!" demişti. Bir şey diyememiştim. Bizim evde şımarıklık büyük kabahat. Haziran şımarık mı şimdi? İnsan nasıl şımarık yapılır ki?

Koza Hala da bu evde mi yaşayacak acaba? Öyle dedi ya babaannem. Ama Koza Hala, "Bakalım" dedi. O mutlu mu acaba? Niye mutlu olmasın canım, yirmi yedi yıl sonra kendi evinde ya. Bence bizim evden bir çıkan, yirmi yedi yıl sonra gelip tekrar evdekilerle aynı masaya oturamaz. Koza Hala oturabiliyor. Burası babaannemin evi çünkü. Babaannem kim bilir ne mutlu... Neden gözleri öyle? Şalına sarılmış sıkı sıkı. Üşüyor mu? Ev sıcak oysa. Bu evde yaşasam hiç üşümezdim ben. Abimle burada yaşasaydık ne iyi olurdu... Bir kere abim defterlerini saklamak zorunda kalmazdı. Haziran, abimin çizdiği desenlerden en beğendiğini babasına gösterirdi, Hicaz Amca da o desenlerden eşyalar tasarlar, getirir, buraya, masanın üstüne koyardı. Bence o zaman babaannemin gözleri böyle bakmazdı.

Hadi fotoğraf çekilelim.

Aa tabii ya!

Tüh... Yemekler de bitti bitecek... Keşke başta akıl etseydik be Hicazım.

Olsun annem. Önemli olan sofradaki yemekler değil sofradaki bizim birlikteliğimiz.

Doğru doğru. Durun ama bir saçımı tarasaydım...

Anne daha ne kadar güzel olacaksın?

Mahcup ediyorsun beni Yılmaz...

Oh, güldü büyükannem. Şalını da çıkardı.

Kim çeksin?

Ben çekeyim mi anne?

Yok daha neler Koza... Otur oturduğun yerde!

Ben çekeyim.

Ay, sağ ol Nuray... Sonra da başkası çeker, sen de olursun.

Nasıl duralım? Yılmaz, görüntü yönetmenliğini sana bırakıyoruz.

Oturalım canım. Böyle iyi. Ama sen ayağa kalk anne.

Olur mu öyle şey?

Bal gibi olur. Dansçı kadın hiç oturur mu?

Peki o halde... Eda nerde?

İçerde telefonla konuşuyor. Sonra katılır. Hadi şimdi çok iyi Edibe.

İyi madem... Hepimizi alıyorsun değil mi?

Şey babasından gözükmüyor. Canım biraz daha sokulabilir misin içeriye?

Abi, sana diyor. Abime seslenmek için başımı çevirdiğimde fotoğraf makinesine nasıl baktıklarına takılıyor gözüm. Hemen arkamdaki büyük abim ciddi bir ifade takınmış. Babam uzaklara dalıp gitmiş. Arkasında abim, gerçekten gözükmüyor. Şimdi biraz uzattı başını. Abimin arkasında Haziran, Koza Hala'ya sokulmuş,

tebessüm ediyor. Gülümseyişleri Koza Hala'yla ne çok benziyor! Babaannem ayakta. İki yanındaki Hicaz Amca'yla Koza Hala'yı tutuyor ellerinden. Ağlayacak gibi gülüyor. Hicaz Amca dişlerini göstere göstere gülüyor. Yanında yani tam karşımda Yılmaz Amca var. Artistik bir bakış atıyor. Onun önünde Semih, gülünç bir şekilde poz veriyor.

Önüne dön Mine.

Annem, endişeli suratıyla beni uyarıyor. Daha ben poz verememişken Hicaz Amca'nın arkadaşı flaşa bastı. Acayip çıkmış olmayım! Bir anlık sessizlik oldu. Aniden masaya sıcak bir gürültü yayılıyor. Katılsam mı ben de? En azından bir bardak daha su isteyebilirim. Onun için de kızacak değil ya annem. *Koza Hala, sürahiyi uzatabilir misin lütfen?*

15
Cam Sürahi

Derler ki, su bulunduğu kabın şeklini alır. Bu düpedüz suyun kişiliğine hakaret etmektir. İnsanlar der bunu. Su içmeden yaşayamayan insanlar. Suyu baş tacı edeceklerine böyle yakışıksız yakıştırmalar yaparlar. Senin yaşamak için eve ihtiyacın yok mu? Var. Benim bile var. Suyun ne günahı var? Su yaşamak için bana ihtiyaç duyar. İnsan, bulunduğu evin şeklini alır mı? Evet mi? Aman, siz insanlar da pek çelişkili yaratıklarsınız! Bağışlayın ama ben basit olmaktan başka şey bilmem. Baştan anlaşalım, konuşma biçimim hoşunuza gitmiyorsa benden su içmeyin.

Aklıma takıldı şimdi. Su, her seferinde onu içen insanın şeklini mi alıyor? İnsanlar su içince suya ne oluyor? Göremiyorum. Ben görmek için kulağımı sarkıtırken yeni sularla doluyor içim. Demek ki insanın içinden çıkıp

benim içime doluyor sular. Yanılıyor muyum? Şeylerin nerden gelip nerelere gittiklerine dair aklım bilgece çalışmıyor olabilir. Ama muhakkak sizin bilmediğiniz bazı şeyleri biliyorum. Bazı şeyler olmasa da bir şeyi... Kaderi. Çünkü kaderin nereden gelip nereye gittiği belli değildir.

Sözlerimi, suyumu içer gibi yutup yutmamak sizin bileceğiniz iş. Ama görüyorsunuzdur ki benim içim dışım birdir. Plastik sürahiler için palavracı denir. Melamin sürahiler için dedikoducu. Biz cam sürahiler, ezelden beri doğrucu diye anılırız. Genellemeler insanlar için yanlış olabilir ama eşyalar için genelde doğrudur. Efendim, biz cam sürahiler arasında şöyle bir naçizane inanış vardır ki sağı solu belli olmayan kader, insanın içtiği sudan belli olur. Tabii eğer onunla aynı zamanda su içen birileri varsa. Aynı anda su içen insanların kaderi ortak olur.

Anlayacağınız, sürahi deyip geçmeyeceksiniz! Sürahi, suyun kaderidir. Sürahi bitene kadar su bitmez. Su, insanın kaderini söyler. Su bitene kadar insan bitmez. Yemeğin başından beri aynı anda su içenleri söyleyeyim mi, ne dersiniz? Sizi meraklılar sizi... Ama önce bizim dünyamıza dair bir iki kelam daha edeceğim yüksek müsaadenizle.

Bizim dünyamız sizin dünyanızdan o kadar da farklı değildir. Nihayetinde sizin dünyanızda yaşarız biz de. Yaşam tarzlarımız başkadır sadece. Tabii bir de inançlarımız. Bakınız, yoksa dilimiz bile aynıdır. Aynı dili konuşanlar birbirlerini bulunca hemen kendilerini anlatmaya başlarlar. Masaldır, ağızdan ağza yayılır, bakarsın ben de bir zamanlar yaşamış biri olarak anılırım diye düşünür her biri. Benimki de o hesap. Kötü bir niyetim olamaz. Gönlüm, içimdeki su gibi temizdir.

Efendim, cam sürahilerin soylu bir geçmişi olduğu rivayet edilir. Suyu insanlığa asil kulaklarımızdan akıtırız. Bir elimiz vardır yalnız. Elimizi hep belimizde tutarız.

Cam sürahiler arasında bu duruş, nezaket göstergesidir. Bilhassa çeyizliklerimiz makbuldür. Övünmek gibi olmasın ama ben de çeyizlik cam sürahi sülalesine mensubum. Çeyizlik olmanın nasıl bir hissiyatı olduğunu isterseniz biraz açayım.

Çeyizlik olmak nadide olmaktır. Nadideyseniz, insanlar sizi incitmekten, kırmaktan bir hayli çekinir. Başkalarına hoyrat davranan insanlardan bu kadar ayrıcalıklı bir yaklaşım görmek gururlanma vesilemizdir. Mamafih aramızda kalsın, hepimiz içten içe hoyratlığın özlemini çekeriz. Prensesler gibiyizdir. Her gün öylesine ağdalı, ölçülü ve kibar olmak inanın pek meşakkatlidir. Nasıl ki her prensesin içinden "Ne olur bugün elim daha şehvetli öpülse, kulağıma alabildiğine edepsiz bir söz söylense" isteği geçer, biz cam sürahiler de içimizden, "Ne olur bugün elimden alabildiğine acımasızca tutulsa, kulağımdan daha coşkuyla sular akıtılsa" diye geçiririz.

Hangi prenses aniden belinden kavranıp, bir süre kucakta taşındıktan sonra başı dönerken yere bırakılma duygusunu tatmak istemez? Aynı şey bizim için de geçerlidir. Her cam sürahi aniden belinden kavranıp, bir süre avuçta taşındıktan sonra başı dönerken yere bırakılmanın tadını merak eder. Belki bir gün bir cam sürahiyi mutlu etmenize yarar bu söylediklerim. Ama siz yine de benden duymuş olmayın. Sonra gelip de yanlışlıkla kırdığınız cam sürahinin hesabını benden sormaya kalkışmayın.

Camın şakası olmaz. Kırarsanız, sizin de canınız yanar. Boşuna camla can sözcükleri birbirine bu kadar benzemez. Hâlâ dinliyor musunuz beni? Sırf bunların kaderdaşlığını merakınızdan dinliyorsunuz ama değil mi? Yanılıyorsam affedin fakat öyle sanıyorum ki sizin gerçeğinize benzemeyen gerçekleri sıkıcı bulursunuz. Bence bulmayın. Her şeyin nereden gelip nereye gittiğine

o kadar emin olmayın. Her şeyin başı ve sonu olmayabilir. Bana güvenmiyorsanız suya bakın. Sudaki kendinize değil efendim, suyun kendisine bakın.

Sabrınız için teşekkür ederim. Bir bardak su içmeden gitmeyin. Benden içilen suyun tadı bir başkadır. Kim bilir sizinle aynı zamanda su içenler kimler? O kadarını buradan göremem. Yine sular doluyor içime. Gözlerim boşalmadan açıklıyorum sofradaki kimle kimin aynı anda su içegeldiğini... Efendim? Neden söylemeyeceğim? Nedeni yok mu? Kusura bakmayınız sevgili dinleyicilerim. O izin vermiyor. Ne yazık ki söylemeyecekmişim aynı anda su içenleri. Onun size söyleyecekleri varmış. İçimdeki suya gizlenip, Koza Mine'nin bardağını doldururken kazara taşan su olup diyeceğini bir taşımlık diyecekmiş.

(Yeniden merhaba. Kabalığım için beni bağışlayın. Konu kader olunca yerimde duramadım. Benim yerime sürahi açıklayabilir diye bekledim ama yapmadı. Nereden bilsin sürahi? Bir ahı sürdürmektir sürahinin işi. Benim işimse araya girmektir. Başından beri sabırla bekledim. Baktım sıranın bana geleceği yok, birinin sözünü kesmeli dedim. Kader lakırdısını işitince parmaklarım karıncalandı. Belki de önemsiz bir şey işiteceğiniz. Ben yine de söyleyeceğim. Bir kez kestim sözü. Kesilen söz kanar mı dersiniz? Konuyu dağıtıyorum. Şıp diye toparlarım. Bakın: Şıp. Fotoğrafçı şipşakçıdır, yazar şıpşokçu. Söz, pıhtılaşmış kandır. Kesildikçe çoğalır. Kader diyordum. Kim kimin kaderidir, bilir misiniz? Nerden mi bileceksiniz? Rüyalarınızdan elbet. Aynı rüyayı görenler birbirinin kaderidir. Bu sofradakilerden bu geceye dek aynı rüyayı gören kimse olmadı. Bunu bilmeniz kâfi. İşte, bu kadardı diyeceğim. Fuzulilik mi ettim? Umarım canınızı sıkmadım söz alarak. Beni, daha doğrusu onları dinlediğiniz için bahtiyar olmanızı dilerim. Öyle güzelsiniz ki... Ben olmasam da siz hep var olun. E mi?)

16
Topik

Daha önce hiç görmemiştim. Ne yemeği bu?

Topik. *Ermeni yemeği.*

Annemle Korkmaz'ın sözcükleri havada çarpıştı.

Anladım.

Ne kolaymış anlaması. Tabii kolay. Anlaması gerekeni anladı. Kazık kadar oldum hâlâ anlayamadım. Saçlarım kumraldan küle külden dumana döndü, yine de anlamadım. Yirmi üç yaşındaki yeğenim Kıvanç anladı. Ben anlamadım. Ondan üç yaş küçük bir kaçak olarak, yeni yeni söktüğüm Fransızca ile Koza'dan bambaşka bir insanın hayatını yaşamayıp da bu evde, bu sofrada, şu an oturduğum babamın sandalyesinin boş kalması kaydıyla başka bir sandalyede oturmuş, taze damat Korkmaz ve

ağzının içine bakan karısı Fikriye'yle, hevesli yönetmen Yılmaz'la, masum Hicaz'la, sevmek için yaratılmış annemle böyle, belki bir lokma daha sıradan bir akşam yemeği yiyor olsaydım anlar mıydım? O yaşımda onca şey yaşamış, yaşlanmış gözü kara bir genç olarak yaşadığım hayal kırıklığını anlar mıydım? Kaçmasaydım, ne o gün ne bugün yer alabilir miydim bu sofrada? Ben de kaybedilmez miydim? Hayatta kalmam için tek koşul anlamamam mıymış? Seçme şansım olsa, yaşamak mı anlamak mı? Uslanmaz arlanmaz bir koca kadın olarak tabii ki yaşamak derim. Bütün üslubunca anlamalar Kıvanç'ın olsun. Anladı ya, yemiyor. Yemez tabii. *Anne, bir top topik daha alabilir miyim?* Nihayet sesim çıktı.

Ben de büyükanne.

Gülüştük Haziran'la.

Kıvançcığım sen yemiyorsan büyük bir zevkle o canım topiğe yazık etmeyebilirim.

Hicaz da katıldı bize. Haydi hayırlısı. Korkmaz renk vermiyor. Gözlerim Kor'da. Onunkiler Haziran'da. Anlık bir tereddüt sonrası kurnazca yemeğe başladı. Helal olsun sana. Haziran'ın gözleri yine bende. Annem, şımarık bir kız çocuğu gibi beğeniyle ekmeğine topik sürmekte.

Beğendin mi Kor?

Beklemiyordum bunu annemden.

Çok... kişilikli.

Korkmaz, elinde öylece tutageldiği çatalını bıraktı. Çatalın sesi kulaklarımızı tırmaladı. Kor'un yüzünde ne bir zevk belirtisi ne de pişmanlık var. Yemeye devam ediyor.

Mineciğim, yesene babaannecim.

Mine'nin gözler annesinde. Annemin ona uzattığı tabağa mahcupça uzatıyor kaşığını.

Ne var içinde babaanne?

İyilik güzellik var.

Semih de uzattı tabağını. Sözü olmayan Semih. Oynadığınca var. Babası da yiyor nasılsa. Babası yemese de sanmam ki umursasın. Semih sofrada bu aileden bağımsız olarak var. Ben ne olarak varım? Nasıl görüyorlar beni? Ne biliyorlar hakkımda? Babam bu masada, bu boş kalmaya alışık sandalyede tesadüfen oturuyor olsa, bana baksa... Bakar mıydı? Görür müydü yaşadıklarımı? Anlar mıydı değil... Zaten bütün beylik anlamalar Kıvanç'tan yana. Derdim anlayıp anlamayacak olması değil... Saygı duyar mıydı babam bana?

Bak baba, ben de senin gibi oldum çıktım derdim. En sevdiğin torunun Haziran'dan biraz küçükken, yürekten inandığım hiçbir şeyi gerçek yapamadım. Bu dünya güzeli ülkeye insancıl bir yaşam getirmek için insancıl olmayan ne varsa hepsini etimin, ruhumun her noktasında, saçımın her telinde, sırtımın her kemiğinde, parmak uçlarımda, dizkapaklarımda, topuklarımda, dirseklerimde, kasıklarımda, gözlerimde tecrübe ettim. Ben korkaklığımdan değil, umudumu hâlâ koruduğumdan kaçtım. Oradaki arkadaşların yardımıyla geç de olsa devrimi gerçekleştirebileceğimizi sandım. Yunanistan'dan doğru Fransa'ya vardım ve Rosa'yı tanıdım. Fransa demek Rosa demek oldu benim için. Oradan yani Rosa'dan nereye, nasıl kaçardım artık? Rosa'yı kaderim belledim. İnanma arzum öyle karşı konulmazdı ki, kaderim olan bu inançsız genç kadına âşık oldum.

Öykümü sorar mıydı bana babam? Babam varken bile yoktu ki sorsun. Babam her zaman öyle yoktu ki, öldüğünü hiçbir zaman anlayamadım. Sofradakiler ne kadar, nasıl biliyorlardır öykümü? Bilmeye ihtiyaç duymuyorlar. Yok saymak tam da böyle bir şey: Masalıma karınları tok. Çünkü benim masalım biraz da topiğin masalıdır. Öteki olan ne varsa işte o benim. Korkmaz için Ermeni ne demekse Kürt ne demekse Koza da o demektir. Hem sosyalisttir hem lezbiyen. Hem nohuttur hem tahin. Susmayıp anlatmaya kalksam, masalım midesine oturur. Sırf abim değil, Yılmaz için de böyle bu. Kendisi için yaptığı filmleri kişiliği edinen kardeşim, bir başkası için ne yaptı şu hayatta? Saygı duyuyorum üretkenliğine ama hepten değil. Her filmini bencilliğine teati etti Yılmaz. Bencilliği, önemsediği tek seyircisiydi. Kendine benzemeyen kimseyi anlamaya çalışmadı. Sevdi, doğru, ama düşünmekten korktu. Sevdiğinin ona muhtaç kalmasından, sevdiğine yardım etmek zorunda kalmaktan, kendisini paylaşmak gereği duymaktan korktu. En azından bir çocuğu oldu. O da yazık ki kendinden başka kimseyi, en başta da dünyayı tanımayan, uçkurunun derdinde, tavşan boku gibi ne kokan ne bulaşan, annesi kılıklı bir züppe oldu. Yakışıklıyım diye ne yapsa haklı görüyor kendini. Ne yazık. Babası gibi, olumlu bir konu olmadıkça geri çekiliyor masadan. Geri çekilmek ne kelime, istedi mi kendini bir hamlede yok edebiliyor Semih. Duyarsızlıkta Yılmaz'ı bile geçmiş. Yılmaz yine de kaçırdığı gözüyle, isteyip de söyleyemediğiyle bir şekilde kendini hep burada tutuyor. Yine de gönlünün bir yanı hep burada kalıyor.

Ne kadar yaşlanmış Yılmaz. Hele Korkmaz... Hicaz'ın bile saçları aklanmışsa zaten hepimiz kesinkes moruk olmuşuz. Hiçbir zaman adam olmayacak Hicaz bile adam gibi görünüyor göze. İyi ki adam olmamış o... Olan bence bu masada Korkmaz'ın çocuklarına olmuş. Bugün ilk

kez gördüğüm yeğenlerim Mine'yle Kıvanç kendilerini kandırıp Korkmaz'ın sözü altında bir doğru hayat yaşayacaklar. Bu hayatın yanlış olduğunu görebilecek zekâda olsalar da kendilerini babalarıyla aldatacaklar. İçlerinden bir tek Kor, kendini kandırmayacağa benziyor. Yanlışı doğru yaşamaya kalkışmasa keşke. Yanlışı doğrultmaya uğraşsa... Suratından belli ne parlak çocuk olduğu. 19 yaşındaymış. Daha ne küçük... Kor'dan sadece bir yaş büyüktüm bu evden demir aldığımda. Demek Kor kadar küçücükmüşüm bu ülkeyi kurtarmaya kalkıştığımda. Kor kadar küçücükmüşüm, geçmişim binbir işkenceden... Kor kadar küçücükmüşüm evime, şehrime, ülkeme uzak düşmüşüm... Kor kadar küçücükmüşüm onun kadar küçücük bir kıza gönül vermişim... Kor kadar küçücükmüşüm bir daha geri dönemeyeceğimi bilmişim...

Geri mi döndüm? Burası bıraktığım ev mi? Ben bu evde büyüyen Koza mıyım? Bu ev benim için ne alışkanlıklarım, ne anılarım. Bu ev bir insan. Bu ev, anne. Yüzüne bakmaya utandığım, kıymetini bilemediğim, el üstünde tutup mutlu edemediğim annem. İnsanların en güzeli. Anne değişmez mi? Hepimize acılar gelir, tutkular gelir de anneye gelmez mi? Anne her şeyi içinde biriktirir biriktirir de gün gelir taşmaz mı? Anneye hiçbir şey olmaz mı? Anne, önce Korkmaz'ın, sonra benim, sonra Yılmaz'ın, sonra da Hicaz'ın olan anne, annesini kaybedeli beri Haziran'ın annesi, benim annem, hayran olduğum kadın, hepimizden önce babamın annesi, muhalif, şıngır mıngır, sırma saçları hep belinde, dal gibi, küçümen, eşsiz Edibe. Hiçbirimiz benzeyemedik sana anne. Hiçbirimiz anne olmadık çünkü. Ben bile. Öyle çok isterdim ki sen olmayı. Güzel olan sendin. Kendimi beğenmek aklımın ucundan bile geçmezdi. Rosa'yı tanıyana değin...

Rosa bana benim de güzel olduğumu gösterdi. O değil de yakışıklı bir adam inandırmaya çalışsaydı beni,

inanmazdım. Rosa bana hiçbir zaman âşık olmadı. Böylece dünyada neden kaybettiğimi gördüm. Gördüğüm şeyin ucu göremediğim güzelliğimden başlayıp en iyi gördüğüm annemin güzelliğine uzanıyordu. Güzellik, bu evde iyiliğin eş anlamlısı. İyinin sonunda kazandığının anlatıldığı bu evde... Kıvanç hiç bilir mi bu evin masallarını? Bilir mi, benim de iyi olan her şey gibi kötüyü sevdiğimi? Kötü kâh bir insanoğlu oldu kâh insanlık. Rosa beni hiçbir zaman sevgilisi olarak kabul etmeyip, gün gelip hiçbir zaman aşkla sevmediği sevgilisine döndüğünde, ben o ait olmadığım şehirde dımdızlak kaldığımda farkına vardım: Meğer insanlık öyle memnunmuş ki hayatından, öyle rahatmış ki bir şeyleri canla başla sevmemekten, yamuk yumuk yaşamaktan...

Bu ülkede neden devrim olmuyor, neden iyilik hep kaybediyor, Rosa'yı sevdiğimde öğrendim. Kendimi kumral saçımdan, yeşil gözümden, az konuşmamdan, ortalıkta olmayışımdan babama benzetirken gözümden kaçırdığım bir şey olmuş: Aslında ben de annem gibi hep sevmek, daha çok, daha çok sevmek istemişim. Sarışın yakışıklılığı dışında annemden bir dirhem güzellik alamamış olan Korkmaz'ın aksine ben kendimi ötelemiş, insanları öncelemişim. Korkmaz galip mi gelmiş? Ben yenik miyim? Hepimiz aynı sofrada birleştik. Babamın aklına esince geldiği bu evde çocuk olduğumuz günlerde annem, "Biz bir aileyiz" derdi. Marx'ın veya Simone de Beauvoir'nın vaktiyle seni çarpan bir sözünü gün gelir unutursun. Ama annenin veya babanın vaktiyle seni çarpan bir sözünü bir ömür unutamazsın. Annemin, "Biz bir aileyiz" deyişi sürekli kulaklarımda çınlar. Biz hâlâ bir aile miyiz? Aile ne demek anne? Hakkını ödeyemeyeceğimiz anne mi? Hiç durmadan özlenen baba mı? Kardeşinden utanan abinin kardeşi olmak mı? İçini olduğu gibi dökememek mi? Birarada olmanın kıymetini

bilmemek mi? Birarada olamamak mı? Ben mi yanlış anlıyorum anne? Ailenin anlamının doğrusunu da abimin akıllı oğlu Kıvanç'a mı sormalı?

Kıvanç da bir aile babası olacak değil mi? İtaatkâr çocuklarının babası olacak. Korkmaz gururlu dede, Fikriye göğsü kabarık nine. Kor da baba olacak. Ya annesi gibi bir kadına varıp mutsuz olacak, ya da ailesini karşına alıp bal gibi mutlu olacak. En üzücüsü Mine'nin durumu. Ama yok, ben Mine'yi sahipsiz bırakmayacağım. Öyle mi Koza? Sonra yine yüzüstü bırakılayım, değil mi? Kimin iyiliğini istesem kötü bellemedi mi beni? İyileştirdiğimi görmek sevinci kötü görülme üzüntümü giderebilecek mi? Dayanabilecek miyim buraya? Başımı alıp gidecek miyim yine, gidebilecek miyim? Kalmayı, ailem demeye dilimin varmadığı bu sofranın, bu ailenin bir parçası olmayı becerebilecek miyim? Niye sormuyorlar? Niye sormuyorlar nasıl yaşadığımı? Nasıl bir yerdi uzak? Orada neler geldi başıma? Nasıl kaldım hayatta? Doğru, ben yoktum ya. Göze görünmeyen şey yoktur ya.

Hayır abi, hayır kardeşim, hayır. Sizin gibi evimden kalkıp gelmedim buraya; ben buraya, evime döndüm. Farkı göremiyorlar mı? Ben uzaktan buraya, ben, sizin kardeşiniz, ablanız... Hicaz, annemi üzmemek için suskun. Ya abim? Korkmaz... Kimsin sen? Nereden geldin? Bu evde büyümedik mi ikimiz de? Nasıl merak etmezsin abi? Başımdan geçenlerin de mi profesörüsün sen? Yok mu bilemeyeceğin şey? Bırak bilmeyi. Görüyor musun abi? Saçlarım niçin gri, görmüyorsun. Çok iyi bildiğin gözlerimde oluşmuş katman katman yaraları görmüyorsun. Ben senin gözlerinin içine bakıyorum. Çok hastalandığım o sonbaharı hatırlıyor musun? Kolumun altında derece ile yatıyordum. Annem, başıma koyduğu bezi ıslatmak üzere banyodaydı. Yılmaz uyuyordu. Daha Hicazımız yoktu. Başımda duruyordun. Ayaklarım

yorganın dışında duruyordu. Üstümde incecik bir gülkurusu battaniye. "Baba" diyorum sana. İçerden annem sesleniyor: "Kormaaaz, Koza'nın ateşine bak bakalım..." Yüzüme eğiliyorsun. Beni alnımdan öpüyorsun: "Düşmüş." diyorsun. Göz göze kalıyoruz. Abim bana bir daha öyle bakmıyor. Bana kimse bir daha o gözle bakmıyor.

Korkmaz, senin o gözlerini ben hep özledim. Şimdi sen, o gözlerine ihtiyaç duymayarak görüyorsun beni. Gördüğün ben değilim. Ben buradan çıkıp buraya gelmedim. Ben buradan çıkıp buraya döndüm. Abi... Sen benim dönüşümü anlamadın. Benim dönüşümümü yaşamadın. Sen benim aksimsin. Hayatta öfke duyduğum her şeyin kıvılcımısın, nedenisin. Beni yok edensin. Beni var tutansın. Kavgacı sarışın kargamsın. Kız gibi giyinemediği için durmadan dalga geçtiğin alıngan kumral Kozalak değil miyim? Tiksiniyor musun benden, memelerimle bir çocuğa süt, bir erkeğe haz vermediğimden? Kadın olamayan kız kardeşinden utanıyor musun? Rosa'yla nasıl tanıştık, nasıl bir kaderdaşlığımız oldu, hiç mi dinlemek istemiyorsun? Seni tanıyorsam dinlemek istiyorsun. Seni tanıyorsam sormamaya yeminlisin. Seni tanıyorsam utanıyorsun. Seni tanıyorsam aldırmıyorsun. Seni tanıyorsam kahroluyorsun. Seni tanıyorsam içinden küfrü basıyorsun. Hazır hepimiz susmuşken içimden sana o günü anlatacağım.

"Bana bir masal anlat baba
İçinde bütün oyunlarım
Kurtlar kuzu olsun
Şekerle bal

Baba bir masal anlat bana
İçinde denizle balıklar
Yağmurla kar olsun
Güneşle ay

Anlatırken tut elimi
Uykuya dalıp gitsem bile
Bırakıp gitme sakın beni

Bana bir masal anlat baba
İçinde tüm sevdiklerim
İçinde İstanbul olsun"*

Onu ilk gördüğümde, Yunanistan'dan bindiğim gemiyi ve içindeki perişan beni iskelede karşılayan, uzun araba yolculuğunda tek kelime etmeden arabayı süren, indiğimizde bavulumu taşıyıp beni saklanacağım eve getiren yoldaş, önce cebinden çıkardığı anahtarı, ardından bavulumu verip "Yolun açık olsun" deyip gidince, artık Türkiye'de olmadığımı fark etmeyerek, alışkanlıkla, bir gören olur endişesiyle hızla evin kapısını açıp içeri girdiğimde, altında donu, üstünde göbeğinden düğümlenmiş tişörtü, elinde koca bir dilim peynir, sokak kapısının tam karşısındaki kapıdan çıkmış bir başka kapıya giriyordu. Beni görünce durdu. Karşımda onu öyle görünce çok utanmıştım. Yüzüne bakmakta zorlandığımdan gözlerimi tişörtünün orta yerindeki kocaman dil çıkarmış etli kırmızı dudağa diktim.

"Rosa" dedi. Yüzümü kaldırıp, gözlerimi gördüğüm en büyük gözlere dikip, "Koza" diye düzelttim. Alelacele "Rosa" diye yineleyerek o da beni düzeltti. Başımı salladım. Peynirin hepsini ağzına attı. Dil bilmemenin acizliğini derhal yaşıyordum. Üstüne bastıra bastıra, "Ka" dedim. Rosa'nın ilgisini çekti hâlimiz. Peynir dolu ağzıyla, "Eahr"vari bir ses çıkardı. Sinirim bozuldu. İnat ettim. Ağır ağır, "Ka- O- Ze- A" dedim. Anlamama sırası ondaydı. Uzun uzun, belki de çok kısa bir süre boyunca ama çok çok birbirimize baktık. Baktık. Baktık. Baktık.

* Söz: Yavuz Turgul & Cengiz Onural. Müzik: Cengiz Onural.

Baktık ve bir anda kahkahalarla gülmeye başladık. Kahkahanın sarhoşluğuyla meğer onca zamandır elimde tuttuğum küçük yeşil bavulumu daha fazla taşıyamayarak yere düşürdüm. Elini elime uzattı. Şaşırdım. Sevindim. Bavulumu öylece yerde bırakıp elinden tuttum. Ben içeri girerken çıkmakta olduğu kapıya sürükledi beni. Mutfakmış. Buzdolabını açtı. Koca dolapta üç dört çeşit peynir, iki de kırmızı elma vardı. Peynirlerden birini seçip kapağı kapattı. Jelatininden çıkardığı bembeyaz üçgen peyniri eliyle kabaca ikiye böldü. Masanın üstünde peyniri, mutfağın ortasında beni bîçare bırakıp gitti. Yeni hücreme hoş mu gelmiştim?

Bir dakika dolmadan, elinde yarısı içilmiş bir şişe şarapla mutfağa döndü. Şarabı dudağıma uzattı. Başımı hayır anlamında salladım. Güldü. "D'accord"* dedi. Bu, Rosa'nın tılsımlı sözcüğüydü. İlk o zaman duyduğum 'dakoğh'un, meydan okumakla oluruna bırakmak arasında gidip gelen tınısı öyle hoşuma gitmişti ki içim rahatladı. Masanın üstündeki peynirin yarısını alıp eline uzattım. Aldı. Bir lokmada yedi bitirdi. Kalanı alıp dudağıma uzattı. Biraz çekindiysem de canımın çok çektiği o yarım peyniri onun ellerinden yedim. Hiç alışkın olmadığım bir tattı. Biraz bizim taze kaşar peynirini andırıyorduysa da karbeyaz dışı lastik gibiydi. İçiyse yumuşacık pasta kremasıydı sanki. Ekmeksiz asla yiyemeyeceğim bir şeydi. Oysa Rosa'yı tanıdığım gün tattığım 'dakoğh' lezzetindeki brie peynirini hiçbir zaman ekmekle yemedim.

Ertesi akşama kadar görmedim Rosa'yı. Gece, dışarısından çekindiğim odamın alışkın olmadığım kadar yumuşak olan yatağında uyumaya çalışırken kapım çalındı. Sabah olmuş, güneş doğmuş gibi canlılıkla kalktım yatağımdan. "Kim o?" demek üzereyken yaka-

* (Fr.) Tamam.

ladım kendimi. O olduğuna emindim. Susup açtım kapıyı. O değilmiş. Yabancı bir kadın. Kadın dediğim ben yaşlarındaydı ama her şeyiyle kadındı. En çok da tırnaklarıyla. "Rosa!" dedi telaşla. Bu kez düzeltmedim. "Allez!"* diye ekledi. İçimden yineledim: 'Ale'. Gayriihtiyari, "Aile?" diye sordum. Çatala benzeyen uzun ve sivri tırnaklı eliyle gel yaptı. Gitmesem ne olacaktı? Annemlerden haber gelmiş olmaydı. Dibinden kesilmiş tırnakları boyasız elimle bir dakika yapıp kapımı kapattım. Yanımdaki iki pantolonumdan kahverengi kadife olanı bacaklarıma geçirip, koyu yeşil el örgüsü kazağımı da nedenini bilmediğim bir gecikmişlik hissiyle çabuk çabuk giyip, parkamı da kapıp kapıyı açtım. Kadın, uzun tırnaklarından birini yarılamıştı. Midem kalkmıştı. Çıkardığım telaşlı kapı kilitme sesiyle durdu. Gücünü, tırnaklarından topuklarına devretti. Topuklarıyla tüm apartmanı inleterek kapıya ilerledi. Takip ettim. Dışarı çıktık.

Bu, benim Paris'teki ilk gecem olacaktı. Her yer ışıl ışıldı. Sanki gece değil de sabahtı. Yabancılığım bana korku duyurmadı. Daha ziyade, hafif bir şeydi içime dolan. Öyle hafif ve cezbedici bir duyguydu ki, kokusu bile vardı. Annemin zeytinyağlıları gibi bir kokuydu bu. Kadının her bir topuk sesi beni daha da özgürleştiriyordu. Dik merdivenlerden iniyorduk. Bizim tünel gibi bir yerdi aşağısı. Hiç kuşkusuz bizim tünelin birkaç katı büyüklüğündeydi. İşkenceye götürülürken geçirildiğim koridorların görüntüsüz varlığını duyumsadım. Ürperdim. Elimle kolumu sıvazlayarak kendimi sakinleştirdim. Beni yaşamış kılan bütün gerçeklikten bir masal boyu uzaktaydım. Yaşamak zorunda kaldığım vahşi gerçeklik nerde Paris nerdeydi... Neden şu vitrindeki yansımasına bakan Parizyen kadın değil de ben yaşamıştım gerçeği? Kader böyle bir şey miydi? Tramvaya bindik.

* (Fr.) *Haydi.*

Kalabalığın arasında ayaktaydık. Tramvay birden hareketlenince dengemi tutamadım. Tırnaklarını farkında olmadan derime batıran kadın beni kolumdan tuttu. "Amma hızlıymış Paris'in tramvayları" diye geçirdim aklımdan. Bizim suçumuz yavaşlığımız mıydı? Kadın, tramvayın camında kendine bakıyordu. Ne olur ne olmaz diye tramvayın geçtiği durakları saydım. Bu kadar uzakta işimiz neydi? Paris her yere yeterince uzak değil miydi? Yedincide indik. Dik merdivenlerden tırmandık. Yeni bir dışardaydık. Burada sokağın geceliği üstündeydi. Günlerden neydi? Beni bir günün hangi gün olduğu çocukluğumdan beri inanılmaz alâkadar etmiştir. Kimsenin önemsemediği günlerin isimleri bana büyülü gelir. Çünkü bugün ve şimdi arasında koca bir fark sezerim. Önemli olan şimdide yaşamak olmadı hiçbir zaman. Sonrada da, geçmişte de. Bunlardan hiçbiri birbiri olmadı. Başından beri yalnız bugün oldu. Bugün, şimdi bile olmayan, çıtkırıldım bir varlık bahanesi. Bugünün hangi gün olduğu bu yüzden hayati. En azından benim için. Dar, pis bir apartmana girmişiz. İkinci katın kapısını çalıyordu uzun tırnaklı.

Kapıyı çok zayıf suratlı bir kadın açmıştı. Hiçbir şey söylemeden kaygıyla bizi içeri aldı. Takip etmeye devam ettim uzun tırnaklıyı. Olan bitenin acayipliğini niye bu kadar doğal algıladığımı bilmeden en uçtaki odaya yürüdüm. Kapı ardına değin açıktı. Korkunç haldeki onu gördüm. "Komşu!" diye haykırdım. Kimse anlamadı. Gözlerim doldu. İşkence sonrası hâlime dönmüştü Rosa. Sanki kendimle karşı karşıyaydım. Ne uzun tırnaklıya ne çok zayıf suratlıya bakıp onaylarını aldım; Rosa'yı kucaklamamla kapıdan çıkmam bir oldu. Tramvaya koştum. Elimdeki bileti gösterdim. Gişeyi işaret etti görevli. Yanımda para yoktu. Nasıl yapmalıydım? Görevlinin gözlerinde durdum. Görevli biraz bekleyip

başıyla geç yaptı. Geçtik. Yedi durak sonra tramvaydan indik. Bir gecede tanıdığım Paris yollarından hızla geçip evimize vardık. Rosa'yı yatağıma yatırdım. Rosa'nın başında uyuyakalmışım.

Gece rüyamda abimi görmüştüm. Annemin saçlarını yolmuş, bir zarfa koymuş, bana, Paris'e göndermiş. Zarfı alınca yakalanacağımı anlıyorum, şüphesiz adresim tespit edildi diyorum. Kapıyı kilitlemek istiyorum ama kapı yerinde yok. Kapı hiçbir yerde yok. Hücredeymişim. "Gözlerimi açın" diye bağırıyordum uyandığımda. Rosa, ne dediğimi anlamaya çalışan gözlerle bana bakıyordu. Gözlerimi gösterdim: "göz... gözler". Kendimi gösterdim: "Ben. Benim gözlerim". Gözlerimi kapadım. Gözlerimi açtım: "Açık". Rosa'nın eline uzandım. Diğer elimle gözlerimi kapadım: "Gözlerimi aç". Rosa'nın eliyle gözlerimi örten elimi kaldırdım. Ayağa kalkıp odasına yöneldi. "Allez" dedi bana dönüp. "Aile?" diye sordum yine. "Come on..."* diye açıkladı havaice. Jeton şimdi düşmüştü. "'Come on let's twist again'** yani" dedim safiyanelikle. Bu söyleyişin benim için tek anlamı, annemin çok sevdiği ve ailece salonun ortasına toplanıp twist yaptığımız –elbette biz dans ederken Korkmaz surat asarak divanda oturup, bizi izlerdi– şarkıydı. Bunu Rosa'ya açıklayamadım. Gerek de kalmadı. Çünkü güldüm, güldük. Gülmek, anlaşmamıza yetiyordu.

Birlikte karşıya, Rosa'nın odasına geçtik. Rosa, yatağının başucuna eğildi ve yatağı kaldırmaya çalıştı. Hemen diğer ucundan tuttum yatağı. Gözüyle karşıyı işaret etti. Benim Rosa'dan daha kuvvetli bir yapım vardı. Rosa da, öyle göstermese de, yorulmak bilmezdi. İstediği şeyi yapmak onu yormazdı. El birliğiyle kız başımıza Rosa'nın yatağını benim odama taşıdık. Onun yatağını benimkiyle

* (Fr.) Haydi.

** (Fr.) Haydi yine tvist dansı yapalım. (Chubby Checker şarkısı)

birleştirdik. O geceden itibaren Rosa hep benimle, benim odamda yattı. Rosa'nın odasını ise yaşama alanımız yaptık. Yalnız Rosa, Rosalığı tuttuğu zamanlarda odasındaki koltukta yatardı. Bir gecede büyüyen ve her gece daha da büyüyen yatağımda Rosa bana Fransızca'yı öğretti. Fransızca'ya iyice hakim olduğuma emin olduğunda, düzenin böyle sürüp gitmesini sağlayan gizli sırrın kadınla erkeğin birleşmesi olduğunu anlatıverdi. Bunu anlatma ihtiyacını, hayatımın ilk Cadılar Bayramı'na denk gelen salı gecesi anne-çocuk gibi başlayıp abla-kardeş gibi süren ve iki sevgili tavrına bürünen okşaşmalarımızın sonunda ben ağlamaya başlayınca duydu.

"D'accord" dedi, "ben kadınla erkeğin birleşmesine karşı değilim ama taraftar da değilim. Sen niye buradasın?" "Efendim?" "Niye kendi ülkende değil de buradasın?" Çok iyi öğrendiğimi sandığım grameri hayata geçirmekte bir an için zorlanarak, "Ben... siyasi... ben... " diye gevelerken sesimi kesip, arayıp da bulamadığım sözcükleri bir bir sıralayarak konuşmasını sürdürdü: "Sen siyasi tutuklu veya kaçak veya düşünür veya bir şey değilsin. Sen hayatta tanıdığım en insansın." "Bu bir kusur." diye atıldım kararlılıkla, mücadelenin bana öğrettikleriyle, yaşadıklarımla. Tatlı tatlı üstüme gelmeye devam etti Rosa: "Kusur, güzelliktir Koza. Sen devrimi istedin. Biz de bundan on yıl önce kendimizce bunu istemişiz. Benim bu ülkeden öğrendiğim şey: devrim isteyen, devrime uygun yaşamalı." "Nasıl?" "Yargıları alaşağı ederek. Ama yerine yenisini de koyarak."

Bu zamana kadar ezbere bildiklerimle yeni öğrendiğim Fransızca'yı birleştirip düşüncelerimi tam istediğim gibi dile getirebileceğime emin olarak söze başladım: "Ben insanı..." Sabırsızca, hatta kabaca yine sözümü kesti: "İnsanın yerine insanı koyarsan yeni bir şey olmaz. Bunu doğa zaten yapar. Senin görevin, tanımları yenilemek." Bu

sefer onun hızına yetiştiğimi hissederek hiç beklemediğim, hiç bekleyemeyeceğim o sözleri işitmeme neden olacak o kısacık soruyu sordum: "Mesela?" Derhal yanıtımı aldım: "Aşk. Bir kadınla bir kadının aşkı en ideal haldir. Bir kadınla bir kadının birleşmesi devrimdir. Hiçbir zaman tam olarak birlikte olamaz iki kadın. İki erkek olabilir. Bizim aletimiz yok. Devrim, alet edevatla olmaz. Devrim manevi bir şeydir. İki kadının sevişmesidir devrimin can bulabileceği en uç hal."

İşkencede hiçbir arkadaşı ele vermemiş ben, Rosa'nın bu düşüncelerini işittikten sonra işkencede çözülmüş ve tüm arkadaşlarıma ihanet etmiş gibi hissettim kendimi. Elim ayağım boşandı, tir tir titremeye başladım. "Hayır" dedim, onu muhakkak haksız olduğuna ikna etmeliydim, ona tüm sosyalist bilgimle, ezberlediğim ciltlerce kitapla, yaşadığım onca kavgayla uzun uzun anlatmalıydım devrimin nasıl bir şey olduğunu, nasıl, nasıl büyük bir şey... Derken "Devrim, devrimdir" diyebildim. Dahası sustum. Telaşla sözcük arandım. İş işten geçmişti. Titreyişim geçmemişti. Kendime gelebilmem için sarıldı bana Rosa. Henüz hiçbir dudakla tanışmamış dudağımdan öptü. Söyleyemediğim bütün sözcükler yerine öpücüğümle karşılık verdim Rosa'ya. Öpüşürken duydum; kalbi dörtnala çarpıyordu. Elimi elinin içine alıp, başını kalbime koydu. Göğüslerimin tombulluğundan utandım. Rosa'nın hiç göğsü yoktu. Birbirimizden ve evimizden ayrılmak için hiçbir nedenimiz yoktu. Mutlu değildik ama özgürdük.

Yeni yılın bir şeyleri değiştireceğine kati suretle inanmazdım. İnanmak zorunda kaldım. Paris'teki ilk yılbaşımdı. Yılbaşı gecesi Rosa evimize erkek arkadaşını getireceğini söyledi. Benim de evde olmamı, yeni yıla birlikte girmemizi istedi. Bir şey demeden çıktım. Bütün gün sokaklarda dolaştım. Akşam olunca bir kafede oturdum. Anneme uzun bir mektup yazdım. Anlatmak

istediğim hiçbir şeyi dilediğim gibi anlatamadığım, dönüp dolaşıp onu ne çok özlediğimi yinelediğim bir mektup oldu. Mektubun içine, kahvenin yanında getirilen peçeteyi de koydum. Emindim, peçetenin üstündeki zarif çizimi çok beğenecekti annem. Hatırladığım bir şey daha var mektuba ilişkin: Annemin bana yaş günümde hediye aldığı ve bir türlü giymediğim için çok üzüldüğü gülkurusu pantolonun üzerimde oluğunu yazmıştım. Oysa pantolon, ben geleliberi giysi dolabımda mahzun duruyordu. Annemi mutlu edebilecek hiçbir gerçeklik bulamamıştım ki bu gülkurusu yalana ihtiyaç duymayayım... Zarfa, mektup gönderme iznim olan tek adresin bilgilerini yazıp ağzını sıkıca kapattım. Arkadaşlar, mektubumu anneme ulaştıracaktı. İnsanları seyretmeye koyuldum.

Örgütten bir arkadaş, Truffaut filmlerinden tanıdığımız Marie-France Pisier'e benzediğimi söylerdi. Bunu hatırlayıp gülümsedim. Kafedeki insanlar da beni kendilerine benzetmişler miydi? Yoksa yine de Marie-France Pisier'i andıran ama besbelli ki yabancı bir genç kız mıydım gözlerinde? Kafede bir tek ben kaldığımda, garson çocuk yeni yıl nedeniyle kafenin erkenden kapanacağını söyledi. Eve gidemezdim. Temizlik bitene kadar kafede kalıp kalamayacağımı sordum. "Bien sûr"* dedi. Gülümsedim. Her yer temizlenmiş olmasına karşın her yeri üç kez daha temizledikten sonra, "Evime gelmek ister misin?" diye sordu garson çocuk. "Dakoğh" dedim.

O gece garson çocuğun yatağında uyudum. Onunla birlikte olmamı istediği her hâlinden belliydi. Birlikte olmamız imkansızdı. Çünkü erkekler beni korkuturdu. İşkencede sözümona kadın olmuştum. Öyle bir kadınlığı bir daha kaldıramazdı ruhum. Ne garson çocuk, yani Arbre, sordu öykümü, ne de ben sordum onun öyküsünü.

* (Fr.) Tabii ki.

Aynı hafta, odamı ve yatağımızı Rosa ve erkek arkadaşına bırakıp, kitaplarımı, iki pantolonumu ve üç kazağımı alıp, katedrale yan komşu yeni bir oda tuttum. Arbre yetenekli bir müzisyendi. O geceden sonra her gün Paris'i Arbre'ın kolunda gezdim. Geze geze onlar gibi lakaytça yürümeye, dans etmeye, sokakta öpüşmeye, sigara içmeye, şarap sevmeye başladım. En zoru, renkli giysilere alışmak oldu. Yeşilden sonra bir tek bordoya ikna oldum. Arbre'la dost olduk. Arbre'a ilk anlattığım şey Rosa'ya olan aşkım oldu.

Paris'in taşı toprağı sanattı. Yeni arkadaşım Arbre sayesinde entelektüel bir çevre edindim. Daha önce gördüğüm şeyleri hiç düşünmediğim şekilde düşündüğüm, daha önce göremediklerimi görür olduğum, kendi başıma düşünmeye, düşünce üretmeye vurulduğum, aklımın havasız kalmış odalarını çılgınca esen Paris rüzgârıyla havalandırdığım bir yeni hayata başlamış oldum. Arbre'ın çaldığı barda tanıştığım, çocuk kitapları basan bir yayınevinin editörü, konuşurken Fransızca'yı kullanma tarzımdan etkilenerek çeviri yapmamı önerdi. Böylece işimi buldum. Kendi kendimi yaşatmayı öğrendim. Büyüdüm.

Büyüdüm. Büyüdükçe çocuk oldum. Çünkü beni büyüten, büyümeyen çocukların şehri Paris ve bir kez başladı mı hiç bitmeyen çocuk masallarıydı. Çünkü Paris gibi çocuk masalları da hep büyükleri anlatırdı. Ben büyüklere hep bir çocuk merakıyla baktım. Büyüdükçe garipleşen kendime de, özlediğim İstanbul'uma da, beni özlemeyen Korkmaz'la Yılmaz'a da, babamın gelgitlerine de, sevdiğim yemeklere de, doğurmadığım çocuklarıma da, gerçekleştiremediğim devrime de, el âlem içinde yaşayamadığım aşkıma da, büyük olan her şeye ve büyüklüğü küçücüklüğünde saklanan ama saklı sırrını çözmeye kıyamadığım anneme de bir çocuk gibi, gözleri meraklı duygularla baktım. Uzun sözün kısası, topiğin adı

gibi bir insanım ben. Halbuki kendi adım bana çok çok yeter. Yeğenim Kıvanç gibilere yetmez. Topikliğimi yok edene kadar yetmez. Sonrası yine ben. Masalım var ise. Büyükler içinde çocuk isem. Kendim isem. Dilek şart. Dilekli şart. Dilencinin şartnamesi. Biri öykümü yazarsa böyle koysun adını: Dilencinin Şartnamesi. Parantez içinde, Delinin Şarknamesi.

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde pireler berber develer tellal iken garp görmüş bir deli varmış. Bu zaman içinde dünya aman içinde kötüler hunhar iyiler tarumar iken yuvaya dönmüş bir sevgili varmış. Yok olan yokmuş. Yanmış yıkılan. Bir cuma günü, Edibe Anne böyle bir dünyaya ikinci çocuğunu doğurmuş. Çocuğuna bakmış, bakmış, bakmış, ne görmüş bilinmez, efsun bölünmez, bu kez, ilk ve son kezliğine kız doğurduğu çocuğunun adını Koza koymuş anne. Koza, biraz Korkmaz'ın kardeşi, biraz İhsan'ın kızı, her şeyden çok Edibe'nin evladıymış. Koza bu dünyaya kız gibi gelmiş, bu dünyada bir tuhaf durmuş, bu dünyadan insan gibi gidecekmiş. Gelen gidermiş de dönen ne edermiş? Koza, yıllar sonra evine dönmüş. Garp görmüş deli, yuvaya dönmüş sevgili ne olarak duracakmış kendi evinde? Koza'nın hâlinden kime neymiş? Kimmiş aile? Biz kimiz böyle?

17
Antika Ayna

Bu odaya giren herkes ilk kez ve çok kez benimle görüşmek ister. Benim görüşüme fena halde önem atfederler. Dünya bir yana, benim yorumlarım bir yana... Öyle bir gücüm var ki insanların nazarında! Haksız da sayılmazlar hani. Çok yer gezdim. Maşallah. Gezdiğim yerlerden ve durakladığım antikacılardan çok insan tanıdım. Kibirli filan değilim, yalnızca dobrayım. Lafımı sakınmam. Ne açık konuşurum ne kapalı. Söylediğim hiçbir sözün doğrudan gerçekle ilgisi yoktur. İnsanlar gerçekle başa çıkabiliyor olsalardı, dönüp dolaşıp gözümün içine bakmazlardı. Bu demek değil ki yalancının tekiyim. Haşa! Gerçeğin zıttı yalan değildir. Gerçeğin zıttı hayal de değildir. Bana bakan hayal görmez, kendini görür. Kendisi ne kadar gerçekse benden kendine dair işittiği söz de o kadar gerçekçidir. Sözdür en nihayetinde. Işığın

yansıttığı sözü gösteririz biz aynalar. Öte dünyaların diliyle konuşuruz. Işıktır gramerimiz. Meydana çıkardığımız görüntü, coğrafi haritası olmayan diyarların iklimince rüzgârlanır veya güneşlenir.

Bana bakınca kimi görüyorsunuz mesela? Nasıl bir şeye benziyorsunuz gözbebeğimde? Ne kadar gerçeksiniz? Bu evde yaşayan ailenin küçük kızından başka kimse aklından bu soruları geçirerek gelmezdi bana. Adına Koza denen o küçük kız her görüşmemizde hayretler, olağandışılıklar ve bilinmezliklerle karşı karşıya kalmaya hazır bulunurdu. Ben o küçük kızı çok severdim çünkü beni en iyi o anlardı. Mesela Yılmaz dedikleri bir erkek kardeşi vardı ki camımdan derine bakamazdı. Oysa cam benim giysim. Ben asıl onun ötesindeyim. Bendeki kendini merak etmezdi o. Öyleyse ben de ona saçını gözünü gösterirdim. Ötesine gerek duymazdı. Halbuki bir aynanın uzmanlık alanı, ona bakan insanın kişiliğinin öykücüsü olmaktır. Bir de en küçük erkek kardeşi vardı küçük kızın; Hicaz'dı adı. O ise benden korkardı. Hâlâ da korkar. Kendini bende arayıp bulmaya kalkışmaz. Bir avuç deniz veya bir dilim kavun, benden daha iyi bir aynadır onun için. En ilginci, küçük kızın abisiydi. Hâlâ da öyle benim için.

Onca eve girip çıktım, küçük kızın abisi gibisini tanımadım. Korkmaz'dan bahsediyorum. Onun kadar bana kendine inanarak, güvenerek, benim bilgime meydan okuyarak bakan, bana zorla kendi bildiğini söyletebilen biri çıkmadı karşıma. Küçük kız abisine benzemez. Yumuşak huyludur o. Küçük kızın en bilindik huyu, beni uzun uzun bir başkasıyla dinlemesiydi. Ben bile serinkanlılığımı yitirecek olurdum o anlarda. Dilim sürçecek olurdu. Çok sık karşılaştığım bir durum değildir aynı anda birden çok kişiyle görüşüp hepsine bir bir kendilerini anlatmak. Karşılaştırmak, özdeşleştirmek, ayrıştırmak zor şeylerdir.

Bana kaç kişi birden bakarsa baksın bir sayarım hepsini ve öyle muamele ederim. Her seferinde tek bir masal anlatırım. Masalın hep tek bir kahramanı olur.

Anlatmakta en zorlandığım ve anlatmaktan en keyif aldığım masal, yarısı küçük kız yarısı abisi olan kahramanın masalı olmuştur. Bu masalı en son küçük kız on dört, abisi on dokuz yaşındayken anlattım. Nasıl da büyüdüler gözümün önünde... Küçük kız genç kız olur olmaz bu evden gitti. Aynı yıl abisi de gitti. Bir daha da ikisine birden masal anlatmadım. Şimdi kopuk kopuk konuşuyorsam heyecanımdandır. Yıllar sonra ikisi birden yeniden buradalar. Tek dileğim birlikte karşıma geçmeleri. Anlatacağım masalı çok merak ediyorum. Ben, gözlerim fal taşı gibi açık, küçük kızla abisini yan yana beklerken canınız sıkılmasın diye size annelerine o zor gününde anlattığım masalı anlatayım.

Annelerinin kim olduğunu söylememe gerek yok, değil mi? Anneleri hayatımda gördüğüm en güzel kadındır. Bana bakınca önce gözlerine tutunur. Oradan zamana bırakır kendini. Bu sırada hep anne kalır. Kırışıklıklarına uzanır ardından. Oradan çocukluğuna süzülür. Bir an için annesi olur. Sonra yine hep anne olur. Hayat arkadaşını, bu evin bir zamanlarki babasını, beni beğenip, alıp, getirip, buraya kendi elleriyle yerleştiren İhsan'ı kaybettiği gün de anneydi karşımda. Ağlıyordu. Yağmurlar altında şu sözlerle konuştum onunla:

"Güzel anne Edibe... Seni ne teselli edeceğim ne kendi hâline teslim edeceğim. Ben sana bugün arkadaşlık edeceğim. Sana sırrımı vereceğim. Bilir misin, her ayna ömrü boyunca yalnız bir kişiye verebilir sırrını... Yoksa dökülür, parçalanır. Ben sırrımı sana vereceğim çünkü senin güzelliğinin karşısında nutkum tutuluyor. Ben sana âşığım Edibe. Ancak, sırrım bu değil. Her aynanın sırrı birdir.

Hepimizin üstü, hayatı ölümden ayıran cam duvarla örtülüdür. Duvarın adına sır denir. Her canlı bize bakınca kendini hayatla ölüm arasında görür. Bu sebepten, hiç gözünü ayırmadan aynaya bakan herkes istisnasız delirir. Ondan, bir an gelir gözlerinizi bizden ayırırsınız. Ama yine bir an, öte dünyaların özlemiyle kaçıp bizimle, aynalarla görüşmek, dertleşmek ihtiyacı duyarsınız.

Her insanın hayatında en çok sevdiği bir insan vardır. Bu gerçek de istisna kabul etmez. Eğer insan en sevdiğini kaybetmiş, kendisi de sade görünüşte canlı kalmışsa ve her gün kendisine baktığı ayna onu bir güzel sevmişse, bundan böyle aynaya her baktığında karşısında kaybettiği sevdiğini görecek demektir. İşte sırrım bu Edibe. Sil gözlerini, üzülme. Bundan böyle seni görür görmez sırrımı çıkaracağım üstümden. Ne vakit bana bakacaksın, o an hayatının en tatlı acısıyla, İhsan'la karşılaşacaksın.

Sakın kendini benden mahrum edip kendini yalnızlığa emanet etme! Çocuklarını benden iyi kimse tanımaz. Onlar ne olurlarsa olsunlar, sensiz edemezler, unutma. Sana, bu anaç güzelliğine her zamanki gibi güçlü olmak yakışacak. Şimdi nefes alıp verdiğin gibi derin derin gülümse. Sır perdemi açıyorum. İhsan'ın burada. Ve işte sonsuzun içinde kavuşuyorsunuz Edibe."

18
İrmik Helvası

Tabii, senin gibi adamın tatlıyla arası olur mu hiç? Haşa! Sana dost olmak İrmik'in ne haddine! Sen kiiiiiim İrmik kim? Yüce adaletinle bağışlar mısın İrmik'i bu densizliği için? Sen büyük adamsın, bilirsin, İrmik'tir, bir cahilliktir etmiştir. Bağışlamak yakışır sana. Hem sen İrmik'e elini süremezsin. Elini insana sürmemiş sen, hiç İrmik'e sürer misin? Pardon, yanlış bir şey mi söyledim? Elini insana elbet mi sürersin? Aaa tabii tabii... Benim had bilmezliğim. Affına sığınırım. Sen kötek atmayacaksın da kim... Efendim? O sözcüğü kullanmayacağım. Peki. Ama şey, nesi var o sözcüğün? Her sözcük gibi bir sözcük, değil mi? Tokat gibi mi patlıyor sesi? Yok canıııım, abartıyorsun. Ne masum bir sözcük Kötek, hiç İrmik gibi değil. Baksana şuna: İrmik! Aman Yarabbi! Ne afralı tafralı, ne bayağı, ne ukala bir isim. Topik'in uyaklı akrabası işte, ne olacaktı?

Ama yanlış anlamazsan ben bayılıyorum Topik'e de İrmik'e de. Hele hele bu İrmik'e! Neden biliyor musun? Emek istediği için. Sabır istediği için. Sen hiç bir tencereye bir paket İrmik döküp uzun uzun karıştırdın mı? Benimki de soru! Tabii ki karıştırmadın! Zaten karıştırmış olsaydın da bir türlü kavrulmazdı. İçine sütü, şekeri, yağı koymadın diye değil. Onlar ayrı tencerede kısık ateşte şerbet olmak üzereler. Anahit'in tarifi. Hani şu özenle sevmediğin, büyükannemin ahbabı Ermeni komşumuz... Senin karıştırdığın İrmik bir türlü kavrulmaz, kıvamını bulmazdı çünkü o uzun dakikalar boyunca sevdiklerini, özlediklerini, düşlerini düşünmeli insan. Güzellikleri. Sen hiç sevdin mi? Peki ya güzel diye bir şey gördün mü, bildin mi? Senin ve senin gibilerin görmemişliği, sevgisizliği, cahilliği, güzel sevgilisince Zaman diye hitap edilen bir genç kadının hayatını mahvetti. Asistanların söylemedi mi? Benden duy o zaman. Birinci ağızdan hem İrmik yiyip hem de Zaman ile Çocuk'un öyküsünü anlatacağım sana. Kıssadan hisse, tatlı yiyip tatsız konuşacağım.

Her dürüst insan gibi ben de bir gün âşık oldum Korkmaz Amcacığım. Çocuğun kim olduğundan önce babasının kim olduğunu öğrenmek istersin. Haklısın. Çünkü onun babası da benim babamı sormuştu tanıştığımızda. Ne kadar ayrıcalıklı geldim şu dünyaya ki babamın seninle hiçbir alâkası yok. Sadece kardeşsiniz. Ama onun babası ile sen aynı kutsal bokun soyundan gelmesiniz. Adaleti dengede tutmak adına ayrıcalığımı kısıtlama kararı çıkaran o Doğa denen tanrıçanın annemi benden aldığı gün bile bana sarılmadın amca. Karın da, büyük oğlun da. Görünce koşup ben Mine'ye sarıldım. Kor, bana sarıldı. Sırf Kor insana sarılabiliyor diye onu kabul edemiyorsun. Tıpkı sevgilimin babası gibi. Her insan gibi ikiniz de başka başkasınız. O, köktendinci. Sen, kökten milliyetçisin. Nazarımda zerre kadar farkınız yok.

Belki isimleriniz başkadır. İsim dediğin de aynı olsa bile herkeste başka başka durur.

İsim, senin gibisinde baskıcı durur. Yılmaz Amca'm gibisinde göstermelik durur. Babam gibisinde haklı durur. Kor gibisinde acıklı durur. Büyükannem gibisinde şiirli durur. Benim adım, haziran ayında doğdumdan, babamın en sevdiği Türkçe sözcük haziran olduğundan evvel, annemin en sevdiği sanatçının ismi June Carter diye Haziran olmuş. Senin sevdiğin bir sanatçı bile yoktur. Bırak sanatçıyı, sevdiğin bir insan yoktur. İsmin ha olmuş ha olmamış, ne çıkar ki amca? Sana seslenen var mı? Hocam demiyor mu herkes sana? En büyük değil misin sen? İsimler küçük insanların işidir. Kendi isimleri yetmez de yeniler dururlar birbirlerine seslenişlerini. Mesela bir insan düşün ki, Zaman deyince sevdiceğini anlıyor. Oysa ki Zaman, Tanrı'dır, öyle değil mi? Ama yok, o beni gördü göreli Zaman bellemiş. Tanrıça Doğa da değil. Doğa, aşkıymış. Zaman, benmişim. O kimmiş? Bunu söylemek de bana düşermiş. "Sen, Çocuk'sun". Dibine kadar çocuktu çocuk olmasına, bir de üstüne masalcıydı. Sıradan mahlûklar ve üstün çocuklar içinde tanıdığım en eşsiz masalcıydı. Masallarını anlattıkça onun Homeros'un küçük küçük küçük torunu olduğuna inanırdım. Halbuki sorsan, Homeros'u tanımazdı. Hayatta tanıdığı tek bir şey vardı, o da babasıydı.

O annesini benden de erken kaybetmiş. Annesiz çocuklarız ikimiz. Babası büyütmüş onu hayata. Babamın ve büyük annemin beni büyüttüğü gibi değil ama. Sevgiyle değil; emrivakiyle. Babası demiş böyle böyle yaşanır, başka türlü yaşarsan biber sürerim ağzına. Ah babası vah babası... Kavga etmeye kıyamadığı babası... Bilirim, kimi kavgalar susa susa edilir. Ama hayır, her kavga değil. Öyle bir kavga vardır ki illa bağıra çağıra edilir. Söz konusu alt üst edilir. Ne alt kalır olduğu yerde ne de üst. Her

şey bir olur. Hiçbir sessizliğin sonunda fırtına kopmaz. Hiçbir fırtınanın öncesinde sessizlik ıslık çalmaz. Arada görünmez bir köprü vardır, üzerinde güller, akideler. Bu köprü can köprüsüdür. Hayat, bu köprüde yaşanır. Yaşam, fırtına ile sessizlik arasına sıkışmış yürektir, bir sıkımlık canı vardır. Kimi öyküler sessizlikte doğar, fırtınada can verir. Kimilerini fırtına başlatır, sessizlik yok ediverir. Benim öyküm ikinci türe eğilimli. Yok olma kavgası veren bir öykü bu dinlediğin. Rengi, en sevdiğin duygunun tam tersi: saman sarısı.

En sevdiğim duygu mu; senin dilin pabuç kadar olmuş Haziran! O halde dilimin üstünde yürümeye devam! Evet Korkmaz Amca, yok etmek senin en sevdiğin duygu. Rengi kirli sarı. Nasıl nasıl? Önce yok say sonra yok et. Niçin niçin? Ya say ya çek git. Saymazsam ne olur? Kavga olur. Siz gelmeden önce büyükannem ne dedi bana biliyor musun amca? Oturttu beni koltuklarımıza. Yutkundu. "Yoruldun mu gülbeşekerim" diye sordum, "İrmik dışında hiçbir şeyi bana yaptırmadın." "Bunlarla yorulunur mu hiç tatlıdillim? Çok mutluyum çocuklarım, torunlarım benim elimden yemekler yiyecekler." Duraladı: "Bir daha ne zaman–" der demez sözünü kestim. Farkında mısın büyükannemin canhıraş ölümü beklediğinin? Her sözünün altından ölümün palyaçoluk ettiğinin? Ben çocukken palyaço gördüm mü ağlamaya başlarmışım. İnsan niye kendi yüzüyle çıkmasın ki insanın karşısına? İnsan insana bakınca niye gülmesin? Bir insanın yüzü tek başına gülümseme sebebi olamaz mı? Büyükannemin oğlu değil misin, yanıtı sen ver. Duymazdan gelirsin tabii, "Haziran benim gülümseme sebebim" deyişlerini büyükannemin. Bir insanın gülümsemesine sebep olmak öyle tatlı bir duygudur ki erguvanidir rengi. Hiç içinde hissettin mi bu rengi?

"Bu evin kapısı hep açık değil mi? Ne zaman buyururlarsa o zaman yine yine yine dünyanın en güzel yemeklerini pişirirsin büyükanne. Hem sen bir şey diyecektin sanırım. Hadi onu söyle." deyiverince ben bıraktı sonrayı. Yaşadığı mekana yani şimdiki zamana döndü: "Haziranım... Korkmaz canını sıkarsa canını sıkma. Dalaşma da. Bırak ne diyecekse desin. Bir kulağından girsiiin öbür kulağından çıksıın. Kavga etme. Bu gece böyle olsun." "Ne zaman kavga edebildim ki amcamla? Kim kavga edebiliyor ki onunla?" "Senin sorumluluğunda değil bu. Bu kavga kendi çocuklarının, karısının sorumluluğunda." "Öyle kuru gürültülü kavgalar neye yarar büyükanne?" "Bir şey rica ettim Haziran. Bu geceliğine. Koza'nın hatrına." "Aman büyükanne bana ne. Bir de amcama mı üzüleceğim?" "Başka neye üzülüyorsun yine Haziran?" "Hiç... Ne olsun annelerin en büyüğü... Laf işte." Dudaklarından varla yok arası bir 'cık' sesi: Cık... Gözlerini sokağa daldırdı: "Diniyor yağmur." "İyi oldu yağdığı, çiçeklerin içi açılmıştır." "Kapı!" "Kimdir sence?" Ayak seslerini dinledik cankulağımızla. Bir ağızdan: "Hicaz Peşrevi!" Çocuğuna böyle der mi insan? Babasına böyle bir isim takar mı çocuğu? Benle babam da bir tuhafız değil mi amca? Bu nasıl baba-kız ilişkisi? Senle Mine gibi değiliz ya, pek tabii anormaliz. Çok uzattım peşrevi, kaldığım yerden normallikte zorlanan diğer öyküme dönmeli.

Hani bendim ya Zaman, ben ne istersem onu yapardık Çocuk'la. Ben hep aynı şeyi isterdim; istediğini yapmasını. Eğer Çocuk istediğini yapsaydı, ne yaparsak yapalım birlikte olacağız demekti. Çünkü ben hep istediğimi yapardım. Aynı şeyi yapabilmek için istediklerimizi yapmalıydık. "Peki" derdi, sihirbaz gibi avcunu açardı. Avcundan kalemi açardı. Yakınlarda ne varsa, sen peçete

de ben eylem bildirisi, kenarına köşesine yazmaya koyulurdu. Ara ara başını kaldırır bana renklerin her türlüsüyle, utangaç bir büyücü gibi bakardı. Onu anlamaya çalışmazdım. Sevgim, bütün ihtiyaçlarımı gidererek beni ona baktırırdı. En güzel masalı, bana bakışıydı. Bazen saatler sürerdi yazması, bazen kaşla göz arası. Bitirdi mi yamacımdan ayırmadığım neyimi çıkarma vakti gelirdi.

O okurken ben üflerdim. Demek yeni doğan bestemize nazar değmeyecekti. Bütün nefesimle onun sesine yaraşmaya çabalardım. Şarkıyı söyleyeyim, ona sözlerle de eşlik edeyim isterdim. Ama onun şarkı söyleyebilmesi için benim ona nefesimi vermem gerekirdi. Nefesimle yarattığım ezgiyi duyması gerekirdi sözlere can verebilmesi için. Yanık sesi nefesimden çıkardı. Değiş tokuş ederdik nefeslerimizi. Birden biterdi şarkımız. Birden. Bütün şarkılar gibi ne uzun ne kısa sürerken.

Ellerin dert görmesin anne.

Benim değil, Haziran'ın elleri dert görmesin.

Öyle mi... Elcağızlarına sağlık Haziran.

Afiyet şeker olsun Koza.

Fikriye Yengeme bak. Küçümseyerek baktı bana. Yemek yapmak senin neyine der gibi. Afiyetle de yiyor bir yandan! Yengem, amcamın korkunç kabahatini bölüşüyor her defasında. Çünkü susuyor. Ben susmuyorum ama. Hem de kocana anlatıyorum Fikriye Yenge. Kor'a attığı dayakları, sofranın ortasına anlattığım masallarımla amcamın burnundan getireceğim! *İrmiğim yeterince tatlı olmuş mu?*

Olmaz olur mu, ben bile Türk tatlısı sevmememe rağmen bayıldım.

Yarasın Semih. Kırk yılın başı ağzını açacakken Koza, lafı ağzından çalan şirazesiz Semih bile sevmiş irmiğimi baksana. Nasıl da züppeliğinin farkında.

Bademler ilginç olmuş.

Hazıran her tatlıya illa badem koyar.

Yanıtsız kaldı büyükannemin verdiği bu hayat bilgisi. Yılmaz Amca'm "ilginç"lik yorumuyla sohbetimize katılmak istedi. Ancak bu kadarla yetindi. *Sen sevdin mi Mine?* Başını sallamakla yetiniyor. Ama gözlerinin içi ışıldıyor. Canım kuzenim. *Peki ya sen Kor?*

Tabağım sırrını çıkaracağım birazdan.

Ne güzel... Hep böyle konuşsan ya. Sadece bana söylemekle yetinmesen. Meydan okusan dayaklarına, zulümlerine. İzin versen de söylesek büyükanneme. Olay çıkarsa. Amcamı evin orta yerinde yerin dibine soksa. Susmasan ya Kor. Bir konuşsan. Bir kurtulsan ondan, oradan. *Kıvanç, senin değerlendirmeni de alayım.*

Gayet iyi olmuş Haziran. Eline sağlık. Belki biraz daha yağ koyabilirdin. Ama bu noktada irmiğin yağı ihmal edilebilir.

Bilirkişi de raporunu sundu. *Neyse canım, sevenlere afiyet olsun!* Sevmeyenler dinlemeye devam etsin. Şarkıda kalmıştık amca. Karşı olduğun şarkılarda. Çocuk'la bizim şarkımız olurdu her gün. Her gün şarkı biterdi de gün bitmezdi. Güneş batardı batmasına ama gün geceye yüz sürerdi. Gecenin koynunda saklanırdı gün. Gece, renklerin sığındığı evdi. Zaman'ın gözlerinin içine bakardı sevgilisi. Renkleri, Zaman'ın gece bakışlı gözlerine saklardı. Ninni zamanı gelince o şarkıyı mırıldanırdı. Hiçbir zaman, o ilk şarkı kadar güzel bir şarkımız olmadı. Sanki bizim

can verdiğimiz şarkılar, o şarkının yankılarıydı. O kadar olabilirlerdi. Hatta tek başına şarkı bile değillerdi. Tümü, her anımız gibi birbirimizi bulduğumuz o müzik sınıfından yükselen şarkıya mahkumdu. Hangi gece o bizim olmayan ama bizi olduran şarkıyı yeniden mırıldansa Çocuk, Tarihimiz yıllanırdı.

Bizim Tarihimiz dışında dünyada olan hiçbir şey bizi alâkadar etmiyormuş gibiydi. Halbuki ne konuşsak bizim dışımızda kalıyordu. Çünkü dünyadaki her şeyden ikimiz çıkıyorduk. Şehrin kalabalığının kucağında, dünya üzerinde bir başımızaydık. Bunu yerimiz yöremiz neresi olursa olsun biliyorduk. Korkunç bir rahatlık ve fanilik içindeydik. Büyükannem bizi yemeğe çağırmadıkça acıkmıyor, mekanlar gitmek için değil bulunmak için olduğundan birbirimizi bulalıberi aradığımız bir şey olmuyordu. Aynı biz, sofraya oturur oturmaz ne kadar acıktığımızı anlıyor, yere düşmüş bir gül yaprağında anlamların en alacalısını buluyorduk. Sağanak yağıyorsa iyiydi, zaten o gün başka bir hava olması düşünülemezdi. Kavurucu sıcaksa önemli değildi, ağızlarımız her daim birbiriyle denize dönüşen iki nehirdi. İstisnasız her şey ikimiz içindi. Sık sık soyunup yüzerdik köşe başlarında. Sevgilim Çocuk bu hâlimize dans etmek derdi. Sahnemiz sokak, spotumuz sokak lambası. Seyircimiz kim dediğimde, büyükannemden bilmeliymişim, sahnede dans edene seyircinin yüzü yokmuş.

Bir gün, şarkıların ve şarkıları mırıldanmaktan uykuya geçemeyen günün sonu geldi, dansımızın sonu gelmedi. Bir de yağmurun. Hiç o kadar bitimsiz bir yaz yağmuru işitmemiştim. Yerimiz odamın sokağıydı, spotumuz karşı evin ışığı. Zaman yaşlanmıştı. Çocuk büyümüştü. Güneş doğmuştu. Ben ölmüştüm. Devrim gibi bir şey olmuştu. Gökyüzü beyaza büründü. Sokağa çıkma kanunu çıkmıştı. Büyükannem uyuyordu. Ne zaman yatmıştı

ne zaman uykuya dalmıştı? Aklım hep ondaydı. Başka şeye aklım kalmamıştı. Kilimimden kaldırıma çıkmıştık. Sabahın körü müydü, gözlerim görmüyordu. Yürümeyi bilmiyordum. Sevgilim elimden tutmuş, ya da ben onun elinden, daha doğrusu ellerimiz birbirine tutuşmuş, bize de yürümek düşüyordu. İşçiler, simitler ve martılar yerlerini alıyordu. Neyimi evde unutmuştum. Böyle nasıl gözüküyordum? "Göğe bak" dedi, "bembeyaz, senin gibi". "Hâlâ beyaz mıyım?" "Artık bembeyazsın."

Beni allak bullak eden kıvraklığıyla yere oturdu. Elini bana uzattı. Kadife kaplı bir koltuğa oturuyormuşçasına itina ile kucağına oturdum. Az ilerimizde gencecik bir kadın, kucağında bebeği, insanlara avcunu uzatıyordu. Çok uzaklardan bir yerden sevgilimi işittim: "Şimdi ölebilirim". Sesi değişmişti. Bir günde iki ölümü kaldırabilir miydim? Hâlâ kucağında oturduğumu fark ettim. Ayağa kalkıp, Yılmaz Güney oturuşuyla karşısına çöküp, "Ben de" dedim. Bunu hiç korkmadan, gönülden inançla söyledim. Yetinemeyip hem gülümsedim hem de, "Zaman artık sadece yaşamamızı istiyor" dedim. "Nasıl yaşayalım?" "Daha çok olarak." "Önderlik et bana." "Liderleri sevmezsin ama." "Sen olan her şeyi severim." Gülümsüyordum gülümsemesine de aslında sürekli ağlayasım geliyordu. Öyle kolay kolay ağlamam halbuki. Hiçbir şey bana ağlamaya değecek kadar yakın gelmez. Ağlayasım geliyordu ama ağlamıyordum. Ağlamamak için gözyaşlarımı ağzımda topluyor, ağız dolusu konuşuyordum...

"Neden hep bir yerde durmak zorundayız? Neden bir yerde doğar, bir yere gider, bir yerden döner, bir yerde kalır, bir yerden yeniden geçer, bir yeri hatırlar, bir yeri özler, bir yerden geçemez olur, bir yerde yok oluruz? Neden ayakucumuzdaki denizde yüzen balıkla konuşup anlaşamayız? Neden martı bize simit değil de kestane

istediğini söylemez? Neden biletçiden bilet istemek yerine akıl istemeyiz? Neden suyu denizden içmeyiz? Neden elbise diye çiçekleri giymeyiz? Neden delilerden korkarız? Neden ekmek parası diye bir şeyi kabul ederiz? Neden şu Galata Kulesi'ni her gün orada görmek isteriz? Neden Galata Kulesi de bir gün hadi beni biraz da Burgazada'da ağırlayın demez? Neden şarkıların sözleri vardır? Neden insanların gözlerinin üstünde kara bulutlar gibi kaşlar vardır? Neden insanın sınırı elleridir? Neden her an, en sevdiği insanla birlikteyken bile yalnızdır insan? Neden her zaman kendi kadar olmak zorundadır? Yalnızlık, insanın iskeletini saran et gibi bir şeydir amenna ama ne işe yarar? Birbirimizi sevelim diye mi yalnızlıkla yaratılmışız? Birbirimizden nefret edelim diye mi sevgiyi yaratmışız? Yalnızlığı haklı çıkaralım diye mi nefret ederiz birbirimizden? Neden her şeyi yerli yerinde bırakıp hep haksız hep yalnız hep eksikken biter hayatımız? Neden şu gencecik kadın dilenir de ben dilenmem? Neden şu minnacık çocuklar selpak satar da ben alırım? Neden herkes beni Audrey Hepburn'e benzetirken ben kendimi Bedia Muvahhit'e benzetirim? Neden deri ceketler giyip Avrupalı gençler gibi gezinirken kendimi türküde anlarım? Neden ah eden sanat müziği işittiğimde oh eden rock'n'roll dinliyormuş gibi coşarım? Neden Tomris Uyar'ı Virginia Woolf'tan önce sayarım? Neden günbatımını izleyip uyumayı değil, uyumayıp gündoğumunu izlemeyi tercih ederim? Neden vapurların her zaman bir başı bir de kıçı vardır? Neden hiçbir şey sonsuza sonsuz boyutlarında üretilmez? Neden kokular an gelir kokmaz olur? Neden yaprakların çocukları olmaz? Neden çayhanelerde hem çaycılar hem müşteriler vardır? Neden hep birlikte bir şey yapamaz bir şey olamayız? Neden seni bu kadar çok severken, senin bu kadar yakınına gelmişken seni bu kadar özlerim? Neden? Neden her duygu geçer hasret

kalır? Hepimiz bir anadan doğduğumuz için mi, neden? Anamızı doğuramadığımız için mi kendimizden? Hiçbir şey öğrenemeyişimiz, bilgi diye bir şeyin yokluğunu kabullenemeyişimiz neden? Varoluşumuza bu kadar bel bağlamamız neden?"

Yüzünde hiçbir rüzgâr kıpırdamadan beni dinlemiş olan sevgilimin dudakları bir anda dalgalandı: "Bilgi diye bir şey yok demek." Kararlılıkla başımı salladım. "Bence var" dedi. "Neymiş?" "Güzellik olduğun." "Nedenmiş benim o dediğin şey oluşum?" "Senin güzelliğin gelişigüzelliğinden. Gelişigüzelliğin, edepsiz zarafetinden." "Tamam tamam sus. Baştan aşağı kırmızı kesileceğim." "Desene mis gibi sardunya kokacaksın." Utancım nar hızıyla olgunlaşmıştı. Kendimden emin bir sesle, "Nasılsın?" diye sordum. Işıklı yüzü mevsim değiştirdi. Kışa hazırlanan bir sonbahar sabahının, evin penceresinden görünen hâlini aldı Çocuk'un gözleri: "Güvendeyim." dedi. Ellerinden tuttum. Onu ayağa, yeni bir hayata kaldırdım. Eğildim, ayakkabılarının bağlarını çözdüm. Dikildim. Eğildi, ayakkabılarının atkısını çözdü. Dikildi. Gözlerimiz birbirine dikildi. Eğildik, ayakkabılarımızı çıkardık. Dikildik. O, ayakkabılarını bağlarından bağlayıp omzuna astı. Ben, elimde cüzdan tutar gibi tuttum ayakkabılarımı. Hazır olmaya gerek yoktu. Hazırlıksız soruverdim: "Bugünün masalını sana ben anlatayım mı?" Hızlı hızlı başını salladı. Anlatmaya koyuldum: "Bir varmış, hep varmış... Zamanlardan bugün, yerlerden tam burasıymış."

Daha girizgâhımı bile tamamlamamıştım ki sesime dahil oldu: "Haziran! Haziran! Haziran!" "Anlatmayayım mı?" "Anlat... Anlatma. Anlat ya. Anlatmasana! Anla. Anla... Anlasana!" "Neyi?" "Dünyaya anlatacaklarımızı." Sessizliğe fırsat vermeden dolu dolu gülümserken ben, "Neyin nerde?" diye sordu. Ellerimi iki yana açtım. "Tüh" dedi, "Olsaydı senden bir şarkı üflemeni isteyecektim."

"Hangisini?" "David Bowie'nin 'Rock'n'roll Suicide'ı. Çok yakışacaktı şimdiye." Şarkıyı çaldım kafamın içinde. Benimle birlikte o da söylemeye koyuldu. Sesinin tuhaflığı yüreğimi biraz daha biraz daha derinleştiriyordu: "Bambabam, bambam, bambabambabambabam, bambabam bambabambabambabam... Time takes a cigarette, puts it in your mouth/ You pull on your finger, then another finger, then your cigarette/ The wall-to-wall is calling, it lingers, then you forget/ Ohhh how how how, you're a rock 'n' roll suicide/ You're too old to lose it, too young to choose it/ And the clock waits so patiently on your song/ You walk past a cafe but you don't eat when you've lived too long/ Oh, no, no, no, you're a rock 'n' roll suicide/ Dandandandandan... Chev brakes are snarling as you stumble across the road/ But the day breaks instead so you hurry home/ Don't let the sun blast your shadow/ Don't let the milk float ride your mind/ They're so natural, religiously unkind..."

Baktı ki sesini sokağın olağanlığına uyduramayacak, kulağıma eğildi, fısıldayarak ama gümbür gümbür sürdürdü söylemeyi: "...Oh no love! You're not alone/ You're watching yourself but you're too unfair/ You got your head all tangled up but if I could only make you care/ Oh no love! you're not alone/ No matter what or who you've been/ No matter when or where you've seen/ All the knives seem to lacerate your brain/ I've had my share, I'll help you with the pain/ You're not alone" Kulağıma değil kalbime eğiliyordu gittikçe. Sesi, içime nefesinin sıvısını damlatıyordu: "Just turn on with me and you're not alone / Let's turn on with me and you're not alone/ Gimme your hands cause you're wonderful/ Gimme your hands cause you're wonderful/ Oh gimme your hands..." Sesini martılar devraldı. Nemlenmiş ellerimiz alabildiğine tutuşmuş. Göz kamaştırıcı bir sakinlikte yanıyoruz. Ağlamamak için

konuşmalıyım: "Omuzlarıma tutun iyice." Tutundu. Onu belinden tutum. Ellerimi bir o yana bir bu yana hareket ettirerek onu sarstım sarstım sarstım sarstım... Rüzgârla karışık gülmeye başladı: "N'apıyorsun kız?" "Ceplerini dinliyorum. Hmm... Fazla zenginsin. Bir iki lira alayım?" diye sordum. Cebinden çıkardığı bozuklukları bana uzattı, dokunaklı bir sesle sordu: "Ne istedi canın?"

"Geliyorum." deyip hemen yakınımızdaki simitçiye koştum. "Bir simit bir de tatlı kurabiye" rica ettim. "Hayırlı işler" dilemeyi ihmal etmeden, kolumun altına iliştirdiğim kahvaltı sofrasını deniz kenarında oturan genç annenin yanına taşıdım. Daha ilk anda kucağındaki bebeğinin gözleri bana büyü yaptı. Neden her çocuk suratı sevgilimin suratının aynısı? "Afiyet şeker olsun" diledim. "Allah senden razı olsun." dedi gözleri yere dalmış akranım. Gözlerinin içine içine, tane tane, "Seni de çocuğundan hiç ayırmasın" deyiverip, son bir kez bebeğin gözlerine mıhlanıp, adını içimde ukte bırakıp, sevgilimin yanına sığındım. Telaşla sordum, "Gördün mü bebeğin gözlerini?" "Sen kucağımdayken görmüştüm. Kapkara." Yürümeye başladık. "Senin gözlerin gibi. En güzeli." dedim. "Senin gözlerin de çok güzel." "Benim? Herkes rengi benimki." "Hiç de bile. İlkyaz rengi senin gözlerin. Haziran rengi." "Üzülmem bak gerçeği söylersen." "Ben sana gerçek olmayan tek bir şey bile demedim." Galata Köprüsü'nü yarılamıştık: "Gerçek ne değil sence?" diye sordum. "Bence?" "Hı-hı." "Haddim mi yanıt vermek?" "Evet evet evet evet evet..." "Bence gerçek, unutulur şey değil. Senin gerçekliğinin kaynağı da bu. Sen unutmadığın için sensin." "Sen?" "Ben ne kadar gerçeğim, bilmem. Hiç düşünmedim. Sence?" "Gerçeklik hiçbir zaman düşünülmüş bir şey olmadı. Gerçek, düşlerin en büyüğü olmalı! Düşün kabuslusundan da olabilir, şekerpembelisinden de. Tek yapmamız gereken onu görmek. Di' mi?"

Şimdiye kadar soluksuz bir nehir gibi akan konuşmamız yatak değiştiriyordu. "Sen nasıl istersen öyleyim galiba" deyince sevgilim, derhal karşı çıktım: "Öyle olma. Sen nasıl istersen öyle ol." Sıkıldı: "Deme şöyle. Bilmediğim şeyler bunlar." Üstüne gittim: "Bilinecek yanı yok istemenin. Mesela... Şimdi ne yapmak istersin, söyle." Su yolunu bulacak gibi oldu. "Seninleyim. Daha ne?" "Benimle ne yapmak istersin?" "Seninle yalnız kalmak isterim." "Biz zaten yalnızız." "Bu mümkün değil." Su dalgalandı. "Mümkün olan bir şey var mı senin için?" "Yalnızlık... Mutluluk." Su durdu. "O zaman ben gidiyorum. Sana yalnızlığınla mutluluklar!" dedim küskün küskün. Güldü. Su nazlı nazlı menevişlendi. "Yalnızlığımın sensiz bir manası kalmaz ki" dedi. Su düşünmedi, yoluna devam etti. Gülümsedim. Köprünün ucundaki küçümen kaldırım yüksekliğinden büyük bir iş yapıyormuşçasına görkemle atlarken duyurdum: "İyi varsın canım Çocuk!" "Asıl sen iyi ki varsın güzel Zaman!" deyince o, bulutlara baktım. Gözyaşlarım aşağıda kaldı. Yoksa gökyüzü hâlâ beyaz mıydı?

"Kime bakıyorsun?" diye sordu. "Harflere" dedi dilim, "bir harf söyle bana, hadi hadi hadi hadi hadi hadi..." Biraz durduktan sonra, "Kamer'in H'si" dedi. "Pekala" dedim, sıra bendeydi, "ben de Haziran'ın K'sı diyorum. Şimdiiii... H ve K ile başlayan iki yer bulalım yakınlarda. İkisinin arasında kalan bir yere yürüyelim." "Haliç." "Kadıköy." "Kız Kulesi'ne yürünüyor muydu?" "Deneyelim." "Öyleyse uygunsuz adım, şımar şımar!" Yürüme komutumuzu da verdik miydi yürüyüş sil baştan başlardı. Bugünün değildi sanki bu sabah. Birden biz oluvermiştik bak. Büyütemiyorduk hiçbir şeyi. Mesele edemiyorduk. Her şey kendiliğinden yerini buluyordu. Ayaklarımız gibi. İstanbul'un her yerinde yürümeden edemeyen ayaklarımızın niyeti belliydi. Yürünmedik ve yürünemeyecek yer bırakmamalıydık ki bu şehir

unutamasın bizi. İçten içe arzu ederdik ki İstanbul bizi özlesin dursun. Doğal olanı da buydu.

Eğer biz şu an İstanbul'u tavaf ediyorsak, bir gün İstanbul'da her gezen bizim masalımızda gezmiş olacaktı. Göreceklerdi. Dilden dile yayılacaktık. Masalımızı öğreneceklerdi ama bu onlara yetmeyecekti. Hep yüzlerimizi merak edeceklerdi. Zaman'ın yüzü nasılmış? Çocuk'un yüzü niceymiş? Zaman'ın büyükannesinden başka kimsenin bilmediği yanıt: Birbirine benziyormuş. Bizi merak edeceklerdi hani? Baksana neye döndü masalımız; yerimizde durmuş biz merak ediyoruz birbirimizi. Sen bilirsin amca, söylesene, Çocuk'un içi rahat mıdır babasının dizinin dibinde? Yeterince uysallaşmış mıdır? Sırf nev-i şahsına münhasır oldukları için sevdiği kedilerden caymış mıdır? Upuzun, gürültülü saçlarını söz dinleyip kestirmiş midir? "Seninle görüşmemize babam izin vermiyor" demeye utanmamış mıdır? Şirretçe kahkaha atıp oracıkta çekip gitmek vardı da "Neden" deme gafını yaptım ya, tam helal olacaktı ki bana benim gafımı sollayan söz ondan geldi: "Seni tehlikeli buluyor." İşte o zaman güldüm gözyaşlarıyla amca. Görsen, sen bile üzülürdün.

"Biliyorsun..." dedi üstüne. Çıkardım tırnaklarımı: "Neyi biliyorum be, neyi biliyorum? Hiçbir bok bilmiyorum. Yok yok... Bir şey biliyorum. Söyleyeyim mi? Söyleyeceğim valla. Sen yüz yaşında bir ihtiyar olduğunda da hâlâ o evde, babanın kurallarıyla yaşıyor olacaksın." "Öyle deme. Dur bir... Aşk olsun Haziran..." Aşk olsunmuş. Aman olmasın, evinin düzeni bölünür. Bölücü ilan etti beni, var mı ötesi? Öyle komiğime giden bir laftı ki ettiği, üzemeden kızdırdı beni. Ulan çoktan bölünmüş bir şeyin illa işaret parmağıyla gösterilen bölücüsü mü olmalı? Hani tırnaklarım uzun olmalıydı? İnanmadığı inançların bekçiliğini etmek nasıl bir duygu? "Sen benim

inanma açlığımı gideriyorsun." Böyle diyen sevgilim hani yalnız bana inanıyordu ya işte artık ben de en az o kadar inanmıyorum ona. "Ne kadar gerçeğim bilmem" derken yine o haklıydı. Evet, bilmedi. İnsanın gerçeği yüreciğidir. Gerçeğe saygı duymayan yalandır, ya ne olacaktı? En fenası gerçeğine karşı gelendir. Kendi gerçeğine karşı gelen haindir. Benim sevgilim, sevgi haini, Haziran katili. Babası tuttu onu, o da tuttu beni vurdu. Ödülü ne oldu? Bana karşılık sevgi mi buldu? Bir de utanmadan benden suç ortaklığı mı bekliyor? Ben de mi onun gibi katil olayım? O dediğim tanımadığım biri. Benim sevgilim dünyanın en has masalcısı. Geçmişimde kanlı canlı yaşıyor. Şşş... Yavaş! Böyle büyük sözcükler ürkütmez mi çocuğu?

Tırnak da böyle, can gibi kan gibi bir sözcüktü. Şaşkınlıkla durdurmuştu beni: "N'apıyorsun?" "Çok uzamış, tırnaklarımı kesiyorum." "Sakın! Bırak uzasın tırnakların. Onlar senin pençelerin. Sıkı sıkı tutun hayata. Bırakma sakın." "Sen beni bırakırsın diye mi?" "Tamamen bana mı güveniyorsun yaşamak için?" "Hayır." "Güzel. Kendi ellerinle yaşa. Benim ellerim hep olacak nasılsa. Ama benim ellerim seni ne kadar yaşatabilir?" "Sus, dokunma makasa. Elden ele makas alınırsa kavga çıkar." "Biz hiç kavga eder miyiz?" "Hiç kavga etmeden edebilir miyiz?" "Kavgasız sevebilir miyiz?" "Tırnaklarımdan korkmaz mısın?" "Sevinirim tırmalasan. Günümü görürüm." Gününü sevdiğim Çocuk, görüyorsun ya Zaman geçmişte kaldı. Şimdi diye bir şey kaldı mı? Kaldı ya, hem de nasıl! Nerde? Karnımın içinde. Tenimin ruhunda. Şimdi var. Ama yarın?

Ah Çocuk, senin çocuğunun yüzü de mi sana benzerdi? Çocuk'un çocuğu olur muymuş hiç? Olmayacak zaten. Nasıl olsun? Zamanın tek başına gücü yeter mi çocuğunuzu doğurmaya? Benim gücüm yok. Benim annem yok. Benim çocuğum olacak. Kim bilir ne güzel olacak. Canımdan bir çocuk. Canımın canının canından bir çocuk. Onu

da mı büyükannem büyütecek? Benim soyumdaki bu kimsesizliğin sonu ne zaman gelecek? Yalnızlık, mutluluk değil benim için. Yalnızlık Hicaz demek benim dilimde, yalnızlık Koza demek... Mutluluk ise Edibe. Niyesi yok. Belki bir anlamı bile yok. İnsanın adı bir şeyin anlamı olabilir mi hiç? Benim adım değilim ben. Ama ben Zaman da değilim. Ben birini sevdim mi sevenim. Küsemeyenim. Üsteleyenim. Yeri gelince geri çekilenim. Şimdilerde gerideyim, içerdeyim, dipteyim. Sessizlik çok oldu mu basıyorum gözyaşını. Ben ki annemden sonra ağlamakta kılı kırk yaran...

Ben susmam. Ben durmam. Ben yaşamak zorunda olanım. Nedenleri olmayanım. Bazen sokakta bas bas bağırıp garip kaçanım, bazen de yudum yudum dilimin ucuna yığılanım. Haklıydı. Ben, unutmayanım. Bir o kadar da unutulanım. Gördüğüm için mutsuz olanım. Görülünce en mutlu çirkin ördek olanım. Özleyenim. Gerekirse çocuğumu da özlerim. Çocuğumuza yazmayacağı ninnin ezgilerini de özlerim. Ninni niyetine ilk şarkımızı mı üfleyeyim? Üfledikçe olmayan sesini işittiğimi hayal edip avunayım mı? İlk şarkımız son şarkımızmış meğer. Seninle benim. Senle ben. Birisi. Senden benden bir can, kalbi oradan oraya atılan.

Niye anne olmayacağım? Yaşım mı az? Ülkem mi anlayışsız? Ya doğudaki, doğumdaki kız çocukları? O kıymetli çocuklarla aynı ülkede yaşarken şu halde benimki şımarıklık değil de ne? Şımarıklığı olumsuz mânâda hiç düşünmedim ki ben. Şımarıklık, güzelliktir bu evde. Neredesin anne? Affet beni büyükanne. Bakma bana baba. Yapamayacağım. Doğulu da olsam, Batılı da olsam, ikisinin mucizevi melezi İstanbullu da olsam yapamayacağım. Annemin bana okumayı en sevdiği Çirkin Ördek masalını çocuğumuza anlattığımı hayal edeceğim. Düşümde çocuğumuzu kucağıma alıp, eşsiz

yüzünü göğsüme bastırıp, kulağına "çirkin ördeğim" diye fısıldayacağım. Annem gibi.

Annem gibi her çocuk kendi bildiğini okusun isteyeceğim. Babam gibi her çocuk istesin isteyeceğim. Büyükannem gibi her çocuk yaşasın isteyeceğim. Korkmaz Amca'm yaşatmaz çocukları. Bir kaşık tatlıda boğulasın amca. Tek umudum Kor'da. Seni sıkboğaz edecek, pişman edecek, pes ettirecek tek insan o. Kuzenim Kor. Kaderdaşım Kor. Kuşakdaşım Kor. Rahatlığın çağında çocuk olmak ne rahat değil mi amca? Bir elimiz yağda bir elimiz balda, bir gözümüz bilgisayarda bir gözümüz dünyada oh ne âlâ, desene amca. Biz ne yaşadık ki sizin yaşadıklarınızı bilebilelim? Biz bilemeyiz bilememesine ama niye yaşayamayalım? Ben bu korkak çocuklar kuşağını boykot ediyorum! Kusura bakmayın sayın çağım ama ben bu çocuklardan değilim!

Yürekli kimse yok mu çıkıp "Ben de!" diyecek? Yokoğluyok. Yokkızıyok. Bana da zıvanadan çıkmak falan düşmeyecek. Bana tüm sakinliğimle yaşamak düşecek. Ne yaparsam yapayım, ne olursa olsun, ben yine dönüp dolaşıp sulara öyküneceğim. Büyükanneme, babama, kimi seviyorsam ona sarılıp, hayattan derin bir nefes çekeceğim. Siz yoksanız ben de bir başıma, bir zamanlar masal dostumun beni tanımladığı gibi, "içmeden güzeller güzelileşen nazenin sarhoş" olarak zamanım yettiğince dünyayı güzelleştireceğim. Amca... Senin gibi babalardan korkum yok. Olmayacak. İnadım hem keçi hem gâvur inadı olacak. Hiç kimseden izin almadan hayatı şerbet edeceğim.

Bu gece hiçbir şey çalmadın bize Haziran.

Evet Haziran, hayret doğrusu!

Büyükanne, sen söyler misin sözlerini?

Söylemez miyim?

Son kezliğine olmadığını bile bile çalacağım. Yine. Son kez ne zaman çalarım bilmeye bilmeye. Son kez çalıyorsam bile birilerinin yine çalıp okuyacağını bile bile.

"meni yaktın aygız, aygız ataşa
beslemektir eşkini dil ateşe
atacağdın meni sevdiğim, söyle vezgeçim
doldur eşkin şerbet kimi ver içim
söyle söyle, sene beyle noldu yar

çağırıram gel haralarda kalsan
meni terketme yalvarıram yar
meni atma terketme

gözüm yolda kaldı kaldı ay gözel
hayız oldu yar bağlar oldu hezel
yollarına baka baka kaldı gözlerim
sene vardır yüreğimde sözlerin
söyle söyle, sene beyle noldu yar

yalvarıram gel haralarda kalsan
meni incitme yalvarıram yar
meni atma terk etme
yollarına baka baka kaldı gözlerim
sene vardır yüreğimde sözlerim
*söyle söyle, sene beyle noldu yar"**

* Söz, Müzik: Anonim.

19
Masa Örtüsü

Masa örtüsü, malzemesi bol bir yemek gibidir. Eğer benim kadar işveliyse tabii. Görüyorum, benim yerime bazan öyle paçoz masa örtüleri yayıyor ki Edibe... Doğma büyüme fabrikalı örtüler onlar şekerim. Üniforma gibiler. Aynı beden ölçülerine sahipler. Yıpranınca aynı ölçüde soluyor yüzleri. Eşi benzeri var yani öylelerin. Ruhları yok işte nonoşum! Bir şeyin ruhunun olması için bir yanının eski kalması şart. İnsan için de masa örtüsü için de bu böyle.

Benim zamanımda masa örtüsü olmak emek isterdi. Ah ah... Masa örtüsünün ruhunun malzemesi nakışıydı. Her nakış ayrı ayrı işlenirdi. Nakışın insanlardaki karşılığına siz deyin kişilik, ben diyeyim tecrübe. Nakışlar tekeeer tekeeer dikilir, tekeeer tekeeeer birleştirilirdi. Bol malzemeli iyi bir yemek gibi... Bütünlüğü olmazsa

olmazıdır yemeğin de masa örtüsünün de sofranın da evin de insanın da ailenin de.

Ruhu şad olsun Belkıscığım işledi beni. Adım adım büyüttü, serpiltti, güzelleştirdi, bütünleştirdi, ben etti beni. Öyle mahir bir kadının emeğiyle hiç boy ölçüşebilir mi ruhsuz bir makinenin seri üretimi? Ne olduysa bu makineler yüzünden oldu, ben size diyeyim. Sağ olsun Edibe –Belkıscığımın iki evladından büyük olanıdır kendisi– makine fobimi bilir. Aklından bile geçirmez beni makineye atmayı. Elde yıkanırım ben, poposu pişikli bebekler gibi. O da kırk yılda bir.

Çok sık gün yüzüne çıkarılmam. Yok kuzum, bana bir şey olmasından korktuğu yoktur Edibe'nin. Elbette istemez başıma kötü şeyler gelmesini. Ama güzel bir şeyin gözlerden uzun süre alıkonmasına da razı gelmez canı. "Güzelse hayatın içinde olmalı" der. "Hem güzel hem kırılgansa yine hayatın içinde olmalı. Ama yanında, ona gözü gibi bakan başka biri daha olmalı." der. Yani bunu Haziran için, Hicaz'a der. Olsun, ben üstüme alınırım.

Ne olurmuş üstüme alınırsam? Bana da aynen Haziran'a ettiği gibi muamele eder. Canım, tamı tamına aynı olmasa da benzer bir tavır takınır işte. Şöyle anlatayım; Edibe ya keyfi çok ama çok yerindeyse ya sofra bugünkü gibi çok ama çok kalabalıksa böyle sereserpe örter beni masaya. Şimdi bunun Haziran'la ne alâkası var diyeceksiniz. Edibe canı sıkkınken dokunmaz bana. Haziran'a da. Kendi içinde durur. Ben, dolabın içinde. İşte böyle bir alakası var şekerim.

Nakışlarım Edibe'ye kalabalığı, mutluluğu, güzelliği çağrıştırır. Sofrayı birileriyle paylaşacaksa benim gül yüzümü serer masaya. Gençken Edibe'nin gül yüzü de benimki gibi sakız beyazıydı. Yaşlanınca Edibe'nin yüzünde lekeler pıtradı. Saklamak beyhude, ben de yaşlandım. Benim de lekelerim var. Yüzdeki her lekenin

bir anısı olurmuş. Bu evin dolabı ile masası arasında mekik dokuyan hayatımdan bunu öğrendim ben de.

İster misin sana lekelerimden en azından birinin anısını anlatmamı? Buyur buyur, sen de sofraya otur. Farkındaysan yemeğin başından beri masanın bir başı boş. Edibe orayı sana ayırdı. Anlamışsındır, eskiler benim için ayrı bir kıymet taşır. Gel sana tabak çanakla filan örtülmeye çalışılmayan eski bir lekemin öyküsünü anlatayım.

Evvela o öğlen kimlerin kucağına uzanmıştım, oradan başlayayım. Bir kere, bugünkü gibi kalabalıklardı. Gençler çocuktu, yaşlılar genç. Haziran ile Kor ilkokul çağında, Semih ile Kıvanç ortaokul çağında bıcır bıcır çocuklardı. Mine'nin okula başlamak için bir iki senesi daha vardı. Ailenin oğlanları yanlarında hanımlarıylaydı. Hicaz'ın aydınlık Neşe'si, Yılmaz'ın donuk Yonca'sı, Korkmaz'ın bugün de olduğu gibi kaygılı Fikriye'si vardı. Edibe ne gençti ne yaşlı. Daha çok çocuktu ve kadın. Yüzü henüz bu kadar lekelenmemişti. Yine hüzünlüydü ama daha berraktı bakışları. Bunda en büyük pay, o bayram günü ne hikmetse masa başında bulunan İhsan'dı. O yemek, İhsan'ı bu sofrada son görüşüm oldu.

Haziran ile Kor koşuşturur dururken, Kıvanç onlara ağabeylik taslıyor, "Yavaş olun bakayım. Koşmayın!" uyarılarında bulunuyordu. Büyüklerle sofrada otururdu Kıvanç. Oysa Semih, Kor'la Haziran'ın oyunlarına pekâlâ katılırdı. Çocuklar en çok yere uzanıp domino oynarlardı. Her sefer ya Haziran kazanırdı ya Kor. Semih, o bayram günü de kazanamadığı için kuzenlerine küsmüş, onlara verip veriştirip, somurtarak büyüklerin yanına sofraya dönmüştü. Yonca, kızına yemek yediren Fikriye'yle konuşmaktan ve dalgın dalgın Mine'yi seyretmekten Semih'in farkına varmamıştı. Keza Yılmaz; o da dinmek bilmez bir hevesle yeni filminin çekim

hatıralarını anlatmaktan Semih'in masaya geldiğini bile ayrımsamamıştı. Bütün bunları gören Edibe, Semih'in yanına gelmiş, mizahi bir sevecenlikle onunla konuşuyordu.

Fikriye, Mine'nin yemeğini yedirir yedirmez Kor'la Haziran, Mine'yi de yanlarına kattılar. Üçü birlikte resim çizmeye koyuldular. Korkmaz ters ters onları izlerken İhsan, Korkmaz'a, "Bırak çocukları" dedi. Ev ne kadar ana baba günü çoluk çocuk ziyafeti gevezeliğinde de olsa, ortalıkta muhakkak müziğin sesi olurdu. Haziran ara ara zıplayarak yerinden kalkıyor, uçarak o zamanlar elinden düşürmediği mızıkasıyla çalan müziğe eşlik etmeye çalışıyordu. Herkes Haziran'a hayrandı. Yalnız Fikriye'nin hayranlığı hasetli bir hayranlıktı, o kadar. Tabii Korkmaz da mümkün mertebe Haziran'ı görmemeye çabalardı. Babası, torunları içinde en çok Haziran'ı beğeniyor diye bilakis sinir olurdu Haziran'a.

İhsan, Haziran'ı alkışlamaktan mutluluk duyardı. Öyle sanıyorum ki, fiziksel olarak hiçbir benzerlik taşımasa da Haziran, İhsan'a Edibe'nin gençliğini hatırlatırdı. Yemek boyunca en çok kahkahayı Yılmaz atar, en çok eleştiriyi Korkmaz getirir, en çok gülücüğü Hicaz eder, en güzel sözleri Neşe söyler, en silik tepkileri Yonca verir, en hayhuylu Fikriye davranır, en çok iltifatı Edibe alır, en sessiz İhsan olurdu. Evin küçük babası Hicaz, bir saniye bile Neşe'nin yanından ayrılmazdı. Erinçle Neşe'nin gözlerinin içine dalardı. Ben, Haziran'a duyduğum endişeyi Neşe için de duyardım. Bu kadar çok sevilmenin üzüntülü bir sonu olacağını hisseder, sonunda kendimi kendim için ürperirken bulurdum.

Bir bakardım Edibe torunlarının yanında, bir bakardım elinde yeni bir yemek dolu tabakla salondan içeri girmekte, bir bakardım hülyalı hülyalı şarkının sözlerine katılmakta, bir bakardım acı içinde İhsan'ın gözlerinin içinde. İşte tam

böyle hüzünlü bir bakış anında İhsan da dönüp Edibe'ye baktı. Edibe gözlerini kaçırmadı. İhsan'ın elinde, ağzına götürmek üzere olduğu minik bir karadut vardı. İhsan Edibe'ye baktıkça baktı. Edibe kendini tutamadı. İhsan Edibe'ye gülümsedi. Edibe'nin gözleri nemlendi. Ben, kımıldayamadım ve kırmızıya çalan çingene pembesi renginde lekelendim. Her şey böylece oldu.

Fikriye, "Aaa" dedi, "Karadut lekesi hayatta çıkmaz!" İhsan'ın yüzü gölgelendi. Bu sefer Edibe gülümsedi: "Zarar yok. Anı oldu." dedi. Leke yüzüme yerleşene değin yayıldı yayıldı ve fazlaca ilerlemeden durdu. Hicaz, "Keşke yaprağı olsaydı" dedi. Korkmaz, "Sen nerden biliyorsun karadut yaprağının lekeyi yok edeceğini?" dedi. "Pyramus ve Thisbe masalından" dedi Hicaz. "O da nesi?" dedi Yılmaz. "Karadut yaprağı değil de keşke Koza olsaydı" dedi Edibe. Çevremdeki herkes sustu. Odalar arası koşuşturan Kor, Haziran ve Mine, müziğe benzer bir ahenkle son perdeden gülüyorlardı.

Boyumdan fazla uzatamam sözü. Daha çok sayfaya sarkamam. Silkelenme vaktim yakındır. Bugünün leke bırakmayan kırıntıları üzerimden bir bir dökülecek. Ama ben her şeyiyle bu geceyi hatırlayacağım. Koza'nın yemekler sonra dönüp katıldığı bu yemeği bir gün anlatabilecek gibi hatırlayacağım. Koza'nın üstüme döktüğü acılı ezmenin kırmızısı bugünün anısı olarak Edibe'nin ve ailesinin belleğini lekeleyecek. Yüzümün bu yeni lekesi, gel zaman git zaman, gülkurusuna dönüşecek. Aile nasıl bir şey, bugün bir kez daha Edibe'nin pişirip tek tek üzerime dizdiği yemeklerden tattım. Aile, soy ağacına kazınmış isimler değil, ceviz ağacından yapılmış masayı sofra yapan insanlardır. Kim bilir bir sonraki yemeği ne zaman, kaç kişi eksik kaç kişi fazla yiyecekler? Tek bildiğim, sofraya bir müziğin sesi bir de ben yayılmadan oturulmayacak.

20
Türk Kahvesi

Karanfil çiğniyoruz. Karanfil acı. Ferahlamanın yolu acı duymaktan geçiyor. Her yemek sonunda karanfil çiğniyor, her yaşam sonunda karanfil topluyoruz. Halbuki ben karanfili ölümle bir göremiyorum. Karanfil, annemin en sevdiği çiçek. Annemin en sevdiği hiçbir şey yaşamdan başka bir şey olamaz. Annemin sevdiği şeylerin basitçecik açıklamaları var. Açıklamaları olmasa da olur ama benim işim, küçük şeylerin açıklamasını yapmaya uğraşmak. Haziran'ın elindeki tepsi, kahve ve su bardaklarıyla dolu. Aralarında bir tane de çay dolu bardak var. Annemin kalem parmakları kavrasın diye icat edilmiş ince belli bardaktan çay içmek dururken, içi dışına benzemeyen kahve fincanındaki kahveden anneme ne? Kahve fincanı da bizim evin vatandaşı değil mi? Öyle. O zaman o da en az ince belli kadar zarif değil mi? Öyle değil. Niye? Hiçbir

şey, fincan bile, ince belliden zarif olamaz. Niçin? Çünkü bizim evin annesi Edibe. İnce belli Edibe... Öyle herkesin annesinin ince beli olamaz. Benim annem, dört çocuk annesi Edibe, çocukluğundan ve çocukluğumdan beri ince belli. Audrey Hepburn halt etmiş!

Kızımı da gül yüzünden doğru Audrey Hepburn'e benzetmiyorlar mı! Metaforistan şehrini kara bulutlar sarıyor... Bu kadar kıpır kıpır bir kız o kadar çıtkırıldım bir kıza benzetilir mi hiç? Ağzı burnu ağız burun diye görmezler mi! Metaforistanda fırtınalar gırla kopar. Haziran'ı fotoğraftan tanıyor olsalar, kaşı gözü ağzı burnu hık demiştir Audrey Hepburn'ün kaşı gözü ağzı burnundan düşmüştür, doğru. Hayattan tanımıyorlar mı Haziran'ı Allah aşkına? Ne tanıyacaklar... Emekle baksalar görürler ki Haziran'ın kaşı Haziran'ca oynar. Haziran'ın ağzı insana Haziran'ca oyunlar oynar. Haziran'ın burnu olmamış böğürtlen renginde kızarır. Hele gözleri Haziran'ın, güzelim gözleri kızımın, Haziran'ca dokunur dünyaya. İlla benzetilecekse, fotoğrafı olmayan roman kahramanlarından kimine benzetilebilir Haziran. Mesela Nadja'ya, mesela Esmé'ye, mesela Cécile'e... En iyisi hiçbir şeye benzetmemek kızımı. Haziran en çok Haziran'a benzer bu dünyada. Kimse hatırlamasa da, biraz da karıma benzer. Dünyada bir kez olan karıma... Dünyada bir daha olmayan karıma... Neşe'ye... Sadece annem olacak sanırdım hayatımda. Annem ve ben. Ve bu ev.

Ben dünyaya gelmeden doğmuş benim ailem. Doğmuş, büyümüş, yorulmuş. O sıralarda ben doğmuşum. Ailem, annemin en sevdiği kolyesinin boncukları gibi dağılıyormuş. Büyürken hep patır patır sesler duyardım bu evde. Kolyenin zinciri kalmıştı, boş. Annem her gün o zincire tutunurdu. Kucağında ben vardım. Sımsıkı anneme sarılırdım zincirden düşmeyelim diye. Zincir diyemezmişim ben çocukken. İncir dermişim onun yerine. Zincirin zincir olduğunu idrak

edebilmek için bir incir dolusu saçımın dökülmesi lazımmış meğer. Ben doğmadan önce başkaymış ailem. Ben, ailemin çocukluğunu görememişim. Ailem, ihtiyar bir ağaç kadar yorgundu ben kendimi bilirken. Abilerimin ve ablamın gözü bizim evin uzağındaydı. Annemin gözleri, abilerimin ve ablamın gözünün bebeğindeydi. Ben bu eve hep hayrandım. Bu evin annesi Edibe'dir çünkü... Abilerim ve ablam benden önce büyüdüler. Babam gibi, bizim evden aceleyle gittiler. Annemle baş başa kaldı gençliğim. Annem balerinmiş ben dünyaya gelmeden. Benden sonra dansı başka türlü etmiş. Başka türlü 'Ben varım' demiş dünyaya. Ben hep annemin yamacında... Evimiz hep burada... Biz hep evimizde... Beni annem büyüttü hayata. Bir de babamın yokluğu. Denizler dolusu şiir yazdım dünyaya böyle büyümeyi anlatmaya. Anlatamadım. Benim değil kabahat. Kimse şiirle bir şeyi anlatamaz. Edip Cansever bile...

İnsan insana şiirle kaş göz eder. Kimi insana dokunur şiir. Canına bir şey yapar. O insan şiiri seyreder. Doğduğu yeri seyreder gibi... Anacığını seyreder gibi... Sevdiceğini seyreder gibi... Evlatçığını seyreder gibi... Şiir ona dokunur da, o dokunamaz mı şiire? O da dokunur, hem dokunmak ne kelime, deşer şiiri. Ama şiiri soymaz. Sözcüğün sözcükle dikildiği o sihirli kumaşın düğmelerini, ceplerini hatta söküklerini görse bile soymaz. Şiir, tenin ruha dikilmesiyle vücut bulur. 'Anlamıyorum' levhasının istikrarla işaret ettiği şairler, sözcük terzisidir nihayetinde. Giysi terzilerinden tek farkları, şairlerin ellerinin ayarının olmaması. Belki ondan anlaşılmamak insanların nazarında şair yapar onları. Şairin anlamla, anlaşılmakla, anlamakla, anlaşmakla derdi yoktur. Bilhassa şair, her daim anlayamayan, anlaşamayandır. Şiir sevdalısıysa anlamla yani var olan ne varsa onu soyup soğana çevirmekle işi olmayandır. Bu yüzden her şiir sevdalısı biraz biraz şairdir. Mesela şiiri sevenin

koku alma duyusu gelişkindir. Sesleri birbirine kolayca karıştırsa da kokuları karıştırmaz. Şiir, kokulu bir şeydir. Bunu şairlerden çok çiçek satıcısı çingeneler bilir. Bir de kitap dilencisi Can Edipsever. (Tanışmak için bir sonraki romanı bekleyin.)

Ben, şu dünyanın görüp görebileceği en güzel şeyi, kızımı, çingenelere benzetirim bak. Ruhu çingenedir Haziran'ın. Rengarenktir yüreği. Yaşamayı layığıyla yapar Haziran. Ben hayal bağımlısıyımdır. Yaşama hayalleri kurmaktan kâh üşenirim kâh yetişemem yaşamaya. Neşe yaşatırdı beni. Neşeli ederdi beni. Annesinden gördüğü neşeyi hayat tavrı belleyen Haziran balık tutalım istemişti annesi için. İlla Galata'dan. Neşe'ye sürpriz yapacaktık. Neşe'nin en sevdiği yemekti balık. Sabaha karşı Neşe uyurken evden çıktık. Duymuş aslında çıktığımızı. Bozmamış hevesimizi. Uyuyor gibi yapmış. Galata'dan ve dünyadan tuttuğum son balık... Galata'dan ve dünyadan yediğim son balık... Levrek; bol kılçıklı.

O geceyi ekmek içi renginde hatırlıyorum. Art arda yediğim ekmek içi... Art arda dinlediğimiz Ne Na Na Na... Art arda bölüştüğümüz kahkaha... Neşe'yi ilk gördüğümde ağlıyordu. Sokakta bir sabah öylece ağlıyordu. Yanından geçip gitmiştim. Duramamıştım. İlk sapaktan dönmüş, yine aynı sokağa yürümüştüm. Ne olur o hâlâ orada olsundu... Ne olur o hâlâ ağlasındı... Ona neden ağladığını soracaktım ya. Sanki başka bir cümle kuramazdım! Az önce Neşe'nin olduğu sokağa vardığımda Neşe yoktu. Nasıl olurdu? Duvarı tekmeledim. "Neden duvarı tekmeledin?" diye sordu bir ses. Baktım, ses onun. O, orada. Kapının eşiğinde meğer. Bana soru soruyor. Benim yerime. Neydi cümle? "Neden ağlıyorsun?"

"Ağlamıyorum ki" diyor. "Ama ağlıyordun." "Sen beni mi gözlüyorsun?" "Yok. Haşa. Geçerken gözüme takıldın da." "Aynı sokaktan ne sık geçiyorsun." Neşe'nin ukala

nezaketiyle böylece tanışıyorum. "Hiç sevmem aynı sokaktan geçmeyi!" Neşe, dur durak bilmez dürüstlüğümle böylece tanışıyor. Ve susuyor sözüme karşılık. Madem öyle ben de itiraf ediyorum: "Sana bakmaya gelmiştim." "Ve duvarı tekmeledin?" "Seni göremedim." "Ayağın acıdı." "Yok canım... Peki, birazcık." "Değer miymiş?" "Evet." "Neşe." "Neşe?" "Evet." Gülüyorum. Konuşuyor. Burnu tıkalı. "Komiğine mi gitti adım?" Aklıma kadife ipler dolanıyor. Sözcükler kördüğüm. Bir ara konuşmayı öğrenmeliyim. "Adın Neşe." diyorum. Gülüyor. Konuşamıyorum. Aklım tıkalı. "Çok üşümüştüm." diyor. Yine anlayamıyorum. Sormuyorum. Söyleyecek. "Çok üşümüştüm. Onun için ağlıyordum." Yüreğimden bir şey akıyor. Canım yere saçılıyor. Adımı hatırlıyorum: "Hicaz."

Bir hafta dolmadan Neşe'ye evlenme teklif ediyorum. O geceye kadar hep mutluyuz. On beş yıl boyunca üçümüz Mutluluk olmuşuz. Hâliyle o gece yine mutluyuz. Ekmek içi dolu arabamızda Neşe, Haziran ve ben hastane yolundayız. Mevsimlerden kış. Camlarımız açık. İstanbul'a şarkı söylüyoruz: "Ne na na na.." İstanbul, hâlinden belli, mutluluğumuzu kıskanıyor. "Ailemizin çocuğu Hicaz" diye dalga geçiyoruz benimle ve boğazıma kaçırdığım kılçıkla. "Kimse kılçık çıkarttırmaya hastaneye gitmemiştir. Asıl kimse hastaneye böyle neşeli gitmemiştir" diyoruz. "En kötü günümüz böyle olsun." diyoruz üstüne. Üstüne, en kötü günümüz böyle oluyor. Arabanın midesi bulanıyor. Yoksa 'dalgalar geliyor' mu oynuyoruz? Allak bullak oluyoruz. Neşe'mizden oluyoruz...

Sabahları kol kola girip, "Dalgalar geliyooooooo... Uuuuuuuuu...." nidasıyla kendimizi büyük yatağa atardık. Kollarımızı birbirimize kenetleyip dalgalarla devrilmiş gibi yatağın bir ucundan diğer ucuna yuvarlanırdık. Dalgalardan her seferinde yeni bir canavar çıkardı. Bazen Haziran'ın neyinin sesinden şikayetçi huysuz komşumuz,

bazen Kül Kedisi'nin kötü kalpli üvey annesi, bazen Neşe'nin öğretmenlik yaptığı ilk okulun suratsız müdürü, bazen Kırmızı Başlı Kız'daki hain kurt, bazen şiir kitaplarımı basmayan yayınevi müdürleri, bazen çatık kaşlı 'Korkmaz Amca', bazen Haziran'ın izlediği ilk film olan 'Postacı'daki Mario'yu vuran polis... Hangi canavar çıksa karşımıza, biz galip gelirdik. Sevgiyle boğuşurduk dalgalarla. Dalgalar durulunca yorganın altına dalıp hiç gitmediğimiz ülkelerin hayallerini kurardık. Mürdümiye isminde bir şehir kurmuştuk hayalimizde. Haziran'ın en sevdiği renktir mürdüm eriği. En sık Mürdümiye'ye giderdik birlikte. Evler, kaldırımlar, çiçekler, bulutlar, sular, börekler, çantalar, lambalar, masalar, yataklar, perdeler, peynirler, kapılar, her şey mürdüm eriği rengindedir o şehirde.

Araba tepetaklak olmuşken ekmek içinden mürdüm eriği renginde kan akıyordu. Kan, canımdan akıyordu. Kızımın annesi Neşe'den. Neşe'mden... Neşe'den sonra ben yaşadım. Neşe'yle birbirimize sözümüz vardı, "Ne olursa olsun yaşayacaksın" derdik "ve yaşatacaksın." Ben kızımı yaşatmalıydım. Bunun için yaşamalıydım. Yetemedim yaşama yalnız başıma. Ne yaşama ne kızıma... Beni büyüttüğü gibi annem büyüttü kızımı da. Ben bocaladım. Kadınlar oldu hayatımda. En iyi kadınlarla arkadaş oldum. Kimse anlamasa da Nuray da iyi bir arkadaşım. Bu kadar basit. Nuray benim arkadaşım. Sandıkları gibi bir ilişki kurmuyorum hiçbir kadınla. Ben Yılmaz'a benzemem. Kızım var benim, bir tanem, onu incitmem. Haziran'a yeni bir anne edinmem. Kendime yeni bir sevgili edinmem. Söz konusu aşk oldu mu tutucunun tekiyim. Aşkta dogmatiğim. Bir tane olur aşktan. Neşe'ydi benim için. Âşığım hâlâ Neşe'ye. Bunu söylemek bile anlamsız. Hâlâ âşık olmayacaksan niye âşık olursun ki bir kere? Neşe'ye olan aşkım kızımızın gözlerinin içinden belli. Bu aşk bana masallar dolusu gerçek anlattı. Biri de anneme duyduğum denizvari sevgi.

Adıma Hicaz deneliberi anneme âşıktım, annemle dosttum, annemin çocuğuydum. Neşe'yi sokakta ağlarken gördüğüm günle birlikte annemin en çok yoldaşı olduğumu gördüm. Annem hep koluma girsin, yol alsın, yol boyu beni dinlesin, bana anlatsın, benimle görsün, benimle işitsin, benimle gülsün, benimle heyecanlansın, benimle koklasın, benimle yaşasın istiyormuşum. Annemle Haziran yolda kol kola yürürken dünyanın en hüzünlü güzelliği meydana geliyor. Araba yoldan çıkıp Neşe gittiğinde annemle yoldaşlığımı kızıma emanet ettim. Yollara inancımı yitirmedim. Arabayla teptiğim yollara değil, ayağımla teptiğim yollara. Yürürüm her yere. Her sokaktan karşıma köşe başında ağlayan Neşe çıkacak diye. Karşıma çıkmaz Neşe. Rüyama çıkar. Rüyalar olmasa ayrılığa nasıl katlanır insan? Kadın arkadaşlarımla yürümeyi sevmem. Annemle ve Haziran'la bir yürüyeyim, dünyalar benim olur. Yoksa hep kendi başıma yürürüm. Yürürken zamanın aktığını değil, durduğunu duyarım. Ben yürürken zaman durmuştur, hayat benim için akıyordur. Yürüyen insanların ellerini izlemek en saçma ve en büyük zevkim. Bana şiir yazdıran, çarpıcı bir el imgesidir. Gerisi en çok bu evden gelir. Zamanı gelin eden bu evden...

Bizim ev durmaz, sürekli dans eder. Çünkü evin annesi Edibe'dir. Her anne gibi o da evinde yaşlanmıştır ama yerinde durarak değil. Oysa kadınlar durmayı yakıştırırlar kendilerine. İşte ben de uyum gösteririm doğal hallerine. Belki bu yüzden kadınlarla sadece dururum, dinlenirim. Neşe veya Haziran veya annem olmayan kadınlarla yürümem, yol almam. Kadınlarla rahat konuşurum, iyi susarım, keyifle yemek yerim, dikkatle film izlerim, cömertçe şarkı dinlerim, bol bol otururum, uzun uzun dururum. Yürüyen Nuray'ı tanımam mesela. Annemden güzel yürüyeni tanımam. Annem su perisi gibi yürür.

Haziran işveli muganniye gibi. Kahveleri Haziran yapıp getirdi. *Sağ ol bitanem.*

Şifa olsun Peşrevciğim.

Kafası çağın ötesine şahlanmışken, gönlü çağın eskisine mıhlanmıştır Haziranımın. Böyle leziz Türk kahvesi pişirmeye, alengirli tatlılar yapmaya, tığ işi örgü örmeye, oradan buradan antika eşyalar toplamaya, Kapalıçarşı'dan kumaş alıp giysi diktirmeye, ney çalmaya, türkülere, Fuzuli'nin mesnevilerine, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiirlerine, Tomris Uyar'ın öykülerine, Tomris Uyar'a yazılan şiirlere ve Tomris Uyar'a şiir yazan şairlere, Neşe'nin konuşması gibi yazan Sevgi Soysal'ın öykülerine, kalem-kâğıt-insanla var olan edebiyatın ilkelliğine, beden-elişi çalgı-insanla var olan müziğin tanrısallığına, Nina Simone'un sesine, saman kâğıtlara, ağır aksak İstanbul vapurlarına, siyah beyaz fotoğraflara, el emeği göz nuru resimlere, simitçilere, Beyoğlu tramvayının koltuklarına, kuruyemişçilere, bayramlara, semaverlere, mektup yazmaya, mektup göndermeye, en çok da mektuba pul seçmeye, uzunçalarlara, ağaçlara, belki insandan bile eski olan rüzgâra delidir Haziran.

Yalnız şimdi değil, bizim evde kahveler hep Haziran'ın elinden içilir. Nedeni, kahvelerinden bile lezzetli: Haziran, kahvenin içiminden çok cezvenin biçimine vurgundur. Cezveye dans ettirir kahve pişirirken. "İyi dans ediyor mu büyükanne?" diye sorar anneme. Öyle ya, kızım 'büyükanne' der anneme. Cuk diye oturur bu tanım anneme. Haziran'ın anneme seslenişinde yerini bulur sözcük: Büyük Anne. Büyükannesine kahve pişirmez kızım. Büyükannesine çay demler. Çaydanlığı semazen eder kızım. Annem kahve sevmez, çay sever. Çayı da çay gibi sever, acı acı. Kahvenin acısına benzemez çayın acısı. Annemin aklı renklerden ayrı düşmez. Kahve, koyu

kahverengidir. Annem koyu kahverengini gözlerde sever. İhsanının, Hicazının ve Hazirancığının gözlerinde... Çay bazen günbatımı bazen de kızıl güz yaprağı rengindedir. Annem Haziran'ın yaptığı çayları içerken der ki, "Hicazım, çayın rengine bak rengine... Senin şiirlerin gibi..." Oysa şiirlerimi torunu gibi seven annem, çoğu kadının sevdiği kırmızıyı sevmez. Canım ablam Koza da öyle. İstanbul'a dönüşüyle hayatıma umut getirdi Koza. Güzelleşeceğiz birlikte...

Koza, Fransa'dan gönderdiği mektuplarında uzun yıllar üstünden çıkarmadığı yeşilden vazgeçip bordoyu sevmeye ve bordoya bürünmeye başladığını yazmıştı. Gençliğinde Koza, nam-ı diğer kızıldı. Kırmızıyı sevdiği olmamıştır halbuki. Koza hayatta en bol olanı, en doğal olanı sevegeldi: insanı ve yeşili. Demek sonra sonra bordoyu... Kim bilir Koza bordoda ne sezdi? Nasıl koktu bordo ablama? Bordoyu mürdüm eriğinden ayıran nedir? Haziran'ı Haziran, Koza'yı Koza yapan ne? Anneme bordo da mürdüm eriği de pek yakışır ama çoğunlukla yumuşacık renkleri tercih eder annem. Yumuşacık ve ayrıksı... Sıraiçinde sıradışı... Sözgelimi, gülkurusu. Koza bugün büyük bir incelik yaparak geldi yemeğe. Üniversite birdeyken ona annemin doğum günü hediyesi olarak aldığı pantolonun aynısını bulup giymiş. Ne Korkmaz fark etti ne Yılmaz... Korkmaz inceliği fark veya takdir edecek adam olsaydı Korkmaz olmazdı. Yılmaz'sa bir duygu yüklemeksizin beğenmiştir pantolonu. Farklı bulmuştur. Farklı bularak hayatını kurtaranlardan Yılmaz. Farklı bulduğuna hayatı zindan edenlerden Korkmaz. Artık benden geçti abilerim, benden geçti onlara duyduğum sevgi. Çok iyi tanıdığım yabancı insanlar gibiler. Babamdan daha tanıdık veya daha yabancı değiller.

Koza, annemin ona hediye ettiği pantolonu giymeye bir türlü yanaşmıyor diye çok üzülürdü annem. Sadece

kızların giyeceği renklerden korkardı Koza. Ruhu zarifim benim... Aramış, bulmuş, giymiş. Kırk yedi yaşında giymiş annemin ona genç kızken hediye aldığı gülkurusu pantolonu. Tam annemin rengindeki pantolonu... İşte bu davranışın bir anlamı yok. Olamaz. Aranıp bulunamaz. Bu davranışın bir şiiri var. Olur. Kokusunu aldığım ve yemek biter bitmez yazacağım şiiri zihnim arar elim bulur. Koza'nın elleri gibi dokunacak bu şiir. Görünmez bir dipnot gibi munisçe tanımlayacak kendini. Adı belki Gül Kurusu. Belki Kız Kurusu. Belki Annesinin Gülü. Belki Annesinin Gül Kurusu. Annemin Gül Kurusu belki. Kokusu belli. Sesi Koza. Yaşamayı, bu şehirde güzelce, insanca yaşamayı hepimizden çok hak eden ablam...

Hepimiz diye bir aileyiz sofra başında. Ailemizin babası İhsan, annesi Edibe. İnce belli Edibe... İnce belini İhsan'ın ince uzun elleriyle kavradığı... Ben doğmadan önce kezlerce... Ben doğduktan sonra sadece bir iki kere... Ben doğmasaydım annemle babam ayrılmaz mıydı? Ben doğmasaydım annem daha mı mutlu olurdu? Ben doğmasaydım babam bu evde annem, Korkmaz, Yılmaz ve Koza ile birlikte yaşar mıydı? Ben doğmasaydım doğmazdım. Ben doğacakmışım ki doğdum. Belki de kendim için değil, Haziran doğsun diye doğdum. Neşe mutlu olsun diye. Benle tanışmasaydı Neşe hâlâ hayatta olur muydu? Haziran olmazdı. Haziran olsun. Neşe niye yoksun? Annem var. Annem hâlâ annem. Bizim evdeyiz. Annemin pişirdiği yemekleri yedik, Haziran'ın pişirdiği kahveyi içiyoruz. Annem çay içiyor. Babam olsa kahve içerdi. Ağacın gövdesi gibiydi babam. Bakıp bakıp anlayamazdı insan. Tuhaf adamdı babam. Kahveyi sütlü içerdi. Yalnız başına yaşamak için yaratılmıştı. Karşısına yanlışlıkla annem çıkmıştı. Bu hatadan Korkmaz, Koza, Yılmaz ve ben yaratıldık. Tuhaf şey doğmak. Dünyaya dair çoğu şey tuhaf. Tuhaf olmayan tek şey ölüm. Hayatta

tek anlayabildiğim şey ölüm. Bu yüzden olmalı ki ölüme dair hiçbir şiirim yok. Belki var ama benim haberim yok.

Ölüm, balığın kılçığıdır. Balık varsa kılçık da vardır. Balığın zamanını hırsız gibi çalınca kılçık, ölüm erken olur. Balığın zamanı bitince, kılçıksız da olsa ölüm yine erken olur. Şair demiş bir kere... Ölüm hep olur ama doğum hep olmaz. Hepimiz kazara doğduk, kazara aile olduk. Ezan okunuyor. Hoca, cenaze ezanı okurken ne hisseder acaba? Fincanımın kenarında karınca dolanıyor. Karıncanın bu mevsimde işi ne? Alışkanlıktan hava durumunu dinledim bu sabah. Yarın güneşli olacakmış. Ayın on sekizi bugün, ne tuhaf. Yılın iki binli olmasına bile alıştık, neden birbirimize alışamıyoruz? Bu masadaki herkes benim kabulüm. Kabul etmek umudu kesmek demek değil ki... Umudum olmasa ben Hicaz olmam, Haziran'ın babası olmam, Edibe'nin oğlu olmam. Umudum hep tazecik.

Er ya da geç kötü olan her şey iyi olacak... Er ya da geç insan çirkinliğini beğenmeyecek ve kendiliğinden güzelleşecek... Er ya da geç, ülkeleri canavarlar değil halk yönetecek... Er ya da geç denizin her yerde ve her yerden dibi görünecek... Er ya da geç, hayat hep birlikte yaşanabilecek... Ben görmeye gecikeceksem de Haziran görecek. Umutlarımı Haziran'ın torunları için dilemem, kızım için dilerim. İki üç kuşak sonrası için umutlanmak düpedüz avunmaktır. Hayatla avunanlardan tırsarım. Hayata sövenlerden de tırsarım. Küfrü belki de bundan sevmem. Küfür sevmeyen ve etmeyen erkek olmanın yükü ağır. Hele bizimki gibi bir toplumda... Sigara sevmeyen ve içmeyen erkek olmanın yükü daha da ağır.

Babam bizi görmeye eve geldiği zamanlarda sigara içmezdi. Annemin söylediğince başka zamanlarda da içmezmiş. Annem sigaradan nefret eder. Kokusuna tahammül edemez. Sigara, yalan gibi kokar. Yalanın

kokusunu ancak yalanı hiç denememiş insan alır. Yalanı hiç kullanmamış insan yalanın kokusundan rahatsız olur. Sigarayı hiç denememiş insanın sigara kokusunu derhal aldığı ve bu kokudan feci halde rahatsızlık duyduğu gibi tıpkı. Korkmaz sigara içer. Fikriye sigara içer. Yılmaz sigara içer. Koza sigara içer. Ben sigara içmem. Haziran da içmez. Kor'u, Kıvanç'ı bilmem. Semih, işi düşünce içiyordur. Buradan bir yere varılır mı? Varılabilir. Sigara içseydim o eril meyhane sofralarında, erkekler arasında yerim sağlamdı. Özellikle de sanatçı erkekler arasında... Sanatçı adam nasıl sigara içmez diye alay eder Yılmaz benimle. Kendisi sigara içiyor diye sanatçı oldu sanki. Ben sanatçı adam mıyım ki? Ben sıradan bir insanım. Asıl sıradan insanlar sigara içer. Ben sıradan bile olamıyorum demek. Bambaşka bir insan olurdum sigara içseydim. Bambaşka bir hayatım olurdu. Sigara da değil, cıgara.

Bu memlekette ve belki bu evrende cıgara tüttürmek dostluğun olmazsa olmazı. Cıgarasız dostluk olmaz mı? İnsanlar sadece kendi varlıklarını ortaya koyup yaşayamazlar mı? Neden bu kadar çok şeye ihtiyacımız olsun? Hayatı güzelleştiren küçük detaylar hep olsun hep çok olsun, eyvallah, zaten doğa böyle, doğa küçücük güzelliklerle var, demek hayat da öyle, onlarla dopdolu olmalı... Ama bir sınır var. O sınırı aşan her şey sahte. Zoraki içilen sigara kadar, gösteriş için savrulan küfür kadar sahte. Sahteliğe düşen hayat yaşanmasa da olur. Hayatta güvendiğim tek düşünce bu. Bazen Yılmaz'ın beni Korkmaz'dan daha rahatsız etmesinin nedeni bu. Yılmaz, sahteliğe inanıyor. Oğlu, sahtelik minvalinde geziniyor. Korkmaz'ın, lağım gibi bir şey olsa da, kendi gerçeği var. O, kendi gerçeğine inanıyor. Yılmaz'ın bir gerçeği bile yok. Ben dediği bir şey var ama kendisi yok. Ne güzel ki annem var. Annem hep olacak. Ben olduğum sürece annem olacak. Anneme hiçbir şey olmayacak. Ne balık

ne kılçık. Annem hep yaşayacak. Herkes neye isterse ona inanır çünkü bu dünyada.

Yine mi kavga? Susun! Susun! Görmek istemiyorum yüzünüzdeki öfkeli çizgileri. Çocuk olun! Karikatürünüzü çiziyorum kafamda. Gülünçsünüz. Yapmayın! Haziran sağ tut beni. Şarkılar, çocuk edin bizi... Mürdümiye'de olduğumu hayal ediyorum Haziranım ve Neşemle... Mutluluktan mutluluk beğeniyoruz... Ne güzeliz! Oh, sakinleşiyorum... Susuyorlar. Nihayet... Annemin çayı bitmiş. *Ver annem bardağını, doldurayım.*

Elbette. Elbette en güzel günlerime yine annemle başlayacağım. En güzel tatillerimi annemle baş başa yapacağım. Annemi güldürebilen sözü yine ben bulacağım. Annem gülecek. Dünyayı ele geçirmiş kadar olacağım. Demek bu evde daha çok yaşamalıyım. Annemle. Kızımla. Koza'yla. Çıksam mı kiradan? Buraya yerleşsem yine... Kira parasına tatile çıkarsam ya annemi... Ne güzel olur! Annemi alıp gitmediğimiz neresi kaldı? Her yerine gitmiş miyiz dünyanın? Dünyanın Türkiye'sine gitmeliyiz. Türkiye'de en gitmediğimiz yere... Nasıl mutlu olur annem... Buraların oralarında mevsimleri kutlamalıyız birlikte. Şarkıları yeni baştan söylemeliyiz. Annemin böreğini ilk defaymışçasına tatmalıyım. Annemin gözlerine daha uzun bakmalıyım. Annemin ellerini daha sık sevmeliyim. Annemle daha çok çay içmeliyiz. Anneme yeni takılar tasarlamalıyım. Yarın Haziran'ı da alıp Mısır Çarşısı'na gidelim. Boncuklar seçelim annem için. Denize girmeliyiz asıl! En yakın zamanda. Bu havada? Dünyanın yazlık yanında. İmkânsız değil. Şu kitaplarım iki lokma sataydı... *Al anneciğim.*

Sağ olasın Hicazım.

Nerden para bulacağım? Yılmaz'dan borç alsam? Nasıl öderim sonra? Ödeyemez miyim bir şekilde? Yılmaz demez ki "Lafı mı olur kardeşim, sana helal

olsun!" diye. Demez... Kardeş kardeşe demezse böyle, kim kime ne der kardeşçe? Korkmaz'dan bir daha borç istememeye yeminliyim. Katiyen, katiyen istemem son istediğimde olanlardan sonra... Adam olsaymışım param da olurmuş... Ama yok, Korkmaz haklı. Para sahibi olmakla insan olmanın nasıl bir ilişkisi olsun? Adam olmakla para sahibi olmanın o müthiş dalkavuk ilişkisiyle ne yarışabilir? Annem de istemezdi zaten. Annem hiçbir şey istemez ki birlikte olmaktan başka... Olsun. Ulaşılır yerler de güzeldir. Yeni yerlere götüreyim annemi. Daha da mutlu olsun annem. Daha çok sevsin yaşamayı. Hâlâ daha şaşırsın. Daha layıkıyla aksın zaman. Ey zaman, annemin elini bırakma ne olur... Yüce zaman, dans et annemle durmadan! Gözünü seveyim, durmayın. Ama öyle. Ama böyle. Yaşayalım.

Bize müsaade anne. Malum yarın iş günü, okul günü... Erkenden kalkacağız. İşe giden yalnız benle Kıvanç'ız galiba ama... Mine'nin, Kor'un da okulu var. Haziran'la Semih'in de herhalde...

Üniversiteye okul mu denir amca ya?

Ne denir peki Semih?

Vallahi benim sabahın köründe kalkmak gibi bir mecburiyetim yok. Derslerim uygun saatlerde. Ders gibi de değil zaten.

Bilmez misin Korkmaz? Memur olmasak da ben de annem de erkenden kalkarız. Ne zaman görülmüş uyumayı sevdiğim?

Uyumayı sevmezsin ama çalışmayı da sevmezken uyumamak neye yarar?

Sen öyle inanabilirsin abi. Ben de kendimce çalışıyorum. Hem de daima. Hem uyumamayı sevmek bence en çok da yaşamaya yarar...

Ben bile sabahın köründe uyanıyorum artık.

Hadi canım. Seeeen?

İster inanın ister inanmayın, uyanıveriyorum işte.

Uyanıp da ne yapıyorsun Yılmaz?

Tamam senin gibi düzenli bir işte çalışmıyorum Korkmaz... Şu ara set yok. Ama... E, senaryo yazıyorum bazen. Yani... Bir süredir yazmıyorum. Yazamıyorum aslında. Ama kahvaltı şahane bir şeymiş yahu! Uzun uzun kahvaltı ediyorum. İşte tabii film izliyorum...

Yaşlanıyoruz desene sen şuna...

Belki de haklısın be Hicaz...

Çalışsanız bu kadar çabuk yaşlanmazsınız.

Ayıp etmeyelim şimdi Korkmaz. Burada dünyanın en genç büyükannesi var. Annem de yıllar var ki çalışmıyor ama hepimizden genç.

Sahi Koza, sen ne yapacaksın? Nerede çalışacaksın?

Biz ne diyoruz, sen ne diyorsun yakışıklı...

Bilmiyorum Semih. Her şey çok yeni benim için. Herhalde çevirilere devam ederim.

Çalışmadan olmaz mı yahu?

Vallahi Yılmaz Amca ben kendimi bildim bileli çalışırım. Hicaz Amca'ya sormalı onu. Değil mi baba? Bir ömür çalışmayan o.

Ben... Ben hayata çalışıyorum.

Ne güzel dedin be oğlum!

Kusura bakmayın. Ben anlamıyorum. Yarın sabahın köründe kalkacak ve işlere koyulacağız. Ben bunu biliyorum. Bunu çok iyi biliyorum.

Babam haklı. Yarın çok iş var. Artık gitsek iyi olacak.

Peki Kıvanç evladım, peki. Kapıları, yolları tutmuyorum. Ne zaman isterseniz gidersiniz. Ne zaman isterseniz gelirsiniz.

Evet evet... Arayı açmayalım aslında.

Sen de güzel dedin evlatçım! Siz istedikten sonra ben size ne sofralar kurarım... Ispanaksız börek yaparım sana, olur mu?

Ay Yılmaz senin bu kahkahaların korkutuyor insanı...

Aşk olsun yahu...

Babam güldü mü tam güler Fikriye.

Fikriye Yenge demek istedin herhalde.

Yoo.

Semih... Uzatma.

Ellerine sağlık babaanne.

Sağ ol güzel Korcuğum.

Sen de babaanne! Erkek adama güzel denir miymiş?

Ne o Kıvanç, hepimizi tek tek düzeltecek misin?

Güzelse denir tabii.

Âlemsin babaanne.

Öyleyimdir Kıvanç evladım, öyleyimdir.

Ben de gideyim.

Ben bırakırım seni.

Hiç lüzum yok. Şuradan hemen bir taksiye binerim.

Canım öyle şey olur mu? Kadın başınıza... Hicaz bırakır sizi.

Sağ olun Edibe Anne. Ama çok ciddiyim. Ben giderim. Nasılsa şurada durak yok mu? Hicaz, ablasıyla kalmak ister.

Doğru diyorsun Nuray ama...

Aması yok. Çok samimiyim.

Hadi o zaman, iyi geceler herkese.

İyi geceler...

Kendinize iyi bakın kızlar...

İlahi Semih!.. Sen de...

Baba biz biraz Eda'yla takılacağız.

Nasıl isterseniz...

Elinize sağlık.

Yarasın Eda kızım.

Eline sağlık babaannecim.

Canım canım... Gel bir kocaman sarılayım sana. Oh... Daha sık gel olur mu Mine?

Kendine iyi bak Haziran. Bir dahaki sefere yüzünü daha güleç istiyorum bak.

Hayırlısı Yılmaz Amca.

Ne o laflar öyle Haziran...

Senin de eline sağlık Haziran.

Sağ ol Nuray Abla.

Araşırız Hicaz.

Tabii. Sağ ol geldiğin için.

İstediğinde görüşelim Kor. Mine'yi de al gel buraya ara ara.

Olur Haziran. Yazışırız.

Hoşça kal Koza. Daha doğrusu hoş geldin.

Sağ ol Yılmaz. Sağ ol.

Allah rahatlık versin herkese. Ellerine sağlık anne.

Sizin ayağınıza sağlık Fikriye.

Bay bay Kıvanç. Pazar görüşürüz.

İyi geceler Koza...

Sana da Kor. Görüşelim, e mi?

Görüşelim.

Hadi çocuklar. Hadi Fikriye.

Koza'ya hoşça kal demek yok mu Korkmaz?

Herkese demiştim zaten anne.

Anne... Lüzum yok...

Olur mu canım öyle şey? Aaa... Sanki kırk yıldır buradasın!

Aman Yarabbi! Korkmaz'dan korkunç bir söz beklerken... Korkmaz! Korkmaz, aynanın orda durdu. Dönüp hemen şuracıkta Koza'nın elini sıktı... Peşinden... İki yanağından öpüyor. Annem ağlıyor. Korkmaz fark etmemiş gibi yaparak annemin elini öpüyor. Herkes herkese kâh sarılıyor kâh uzaktan el ediyor. Aralarında Koza... Aramızda Koza... Dondu kaldı. Gözleri dalgalı. Ah, babam da olacaktı... Annemin mutluluğu tam olurdu. Gülümsüyorum Yılmaz'a, Kor'a, Mine'ye, Semih'e, Fikriye'ye, Kıvanç'a, Nuray'a. Haziran kapıyı kapıyor. Pencereden rüzgâr giriyor. Annem, Haziran, Koza ve ben kaldık. Rüzgâr, camdan el sallayacağımızı hatırlatıyor.

Bir cama doluşup herkese tek tek el sallıyoruz. Alışkanlıkla başlarını kaldırıp el sallıyorlar. Annem öpücük yolluyor. Nuray da onlardan görüp yukarı bakıyor. Köşe başına kadar birlikte yürüyorlar. Köşeyi dönünce görünmez oluyorlar. Biz kaldık. Salonun ortasındayız. Ayaktayız. Annem sıkı sıkı sarılıyor üçümüze. Hiç konuşmuyoruz. Ben duyuyorum. Eminim Haziran da Koza da duyuyor. Annem bizi bağrına basan elleriyle, sesini çıkarmadan, "Biz bir aileyiz" diyor. Bunu hepimizden çok bizim ev biliyor.

21
Yalnızlık

Ertesi gün sıradandı. Bir kere cumaydı. Erkeklerin ezici çoğunluğu camideydi. Kadınların ezici çoğunluğu mutfaktaydı. Televizyonlar açıktı. Korkmaz ve Kıvanç işlerinin başındaydı. Hicaz, Çiçek Pasajı'ndaydı. Yılmaz, evinde bir kez daha Amarcord'u izlemişti ve şimdi elindeki DVD kapağına gıptayla bakarken Starbucks'ın logosunun Amarcord'dan yürütüldüğünü keşfediyordu. Mine, Kor, Haziran dersteydiler. Mine hocayı dinliyor, Kor sıraya resim çiziyor, Haziran sınav oluyordu. Fikriye, kuafördeydi. Semih, dünkü yemek sonrası Eda'yla gittikleri gece kulübünün yorgunluğunu henüz atamamış, uyukluyordu. Koza, annesiyle evdeydi; birlikte Koza'nın Fransa fotoğraflarına bakıyorlardı. Edibelerin evinde de televizyon açıktı. Her zamanki gibi açık olan haber kanalıydı. Sesi kısıktı. Duymak isteyen duyardı. Üç

haberleri başlar başlamaz televizyon öyle bir şeyin haberini verdi ki, istemeyen bile duydu: "Hrant Dink vuruldu." Koza'nın fotoğrafları yere saçıldı. Edibe, ah edip inledi. Hicaz, annesinin sesini ta Çiçek Pasajı'ndan işitti. Nedenini radyo açıkladı. Hicaz elinden bir şey gelirmiş gibi Galatasaray'dan Gümüşsuyu'na dek koştu. Eve vardığı gibi elinden geldiğince annesine ve ablasına sarıldı. Telefon çaldı. Haziran telefonun öbür ucunda ağlıyordu.

Kor yeni bir resme başlamıştı. Mine'nin ders notları yeni bir kağıda taşmıştı. Semih bugün yataktan çıkmama kararı aldı. Yılmaz'ı yeni bir senaryoya başlama hevesi sardı. Fikriye'nin saçları bugünlük karamelli bakır rengi oldu. Kıvanç her günkü gibi toplantıdan toplantıya ceketinin düğmelerini ilikliyordu. Korkmaz ders veriyordu. Saat akıyordu. Trafik tıkanıyordu. Bir 'son dakika'dır gidiyordu. Dakikalar anlamından olmuştu. Sözler yığılıyordu. Sokağın adı Halaskargazi'ydi. Sokağın ortasındaki Hrant'tı. Hrant, bir insandı. "Gidip elinden tutup kaldıracağım. Göreceksiniz." diyerek girdi eve Haziran. Hicaz, kızının başını öptü. Edibe, torununa sarıldı. Koza, "Hadi" diyordu; üstünde dünkü pantolonu vardı. Mantolar giyildi. Çıkmadan, Edibe dün akşam Koza'nın getirdiği karanfilleri saksıdan çıkarıp, gazeteye sarıp, eline aldı. Karanfil buketi gazete, Hrant Dink'in 'Güvercin Tedirginliği' adlı son yazısının mürekkebini akıta akıta ağlıyordu.

Edibe, Hicaz, Koza ve Haziran kol kola girip Şişli'ye, Agos'un önüne yürüdüler. Kalabalık denemeyecek bir kalabalık vardı. Sokağın üstünden bulutlar ve sloganlar geçiyordu. Edibe, sokağın ortasına karanfilleri yüzükoyun bıraktı. Haziran Hicaz'ın, Hicaz Edibe'nin, Edibe Haziran'ın gözyaşlarını siliyordu. Salya sümük sloganlara katılıyorlardı. Koza'nın kulağı çınlıyordu. Koza bir kez daha yenildiğini duyuyordu. Koza'nın içi ağlıyordu.

Koza konuşmuyordu. Haziran'ın midesi bulanıyordu. Kendini daha fazla tutamadı. Bankanın yanındaki merdivenlere kustu. Tanıdık kimse yoktu. Hiç kimse orada değildi. Tanıştırılmadıkları için bilmiyorlardı ama Bal oradaydı. Oradaki herkes gecikmişti. Hepsi beceriksizdi. Vicdanlarına ağıt yakıyorlardı. Çok azlardı. Yalnızlardı. Birkaç saat içinde dağıldılar. Edibe'nin güven duygusu vurulmuştu. Evlere dönüldü. Hicaz da Edibe, Haziran ve Koza ile birlikte Gümüşsuyu'ndaki evine döndü. Eski odasında yattı. Ablası, kızı ve annesiyse, annesinin büyük yatağında korku ve hayal kırıklığı içinde birbirlerine sarılıp uykuya daldılar sabaha karşı. Klimt onları öyle görse, 'Kadının Üç Çağı' tablosunu yeni baştan çizerdi. Odasının ve yan odasındaki annesinin, ablasının, kızının sağladığı huzura karşın Hicaz uyuyamadı. Tarih 19 Ocak 2007 idi. O günden tam üç ay sonra badem ağaçlarının çiçek açtığı bahar sabahı, Haziran okulda, Koza işe girdiği yayınevinde, Hicaz Koza'yı iş yerinde ziyaretteyken, Edibe evde, salonun köşesinde, annesinden yadigâr sandığı açmış, içinden bir tomar mektup çıkarmıştı. Mektupların kimi babasından, kimi İhsan'dan, kimi Koza'dandı. O akşamüstü Edibe'yi dansın sonunda, hayata selam verirken bulduklarında elinde 8 Şubat 1964 tarihli bir mektup vardı.)

8 Şubat 1964
Çanakkale

Kıymetli kızım Edibe,

Buralarda görülmemiş bir kış hüküm sürmektedir. O kadar kar yağmış, o kadar soğuk olmuştur ki tarif edemem. Şehrin içinde kar makineleri dolaşmakta, halka geçit temin etmektedir. Karadan, denizden yollar tıkanmıştır. Esnaf, soğuktan dükkanlarını açmamaktadır. Hani neredeyse insan sokakta donup kalacak. Evin içini ısıtamaz olduk. Soğuklar, kar gittikçe şiddetini artırmaktadır. Oraları kim bilir

nicedir? Sizden mektup alamadığımız için meraktayız. Belki mektubunuz postadadır ama ne ile ve nereden gelecektir? Onun için birbirimize kusur bulacak durumda değiliz.

28 Ocak günü posta ile bir sandık gönderdiydim. Acaba alabildiniz mi? Sandığın içinde böğrülce, tahin pekmez ve reçel vardır. Sandığın boş kalan yerine de annen biraz peynirle bademkoydu. Böğrülce, bizim Rumeli tabirince papuda, sizin oralarda olmıyan ve satılmıyan fasulya fasilesinden kuru sebzelerdendir. Bunun nasıl yapıldığını ve yendiğini Edibe, sen bilirsin. Fasulya piyazı gibi pişireceksin. Bol zeytinyağı ister. Yanında taze soğan ve maydanoz hatta sarımsak bulundurmak şarttır.

Böğrülceden bir miktarını, fasulya ekildiği zaman bahçenizde dikersiniz. Yetişirse üretir ve orada tamim edersiniz. Tazesinin haşlaması da güzel yenir. Bademlerden üç tanesini beşer santim aralıklarla üçgen şeklinde şimdiden toprağa dikersiniz. Bunlar filizlendikten ve 60-70 santim boy verdikten sonra her üç filizi kız saçı örer gibi örüp bırakırsınız. Onlar büyüdükçe birbirine kaynar, daha kuvvetli büyür. Bademi bahçenizin birkaç yerine ve sulak olmıyan kısmına böylece ekersiniz. Üç sene sonra mahsul verir. Bütün yemiş ağaçlarından önce baharını açar. Hakikatlı bir yemiştir. Mebzulen verir. Çağlası da yenir. Bunu da üretirseniz ve muvaffak olursanız gıdalı bir kış yemişine sahip olursunuz.

Böğrülce mahsulü fasulya gibi sulanmak ister. Boy vermeğe başlayınca bunların diplerine birer çubuk dikerseniz daha güzel olur. Radyolarda kafamızı şişirdilerdi. Şu kadar şeker fabrikası yaptık diye. Biz burada şekeri vesika ile alıyoruz. Sayei demokraside ayda nüfus başına yarım kilo. Bu sebeple intibak ettiğiniz ölçüde reçel yapamadık. Ancak bir kutu gönderebildik. Yine aynı sebepten reçeli, pek sevdiğin ayvadan değil portakaldan yaptık. Malum, ayva portakal kadar tatlı ve sulu bir meyva değil. Ayvanın reçel olabilmesi için daha fazla miktarda şeker kullanmak lâzım gelir. Neticede reçel, portakal kabuğundan yapılmıştır. Suyu Korkmaz'la Koza'nın hoşuna giderse onlara içirirsiniz. Ömrümüz olur, Allah da nasip ederse bu yaz geliriz. Hem çocukları hem

de dünya gözüyle Yılmaz bebeği görürüz. Taze böğrülceleri beraber yeriz.

Haber vermeye vakit olmadıydı. Bilesiniz ki gönderdiğiniz fotoğrafları sevinçle gördük. Koza çok büyümüş maşallah. Korkmaz da pek yakışıklı olmuş. Senle damat da film artistleri gibisiniz, nazar değmeye. Allah hepinize sıhhat versin. Görseniz, yufka yürekli annen bir taraftan fotoğraflara bakar, diğer taraftan gözlerinin yaşlarını siler. Dalgacı kardeşin, "Haydaaa... Valide Hanım gene coştu" der. Çocukların bu yeni fotoğrafları da evin hususi yerlerine annen tarafından yerleştirilmiştir. Lâkin lakırdı aramızda, annen Koza'yı bir başka anar. Bebekken senden süt emmediğini hatırladıkça içlenir. Bunca mesafeden üstüne titrer Koza'nın. Aklına geldikçe açar resimlerine bakar. Bittabi bakmakla kalmaz, hemen ağlar. Bir defa görmedim ki Koza'nın fotoğraflarına baksın da ağlamasın. O da bir âlem...

Küçük yiğenin Nafiz iyidir. Yalnız çok kusar, liğaları akar. Anası da buna bir çare aramaz. Dün akşam doktora gözükmesi kanaatimi tekit ettim. "Çocuk doktoru yok" dedi Belkıs. "Canım mutlaka çocuk doktoru olmak şart değil ya. Doktoruna sor, herhalde bir ilaç verecektir" dedim. Bakalım ne yapacak. İhsan bu kusma ve liğa için bir şeyler bilirse yazın. Tatbik ettireyim. Bilmiyorsa, bildiğin doktordan bir reçete alıp gönderiver kızım. Başka ne yazayım? Zaten bu mektubu yazıhanede ayak üzeri yazdım. Soğuktan oturulacak gibi değil. Ayaklarımı yere vura vura ancak bu kadar yazabildim. Hepimiz iyiyiz. Merak edilecek bir şeyimiz yoktur. Çocukların hasretle gözlerinden öperiz.

Az daha unutuyordum... Yakında raks müsameren olacak mıymış diye de yaz sor dediydi sabah annen. İyi oldu hatırladığım. Yoksa hâlim haraptı. Sonra Belkıs'ın gönlünü al alabilirsen! İşte böyle kızım. Olup bitenlerden tafsilatlı mektup beklerim. Hepinize selam. Hoşça kalın. Aman ha soğuk almayın. Hüdaya emanet olun.

Cemal Faik

Can Gürses / Edinburgh, Ekim'10 - İstanbul, Ekim'11

"Vasiyetimi okumaya başlasam bırakır mısınız kavgayı? Odamda, yatağımın yanındaki çekmecede. Şarkıyı falan bırakıp, getireyim, okuyayım mı? Keyfinizi kaçırayım, yemekleri çöpe atayım mı? Ne kadar yazık ediyoruz zamana. Bir daha niye gelesiniz bu eve? Buradayız, evimizde. Hep birlikteyiz. Koza bile burada. Eskisi gibi. Daha da kalabalığız. Ne güzel. Ne gerçek. Aile dediğin kalabalık bir sofradır. Daha ne?"

En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın, içinden sanat, müzik, tarih, İstanbul ve en çok da tüm halleriyle insanın geçtiği Can Gürses romanlarının ilkidir. Can Gürses'in 21 yaşında yazdığı, yazdıktan üç yıl sonra 2014'te yayımlanan, usta işi ilk romanı *En Güzel Günlerini Demek Bensiz Yaşadın* sadece Deryadil ailesini değil, hepimizin ailesini anlatır. Dupduru Türkçesi, derin bir anlatım yordamı ve kalıp yargıları kıran nevi şahsına münhasır tekniğiyle yazar, 2007'nin güneşli bir Ocak gününde Deryadil ailesini, Edibe'nin hazırladığı sofra başında toplar. Edibe, 12 Eylül'de yurtdışına kaçan kızı Koza'nın 27 yıl sonra ülkesine dönmesiyle aileyi nihayet biraraya getirmiştir. Sofra başındaki herkes, birbirlerini diğerinin sevmediği yemek üzerinden anlatır. Aile tarihini bir de ailenin yıllanmış yakın tanıkları olan eşyalar dile getirir. Uçlardaki ve diplerdeki duygularla dolu geçen bu akşam yemeğiyle yazar, esasında "ben ve ötekinin, biz ve onların tohumunun atıldığı yer" olarak

9 "786053 144304